

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Regvlarvm Vtrivsque Ivris Cvm Ampliationibvs Ac
Limitationibvs**

Dueñas, Pedro

Venetiis, 1566

Liber Secvndvs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63232)

REGVLARVM

utriusque iuris collectarum

LIBER SECVNDVS.

Commissis ampliationibus & limitationibus ultra coaceruatas
per excell. D. Barth. Socinum, ac reuerendissimum D.
Bernardum Diaz. nunc primum in lucem datarum.

Auctore D. Iacobo Nouello iuris professore loco reue-
rend. D. Petri Duenas nuper defuncti ad nu.
incip. a fur. usque ad finem.

REGVLA PRIMA.

VR comitens furtum de iure diuino
olim poena mortis † nō puniebatur, prae-
terquam in casu infrascripto sed poena
furis erat poena dupli: & quadrupli,
& septupli & mere pecuniaria. ut in c.
22. Exodi ibi, si inuentum fuerit apud
ipsum dupplum restituet, & paulo infra

si inuenerit. fur dupplum reddet. & in c. 6. prouerb. ibi si
quis furatus fuerit, deprehensus; septuplum reddet & om-
nem substantiā, & de iure digestorū erat poena dupli & qua-
drupli. † Aliter uero de iure C. ut infra particulariter dicet.

Fallit in fure subripiente hominem qui si uendide-
rit. † Noxae conuictus morte morietur: secundum d.c.
21. Exod. ibi circa Medi. ibi qui furatus fuerit hominem &
uendiderit noxae conuictus, & c. Innoc. in c. quia propter de-
elect. & Innoc. in c. qui cum fure. de furt. c. presbyteri 81.
distinct.

De iure uero communi secundum Auct. sed nouo iure
C. de seruis fugit. poena est arbitraria † ram pecuniaria.

A 4 quam

*plurim.
mer.*

- quam corporalis: arbitrio iudicentis. imponenda secundum
doct. ibi. & Alex. in consi. 71. nu. 8. & 26. tenet secundum
Innoc. in c. i. de Rapt. idem consi. 103. & 135. in fi. uolu. 6.
- 5 & quandoque licitum est. leges transgredi t̄ propter emer-
gentes calus secundum Innoc. in c. i. de constit. quod pro-
cedit in maioribus magistrat. secus in minoribus. ut in po-
testatibus terrarum: qui non possunt excedere penā statuti.
- 6 Fallit in fure famoso, piratis. & nocturno depopulatore
tagrorum. ut l. capitalium. §. famosos. & §. crassatores. ff. de
penn. & famosi dicuntur ex eo solum quod sunt damnati
de furto uel rapina post sententiam secundum Albert. in l.
sacrilegij. §. si quis. ff. ad l. Iul. pecul. qui furcis suspendun-
tur. Corn. consi. 44. uolu. 41. g.
- 7 Fallit etiam in fugientibus ad hostes t̄ & in reuelan-
tibus secreta principum. & authoribus seditionum, & re-
multus, qui omnes suspenduntur ex lege.
- 8 Fallit etiam in seruo Regis t̄ qui intulit mortem alicui
ubi suspendi debet. supra fossiam mortui. ut l. seruus. ff. de
ho. lib. homi.
- 9 Fallit in scismaticis t̄ & aliis multis, de quibus locutus
fuit. Guido Papa in q. 589. nu. 3. 4. & 5.
De iure Longobardo pro primo furto oculus sibi etiam
debet.
- 10 Pro ii. nasum omnino perdere debet.
Pro iij. uero mori debet. ut l. si quis latro de furtis &
seruis, fugac. gloss. est ordi. in l. capitalium. §. famosos. in
uerf. furta. clam ad fin. ff. de penn. Sed gloss. in uerb. po-
niatur in tit. de pace iur. firm. coll. 9. tenet quod leges Lo-
gobardorum non sunt leges generales facte a Romanis uel
ab Imperatore: sed ab alio d. speciali: quæ per desuetudinem
sunt abrogate & ex quibus pro ll. non debent seruari.
- 11 Quantitas discernit t̄ furem ab abigeo: nam qui unum
suum rapit. ut fur cohercebitur: qui uero gregem subripit
ut abigeus cohercebitur l. oues. ff. de Abigeis.
- 12 De iure nostræ patriæ t̄ pro primo furto fustigatur &
flagellatur: pro secundo bullatur: in fronte ferro ignito.
pro iij. uero furto est pena furcharum: & hoc propter rei-
terationem & contractationem reifuratae. secundum c. e.
promiss.

promiss. maleficiorū. & parrem M. consi. 1544. 25. Noueb.
 quod not. si quis hodie furatur unam rem. & cras furetur
 aliam. propter reiterationem & consuetudinē delinquen-
 di potest fur laqueo suspendi secundum Bal. in l. apud anti-
 quos in fine. C. de fur. & ideo propter consuetudinem
 delinquendi augetur pena l. facultas. C. de iure fisci. l. iij.
 in fine. C. de episcopi audien. Io. de Plat. C. de superexact.
 lib. x. & uide Barba. in consi. ij. nu. 2 r. uol. ij. dec. consi.
 69. Sepol. consi. 26. ubi loquitur de statu. Brixie Ful. consi.
 17. Roma. consi. 429. in princ. Et ideo testis assuetus liti-
 gae potest repelli a testimonio ut c. nullus iij. q. 4. ibi fre-
 quenter litigantes. & c. quia suspect. eadem causa: & ideo
 assuetus furari potest secure pena mortis puniri † secundū
 age. in tract. maleficiorum. In uerb. uestem caelestem.
 nu. 14. coll. iij. & facit, quod † peccatum ueniale gemina-
 tum efficitur. Mortale, secundum tex. in c. unum. §. in no-
 mine autem criminis, 25. distinct. & dicit Bal. in d. l. iij. C.
 de episcop. audien. quod bis carceratus pro eod. delicto
 non debet tam cito relaxari; † quia ferra bestia non de-
 bet exponi ad strages & damna facienda. & facit in simili
 quod dicit glos. in l. consentaneum, in uers. perseveraue-
 rit. C. quomodo & quando. Index quod humanum est pec-
 care, diabolicum uero perseverare † & delicta reiterata
 plus debet puniri secundum gl. in d. l. iij. in fine. C. de epi-
 scop. Audi. & consuetudo delinquendi, quæ actus frequen-
 tiam assiduitatem requirit † grauer inspici debet: secun-
 dum Bal. in l. i. C. quæ sit Long. consu. & l. de quibus 8. coll.
 ff. de legib. & Bal. & Alber. in l. ij. C. quæ sit longa consu. cu-
 aliis ut ibi. & Guid. Papæ q. 63 r. nu. 2. ubi † declarat quæ
 sit assuetudo, consuetudo, & desuetudo, maxime in præ-
 senti materia, quod not. Petrus in Appost. ad Bar. in l. i. C.
 de superexact. lib. x. ubi dicit. quod committēs crimen pro-
 quo uenit imponenda pœna pecuniaria si capiatur & tale
 crimen delinquens commiserit, hoc delictum ex quo in
 consuetudinem deduxerit, quod per iudicem poterit capi-
 taliter puniri: quod est mirabile, & est sing. Io. de Arnono.
 nu. 64. n. 2. quod tu not. q. clerici, & fures autoritate su-
 perioris † possunt incarcerari, & ad torturam poni quo-

A s usq

usque res exquirantur, ut 5. q. 5. Illi. & 14. q. 6. c. i. & si fuerint deprehensi in furto ab omni honore deponantur. d. i. distinct. c. presbyter. & infames sint. qui nec accusare, nec testes esse possunt, ut 3. q. 5. c. constituimus. quod intelligitur de ijs furibus, quod per sententiam condemnati sunt. u. Luc. de penna in l. Iudices nu. 2. C. de dignit. lib. xij.

- 21 Plagiarij qui uiuentium filiorum t̄ miserandas infigunt parentibus orbitates. si quidem sunt serui, aut libertati donati, tunc bestiis subiiciuntur: ingenui uero gladio coniciuntur. t̄ sed sacrilegi qui manufacta Dei templa uiolunt uel confringunt, aut bestiis damnantur, uel uiui comburuntur, aut in furcis suspenduntur: ut l. ult. C. de Plagiariis.
- 22 Expilatores uero sunt atrociores fures: quia qualitate discernuntur a furibus, & a petulantibus. qui libidinis causa Ancillas rapiunt. ut l. aut facta. §. qualitate. ff. de pen. & l. pitalium. §. crassatores. ff. eo. tit. ut l. i. §. expilatores. ff. de ed. fract. & expillat. ex quo furantur cum fractura.

REGULA SECUNDA.

- 1 Fuga de per se in causis criminalibus nullam facit probationem t̄ neque plenam, neque semiplenam. tex. in l. i. c. de rapt. uirg. l. iij. §. Desertorem & §. emanfor. de re. milit. Bar. in l. lege Cornelia. ff. ad Syllan. c. in literis de testib. Sed cū fama publica bene probat. Io. de amic. c. 85. nu. 1. Bar. in l. fi. ff. de quaestio. Felin. in c. nullus. nu. 6. de præsumpt. gramm. d. 34. nu. 52. & 53. loquendo de uehementi t̄ fama quæ cum uno teste facit inditium ad torturam. Fallit hæc regula in omnibus officialibus publicis, siue præsunt iustitiæ, siue præsunt administrationi ut in auct. de collat. §. super hoc. & §. si quis autem & in auct. de exhib. reit. §. si uero etiam. & l. iij. C. de exact. tribut. lib. x. quod si tēpore sindicatus. uel alio tēpore, quo reddere debet ratione administrationis suæ aufugerint de loco in quo officium gesserunt. Tunc illorum t̄ fuga facit semiplenam probationem. ut Paulus Girland. de fuga carcerato. nu. 5. & Bar. in l. i. ff. de iis qui sibi mortem consc. & fuga bene reddat quem suspectum. l. impuberib. §. præterea. ff. de susp. iud. l. i.
- 3

ibi Bar. sed & est leue iudicium secundum Bal. in l. non hoc C. unde cognat. & fuga triplex est. uoluntaria causaria & ignominiosa. Bal. in l. i. C. de edict. act. Adde deci. confi. 234. col. i. nu. 3. Mar. sing. 497. & §. diligenter nu. 41. in sua prat. C. & Matth. 145. sing. suis.

Fallit etiam in tribus casibus de quibus in R. Sone. nu. 162. limita. d. regulam quando aufugiens t̄ a loco solitæ habitationis illico se præsentaret coram iudice, quia tunc non habetur pro fugiente. Ira Bal. in l. i. C. de ser. fugit. post glo. in l. iij. §. Mansor. ff. de re milit. & Bar. in l. quis sit fugitiuus. §. i. ff. de edict. edict. & uide 2. limit. R. 392. sup.

REGULA III.

1 Fugitiuus debitor in die Dominico capi potest t̄ ut c. licet. & c. de ferijs & c. fin. de Iudic. gloss. not. in l. dies festos. C. de ferijs & ibi doct. eo maxime, quia creditor debitorem fugitiuum auctoritate propria capere potest; etiam sine iudicis mandato; cum iuris cõmunis solemnia in hoc casu relaxentur. ut l. ait prætor. §. si debitorem. ff. de iis. que in fraud. credit. Anch. confi. 123. Vnus ex procurat. nu. 8. ad fin. maxime si post debitum contractum creditor notitiam habet & summaria t̄ cognitio per iudicem de fuga ipsa comprobata sit. quod tu nota. Deci. in l. uinum nu. 8. & ibi Ias. ff. si cert. petat. licet Ias. in l. plerique. ff. de in ius. uoc. tenuerit quod fugitiuus possit in domo ad instantiam. t̄ detineri, argumento de tempore ad locum ut ibi.

Securitas enim data alicui ne capiatur in domo habitationis per l. plerique. ff. de in ius uo. hoc intelligitur præterquam in criminibus, quia t̄ criminofus in nullo loco est tutus. ira Bal. confi. 400. nu. 2. uol. i.

4 DE iure uero nostræ patriæ fugitiui t̄ nec in domo, uel in ecclesia nullo modo retineri & incarcerari possunt.

Fallit in hac ciuitate, quia debitores fugitiui in certis diebus edilitiis, ex forma. l. excellentissimi Senatus 1557. 4. Aprilis per dies octo ante festum natiuit. domini nostri Iesu Christi, & in die palmarum Quadragesimæ, usque ad ultimam diem Paschæ uigore legis dicti fugitiui possunt se
con-

conferre per ciuitatem ad eorum libitum, & omnis personalis executio contra præditos est interdicta, & si fortasse fieret, aliqua personalis executio in d. tēpore, eo tunc uigore d.l. clar. d. Aud. uer. inciderent pro ut in multis casibus iudicatum, obtentum, & decisum fuit. ut in actis officii clare patet, quòd tu tene menti.

- 1 Amplia. ut suspectus possit etiam detineri in alieno reitorio, nam eo in loco auctoritate propria capi potest, ita tenet Ang. in l. nemo carcerem in ult. col. C. de exact. tribut. & ibi Benedict. de Plumb. penult. col. 5. Item iuxta prædicta quæro. lib. x. in repet. sua. & idem Angel. in l. l. nu. 2. C. ubi quis de curia. uel coharta.
- 2 Amplia. in bannito, nam eo ipso quòd quis est bannitus censetur esse in fuga. not. Bal. & Moder. in l. rogasti. §. fin. ff. si cert. pet. ratio quia bannitus quo ad ipsius personam habetur pro mortuo, & inter uiuos non potest conuenerari. l. amissione. §. qui deficiunt. ff. de cap. dim. Caccia. l. ap. in tract. de debiti. susp. de fuga q. 16. nu. 3.
- 3 Amplia. ut suspectus de fuga retentus non possit opponere exceptionem incompetentiæ ut Alex. & Deci. in l. i. iurisdictio. nu. 17. ff. de iuris. omn. iudicu. Anch. consi. 193. in auxilium ueritatis. nu. 3. uer. quo ad primum fol. 77. Imo nec etiã exceptio feriarũ, ut l. dies festos. C. de feriis & hoc ne iura creditoris pereant. & aliis rōnibus. ut ibi q. not.
- 4 Amplia. ut etiam si sit debitor in diem uel sub conditione. qui potest etiam capi, propter suspicionem fugæ: maxime a creditore de cuius interesse agitur. ut l. quæsitum cū glos. in uer. quia. ff. de pignor. ut Aret. consi. 95. & Deci. consi. 75. num. 2. & in d. l. cui. num. 21. quòd not. Roma. consi. 242. num. 2. cum aliis.
- 1 Fallit quando debitor possideret bona immobilia. seu stabilia in loco, in quo quis sortitur forum, secundum Aret. in consi. 95. respondendo iij. col. & deci. d. consi. 75. uum. 2. uerf. secus in casu nostro: quòd not.
- 2 Fallit etiam quando creditor habet pignus penes se & in manibus suis. quia eo casu non potest procedere ad aliquã retentionem contra debitore ob suspensionem fugæ ex quo creditum

creditorum suum est tutum ac securum per constitutionem pignoris, quod utique creditor uendere non potest. nisi debitor in mora constituatur. ut est tex. secundum Bar. & Saly. in l. cum soluenda. ff. de distract. pignor. & in l. si ex legati causa. ff. de uerbo. oblig. & Bal. in l. creditor qui non idoneum uers. quæro. ff. si cert. pet. & est gloss. in uerbo redigere. l. ij. C. de pignor.

3 Fallit itidem in milite dum seruit in armata militia, quia tunc uullo modo capi potest, ut est glo. not. in uerbo armata. C. ubi quis de cur. uel cohart. l. ij. & Ang. in l. i. nu. 2. ff. C. eod. tit.

4 Fallit in debitore fugiente ad ecclesiam: qui ut suspectus retineri non potest. secundum Old. consi. 54. an fugiens. Abb. in c. Inter alia nu. 22. de immun. eccl. Ripa in c. i. nu. 33. de Iudic. Deci. in l. uinum. ij. not. 8. ff. si cert. pet. doct. in l. pierique. ff. de in ius uocand. nu. 25.

Fallit in casu truffæ, quia fugitiui etiam in domo propria detineri possunt, & commissio, & retentio eo casu per iudicem fieri potest. & facta per iudices laudabitur. pro ut pluries decisum fuit, & isti fugitiui: falliti appellantur fraudatores & deceptores, nec sunt digni excusatione aliqua ob aduersam fortunam. ita sing. Bal. in consi. 372. n. 20. in fine. uol. 5.

REGULA IIII.

Fama probata per duos testes sine alijs adminiculis non facit inditium sufficiens ad torturam. ita Bar. in l. Milites. ff. de questio. Marf. in l. de minore. §. plurium quoque nu. 30. ff. de questio. & sing. 205. Abb. consi. 81. nu. 1. uol. ij. sed. de sen. consi. 62. Antonius de But. & doct. in c. ueniens. Il primo de testib. Felin. in d. c. nu. 14. Bar. consi. 191. d. Paci de Burgo. & idē Marf. in sing. 97. fama. Bal. & Saly. in l. ea quidem. C. de accusat. in mat. famæ. Bal. not. in consi. 402. quæritur. nu. 5. uol. 5. & in consi. 447. nu. 12. ubi concludit famam sine adminiculis non sufficere ad condemnandum. sed bene ad inquirendum. ut eo. uol. & in consi. 78. Textus nu. 2. & cōf. 2. nu. 5. eo. uol. ij. Dec. in d. c. ueniens n. 24. usq; 29. de test.

Hanc

Hanc regulam ponit Pet. Duenna cum quinque limitat.
ultra duas limit. per eum relatas a Ber. de Luco. remittendo
se ad Hippol. Marf. in d. §. plurium quoque nu. 27. usque
nu. 58. quod bene nota.

- 1 Amplia. ut fama comprobata per duos et plene probatur
glos. in c. i. de appella. Cy. in l. fin. C. de testi. doct. cano. in
d. c. ueniens. Il primo de test. glos. in l. 4. C. de probat. Ad
fist. deci. 337. nu. 2. Cepol. confi. 70. nu. 14. Bal. in l. cum sit
per uernis. C. de rei uendicat. & hoc in ciuilib. causis. Dec.
confi. 189. nu. 13. & confi. 429. nu. 9. & 18. & confi. 163. nu.
12. & confi. 428. nu. 2. & confi. 57. nu. 3. Alex. confi. 4. nu. 4.
uol. 6. confi. 5. nu. 3. uol. 1. Idem confi. 23. 20. uol. 4. & confi.
54. nu. 3. uol. 4. cum aliis infinit.
- 2 Amplia. etiam ut non solum cum adminiculis plene pro-
bat. sed producit 7. aut 8. mirabiles effectus. ut Guido Pa-
pa q. 301. & 446. quod tu solers. nota Alex. confi. 24. nu. 6.
& nu. 20. uol. ij. ubi singulariter.
- 1 Fallit primo quando fama est coadiuuata cum aliis admi-
niculis seu præsumptionibus. quia in criminalibus causis
facit sufficiens inditium ad torturam. Ita Marf. in d. §. plu-
rium quoque nu. 57. allegan. Bal. in l. si quis ex argenteis
§. ii. post princ. ff. de edend. Felin. c. ueniens. Il primo co-
4. n. de testi. all. etiam c. præterea in uerbo auditu de testib.
in glo. circa fin. Cast. confi. 276. uiso processu.
- 2 Fallit etiam in his. in quibus probationes sunt difficiles.
quia tunc fama plene probat. secundum Marf. in d. §. plu-
rium. quoque nu. 63. usque 67. ff. de quæstion. alleg. Bar. in
l. si quidem. C. sol. mat. & in l. continuus. §. cum ita de uerbo
oblig. n. 4. Bal. in confi. 229. uerba nu. 2. ubi dicit quod quæ
non possunt plene probari. probantur per argumenta & sa-
cramentum. uol. ij. ita Alex. confi. 24. nu. 6. & 20. uol. 1. &
Anch. confi. 310. tres domini nu. 2. uers. & iste probatus. Ro-
ma confi. 76. nu. 5. ubi tenet. quod ratione difficultatis ad-
mittitur ea probatio. quæ alias non admitteretur. & Fed. de
sen. confi. 119. nulli dubium. Bar. hoc idem in l. si quando
C. unde ui. & in §. penult. l. si quis ex argenteis. ff. de
edendo.

edendo. & communiter doct.

1 Fallit 3. ubi fama publica facit plenam probationem in causa criminali. quando agitur ad finem probandæ iurisdictionis. illius causæ secundum Gemin. in c. si iudex laycus §. i. in i. not. nu. 2. de sent. excom. in 6. Marf. in d. §. plurium quoque nu. 74. ff. de quæstion.

4 Fallit etiam ubi tractatur de probanda consuetudine & mala fide. In primo casu. Abba. in consi. 53. In prædicta causa uol. ij. De secundo uero fulgo. consi. 158. col. ij. In noten. in c. cum tu. de usur. Abb. in consi. 81. ex themate. ubi ad probandum quem esse usurarium sufficit probatio famæ & Raphael fulgos. consi. 145. quando plurime Marf. in d. §. plurium quoq; nu. 84. ff. de quæstion. cum aliis titulis & tu not.

5 Fallit itidem in filiatione, quia sola fama publica nõ probat filiationem. Ita Deci. in c. per tuas. nu. 39. de probat. & in consi. 54. col. i. n. Saly. in l. i. col. iij. testib. fulgo. consi. 138. col. ij. Alex. consi. 51. uiso. col. 2. uol. i. & ad probandam filiationem cõmuniter fiunt 2. capitula. ut Deci. in d. c. per tuas.

REGULA V.

Furnum, In sua parochia quilibet habere tenetur. ex l. dispositione, & antiquissimo usû huius ciuitatis & omnes tenentur eorum panes decoquere in sua parochia: soluentur furnario solidos 6. per singulo stario farinæ iuxta partem 130. 31. Augusti & quilibet priuatus furnum in hac urbe habere potest. ac præscribere potest. ut in l. fin. ff. de usucap. Ita Guido Papa q. 298. nu. 2.

6 Ex quo omnis actio & omne ius spacio annorum 30. temporatur, & ex l. senatus 1488. omnibus præbet securitatem. & l. communis uult, & requirit quod nullus posthac molesteretur. uel inquietudinem formidare possit annis 30. decursis secundum tex. in l. fin. C. de fund. patrimo. l. xi. ita Neap. decis. 329. nu. 2. & 3.

Quero insuper an obligatio de pane coquendo per furnarium in suo forno pro tota sua familia sit seruitus. An obligatio personalis t Bal. in l. si pluris. In quarto contrario

trario

erario. nu. 12. C. de cond. infertis tenet, quod est seruicia
innominata quæ debetur a re personis, & ideo annorum
30. spatio perscribitur. Quod tu not.

4 Fallit hæc regula, quando consuetudo esset in cōtrariu
ob aliquam publicam utilitatem. ut puta si in ciuitate pa
ua & Angusta foret aliquod furnum & dubium esset, ne di
num uicinis inferatur in pane coquendo, tunc illud in lo
co remoto prope menia construi & poni poterit: ex anti
qua consuetudine: quæ nullo modo immutari potest l. ma
nifeste. C. de seruit. flori. in l. si seruus. §. si furnum. ff. ad l.
acquil. cum aliis.

5 Quæro etiam, insuper si pactus sum cum furnario de pa
ne coquendo pro me & familia mea per annos decem, in
ratione libra. 10. in quo tempore duos tamen habebam fi
lios, & postea plures alij. mihi nati sunt & sic aucta fuit fa
milia dubitatur. An furnarius de cetero teneatur panem
decoquere pro eodem precio, concludendo dic q. sic. quia
dictio familia est nomen † uniuersale quod respicit argum.
& diminutionem. ut l. peculium. in princ. ff. de leg. 1. §. 1.
ita tenet Dyn. & Cyn. in l. non modus. C. de seruit. & l. pla
cet in fin. C. de sac. sanct. eccl. Anch. in c. quanto de cen.
& ibi Io. Anna. & Felin. Marf. in rubrica. C. de probat.
410. & nota distinct. Cepol. in tract. de seruit. urba. pe
diorum. In tract. de furno nu. 4. dicenrem. An conuenio
sit stipulata sub nomine uniuersali, aut sub nomine suo &
filiorum: uel sub nomine particulari: & dic in omnibus
ut ibi quod nota.

7 Fallit in legato annuo, relicto super tali furno libra. x. et
diminutis personis: ex aliquo accidenti integra tamen pen
sio annua debetur secundum Cyn. in l. si quis argentu. §. 1.
C. de donat. & l. Lulius Titius. ff. de alim. & cib. legat. §. 1.
Gu. id. papa q. 8. q. not. & tene menti.

REGULA VI.

8 Gabella in contractibus emptionum per emptores solui
omnino debet, & hæc est communis opinio, & ita tenet
Bal. in rubrica. C. si cert. pet. & de reb. cred. nu. 4. & est rex.

in l. debet autem in fin. ff. de edict. edict. & ibi Cepol. in ij. not. d. l. tamen se resoluendo dicit. quod ab utraque parte solui communiter debet, & uide Rom. in sing. § 88. incip. per Italiam, & ita obseruatur in hac magnifica ciuitate Vener.

2 Vbi dicit, quod ecclesia non tenetur ad gabellas quæ soluntur de contractibus & donationibus lucratiuis, & statuta in contrarium non ualent: ad præiudicium ecclesiæ. uener Feder. de sent. consi. 2 17. nos Griffolus. Abb. in consi. 13. nu. 2. uol. ii. Ang. in consi. 24. & ibi dicit hanc esse communem opin. & clem. præsentibus de censibus.

3 Fallit hæc regula in clericis, scholaribus, & alijs personis habentibus immunitatē a gabellis & datis ex priuilegio, quia isti nullo modo tenentur. ut l. illud. C. de anno: & rebur. l. x. in argumentum: qui si fraudem commiserit, ea detecta. Amittit is talis priuilegium. arg. l. qui sub præterito. C. de sacr. san. eccl. Bal. in l. sancimus. C. de sacr. sanct. eccl. num. Dec. consi. 496. nu. 2.

4 Et hoc de consuetudine antiqua quæ semper obseruanda est. ut l. semper. §. legem & ibi gloss. in uers. legem. ff. de iur. iur. & in l. i. in uerbo septuagenario. C. qui mor. se excu. l. x.

5 Item gabella non est soluenda de contractu † nullo. ut Alex. in consi. 104. nu. 5. uol. i. Bal. in l. ij. C. de eunuch. & l. non dubium. C. de legib. & de iis rebus de quibus non est solitum, aut consuetum solui secundum eundem Alex. in consi. 212. nu. 6. uol. 6. quod semper not.

6 Item gabella de iure non soluitur de ijs rebus † quæ pro uictu portantur. ita est tex. in l. Publicanus. §. de rebus. ff. de public. & l. in l. censoria. ff. de uerbo. sign. all. per Bal. in consi. 241. in i. uol. 4.

Gabella non soluitur de legato facto pro restitutione male † ablatorum: ratio est. quia non est proprie legatum, sed restitutio male ablatorum, & non præstat beneficium qui debitum soluit. ita Bal. in l. si seruo per illam l. ff. de hereditibus instit. Tiraquel. in l. si unquam. nu. 38. in uers. libertis. C. de reuoc. dona.

7 Gabella si est soluenda de acquisitione dominij † aut de aliqua

B aliqua

aliqua hæreditate, non comprehendit, filium successorem in hæreditate patris, quia non est proprie acquisitio, uel lucrum, sed est continuatio dominiij filij in bonis patris per tex. in l. in suis. ff. de lib. & posthu. Deci. consi. 26. nu. 6. Ang. Imol. & Alber. in d. l. in suis. Capra in consi. 4. & si Venatius. glo. no. in c. pastoral. in uero quasi de decim.

- 1 Geminatio actus maiorem uim habet, & efficacius operatur quam simplex, ita ut actus sit personalis. Ita Bal. doct. in c. fin. de officio delegat. Deci. consi. 282. nu. 4. ubi exemplificat de dictione solum, & dumtaxat: & de clauula nec aliter, uel alio modo: quæ præcisam habet naturam, secundum Bal. in glo. ibi in l. si quidem col. ij. de except. & idem Dec. in consi. 316. nu. 5. & Cor. consi. 49. in i. uol. 3. consi. 70. nu. 6. eo. uol. & est opt. tex. in l. ij. §. furiosus ibi in omnibus & per omnia. ff. de iur. codic. Bar. in l. cum scimus C. de agr. & cens. l. x.
- 2 Geminatio in uulneribus, habet quid excessus secundum Bar. & Bal. in l. licitatio. §. quod illicite. ff. de publi. Decim. auct. cassâ & irrita. nu. 16. C. de sacrosanct. eccl. Mar. sig. 338. Gramat. not. 17. nu. 89. & ideo pluralitas & multitudinuluntatem delinquentis. pro ut dixi. in tract. meo. C. ad n. 70. usque 73. in princ. operis, q̄ nota & stude, & in l. lib. sta. Ibi quantacunque pecunia. ff. ad Trebell. & ibi doct.
- 3 Geminatio in contractib. geminatis de eadem re arguit suspicionis fraudem: ut Bal. in l. emptione. C. plus ual. quod agitur. Boe. q. 33. nu. 5.
- 4 Geminatio uerborum in ultima uoluntate offendit entiam testatoris opinionem, ita Iason in l. cum filio fa. n. 64. ff. de l. primo alle. tex. in l. cum pater. §. filius matrem. In enixæ uoluntatis preces. ff. de l. ij. & l. balista. ff. ad Trebell. & l. si mulier. la. ij. C. ad Velleia. Idem Ias. in l. Gallus. n. 7. ff. de lib. & posthu. ubi exemplificat, in uerbo potest & debet quæ uerba important necessitatem præcisam, all. elem. ij. In uerbo debeant de statu monach. & in c. i. ibi possimus & debemus, ut ecclesiast. benef. fin. dim. consi. Ang. in
- 6 l. fin. ad l. Falcid. q̄ naturalis obligatio, Geminata 7 part & pro-

& producit obligationem. & Felin. in c. si cautio num. de fide instru. dicit quod Geminatio uerborum pro latorum arguit & animi & proposito uoluntatem omnimodam.

In sententia apposita similiter Geminata uerba arguunt uoluntatem iudicantis. ut si dicatur, uerba in instrumento inserta cassentur & irritentur. Intelligitur ipso iure absq; alia sententia. ut sing. Bal. in tract. de pace constant. in lib. feudo. c. i. §. hoc quod nos in uerbo, & in irritum recedantur.

Geminata concessio pontificis arguit certam scientiam & uoluntatem concedentis; & æquipolet motu proprio. Ita Franc. Crem. sing. 136. incip. clausula. Bal. in l. nec dam nosse. C. de precib. imp. off. Rom. in l. si uerbo. §. de uiro all. ff. sol. mar. Alex. in l. iii. in princ. ff. quod quisque iur. in diu. & nota quod sub istis uerbis germinatis & uniuersalibus nō includitur illud quod est prohibiti tum de iure naturali & diuino. secundum glos. & Bal. in l. si filius a patre §. pen. ff. de lib. & posth.

REGULA VI.

Glosæ opinio omnino est sequenda tam in iudicando quam in consulendo. ita Bal. in consi. 251. nu. 2. in si. uol. i. Idem consi. 351. nu. 4. eo. uol. Idem 169. nu. 3. in uol. 5. & consi. 236. Iste maritus. in fine uol. iij. & consi. 352. quæritur. nu. 3. ubi dicit, quod in decisionibus standum est glosæ ordinariæ uol. 3. Bar. in consi. 5. Saly. in l. traditionibus. C. de pactis §. l. ij. C. de sent. quæ sine quant. Bal. in l. cum hereditas. C. de pos. Barba. & Abb. late in c. capellanus. nu. 3. de ferrijs. Dec. consi. 146. nu. 7. & in consi. 412. nu. 13. & in c. ad hæc in beato. nu. 71. de post. prælat. ubi glo. non creditur nisi legem alleget † & idem deci. in c. i. in prima lect. de constit. nu. 94. Abba. consi. 60. col. 9. nu. 2. uol. ij. Guido Papa d. 277. nu. 2. affl. d. 384. n. 3. Alex. consi. 74. n. 24. in u. 4.

Fallit quando glos. plures refert opiniones, & earum una habet rigorem. Alia uero habet equitatem. quia tunc illa præfertur quæ habet in se equitatem. Ita uoluit Arec. in consi. 163. diligenter.

B 2 Fallit

5 Fallit etiam quando glos. multas refert opiniones tultima uidetur in dubio approbata. glos. not. in l. qui filium. §. fabinus. ff. ad Trebell. Ias. in l. si idem. §. fin. nu. 3. ff. de iur. omn. iud. Alex. consi. 67. Franc. col. fin. uol. quinto. Barba. consi. 28. uol. i. Card. consi. 29. iudex col. 5. Aret. in §. precium. in tit. de contrah. empt.

6 Fallit etiam quando contra communem opinionem est opinio glo. t quia illa præualet communi opinioni secundum Iac. But. in l. i. C. qui pro sua iurisd. Bal. in l. cum hereditas. C. de pos. Deci. in c. i. in prima lect. nu. 94. de conit. & in consi. 23. col. fin. uerbo nec obstat quod casus; eo maxime quando opinio glo. fundatur melioribus & ualidioribus

7 rationibus t quia illa præualere debet; communi & reiecta opinione prædicta, pro ut concludit Deci. in d. consi. 23. Abb. consi. 60. uol. ij. Bal. in l. i. in fine. ff. de uulg. & pupill. in l. i. in fin. C. de sent. quæ sine cert. quant. Ang. consi. 180. uisus actis in fine. Cuma. consi. 44. ab arbitrarij post princip. Fulgo. consi. 22. nobiles in fine Ias. in l. ut uim nu. 34. ff. de inst. & iur. & in l. re coniuncti. nu. 16 ff. de leg. ij.

8 Fallit etiã quando in causã matrimonij esset opinio glo. t quæ staret pro matrimonio, quia illa præferri debet communi opinioni, pro ut tenet Hostien. in c. si uir. de cogn. spir. rit. & Abb. in c. fin. in princ. de re. iudica. And. Sicc. consi. 60. uol. i. & consi. 3. scribitur. cum alijs inñitis.

REGULA VII.

1 Grauius filius sub conditione si sine filiis decesserit non solum legitimam iure naturæ debitam. uerum etiam Trebellianicam detrahere potest. quod est duas quartas. ut l. qualis. C. ad l. Falcid. Bal. in l. si a milite. §. fin. ff. de testa. milit. Ias. anct. si qua mulier nu. 35. C. de sac. sanct. eccl. Idem in l. filius qui in potestate. nu. 13. ff. de lib. & posth. Anch. consi. 101. nu. 3. ex prædicto; & in consi. 27. nu. 3. non seruato. Alex. cõsi. 139. nu. 2. in. i. uol. Decius in consi. 300. nu. 3. & 4. & consi. 578. nu. 1. uol. ij. & consi. 202. nu. 8. uol. i. & est communis. secundum cano. & in c. si pater. de testam. in 6. Bal. consi. 219. nu. 3. uol. ij.

Fallit

Fallit primo. In matre uel aliis ascendentibus, pro ut
sing. notat Bal. quem omnes sequuntur in d. §. patri eius.
quod est §. fin. ff. de test. milit. ex quo non reperitur aliter
lege cautum. dicit Bal. tu cogita. &

Fallit 2. quando Grauatius sentiret commodum hære-
ditatis mediante legis dispositione. & non immediate. se-
cundum Saly. & Iaf. in d. l. quauis. nu. 4. secundum Bar. in l.
cum filio. ff. de leg. i. sed tu uide cano. in c. Rayn. de testa-
mentis.

Fallit 3. quando pater fuisset hæres institutus. & gra-
uatus de emancipando filios. quia tunc non intelligeretur
grauatus restituere hæreditatem filiis, quam per seipsum
acquirat pro ut Bar. in l. si legatum. ff. de cond. & demonst.
Iaf. in d. l. quauis. nu. 3. uerfi. i. limita.

Fallit 4. quando filii fuissent instituti patris contempla-
tione, quia eo casu perinde esset. ac si pater fuisset hæres
institutus & grauatus. ut per secundum Iaf. in d. l. quauis.
nu. 3. uerfi. 2. limit. C. de fideicom.

Fallit etiam, quando quis ingrederetur monasterium fra-
trum Minorum, qui omnino sunt incapaces. & testamen-
tum debet illico sortiri effectum. sicut per mortem natu-
ralem. Bar. & doct. in auct. si qua mulier. C. de sacrosanct.
ecclie. & in tract. Minoric. in quarta parte, in uerbo isti
etiam hæredes. Alex. in l. ex facto. §. ex facto. ff. ad Trebell.
& idem in consi. 13. col. ij. nu. 1. uol. iij. & in consi. 139. n. 4.
uol. ij. & Cor. consi. 258. uol. iij. nu. 10. cum multis aliis.

REGULA VIII.

Grauatius restituere hæreditatem alicui, post mortem
sua intelligitur si absque liberis decesserit. & tex. est in l.
cum acutissimi. C. de fideico. & l. publicis. §. i. ff. de cond. &
demonst. Bal. sing. in consi. 391. factum. nu. 2. & 3. uol. iij. de
iure nostræ patriæ est l. M. consi. 1406 & 1413. 29. Decéb.
Amplia. q. rogatus restituere hæreditatem alicui sine
aliqua præfinitione temporis. Intelligitur semper in tem-
pore sue mortis. secundum Dyn. in l. epistolam. §. mulier. ff.
ad Trebell. & in l. filios. iuncta glo. ff. de usus. legat. & fuit

ling. Roma. nu. 502. & luxorem §. seuola. ff. de l. iij. de con
si. Roma. ling. 431.

2 Amplia. etiam ut grauatus restituere hæreditatem per
fideicom. uniuersale suo debitori succedit, & hæreditas
ex Trebelliano restituta: quod utilis actio hæredi refuso
ratur, quidam tenebant; sed ueritas est in contrarium, quod
actio confunditur, nec datur prima actio, sed uti potest
rit retentione d. bonorum, secundum Dyn. per glo. ordo
nariã in l. fin. §. in computatione. C. de iur. deliber. Ita Bal.
in confi. 421. nu. 2. uol. 15.

3 Amplia. grauamen appositum hæredi scripto, non im
tur iniunctum † hæredi hæredis: ut in auct. de restit. fidei
com §. manifestum. & l. qui liberis. §. hæc uerba. ff. de iur. i
subst. & Bal. in confi. 272. nu. 5. in fine uol. 5.

4 Vide ad hanc materiam. Ias. in l. Generaliter §. cum
tē. C. de inst. & sub. qui ponit ibi octo † extentiones & or
fallentias. ultra duas alias positas per Sonc. in R. & l.
sub. quas not.

5 Ultra prædictas. Grauatus restituere Mevio hæredita
tem & eius hæredibus masculis † non tenetur restituere
potibus, ex filia, quia testator intellexit de masculis &
uoluit excludere fœminas. & per consequens extraneos
hæredes, quæ opinio pro ut refert Dec. in confi. 239. nu.
6 est communis, & huiusce opinionis † fuit d. Alex. in con
105. prospectis. col. ij. nu. uol. i. Castren. confi. 95. per
ponitur. uol.

Fallit etiam quando filii sunt positi in condicione, quod
eo tunc conditio impleri debet in forma specifica & na
turali l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad Trebel. ut sup. non
niant adoptiui. Ratio quia appellatione filiorum in condi
tione positorum non ueniunt adoptiui. qui tamen large
quando filii dicuntur. ut l. filio quem parer. ff. de lib. & p
sthu. & minus filii naturales: qui uere & proprie filii
sunt. l. filium. ff. de his qui sunt sui, uel alien. iur. Ita Arg.
in l. generaliter §. cum autem. C. de instit. & subst. & l. i.
naturales sint filii naturæ. attamen attenda dispositione
gis, filius proprie non est, nisi seruata forma, de qua in d.
filium, quod tu tamen cogita.

Fallit etiam in legitimatis, nam si hæres institutus esset grauatius restituere hæreditatem, si sine filiis legitimis & naturalibus decederet. An si ipse decederet cum filio legitimo, an excluderet substitutum. tu tene, quod non. secundum Io. Cal. consi. 1. nu. 2. qui filii sint legit. hoc idem Bal. in l. Lucius La. ii. ff. de hæredi. instit. & ibi Imola. idem Bal. in l. si ita quis. §. is cuius. §. 1. & ibi Imol. & Cast. ff. de leg. ij. & Bal. in l. si quis posth. in princ. ff. de lib. & posthu. Auth. consi. 241. in princ. & consi. 74. nu. 2.

Fallit etiam in aliis. casibus particulariter annotatis per Felin. in c. in præsentia. nu. 21. de probat. & ibi secundum Ol. & Deci. nu. 108. usque 117. quos tu nota & observa. & si uis scire stude.

REGVLA IX.

1 Genitiuus proprie semper dominium rei importat † ita ut in l. si domus. §. fin. ff. de leg. primo glos. not. in c. i. in uel. terram propriam. de post. prælat. & doct. omnes in rubrica. ff. de oper. no. nunc Aret. in procem. instit. nu. 7. Ange. consi. 261. Thema. col. ii. Card. consi. 30. in hac dubia quat. col. penul. Abb. consi. 83. unde primo. in primo uersu. uiderur cum uerba statuti. Bar. in consi. 30. Alex. consi. 35. nu. 4. uol. 4. Cor. consi. 21. col. i. uol. i. & consi. 304. l. l. nu. 1. uol. iii. Deci. in c. ad hæc in beato. nu. 60. de postu. prætor. Rom. in consi. 180. incip. si admittimus totum in fine nu. 2. & l. ii. §. locum alterius. ff. de relig. & sump. fun.

Amplia. quod genitiuus interdum denotat possessionem rei. ut Roma. in d. consi. 180. nu. 2. & Alex. in l. ii. C. ut nemo priuar. titul. etiam si possessio esset iniusta. Ita Ias. in rubrica de op. no. nu. post. nu. 5. ibi additio adde.

2 Amplia. quod interdum denotat detentationem. ut in c. pro illorum de præbendis. & Roma. in d. consi. 180. nu. 2.

3 Amplia. quod genitiuus interdum importat. administrationem. ut in c. pro illorum. cum glos. i. ibi ecclesiarum suarum. de præben. & Abb. in c. quia uero in uersu. ecclesiarum clerici. & ibi Abb. in iii. not. de iudic. Ias. in d. rubr. de oper. no. nunc. num. 4. ample. Cor. consi. 304. col. 6. uersu.

& insuper. num. 30. uol. 3.

- 4 Amplia. q̄ genitiuus aliquando denotat iurisdictionem. ut in c. i. in uerbi regi. & ibi Abb. in 5. col. de post. prelato- rum. & Gemi. in c. i. §. fi. in ult. col. de usur. in 6.
- 5 Amplia. q̄ genitiuus intelligitur etiam ratione usufructus. ut puta si interdicanter terræ alicuius ciuitatis. Inre- ligantur etiam interdictæ terræ in quibus d. habet usufructum; cum appellatione Dominiij usufructuarius concinetur. ut l. ossa. §. peult. ff. de relig. & sumpt. fun. & l. ij. post. princi. ff. eod. tit.
- 6 Amplia. etiam q̄ genitiuus cum dict. ex. significat ori- ginem, ut puta si testator substituatur proximiores ex parte uel de linea fratris. Veniunt omnes descendentes ex linea fratris; non autem collaterales ex fratre. Ita Bal. in cons. 321. in primo uol. Iaf. in d. rubricâ de oper. no. nu. n. 5. quod optime not.
- 1 Fallit hæc regula; quando ex communi usu loci aliter apparet. & ista est communis doct. conclusio. firmata per scribentes in rubrica de oper. no. nunc. ff. q̄ ibi d. Carol. Ruini. circa ij. not. Afflict. decis. 239. nu. 5. Alex. cons. 87. col. i. uol. ij. Felin. in c. i. nu. 4. de summa trinit. ubi disputat an doctor possit per substitutum legere, non obstante q̄ sit electa industria personæ. & concludendo se resoluit q̄ si in loco in quo legitur ex communi usu apparet. quod ita ex usu toleratur. q̄ doctor possit per substitutum seruire. hoc admittitur. Bar. tangit in d. rubrica, & in l. nemo. ff. de duob. reis. Io. And. in rubrica, qui per alium. De regul. iur. in 6.
- 2 Fallit etiam in benefidei possessore & omni persona cuius interest. ut l. si quis seruo. C. de furt. & l. fin. C. unde iur. & in l. inter eos. §. recte. ff. de fur. ubi dicitur, quod furtum est contractatio rei alienæ inuito domino. nam uerbum rei alienæ importat dominium, & tamen actio furti datur omnibus. & non tantum dominis. sed etiam ei, cuius interest cum l. præcedenti & l. sequenti. ff. de furt. & sic unde dicendum quod ubicunque l. dat domino actionem. ratio interesse implicite, uel explicite, quod non solum do-
mino

13
mino competat. sed cuiuscunque etiam cuius interest. licet
dominus non sit. ut probatur. in li. in princ. iuncto. §. non
solum. ff. de arbor. cedend. hoc idem Rui. in d. rubrica nu. 8.
& 9. ff. de oper. no. nunc.

REGULA X.

1 Hæres non conficiens inuentarium bonorum ꝑ defun-
cti solam incurrit suspicionem furci rerum hæreditaria-
rum, ita iure communi præsumente ut in auct. de hæred. &
Alciat. §. sancimus, sicut etiam tutor incidit in suspicionem
furi rerum hæreditariarum pupilli. si inuentarium non
conficiat. stante hac uehementi præsumptione. potest tu-
tor. si res hereditatis non reperiatur ꝑ torturæ subici. cum
contra se habeat liquidissimam præsumptionem. Imo pro-
hibitionem secundum Rom. in consi. 118. quo ad primum
ca. 3. hæres infra tēpus trium mensium conficiendi inuen-
tarium. non potest conueniri, nisi in quibusdam casibus de
quibus per Bar. Bal. Ang. Cor. Ias. Alex. Cast. & Saly. in
l. sancimus. §. donec. C. de iur. delib. & secundum iura pa-
triarum nostræ tenetur in specie in d. 100. ꝑ probat in c. 2. cor-
recti. Grimani Ducis; quæ iura loquuntur de commissariis
testatorum, quæ not.

4 Hæc regula ex mente Soc. habet ꝑ fallentias 21. quas
omnino conspice. & not. glos. in c. in litteris, in uer. fa-
cultates de rpto. Fede. de sent. consi. 21. & Ancha. consi.
coccii. nu. 1. ubi tenet quod hæres non conficiens inuen-
tarium ꝑ de iure cano. non tenet ultra uires facultatis ad
restituendum usuras extortas per defunctum. 14. q. 6. c. si
res. & in c. cum tu manifestos de usur. & in c. quanquam
de usur. in 6.

REGULA XI.

1 Hæredis appellatione etiam extraneus hæres compre-
henditur. ut l. in conuentionibus l. sciendum. & l. hæredis
appellatio. ff. de uerb. signifi. hanc opinionem tenuit Rom.
in sing. 456. Ancha. in consi. 393. uisa per totum. Alciat. in l.

B 5 4. §. ca-

4. §. cato. col. fin. ff. de uerb. oblig. distinguit Augustinus Bo-
ro in c. in præsentia. nu. 473. de probat. etiam distinguit
quos nota. Bal. not. in consi. 114. quædam moniales. nu. 2.
2 uol. i. ubi tenet quod etiam extranei ueniunt per l. uir
ueritatis. C. locat. per l. fin. C. de hæredib. inst. & l. si
etum. ff. de probat. & in consi. 283. nu. 2. uol. ii. Deci. in co-
si. 295. nu. 1. 2. & 4. tenet, q̄ in materia indifferenti appe-
3 lat. t̄ hæredū, etiam extranei hæredes comprehenduntur
Alex. consi. 9. nu. uol. ij. Imol. in consi. 21. Cast. consi. 190.
Soc. consi. 257. col. 4. & consi. 261. col. fin. Ang. consi. 306.
& Cuma. consi. 125. Guido Pap. deci. 230. inheret opinio-
ni. d. deci. in materia indifferenti, q̄ etiam extranei hære-
4 des ueniunt. quod not. & uide Tiraquel. in tit. de retrac-
conventionali. §. i. nu. 20. 21. & 22. ubi latissime loquitur
etiam in iis quæ sunt stricti iuris.
- 5 Fallit hæc regula in quibusdam casibus specialibus quæ
ratione quædam priuata ac speciali non transeunt ad hæ-
redes nisi de eis specialibus fiat mentio, ut puta in usufruc-
tu, ut per Bar. Bal. & alios, in l. Gallus. §. etiam col. iii. ueni-
quæro istis casibus, de lib. & posth. Bal. in l. ult. col. ij. in
opposit. C. de hæred. instit. Ang. consi. ij. præmitto in præ-
Alex. in l. ex fato. §. si quis ita uerfi. puto etiam uerum
ad Trebellia.
- 6 Fallit etiam quando prohibitio alienandi facta est heredi,
di, ut non transeat ad hæredem hæredis, secundum opinio-
Bal. in consi. 272. nu. 5 uol. 5 in fine. ut l. qui liberis. §. hæc
uerba. ff. de uulg. subst. uel quando in dispositione sunt ap-
posita uerba demonstrantia personam ut hæredes mei, uel
ipfi hæredes, quia eos non egreditur. Ista fuit opinio. Bal.
consi. 304. uol. 5. & ita Ias. in §. diui 2. lect. ff. de leg. primo.
& Franc. Ripa nu. 3. & Ias. 146. d. §. diui. ubi prohibitio facta
filiis. non se extendit ad nepotes. quod not.
- 7 Fallit etiam, in casu statuti nostræ patriæ, ubi appellat.
hæredum in immobilibus urbis nostræ. solum masculi, tan-
tum comprehenduntur. cum agitur de hæreditate. uel le-
gato patris; sed cum de hæreditate. uel legato extranei
hæredum appellatione tam masculi, quam femine con-
necur. ut in c. 5. uerfi. si cum uero. lib. 6. statutorū nostrorū.
Fallit

Fallit etiam in materia feudali † quia appellatione hære-
dum intelligitur de descendantibus masculis . ut c. i. §. pe-
nult. de lege Corradi. Corn. consi. 16. col. ij. f. uol. i. & hoc
attenta natura feudi. Bal. consi. 330. nu. i. uol. iij.

Fallit etiam quando prohibitio est facta nominatim de
hærede: seu residuario suprascripto, uel infrascripto † quia
eo casu non se extendit ad hæredem hæredis. l. qui liberis
§. hæc uerba. ff. de uulg. & pupp. quia prohibitio facta hæ-
redi intelligitur. de primo. & non de aliis † qui non sunt
hæredi in testamento. ita Crot. col. 35. §. diui. l. filiifam. ff.
de legat. primo.

Fallit etiam quando prohibitio esset facta hæredi suo &
omnibus suis hæredibus, uel descendantibus suis † quia eo
casu prohibitio non se extenderet ultra quartum gradum,
pro ut elegantur consuluit. Alex. in consi. 56. nu. i. uol. i. &
Anol. in c. indicante. col. 7. uers. 4. quærit de testa. & Deci.
consi. 479. nu. 2. & idem in l. fin. in fine. C. de impub. & aliis
§. & Steph. Bert. in consi. 256. multa sunt. col. i. uol. ij.

R E G V L A X I I .

Honor & uita equiperantur l. iusta causa. ff. de manu. uin-
dici. ubi qui honore proprio obmissio propter compendium
licet honestum est defendere uitam propriam. ita & ho-
norem glof. est sing. in §. suspectus autē in uers. ob culpam
in de susp. tut. Petr. Girard. sing. 82. nu. 7. Marc. non est
profeta sine honore. cap. 6. Matth. 13. c. Mala. ubi est ho-
nor meus, & ibi percussit eum Angelus. eo quod non de-
sisset honorem † Deo; actu cap. 12. Gramma. d. 98. nu. 3.
dicit, quod honor cunctis rebus est præponendus: † & in
casum habendi sunt precio honor & honestas. ut pari pas-
sa cum uita ambulare dignoscatur, & Matth. c. 21. ubi Ie-
sus cum introisset in templum eiecit honoris causa, omnes
ementes & uidentes, quoniam domus Dei nihil præpo-
nerum, inhonestum, tumultuarium aut profanum habere
debet 24. sessio. c. i. in prin. & d. deci. in c. licet causam † nu.
14. de probat. ubi all. archi. co. ii. l. iiii. qui ponit diffinitio-
nem honoris & multa ponit de honor. & Ias. in l. placer. C.
de

de sacrosanct. eccl. l. i. nu. 2. & in l. ii. nu. 3. ubi dicit qd honor
 5 est administratio † rei pub. cum dignitatis gradu, & dicit
 tex. in c. nollo. xii. q. ij. qd is crudelis est qui famam suam
 6 spernit † Grammat. consi. 19. nu. 3 r. ratio uidetur, quia
 7 nor & fama non potest per iudicem reparari † tex. in 2.
 in l. Iulianus. ibi qui honore proprio obmisso pp compo-
 dium. ff. si omisi. causa testa. Pet. Calaph. consi. 88. in ca-
 min. uol. ij. nu. 16. Cepo. consi. 4 r. nu. 8. ubi tenet & dicit
 honor non debet esse hominibus minus carus, quam uita
 propria. all. d. l. Iulianus & honores. secundum Bal. Grate-
 tim sunt adipiscendi. ut l. qua utiliter. nu. 2. ff. de negotiis
 gest. licet hodiernis temporibus, maximus honor in hoc
 8 mortali † saeculo consistat in diuitiis habendis, & diuitiarum
 facultatibus, honor pariter diminuitur. Ita Aret. in §. hoc
 quoque inst. per quas pers. nob. acqui. ut Iuuenalis sat. 4.
 ibi. O nummi uobis hunc praestat honorem: uos estis fra-
 9 tres, & ab effectu † id clare dignoscitur, quia homines si
 pauperes sunt paruum uel nihil reputantur, pro ut experi-
 entia docet, & ob id honor uirtutis est praemium & uoluntatis
 10 modo indignis tribui non debet. sed uirtuosis † & Episto-
 pus non suum, sed ecclesiae honorem semper appetere de-
 bet, ut 99. distinct. c. Ecce.

REGULA XIII.

- 1 Immobilia soluto matrimonio per mortem uiri illico
 restitui debent uxori, Mobilia uero post annum, si uir ex-
 uiuente fundos, uel praedia uendiderit, & illorum loco mo-
 bilia emerit. An haeredes statim restituere teneantur. Re-
 tio dubitandi uidetur, eo quia subrogatum sapit naturam
- 2 illius, in cuius locum subrogat. † ut l. eum. §. qui in-
 riarum ff. si quis caut. & l. i. §. haec actio. ff. si quis rest. uol.
 Tu tamen tene quod illico haeredes restituere teneantur
 per tex. in l. cum in fundo. §. si fundus. ff. de iur. dot. & est
 sing. Rom. 228. incip. Tu habes, in fine. Licet quidam te-
 neant. quod subrogatum sapiat naturam subrogati, ut in
- 3 empr. ex pecunia patrimoniali etiam ea sit † patrimoniali-
 lis. ut bened. in rep. c. Raynucius nu. 79 r. de testam. & ha-
 idem

dem uoluit Bal. consi. 112. quæritur. col. ii. nu. 5. uol. i. all.
 ex. in l. Imperator. §. si cum l. seq. ff. de leg. ii. & l. & si & rem
 §. de pet. hered. & similiter res empta ex pecunia fenebri.
 fenebris quoque reputari potest, secundum Hosti. in tit.
 de usuris. §. ult. col. 4. uerfi. quod si usurarius in sua summa,
 hoc idem uoluit Bal. in l. ea demū. C. de collat. & ibi Cyn.
 Alber. & Deci. ubi dicunt † quod pecunia redacta ex uen-
 ditione rei immobilis. inter mobilia est connumeranda,
 nec res empta ex pecunia dotali dotalis est. ut l. ex pecu-
 6. C. de iur. dot. nec etiam res empta † ex pecunia pigno-
 rataria dicatur. l. idemque. §. ult. ff. qui po. in pi-
 gnorab. nec etiam res empta ex pecunia ecclesiæ. eccle-
 7. dica dicitur † lap. all. 72. in quaestione, & minus res em-
 8. pta ex pecunia communi communis est, Bal. & Saly. in l. e.
 9. aliena, si quis alteri, uel sibi l. si unus. §. si unus. ff. pro
 10. socia. & l. si quis societatem. & l. sed & si socius. ff. pro socio.
 11. Similiter precium ex rei furtiua redactum non censetur
 12. uicium. ex quo precium nunquam succedit loco rei. In
 13. iudiciis singularibus † secus uero. in iudiciis uniuersalibus;
 14. Bal. in l. Mater. C. de rei uendica. Idem Bal. consi. 53.
 15. circa medium nu. 2. uol. i. & consi. 112. sup. & Bar. in consi.
 16. 134. Alber. in l. qui cum tutoribus. num. 4. ff. de transact.

REGULA IIII.

Impensæ necessariæ factæ in fundo dotali, soluto matri
 marito per mortem uiri nunquid minuunt dotem & an il-
 1. lus hæres possit repetere illas expensas factas, tu tene, q
 2. super tex. in l. unica. §. sed nec ob impensas. C. de rei ux.
 3. ai. & in l. quod dicitur, & ibi per Bar. ff. de Imp. in reb.
 4. dot. facti, & l. impensæ. ff. de uerb. signi. & uide Ang. Arer.
 5. in §. certe, illud in nu. 2. inst. de rerum diuis. qui distinguit
 6. circa impensas factas ad perpetuam rei utilitatem in fun-
 7. do dotali, an † sint necessariæ. utiles uel uoluntariæ, quod
 8. dicitur ut ibi per eum & not. afflicti. decisi. 359. per totam Ro-
 9. ma. sing. 177. nu. 1.

Amplia. ut malefidei possessor etiam illas deducat secun-
 1. dam Saly. & Cyn. in l. domum. C. de rei uen. Alber. in §. im-
 2. pendia

pendia. l. diuortio. ff. sol. matr. & Late Boc. q. 44. nu. 7.

- 1 Fallit hæc regula; nisi in contractu dotis aliter actum esset inter contrahentes, quia eo casu pacta & conventiones omnino sunt obseruandæ. ut l. i. ff. de pact. Bar. in l. si creditor. §. si. ff. de distra. pignor. Guido papa dec. 566. num. 4. Boe. q. 208. nu. 1.
- 2 Fallit etiam, quando in contractu dotis nihil esset actum de expensis ratio, quia casus omisus in contractu remane in dispositione iure communis, secundum Bar. & doct. in l. si cum dotem in princ. ff. solut. matr. quas fallentias ponit Deci. consi. 232. nu. 7. uerfi. cogitando.
- 3 Fallit etiam quando fundus dotalis esset communis proter uirum & uxorem, quia si expensæ necessariae essent factæ per uirum in dicto fundo, mulier uel illius hæres teneretur ad refectionem pro sua quota. ita Ang. consi. 249. l. Ias in l. diuortio. §. impensa. nu. 4. ff. sol. matr.
- 4 Fallit etiam quando tractatur de expensis factis gratia fructuum quærendorum colligendorum & conseruandorum, quia tam benefidei, quam malefidei possessor detrahunt. secundum Flor. in l. si a domino. §. si. ff. de per. hæred. & l. fundus qui in fine. ff. famil. Heriscisc. & Ias. in l. diuortio. §. impendia. ff. sol. matr. latissime, Boe. q. 44. nu. 2. & doct. in l. fructus. ff. de rei uendicant. & Cast. consi. 270. in no. & Bal. consi. 182. colu. ij. num. 5. uol. i. uerfi. expensæ autem pertinentes.
- 5 De aliis autem expensis factis in ducenda uxore, in libris in doctoratu emptis, in studio, & aliis causis particularibus, uide Bal. consi. 21. nu. 1. in uol. i. & consi. 102. nu. 1. uol. primo.

REGULA XV.

- Incarceratus debitor. ex debito civili, pro una causa, uel ad tempus. † An possit ad instantiam eiusdem, uel aliorum creditorum sequestrari, uel recomendari, Bar. in l. si eximendi. ff. ne quis eum qui in ius. Bal. in auct. & qui. nu. 13. Idem in l. legata inutiliter parum post princip. ff. de le-

gar. primo. & Bar. in l. ii. ff. de cust. reor. & idem Bal. in l. quique in prin. ff. de in ius uoc. tenent intrepide, quòd sic. hoc idem tenet Bal. in tract. de carceribus. §. restat modo in princ.

Amplia. ¶ istam regulam, ut etiam debitor captus in domo propria pro debito fiscali. & incarceratus, in carcere publico poterit etiam pro debito priuato recommendari. secundum Bar. in l. cum eo. ff. ad l. Iuliam peculat. hoc idem Bal. in d. tractatu de carcerib. §. restat modo. nu. 3. all. tex. in l. potes. C. de exact. tribut. l. xi.

Fallit primo, in carcerato in die feriata ¶ ex quo eo non recommendatio carcerati nullo modo fieri potest, secundum Bal. in d. auct. & qui. nu. 13. C. de bonis auct. iud. possid. & in d. l. legata. ff. de legat. i. ubi dicit, quòd si captus principalis debitoris non ualeat. Minus etiam ualeat recommendatio, ubi etiam plus dicit, quòd si non ualeat commissum, & minus ualeat prorogatio. Bar. in l. cum unus. de bo. auct. iud. possid. q. tu nota.

Fallit etiam in carceratis pro criminibus, quia nullo modo possunt recommendari, nec intromitti pro aliis excessibus, ex lege Senatus 1514. & minus pro debito ciuili uigore alicuius sententiæ secundum Bar. in l. iij. ff. de custod. reorum, licet alias ex lege 1512. carceratus pro uno delicto poterat, etiam pro aliis criminibus intromitti & placitari quæ lex hodie est abrogata & correpta per d. l. 1514. quamuis proclamati ex aliquo casu. si se presentant in carceribus obriuent fidantiam. uel saluumconductum, quo mediante nullo modo molestari possunt. pro aliis excessibus, uel criminibus, quia forma saluumconductus sibi obseruari debet, pro ut in dies praticatur, & hoc uigore prædictæ legis 1514. quòd tu nor.

Fallit etiam in casu quando quis est conductus debitor in casone de frezaria, qui ibidem non potest uigore alicuius sententiæ intromitti, uel recommendari. ex quo locus ille non est locus publicus, & nullus potest incarcerari, nisi in locis publicis, & in locis communiter deputatis. secundum a

secundum Bal. in d. tract. de carceribus in §. restat modo na.
4. uerſi. restat uidere quod not. nisi debitor se contencaret
& promitteret stare in eo loco secundum Innoc. in c. ex li-
teris, uel rescripto. de iure iurand.

REGULA XVI.

- 1 Instantia causæ incipit contradictione & litis contesta-
tione tex. est in l. properandum. ff. de iudit. per glo. in ca.
de elect. in 6. & clem. sæpe de uerb. sign. Bal. not. in consi.
226. in prin. quanquam uol. iij. & sententia lata per iud. post
peremptriam instantiam est ipso iure nulla, & nullum habet
effectum secundum Alex. consi. 136. nu. 1. uol. ij. & consi.
166. num. 1. uol. 6. Bar. in d. l. properandum in princ. & in
doc. de iud. Paris de Puth. in uer. instatia. in tract. Syndicu.
- 2 Amplia. regulam procedere in causis executiuis, & intro-
mentis in quibus est executio parata. secundum Rom. in
consi. 174. in princ. Soc. consi. 95. nol. i. Felin. in c. uenera-
bilis in fin. de iudit.
- 3 Amplia. etiam ut d. regula locum habeat non solum co-
ram ordinario iudice. sed etiam coram delegato. ut l. in
d. lege properandum ibi. sed omnes iudices nu. 13.
- 4 Amplia. procedere etiam coram iudice arbitro: nam co-
ram arbitro perit instantia triennio. quando per partes
fuit nullum tempus appositum in compromisso. ita spec.
in tit. de arbit. §. differt col. fin. uer. item Ias. in d. l. propo-
randum. nu. 13. & 14.
- 5 Amplia. ut etiam procedat si unus ex litigatoribus mor-
riatur pendente lite, quia instantia non extinguitur, sed
continuatur usque ad metam triennii. in heredem testis
in l. hæres absens & l. petitor & l. is qui Romæ. ff. de iudit.
& in c. quia Gu. & ibi Abb. Felin. & Soci. de iudit.
- 6 Amplia. quia de iure cano. instantia non perit triennio.
ita doct. in d. l. properandum. c. de iudit. & ibi Ias. num. 1.
Rom. consi. 220. nu. 11. & 12. immo est perpetua. ratio
quia a quocunque actu potest appellari, & cano. in c. uer-
nerabilis, & c. fi. de iud. Alex. consi. 23. nu. 2. uol. iij.

Amplia.

Amplia. non procedere d. reg. quando clarissimi d. Audir sent. scribunt d. Rectoribus de extra. ut non obstante peremptione. Instantia causam uertentē. Iter semp. & 7. audiant ser. seruandis; ius & iustitiam administrent. & hoc ex illo. & consuetudine officii. hactenus obseruata per ipsos clarissimos d. Aud nouos ut in notis officii elare uideri & conspici potest. q̄ not. perpetuo.

1 Fallit ista regula quando instantia est abbreviata ex fortuitate, quia tunc decurso tempore a statuto limitato, perempta est instantia, & non potest iudex in causa procedere. secundum Bal. in d. l. properandum. col. 1. C. de iudic. & ibi Alex. & in consi. 42. nu. 3. uol. iij. Bal. tract. clericus. col. ij. uersi. deinde quæritur. C. de episcopis & cler.

2 Fallit etiam in causis fiscalibus, quia nunquam perit instantia & durat ultra triennium, ex quo agitur de tributis & factionibus publicis. secundum l. properandum in prin. in exceptis. C. de iudic. & d. cap. uenerabilis. col. iij. de iudic. & ibi Abb. & can.

3 Fallit etiam in causis ecclesiarum, quia etiam si agatur in iudicio coram iudice seculari nunquam perit instantia, ita tenet Abb. in 5. col. d. c. uenerab. adde deci. 210. const. Neap. nu. 1. in fine.

4 Fallit etiam quando esset litigatum super emergentibus ante litē contestatam: super legitimatione personarum in iudicio contententium, quia tunc nunquam perit instantia secundum Bal. in l. post edictum. §. penult. in fine de iud. l. al. in d. l. properandum nu. 6.

5 Fallit in causa, quæ debet Principi consultari, quia donec expectatur responsio a principe, interim non currit instantia in dicta causa. Ista fuit opinio d. Lucæ de Penna. in l. ij. col. 8. C. de nauif. l. xi. & affl. in consti. hac l. ii. j. nora. quæ not.

6 Fallit etiam quando per iudicem fuit facta inhibitio, quia pro tempore quo durat inhibitio nullo modo currit instantia, & sic post triennium potest ferri sententia. ita Abb. in d. c. uenerab. col. 4. in fin. uersi. ex hoc arguo: de iudic.

C dit.

dit. & uidetur tex. in l. intra utile. ff. de minor.

7 Fallit in causis criminalibus in quibus instantia durat biennio, ut doct. omnes in d.l. properandum in princ. de iudit. & Ang. in auct. ut cle. apud pro episcopos. §. si tu men de crim. in fine.

8 Fallit etiam quando partes repeterent acta de communi consensu prorogando libellum, licem contestando terminos recipiendo, quia per talem reproductionem instantia renouatur. ita tenet Bar. & Alex. in d.l. properandum 4. col. circa fin. & Bal. in l. mutari. ff. de procurat. idem Felin. in d.c. uenerabilis col. 5. uerfi. 4. declaratio. nu. 12. Soan. confiz. 1. col. 5. in princ. in primo uol.

REGULA XVII.

Instrumenta post conclusionem in causa produci non possunt † tex. est in c. cum dilectus. de fide instrument. & ibi doct. cano. Bar. in l. si mater. §. eam rem. ad fin. ff. de except. rei iudicat.

1 Amplia. regul. ut locum habeat coram arbitro, uel arbitratore secundum Roma. in l. i. ff. de arbit.

2 Amplia. 2. etiam si producantur non solum ad probandum, sed etiam ad declarandum priores probationes iam factas, secundum eundem Roma. in l. admonendi. ff. de iure iuran. & uide Felin. in c. licet causam. in x. limita. extra de probat.

3 Amplia. quoque etiam si illico lata sententia, quis uellet producere secundum Bal. in c. cum dilectus, de fide instru. quæ ampliatio mihi non satisfacit, ratio quia quæ incontinenti sunt uidetur inesse. l. thais. §. inter carcerat. ff. de fideicom. libert. pro ut dicitur de sententia arbitraria lata, quæ incontinenti mutari & declarari potest. pro ut infra late dicam, quòd tu cogita.

4 Amplia. 4. etiam si sit raris probatio facti, quæ post sententiam opponi possit. pro ut est. exceptio falsitatis, quæ etiam laudata sententia opponi omnino potest. pro ut quotidie in foro urbis nostræ praticatur. licet card. aliter

sentiat pro ut in c. licet causam in penult. quæst. de probationibus.

Fallit quando iudex procedit ex officio. si & quatenus uiderit expedire per tex. in c. pastoralis. de causa possess. & propriet. Abb. in c. cum clamor de test. Antonius de Bar. in c. auditis de procurat. Roma. in l. i. ff. de arbit. Bal. in l. i. circa fin. C. sententia rescind. no. possess. & Roma. consi. 175. iste sunt ad fin. deci. Rotæ. in 5. deci. informis inq. si post conclusionem speculat. in tit. de renunc. & consi. 5. i. uerfi. & scias quod & c.

Fallit quando in causa uertitur periculum animæ, quia non potest iudex ex officio recipere probationes etiam post conclusum in causa, qui conclusio in causa non ligat iudicem secundum Card. in consi. 74. Titius nunc 18. an. Host. & Io. And. in c. ad petitionem. de causa possess. & propriet. deci. Rothæ 5. in nou. Bal. in l. cum propria in l. C. si quis alteri. uel sibi Io. And. in c. i. de iura. calumnie in vi. ubi dicit, qd iudex post conclusionem in causa potest præstare iuramentum calumnie si sibi uidebitur. quod tu subtilis cogita.

Fallit in causis criminalibus, ita Abb. in c. cum dilectus de fide instru. Bar. in l. diui fratres. ff. de pen. & in l. i. §. si quis ultimo. ff. de quæstio. & ibi Bal. in l. i. uerfi. quarto querit. C. de cond. indebit. Roma. in l. i. ff. de arbit. ex quo in causis criminalibus non fit conclusio, in causa. sed de innocentia rei potest semper deduci usq; ad sententiam. Bal. in auct. iubemus in ult. col. de iudic. C. Rota deci. 30. fuit dubitatum.

Fallit quando instrumentum recipitur post conclusionem in causa præsentibus partibus, & non contradicentibus, quia tunc ualeat receptio, & tunc iudex recipiendo uidetur tacite reuocare conclusionem, in causa. Bal. in l. peremptorias. C. sent. resc. non poss. & card. in clement. 1. nu. 3. de testib.

Fallit in causa pupilli ecclesiæ uel miserab. personarum quæ essent instrumenta de nouo reperta, quia eo casu etiã non obstante sententia interlocutoria instrumenta pro-

21
duci possunt: Instrumenta de nouo reperta. glos. not. in
uersi. negotio in l. Imperatores. ff. de re iudicat. & glos. in
c. inter monasterium de re iudicat. in uersi. confirmatio
ibi. Item iure minoris.

6 Fallit quando producuntur instrumenta de nouo fabri-
cata post conclusionem. in causa, quia tunc produci pos-
sunt. Ita Roma. in l. admonendi. ff. de iure iurand. pro
dixit, in consi. 176. nu. 9. allegand. tex. in l. i. s. unde qua-
ritur. ff. de op. no. nunc.

7 Fallit etiam in causis summaris, pro ut not. glos. in
uersi. interrogauit in clement. saepe de uerb. signifi. idem
Roma. in d. consi. 176. Rotha. deci. x. in antiquis. & deci.
Rotha. inform. nu. 30. rationibus, ibi adductis.

8 Fallit quando agitur de probanda excommunicatione,
quæ utique probari potest, non obstante conclusione
causa. ita speculat. in tit. de renunc. & concl. s. i. uersi. &
scias. Abb. in c. exceptione, de except. & clem. unica cum
glos. fin. de except. spec. in tit. de except. s. nunc uiden-
dum. uersi. porro uidendum. ex quo semper imminet pe-
riculum animæ. pro ut in ij. fal. supra allegata propter ex-
communicationem, quæ omnia tu subtilis cogita.

9 Fallit etiam quando immineret aliqua euidens causa,
uel ratio propter quam admittenda essent instrumenta,
quia eo tunc eorum productioni non obstabit conclusio
in causa, quando maxime pars se offeret iurare, q. de no-
uo reperit d. instrumenta. Ita Roma. in d. l. i. ff. de arbit.
bene ad nostram. i. iij. de iure iurando. Bal. in l. i. C. que
desunt aduocat. Ant. de Bur. in c. dudum. il primo in 4. no-
ta. de elect. ubi dicit exceptionem notoriam post conclu-
sionem in causa superuenientem posse opponi. q. tu subti-
lis cogita & stude.

10 Fallit quando lata esset sententia in prima instantia, &
pars contra quam lata esset sententia se appellasset. tunc
in causa appellationis poterit producere omnia instru-
menta per l. hanc. C. de tempo. appell. & idem tenet Abb.
& Antonius in c. cum uenissent de testib. & card. in d. c.
cum dilectus.

Fallit in allegationibus iuris & consilia doctorum, quæ
etiam

etiam post conclusionem in causa produci possunt. prout
 card. in consi. 74. Roma. consi. 175. in 5. col. Bal. in c. fin.
 in ult. col. de probat. licet in c. pastoralis. Bald. de probat.
 aliter teneat.

12. Pallit quando per beneficium restitutionis in integrum
 subueniretur utpote ecclesie uel minori, ut probatur in
 c. Auditis de restit. in integr. Card. in consi. 25. in causa
 Amareti. uel simili. ex clausula. si quis mihi ex iusta cau-
 sa in c. intimauit. De testibus.

13. Pallit etiam quando ex stilo fori, non aliter fit conclu-
 sio in causa, prout fit in hac magnifica ciuitate; per cu-
 ras pallat. in quibus mandato d. iudicum fit præceptum.
 partes debeat deducere & producere quicquid uolunt
 in termino tridui. Aliter & cætera; quia lapso termino nec
 in prima instatia, nec in appellatione producere possunt,
 neque ad excellentissima consilia: & ita seruatur ad curias
 nostras, usq; ad ista tempora ex inueterata fori consuetu-
 dine hætenus obseruata.

REGULA XVIII.

Si incendium occurrit culpa inhabitantium; dubitatur,
 incendiarius teneatur ad emendam damni sequuti, ob
 hanc causam tu tene, q; sic. & ita iudicatum fuit secundum de
 Gramat. 3. nu. 18. per doct. sing. corset. in uers. forum
 conscientie sing. 5. quæ opinio est communis. licet Bar-
 ba. aliter sentiat. Ita Innoc. in c. sicut dignum, de homi-
 cid. p. l. capitalium §. incendiarii. ff. de penn. & facit. l. qui
 edes. ff. de incend. rui. & nauif. Saly. in l. quæ fortuitis. num.
 C. de pignor. act. Bal. in l. data opera. C. qui. acc. non
 pos. Ang. in tract. malef. in uers. incendiario. in magna
 addit. nu. 1. Marf. in l. i. nu. 13. ubi plura. ff. de sicca. Et hoc
 tene quando incendiarius fuit in lata. leui: aut leuissima
 culpa. si uero in dolo. Tunc tenetur igne comburi, quia
 ignis multis mortem præparat. ut experientia docet quæ
 est rerum omnium magistra. & ita tenet Ang. per l. qui
 edes. ff. de incend. rui. & nauifac. Cõmuniter tenetur. q; ignis
 proueniat culpa inhabitantium, & ad hoc necesse est pro-

- bare culpam certæ ac determinatæ personæ, ut de intentio
 3. dio ¶ quis teneatur: & ideo quando incendium habuit originem ab incerto auctore, tunc non præsumitur culpa inhabitantium, & ita tenuit Io. de Anna. consi. 71. uifis, diligenter ponderatis. & ideo sententia condemnatoria sequi non potest contra conductores ¶ inhabitantes. l. Bal. etiam in consi. 441. nu. 1. uol. 1. & consi. 77. nu. 4. in parte uol. cum incendium possit in domo alicuius ex multis causis oriri, secundum opin. Bal. ideo est necesse probare immissionem ignis a certa & determinata persona
 5. Talioquin non probato facto, uel culpa certi hominis. Talio conductores & inhabitantes condemnari non possunt. libris omnibus satis notis, per l. si uendita. ff. de per. & com. mod. rei uend. & per l. quæ fortuitis. C. de pignor. act. & l. iij. ff. de off. præfect. uig. & ibi doct. mod.
 6. Fallit de iure canonico, ex quo incendiarius est ipso iure excommunicatus nec absoluitur priusquam satisfaciat, & iuret nunquam talia facere, & nemo potest ipsum absolvere nisi Papa, ut c. tuâ extra de sententia excommuni. & habetur 23. q. 8. c. si quis membrorum Arimin. in appo. Ang. in uers. incendiario. in i. uers. adde tamen in hac materia. in tract. Meri. & non absoluitur nisi prius damnum cui intulit resartierit. ut in c. subsequen. c. membrorum xxij. q. 8. q. not.
 7. Fallit etiam quando aliter & alio modo ex forma statuti cautum reperitur. secundum communiter doct. pro ut Boe. q. 26. nu. 17.

REGULA XIX.

1. Iudex potest cogere partes litigantes ad compromissum faciendum. secundum leg. fori nostri anni 1555. 26. Maij. maxime inter coniunctos & affines, præterquam in multis casibus, ibi notatis.
 2. Amplia. ut etiam locum habeat, quando inter litigantes oriri posset aliquod magnum scandalum; ex quo respublice turbari posset, tunc iudex posset pro bono publico cogere partes

re partes ad compromissum faciendum pro ut late dixi in tra-
meo de pace nu. 39. & 62. & Cast. & Iaf. l. quidam extima-
uerunt. ff. si cert. pet. nu. 4.

Amplia. istam regulam in 7. casibus. & 18. limit. positis
per d. Pet. Duenas in regula, n. 36. quas obserua & reg. nu.
30. & Felin. late in rubrica de treuga, & pace. & Blanch.
in suo tract. de comprom. necessa. & in alijs multis casibus,
de quibus late scripsi in tract. meo de priuilegijs pa-
cium num. 125.

Amplia. ut iudex pro bono pacis potest compellere
partes ad compromissum faciendum: & ad concordiam &
pacem habendam. ut Abb. Felin. & Imol. in rubrica de
treuga & pace, & non tam in hac ciuitate qua Paduae ac
Iar. ex forma statutorum & prouis. duc. lib. 2. cap. 57. in-
cip. cum potestas.

Fallit in rebus perscriptis, quia perscriptio 30. uel 40.
annorum praebet omnibus plenissimam securitatem. ut l.
cur. C. de praescript. 30. uel 40. anno. affl. decis. 329. n. 2.
& ista exceptio perscriptionis dicitur exceptio litis finitae
secundum Bar. in l. transacta. ff. de uerb. signifi. & l. fin. ff.
pro suo & l. 5. fin. ff. ad Tertul.

Fallit etiam in rebus iudicatis, nam res iudicata pro ue-
ritate habetur. Alex. consi. 22. nu. 2. uol. iij. & idem consi.
15. col. 2. nu. 4. eodem uol. nam res iudicata habet praes-
umptionem iuris & de iure. ita affl. decis. 13. nu. 24. & do-
cto. in l. sub specie. C. de re iudicat. cum alijs.

Fallit in & super rebus transactis, quia transactio est in-
ducta ut sit licitum finis. ita comuniter doct. in l. si qs. cum
aliter. ff. de uerb. oblig. & l. fratris. C. de transact. Bal. in l.
ordo. C. de exce. rei iudic. affl. deci. 220. nu. 4.

Fallit in causis minorum ann. 15. & pupillorum, quia
causae pupillorum sunt fauorabiles & causae fiscales a pari
procedunt l. rempublicam. C. de iure reip. l. xi. Guid. Papa
q. 63. n. 2. quia ecclesia minor & respublica equiperan-
tur. l. si. C. de sac. sanct. eccl. Inno. in c. i. de in integrum re-
stit. & ibi Bal. Felin. & Abb.

Fallit in causis filiarum nobilium & aliorum habitantiu

in hac ciuitate Venetiarum, quæ per formam c. 25. 4. lib. statutum peterent cõstitutionem suarum dotium. ratio quia dotis causa semper & ubique præcipua est & fauorabilis, ut l. i. ff. sol. matr. & dos succedit loco alimentorum, & pari procedit, ac succedit loco legitime, ita Afflict. decis. 110. nu. 10. cum aliis infinitis.

- 6 Fallit in actibus ad legem; qui non recipiunt suspensionem ex communi obseruantia fori, & ex ritu palatii, sed debent discuti & disputari coram iudicibus ordinariis palatii, pro ut quotidie praticatur. ex stilo curiarum, qui semper est obseruandus; & uim legis habet secundum Afflict. decis. 135. num. 3. Cyn. & Bal. in l. i. C. quæ sit long. consi. cum aliis.
- 7 Fallit in clamoribus urbis nostræ; qui fundis & proprietatibus adhærent, quorum edificatio, uel demolitio uidetur opus nouum continere, & aduersus futura quæ nondum facta sunt, ne ullo modo fiant, & dantur propinquis & collateraneis & omnibus habentibus interesse, uel in re stabili. & expediuntur per d. iudices. Curia propria pro ut in c. 12. 13. 45. & 55. lib. 3. stat. & in vi.
- 8 Fallit etiam in testamentis quæ eleuantur per uiam beneficii; quæ ex antiquissimo usu patriæ nostræ distantur a curiam examinerorũ & infra anni tempora a die mortis testatoris cõnumeranda eleuatur, & examinatis testibus & sequentis stridationibus in cõtrata loci defuncti d. iudices dictæ curiæ accedunt ad excellentissimum consilium de 40. c. 1. no. & ponunt partem de releuando, quorum iudicio omnino standum est, & sic pro publico testamento releuatur; de qua materia late dixi in tract. meo de ordine procedendi in iudiciis super uerfi. breuiarium quod not.
- 9 Fallit in bonis cõditionatis, & subiectis perpetuo fidei commisso, quoniam causæ testamentorum & ultimarum uoluntatum defunctorum debent iudicari per iudices ordinarios ex lege senatus. Ita disponente, quorum sententiæ rattari & censurari debent, per excell. consilia urbis nostræ, pro ut quotidie speculatur.
- 10 Fallit etiam in contractibus chirographis, binis uel tribus testibus subnotatis ac punctis instrumentorũ ex qua-

cinque causa loquentibus, quæ omnia ad curiam propriam ad legem sententiatur, si causa est inter fratres: si uero est inter extraneos ad curiam mobilium urbis nostræ.

R E G U L A X X .

1 Index laycus non potest clericum Iudicare † tex. In. cum non ab homine de Iudit; ratio quia sacerdotes diu appellantur: 11. q. 1. c. sacerdos & Ibi Doct. & In. c. sancte Marie nu. 21. de const. & c. 11. de foro comper. ex quo sunt de foro ecclesie etiam si essent in Minorib. ordinibus: Ita Dec: Ibi nu. 21. & hij professione facta & lapsu quinquenio nullatenus super eorum pretensionibus iudici possunt. c. 19. sess. 25.

1 Amplia 1. In clericis primæ tonsuræ quia cantores appellantur; cum sint de foro ecclesie Host. In. c. cum contingant de ætate & qua. & c. nullis In Vers. tonsura de Temp. ord. in 6. Dec. In. c. S. Mariæ de const. nu. 21. & c. cum non ab homine In. 2. not. de iudit.

1 Amplia 2. In clericis coniugatis in quibus casibus retinent priuilegium fori ut. c. 1. de cler. coniuga in 6. ita Dec. In. d. c. S. Mariæ nu. 25. lapp. all. 118. circa fin.

1 Amplia 3. in clericis in minorib. ordinib. constitutis. ex quo sunt de foro ecclesie ita Deci. in. d. c. S. Mariæ nu. 19. & c. cum non ab homine de iud. & c. clericum & c. milus. 11. q. 1. & c. 11. de foro competent. & dicit bal. in c. cum uenisset de eo. qui M. in possess. & statutum de comprom. necess. non ligat clericos in minor. ord. const.

1 Fallit. in clerico non Incedente in habitu & tonsura qui si repertus fuerit tempore perpetrati criminis. seu flagitij. & captus fuerit potest per iud. laycum puniri. ac corripi per ut concludunt canno. in clement. 1. de uit. & honest. Cler. in 6. cepo. conf. 11. Gramm. uot. 33. num. 13. soc. conf. 12. uob. 1. Boe. q. 69. nu. 16. 17. & 18.

1 Fallit etiã in actione Reali occasione possessionis. secũdũ bal. & cano. in. c. 11. de iudit. Io. fab. in. §. si. uers. Reus col.

- col. iij. instit. de satisfat. nu. 8. Bal. in l. obseruant. §. prob.
cisci nu. ff. de clericis off. per cons. Boe. d. q. 69. nu. 10.
& 21. & felin. in c. si clericus. col. ij. & c. cum sit Gene-
rale. col. ij. uers. ult. hæc omnia de foro competen. fra-
cons. 93. col. antep. uers. si uero sit ralis. fel. In. c. ij. de p-
bat & Bal. in c. i. Apud quem contra feudi: col. ij. uers.
- 3 Fallit etiã in accessorijs Annexis. & ex realitate depe-
dentib. ita doct. in Reg. accessorium de Reg. iur. in
quia quod pro una & eadem Re. coram diuersis Iudic-
bus. Iudicium tractetur absurdum & Inconueniens u-
deretur: & ita uoluit & Tenet felin. in. c. fin. super Gof.
secunda uers. Tertia uero conclusio. de Iudic: & ibi co-
muniter Canon: Boe. d. q. 69. nu. 23. 24. & 25.
- 4 Fallit etiã in causa possessorij: ut putat Clericus Alien-
uit fundam titio demum sequuta est euctio: 7. agit contra
uenditorem. Clericus obtinet inhibitionem. queritur
Coram quo Iudice causa disputabitur tu tene. quod coram
Iudice layco. secundum Bal. in. conf. 14. col. iij. uers. de
cãdo principaliter. uol. i. all. l. Veditor. ff. de euct. ex quo
est tanquam necessarius defensor. d. emptoris. Anchi.
in Reg. & quæ a Iudice. q. 17. De Reg. Iuris in 6. & mo-
fin. de empt. & uendit: & late. Boe. d. q. 69. nu. 26.
que. 36.
- 5 Fallit itidem in Clerico. quod ex inualido Matrimonio
cum Adultera fidem sibi Dederat de ea in uxorem capien-
da; quod clericale priuilegium ammittit ac in patibulo
suspendendus uenit. pro ut Host. in c. 1. de diuortis &
ibi Ancha. & est tex. in. §. si quis uers. accusatus. de Adul-
in auct. ut nulli iudic. colla. 9 Boe. q. 262. nu. 1. & in mul-
tis Alijs casibus aductis in. q. 69. nu. 18. & 19. & in Gal-
lia decis. quæ omnia aspicere facile tibi erit.
- 6 Fallit etiã in Reo clerico citato corã iudice layco ad
Re. cognoscendum suum chyrographum seu manuscritu-
ptum qui Teneretur coram iudice layco comparere & atte-
stari. uel negare si est Manu sua uel ne: secundum Bal. in
l. acceptam. q. 23 nu. 13. C. de usuri Alex. in conf. 109.
nu. 4. uol. 5. imola in c. si diligenti de foro conper. Abb.
Ant. de but. in c. constitutus in 1. not. de in integrum Re-
stit.

lit. felin. & deci. in c. cæterum De iudit. col. iij. & 4.

1 Fallit in clerico periuro. ubi iudex laycus potest cognoscere & punire. d. clericum de periurio ex quo crimen est commune. ut in auct. de Mandat princ. §. si uero. & Io. And. in c. licet extra de iure. iur. in nouella in 6. & ita Bal. de pace constant. in glos. super uerbo tam uasalli ibi sed hic quero. ubi concludit q. iudex secularis potest punire Clericum de periurio: Guido Papa. q. 178. in 1.

2 In conf. 89. in 1. Dubio: uers. 1. circa primum:

3 Fallit etiam in iij. casib. quos ponit glos. not. in c. Tua prima de decimis in uers. ac & etiam fideiussor clericus datus. per fideiussione per eum præstita potest conueniri. coram iudice layco secundum: spec. in tit. de compe. iudic. §. 1. uers. sed pone clericus. & Guid Papa. q. 562. nu. 6. per not.

4 Fallit etiam in Materia Adulterii: & sacrilegii secundum. Guid. Papa. q. 178. nu. 2. & Glos. in c. cum sit Generale de foro conpet. Et cyn. & Bal. in l. iurisiurandi. C. de rebus Cred. & si cert. per quæ Crimina quinquenio perscribuntur secundum tex. in l. Mariti §. hoc quinquenium. ff. de adult. & l. Adulter. C. eod. Tit. Boe. q. 26. nu. 12.

5 Fallit etiam in multis aliis casibus Annotatis per Glos. not. in c. & si Princeps. xxij q. 5. ubi iudex laycus habet iurisdictionem in Clericum seu clericos, quos omnino uide & stude. continue si uis scire quod not.

REGULA XXI.

1 Iudicandum non est exemplis sed legib. tex. est in l. nemo. C. de sent. & inter. & l. sed licet. ff. de off. præsid. & l. sin guli. C. de accusat. Abb. & can. in ij. c. de præsumpt. & Dicam infra in Reg. legibus.

2 Fallit in exemplis principium a. l. approbatis ita Abb. in c. in causis de Re iudic. deci. in l. cognitio nu. 5. ff. de off. assess. & Abb. in c. ij. de præsumpt. ratio est quia melius est regi a iusto iudice quam a. l. scripta ratio rationis est quia iustus iudex in singulis causis iudicat secundum equitatem, quæ sibi uidetur pro ut Bar. in l. præsentis in 1. C. de hiis

hiis qui ad eccl. confug. Ias. in l. Marcellus nu. 10. ff. de
Trebel. Bal. in l. hac l. nu. 7. C. de sent. ex per. reit. ubi in-
dex potest cum consilio sapient. iudicare & ideo Bal. in d.
l. nemo dicit qd exempla principum & cons. debent habere
fundamentum ueritatis a legibus approbata: qd per
petuo not. quia officium principis est semper uiuere & i-
dicare secundū iura & l. l. digna uox. ff. de legib. cum aliis
infin. & nota quod .

Exemplum est alicuius dicti aut facti propositio cum ce-
auctoris nomine ut causa Manifestior fiat secundum Li-
lia. ut l. prator. §. uideamus. ff. de collat. bonorum.

2 Fallit in exemplis rationabilib. quibus constituitur
& omnis sana ratio exemplis proponitur secundum. Col-
na. q. distinet.

3 Fallit in exemplis sanctorum tam inscriptis: quam in
factis quia perspicaciter sunt recordanda: quia sanctis u-
ris emmauerunt. xx. dist. c. de quibus & 23. q. 5. c. uides.

4 Fallit in exemplis Maiorū quia sunt documenta & incita-
tamenta uirtuti: superiores. n. inferioribus exemplum bo-
num dare tenetur secundum c. qualis 8. q. 1. & c. nullo. u.
q. 1. & Terentius ibi aspicere tanquam in speculo u-
hominum & Seneca epistola §. ad. Lucillum cum iis uer-
re qui te meliorem facturi sunt.

5 Fallit etiam in exemplis peritorum & poetarum qu-
bus omnino standum est donec de cōtraria & inconu-
bili liqueat ratione ut l. in tantum in fin. ff. de Rerū Dico-
& l. septimo mense. ff. de statu ho. & l. si patēr. ff. de solut.

6 Fallit etiam in exemplis sanctorum qui post canones
eorum exempla sunt sequenda & alleganda ad postero-
rum memoriam secundum c. submitetur. xxj. distinct. &
xx. dist. c. de quibus cum aliis ut in glos.

7 Fallit etiam in exemplis bonorum doctorum in curi-
practicantium secundum §. ff. de Manu. uindict. quando
plus est in ueritate quam in opinione ut in glos. prima
ibi.

REGULA XXII.

Incestuosus Regulariter nō legitimat̄ tex. est in §. fin. inffit. de nupt. l. cum quis. C. de nat. lib. & c. tanta qui f. sint. leg. Bal. in l. & si contra. C. de nupt. l. 1. §. si qua. ff. de concubi. Bar. in l. penul. ff. sed titulo Ang. in d. §. f. Inst. de nupt. in glos. interdictum ubi tenet q̄ concubina conuicta conuentione uel affinitate † si filios suscipiat ex ea nati legitimantur: cur; senior in conf. 73. in 3. dubita. nu. 18. Bar. sing. 121. ibi scias. Alex. conf. 70. Magnif. col. prima. nu. 6. uol. 6. Bar. in l. eum qui. ff. de stat. hominum & l. uulgo in glos. de statu ho. Cēpo in conf. ultimo. conf. Ciuil. all. Bal. in §. naturales. c. 1. princ. si de seu fuer. cont. int. d. & legn. uers. ultimo scias q̄ per Matrimonium ex dispensatione Papæ contractum non legitimantur † incestuosi nisi de eis fiat specialis Mentio in gratia Abb. in d. c. tanta nu. 12. qui fil. sint leg. ubi tenet q̄ si parētes pp aliquod impedimentū iuris diuini nel cano. non poterant contrahere Matrimoniu tēpore conēptionis uel natiuitatis. Tunc filii iam nati non legitimantur per subsequens Matrimoniu cast. † conf. 224. in primo uol; Ant. de But. in c. per uenerabilem col. 24. qui filii sint legitim. & Cyn. in l. Paulus ff. de statu ho. qui ponit q. de ubald. ex quo incestuosi sunt plurimum odiosi ut in auct. ex complexu. C. de incest. nupt. Crotus. in l. Galus. §. & quid si tantum. nu. 170. ff. de lib. & posth. Ant. de Rosel. in suo tract. legitimat. Boe. q. 127. nu. 5. & 6.

Amplia. 1. etiam si comes haberet potestatem legitimandi spurium uel incestuosum de per se. quia non posset legitimare spurium & incestuosum simul secundum opp. doct. in d. §. & si tantū ff. de lib. & posth. cēpo. conf. 66. nu. 8. in fine ibi ego uero conf. Ciuil.

Amplia. 2. etiam si esset legitimatus a Papa. quia non censetur legitimatus ad Temporalia. de quæ. q. uide doct. in c. per uenerab. qui f. f. legit. & ibi inoc. host. & fel. & Bar. in l. reuinctos populos. C. de sum. Trinita. & f. cath. Gui.

Papa dec. 482. nu. 2. & in conf. 14. nu. 1. uers. ad primam
dubium & decif. 580. nu. 3. ad fin.

3 Amplia. 3. ut. d. legitimatus admittatur ad beneficium Ro-
cuperandi Rem uenditam a patre ex iure congrui & pro-
lationis. Ita Tenet benedict. in Repp. c. Raynucius nu. 18
& Vide petrum duen. Reg. 350. ampl. 11. in qua Reg. facit
20. ampl. & 14. limita. quas omnino uide. Tiraque. in l.
unquam. C. de Reuoc. do. in uers. susceperit num. 98. & de
de etiam Bal. conf. 104. considerand. Paulo ante fin. uol.

REGULA XXIII.

- 1 Infans in utero † pro iam nato habetur .l. qui in uero
la prima. ff. de stat. ho. & l. intelligendus. ff. de uerb. signi-
& Bar. in l. illud. §. ult. & ibi glos. & Doct. ff. de Bo. pro
contralas. ubi infans qui in utero est aperit edictum heredi-
pto heredi ad contratabullan. & Bal. in l. si. pater. C. de no-
stit. & substit. opp. q. uentri etiam comperit in integram
restitutio. l. etiam si. ff. de Minor. & ob id Tenetur Mater
pregnans petere curatorem uentri † & si non fecerit esse
punitur ac si non petiisset Tutorem filio iam nato. l. iij. §. iij.
Mater & §. quod si cum pragnans. ff. ad Tertull. Bar. con-
22. homo. col. ult. & conf. 30. in nomini domini uers. l. iij.
ergo duobus Bal. conf. 288. in 1. nu. 1. uol. 2. & conf. 297.
iste casus nu. 1. eo. uol. & conf. 297. uers. ad tertium nu.
uol. iij. & hii qui nascuntur post mortem parentum equaliter
3 cum suprauiuentibus succedunt † ut Bal. in l. ult. ff. de her.
qui sunt sui uel alien. iur. & in parte senatus. 1518. licet
alibi dicatur quod posthumus si non nascatur & in iure
4 proferratur nihil est † ut. l. ult. C. de posth. heredibus in-
stit. Bal. in l. 1. col. 9. uers. circa secundum cap. C. qui admi-
tas. in conf. 239. col. 4. uers. confirmatur & conf. 22. uers.
confirmatur & ob id in hiis quæ sunt stricti iuris posthumus
5 † non admittuntur tex. est in l. si pragnans & l. si uacca. ff.
de euct. & alber. post old. in d. l. qui in utero. ff. de sta-
hom. & in hiis terminis consuluit d. deci conf. 222. col. 1.
uu. 3. q. ante natiuitatem non dicitur quis habere filium
uel agnatum. l. si. ff. de coll. bonorum, & denunciatio non
dant

dem nato fieri non potuit, & talis requisitio præsupponit
 excare personam, cui fieri debeat. si ergo persona non est
 ergo fieri requisitio non potuit, quia qualitas sine subie
 cto esse non potest ut l. qui in prouincia. ff. si cert. pet. &
 sic concludit filium nondum natum non posse habere be
 neficiū prælationis super uenditione bonorum paternorū
 alienatorum, quæ opinio salua semper reuerentia tanri
 uiri. uera non est, immo in hac ciuitate & in aliis iudica
 tum & decisum fuit beneficium ex iure congrui compe
 titio filio nondum nato ut late dixi in tract. meo de iure
 in. §. 4. nu. 27. & 62. & Tiraquel. de retract. con
 glo. 9. nu. 78. 79. & 80. fol. 49. & ita pluries in hac ci
 uitate. tam in iudicijs curiarum; quam per excellen. consi.
 & decisum & iudicatum fuit. & nota, & si uis scire, stude.

Amplia. 1. istam regulam ut filius qui in utero relictus
 est. præbet matri occasionem reuocandi donationem iam
 factam & percipiendi fructus bonorum donatorum ab eo
 tempore quo sciuit filium, uel filios esse natos donatori.
 inuenit Tiraquel. in l. si unquam, in uers. suscepit nu.
 144. & in uers. reuertatur nu. 173. iuribus per eum addu
 ctis quod uide.

Amplia. 2. quia infans non natus non est in potestat
 e patris, donec ad lucem proueniat per tex. est in l. fin. d.
 de bonorum, & ita Bal. in l. si pater. 9. opposi. C. de inst.
 & subst. & Ias. plene in l. posthumo. C. de bono. possē. con
 tabulas, & idem Bal. in auct. ex causa col. ii. uers. 4. præ
 m. C. de lib. præterit. & sic inter iam natos & posthu
 mos. hoc interest, quod illi iniustum testamentum dicunt; Isti
 uero. rumpunt, isti uero. semper, ij uero. ita demum
 rumpunt, & non aliter nec alio modo, & Bal. consi. 195.
 laudare col. 2. uers. sed quidquid nu. 2. uol. 2. Castren in l.
 cum posthumus. ff. de lib. & posthu. & Ias. in l. ij. §. pos
 sunt. in fin. eod. tit.

Amplia. etiā ut dū infans in utero est pro puppilo nō
 habetur uulg. l. non est. ff. de uerb. signifi. nec equidē ho
 mo est, ut Alb. q. 134. in prima parte statu. Dec. cōsi. 535.
 requisitus. col. i. nu. 2. ubi dicit quod poena mortis, quæ a sta
 tuto

suto requiritur, in casu homicidii non habet locum in
partu, quia infans antequam nascatur non est homo, &
Bal. in l. cum inter ueteres. C. de fideico. libertatis.

REGULA XXI.

- 1 Impensa funebris est adeo priuilegiata t̄ ut in
creditoribus hæreditariis anteponatur, & hoc ob
cam utilitatem. ne cadauera inhumata iaceant. l. fune
sonæ, & l. nec corpora. ff. de relig. & sumpt. funer. quia
minus reipub. interest cadauera mortuorum humari
2 uiuentes tueri & conseruari t̄ ita sing. Bal. in l. si. col. 2.
.C. de neg. gest. & de expēsis factis in hæreditate
simplici iuramento hæredis tutorum, seu administ
rum, uel commissariorum defuncti sine alia probat
ut uoluit glos. not. in l. nulli in uerfi. licentiam in fin. C.
episcopis & cler. & in l. si quis pro redempt. C. de dona
ibi glos. & doct.
- 3 Et prædictis expensæ fieri debent t̄ pro modo fami
tis & qualitate & dignitate illius qui funeratus est.
si quis. §. hæc actio in uerfi. equum autem. ff. de
sumpt. fun. quia maior impensa fieri debet. in nobilitate
in ignobili & ad conditionem temporis, quia plus
datur in hyeme. quam in estate. ut in d. §. hæc actio in
in uerfi. ex tempore.
- 4 Et hæc actio competit contra t̄ hæredem bonorum
possessorem ac reliquos successores defuncti. ut d. l.
quis. §. datur. ff. de relig. & sumpt. funerū: nec datur
aliquo contra illum qui non succedit defuncto, præter
quam in clerico successore, in beneficiis. secundum
bat. & Barba. in c. ex præsentium de pignore.
Actio hæc funeraria competit consanguineis præter
2 teri defuncti t̄ qui succedunt clerico in suis bonis. &
nentur ad expensas funebris, sed si nihil habent. tunc
cessor in beneficio tenebitur ad illas secundum Abb.
d. c. presentium, & ibi Barba. Steph. Bertran. in consi. 30
su. 2. uol. i. primæ impressionis q̄ not.
Impeditus funere domestico prohibetur uenire ad
dum

ditium t̄ sed datur ei exceptio. l. sed & si quis. §. præterea.
ff. si quis caut. & l. ij. ff. de in ius uocand. 13. q. ij. c. quia alij.
ubi ad 9. dies, uel 40. non potest in ius uocari.

Item creditor pro impensâ funeris præfertur omnibus
creditoribus t̄ hæreditariis licet sit posterior. ut l. impen
sa. ff. de relig. & sumpt. fun. Bar. & doct. in l. i. ff. solu. matr.
Franciscus de Ripa in tract. de peste nu. 133. negu. de Fa
no. in tract. de pignore in ij membro 5. partis nu. 28. fall.
33. & hoc ratione publice utilitatis.

Maritus tenetur sepelire uxorem, etiã quod dotem nõ
libeat, & e conuerso cum causâ funeraria sit pia, & hone
stis coniugalis id suadeat ut alter eorum insepultus non
taceat; facit tex. in l. quod si nulla, ff. de relig. & sumpt.
in Roma. consi. 317.

REGULA XXV.

Impedimentum an probatione, uel iuramento probari
possit tu superfluis omissis tene. q̄ per solum iuramen
tum probandum sit. & hoc est decisum per communes
doct. opiniones Roth. deci. 32. in antiquis Neapol. in de
ci. 79. in causa nu. 2. all. Fed. de Sæn consi. 109. Fel. in c. ex
parte ij. col. penul. de rescript. & de hoc uide Bar. Roma.
Alex. & Iaf. in l. ij. §. quod diximus. ff. si quis caut. Abb. de
c. & Barba. in c. cum sit Romana, & c. ex ratione de appel
lat. nu. 53. & nu. 45. & uide c. statutum §. cum uerfi. de re
scrip. in vi. in glos. in uerfi. proprio iuramento ubi t̄ iura
mentum dicitur evidens probatio, nam si quis citatur in
aliquo iudicio. & ille ui fluminis tempestatis, aut ex aliqua
rationabili causâ non potuit illo se transferre. & non po
test hæc probare. utique stabitur & credendum erit suo
proprio iuramento tex. est in l. scire oportet t̄. §. cum quis
ff. de excusat. tut. ibi cuius fidem. & ibi glos. & Deci. in
consi. 454. nu. 6. ubi allegans impedimentum tenetur illud
probare, quando maxime est causâ immediata Guido Pa
pa q. 64. nu. 2. ubi optime. & Bar. in l. qui comteatus. ff. de
re milit. & l. præses. C. de appellat. uerfi. Et aduerte t̄ & ui
de Bal. in consi. 360. uiso instrumento, ubi dicit q̄ si con
ducto r

D

ducto r

ductor ob impedimentū superioris non potest uti re con-
ducta non tenetur ad solutionem affictus, nisi pro rata tem-
poris: † de quo impedimento omnino constare oportet.
5 Rom. consi. 352. nu. 9. ubi not. distinguit quod not. Tu
hac materia cōsidera tria adducta per d. Alex. in d. §. quo
diximus nu. 2. primo considera impedimentum, inspec-
tu paruitate uel grauitate praeiudicii arbitrio iudicis, uel in-
specto loco: uidelicet si impedimentum fuerit in loco lo-
6 gino uel solitario, † uel ratione personae impeditur
est bonae conditionis & famae. Iudex omnibus praedictis
optime consideratis arbitrabitur. An iuramentum sit suf-
ficiens probatio uel ne. per tex. in l. si de bon. aut. iud. pō-
7 sid. quem tex. † Rom. in rubrica. ff. de arbit. dicit esse not.
& q̄ impeditus non auditur ultra quam semel. & ita pō-
bat tex. in d. l. fin. & l. scire oportet. §. cum quis. ff. de exco-
municat. & ita Ang. attestatur in l. ueluti. §. hęc uox. ff. de elec-
do, & duplex est impedimentum, iuris & facti.

1 Limita. 1. ut impeditus teneatur protestari de impedi-
mento facti occorso secundum Ant. de But. consi. 28. Ro-
ma. d. consi. 352. & Franciscus de Aret. consi. 153. Imola
c. si. de appella.

2 Limita. 2. si non posset haberi copia illius contra qui
esset protestandum, quia tunc sufficet protestari secun-
dum formam c. pastoralis. §. si. de officio ordina. & c. iustitiam
metus de appellat. & l. i. §. dies. ff. quando appellandum sit.

1 Fallit in impedimento iuris quod impedit praescrip-
tionem tantum currere secundum doct. in l. i. §. fin. C. de no-
ua excep. & l. quoties. C. de praecip. imp. offerend. Bo-
q. 40. num. 3.

2 Fallit etiam in impedimento facti quod non currit tem-
pore hostilitatis, immo inchoata facit dormire praescrip-
tionem secundum c. transmissa de prescript. & Bar. in l. naturaliter.
ff. de usucap. Guido Papa q. 64. nu. 2. Bar. in l. praes. C.
de appellat. & idem Guido Papa: q. 416. nu. 13. uerbi quod
ulterius, ubi in terminis.

3 Fallit etiam quando impedimentum prouenit facto su-
perioris

perioris, secundum Bal. consi. 360. uol. eo. quia eo casu
 conductor non tenetur ad solutionem mercedis, nisi pro ra-
 ta temporis suae conductionis, pro ut in dicto subtili. con-
 sultationibus ibi adductis q̄ not.

Fallit etiam quando impeditus potest remouere impe-
 dimentum, quia non dicitur impeditus qui de facili po-
 test impedire impedimentum c. fin. de elect. c. cum sit Ro-
 mana de appellat. Bal. in l. quibus diebus. ff. de cond. & de-
 monst. Old. consi. 247. circa med. Deci. in c. In nomine do-
 mini. nu. 9. & 19. de testibus.

REGULA XXVI.

Instrumenta quamuis sint clara & autentica non tamen
 habent executionem paratam. l. minor. 25. annis cui. ff. de
 minor. & ibi Bar. Bal. Ang. Alber. & moder. doct. Castr. &
 Alex. in l. air prætor. §. si iudex. ff. de re iudicat.

Fallit de instrumentis guaranteegiatis, quia illa ex for-
 ma scripturorum habent executionem paratam. Guaranteegia.
 secundum Angel. nil aliud est nisi quoddam præceptum
 quod fit per notarium de rogitu instrumenti parti rogan-
 tur contenta in instrumento illico exequantur reali-
 ter & quandoque personaliter, qui rogitus ex forma par-
 tit excellentissimi consi. rogat. 1560. omnino est abolicus
 in hac ciuitate Venetiarum.

Fallit etiam in instrumento publico depositi, quod ha-
 bet executionem paratam, & nullo modo impediri potest
 secundum tex. in l. penul. ff. depositi ibi illico reddere mo-
 des omnibus compellatur, & ibi Bal. Bar. Ang. & Castr. &
 non quamcelerrime, & ibi quam citius, quæ omnia locum
 habent. In deposito uero secus in ficto, secundum Ang. in
 l. si deposita. C. eod. tit. & Bar. in l. iij. in 4. quæstione prin-
 cipali C. de pignorib.

Fallit etiam quando debitor per formam instrumenti
 stipulatus esset instrumentū iudicis mandato exequi posse
 in bonis & terris debitoris uolentis & ita contentantis,
 secundum Bal. in d. l. minor. 25. annis. ratio iudicio meo,

D 2 quia

quia uolenti non fit iniuria. & late Boe. in l. consentaneis
C. quomodo & quando iudex.

4 Fallit etiam quando in instrumento interuenit iuramentum secundum Bar. in l. ij. ff. de iureiur. quia stante instrumento, ac iuramento executio instrumenti impediri nullo modo potest per iudicem; nisi petatur nullitas dicti instrumenti per uiam carcerationis, cum dispensatione iuramento ad finem agendi seruatis seruandis coram iudice competenti.

5 Fallit insuper in casu dotis, quando reperitur scriptura in ceris trino teste notata cum aliquo pacto post mortem agnatum de aliquid lucrando, quia eo casu talis scriptura potest ad curiam mobilium sententari ad legem punctuam scripturae, & ilico exequi seruatis de iure seruandis secundum loci & fori consuetum.

6 Fallit quando instrumentum positum est ad publicas stridas in locis solitis & consuetis, super quibus nullus agit legitimus contraditor. tunc arbitrator executio instrumenti praedicti nullo modo impediri posse. Immo omnino exequendum fore sine alicuius iudicis oblatione secundum Bal. in l. filius fa. §. ueterani. n. 4. ff. de procur. & Roma. sing. 281. collegium.

REGULA XXVII.

Ingrediens monasterium pure bona regulariter monasterio acquiruntur auct. si qua mulier. C. de sacrosanct. eccle. Anch. consi. 69. contra donationem nu. 7. nam qui religiosi adherent religiosa sunt. ut l. quae religiosi de uindica. & c. religioso de sent. excom. in 6. immo bona cedentis infra annum professionis remanent penes monasterium. secundum Iac. Ray. Pet. & Cin. in auct. ingre. si. C. de sac. sanct. eccl. cum aliis ibi.

7 Fallit in bonis feudalibus ingredientis, quia ad ea non pertinet qui officium gerere non debet. ut c. i. de iur. sa. milie. qui arm. belli. depof. & c. i. si de feud. su. com. inter dom. & uasal. Bal. in l. finita. §. fin. col. iij. ff. de uet. Acta.

Alex. conf. 10. col. ij. nu. 8. uol. 5. & Bal. in l. Deo nobis. col. 4. uers. 4. notā. C. de episcopis & cler. & idem in l. si quis in princip. C. eo. tit.

Fallit etiam si esset tale seruicium quod a monasterio præstari posset. ut puta si annua pensio in pecunia uel fumento præstetur. aut in tali seruicio personali, quod honeste præstari posset ab ingrediente per se, uel per alium. secundum Cy. in d. auct. ingressi. Io. And. Abba. & Deci. in comp. presentia. nu. 290. de probat. spec. de stat. monach. §. i. uol. 44. Bal. in d. l. si quis, in princ. C. de episcopis & cler. Alex. d. conf. 10. col. iij. Cald. conf. 2. An clericus.

Fallit in feudo de quo scemina est inuestita, quia eo ipso quod scemina est habitata, potest per substitutum seruiri. spec. in tit. de feud. uers. 21. §. quoniam, & ibi Ioan. And. in addit. ad speculat. & late Alex. d. conf. 10. col. 4. uol. 44. quod tu notā.

Fallit etiam quando esset feudum franchum. i. liberum, quod tunc transit in monasterium, ita Bal. in l. si plures col. 1. C. de cond. insert & idem in auct. nisi col. penult. uers. ceterum. ad Trebel. Old. conf. 224. factum est tale. Bal. in procem. feudo. Idem Old. conf. 3. omne datum. Aff. de decif. 265. num. 37. Idem deci. 320. nu. 2. all. Bal. in d. auct. nisi. & Alex. d. conf. 10. col. 4. nu. 9. uol. 5. Gramat. de tit. 103. nu. 134, & 135. Boe. q. 114. nu. 12. ubi tenet quod feuda in Gallia ex generali consuetudine possunt alienari. ex quo sunt ad instar bonorum patrimonialium.

REGULA XXVIII.

Iudex non impartitur officium suum irrequisitus. l. 4. §. hoc iudicium. ff. de damn. infect. & l. i. §. postulare. ff. de postul.

Amplia. 1. ut nullo modo sententia pro reo ferri possit: neque citatio nisi peratur. l. ad peremptorium & l. post editam. ff. de iudit. Roma. sing. 570. non potest.

Amplia. 2. ut iudex non possit etiam inquirere, nec inquisitionem formare ex officio super iuribus & rebus ecclesiarum. secundum Roma. sing. 525. incip. Innoc.

D 3 Ast

- 3 **Amplia. 3.** ut possit restituere in integrum minorem, pro ut etiam nemine petente potest dare advocatos petiti, per tex. in l. nequicquam. §. advocatos. ff. de officio pro consu. Rom. sing. 462. incip. quod iudex.
- 1 Fallit 1. in causis fiscalibus ubi iudex ex officio nemine petente potest ferre sententiam. l. ii. §. senatus. ff. de iure fci. Alex. in l. 4. §. hoc iudicium nu. 25. de dam. infect.
- 2 Fallit 2. in causis piis, ubi nemine petente potest iudicium officium suum impartiri, ut l. nequicquam. §. ult. uerfi. plurimique. ff. de officio proconsul. & ibi Bar. & d. §. hoc iudicium opp. 4.
- 3 Fallit 3. cum agitur de restitut. usurarum. ita tex. in l. usurarius. ff. de usur. maxime cum tractetur de periculo animæ. ut cano. in c. cum nobis olim de elect. hoc idem uoluit Tiraquel. in priuil. piæ causæ. nu. 152. in principio prope finem.
- 4 Fallit in criminalibus ubi iudex tenetur defendere etiam nemine instante. l. & si non defendantur. ff. de penis. Bar. in l. si. col. iij. ff. de ferri. Ioan. de Anna. consi. 59. Aret. in consi. 147. col. 3. in fine. Bar. in l. i. §. si quis ultra. de question. Dec. consi. 189. nu. 10. uerfi. 3. respondetur ubi dicit quod officium iudicis est laborare pro innocentia inquisiti, all. Bar. Veron. consi. 29. nu. 21. & consi. 48.
- 5 Fallit etiam in reo carcerato ex delicto alibi commissio qua iudex requisitus tenetur reum remittere ad locum sui iudicis de necessitate. secundum tex. in l. i. C. ubi crimine agi oportet. & in auct. ut nulli iudicum col. 6. §. si quis uerfi. comprehensorum, & ibi Ang. & Iaco. de Bellos. Boe. late multa accumul. in q. 29. nu. 2. & 3. aliter iudex puniatur in l. iij. & pro tali coactione ad superiorem habetur recursus. nam & Pilatus sponte remisit Christum ad Herodem. ut luce. c. 23. pro quo Cepol. consi. 59. quod not. & stude.
- 6 Fallit in delicto extra territorium commisso, quia iudex de micilli seu originis non potest ex officio, seu per uiam inquisitionis procedere contra delinquentem extra suum territorium. ut l. si. ff. de iurisd. omnium iudic. Alex. consi.

confi. 111. col. 12. uerſi. fortius. nu. 1. uol. 1. Marſ. d. l. fin. nu. 133. & confi. 110. nu. 15. Bar. in l. hæres. abſens. §. proinde ſi de iudic. & l. ii. C. ubi ſenat. uel clarifi. Boe. q. 270. nu. 4.

REGULA XXIX.

1 In integrum reſtitutione lapſo quadriennio ꝛ iudex regulariter alicui concedere non poteſt, ut c. 1. & 2. de integ. reſtit. in vi. gloſ. eſt etiam in c. 1. de integ. reſtit. & in l. i. de integ. reſtit. a die læſionis ſecutæ, ut Rom. ſing. 272. incip. ita eccleſia. Deci. confi. 526. col. 2. in fine. Nota deci. 558. in antiquis.

1 Amplia. 1. ut nec eccleſia, uel minor lapſo curſu quadrienni admittatur ullo modo. ſecundum opin. Roma. & Soci. ac Alex. ut confi. 123. nu. 5. confi. 266. col. 12. uol. 11. Alex. confi. 30. col. 2. uol. 5. Dec. confi. 474. nu. 13. & confi. 326. num. 5.

1 Amplia. 2. etiam ſi filius peteret reſtitutionem in integrum aduerſus patrem uia actionis. tex. eſt in l. ſi ſuperiore. C. de dolo. & l. cum apud ueteres. & ibi Bar. Bal. & Alber. C. qui & aduerſ. quos.

3 Amplia. in illo qui in utero eſt & non naſcitur, licet non ſit maior, nec minor, nec abſens, & tamen ei datur in integrum reſtitutio. ratio quia ſpes reputata, multum operatur. l. nup. uerſi. ſufficiat & n. C. de nat. lib. & Boe. q. 172. nu. 8.

1 Fallit niſi læſio ſequuta eſſet enormiſſima, quia tunc agentes pro eccleſia omnino audiri debent, ut Rom. d. confi. pu. 5. Decius in confi. cccclxxiiij. nu. 2. & 13. & quæ probanda ſint ibi uide Rom. ſing. 272. ita q̄ not.

1 Fallit in caſu c. 2. de perſcrip. in 6. ex quo contra illam perſcriptionem non datur in integrum reſtitutio. ibi non eſſe ulterius moleſtandos. & in l. ſi. C. in quibus caſ. in integrum reſtitutio no. eſt neceſſe, qui tex. ut aſſerit gloſ. ſunt caſus ſpeciales. ſecundum Abb. in c. cum nobis. l. iii. col. 5. Ego dico de perſcript.

D 4 Fallit

3 Fallit etiam quando ignorantia est iusta, & non trahit
uel supina. secundum Roma. in consi. 127. in fi. nu. 2. dicitur
q̄ non excusat ignorantia actus quem quis publice exercit.
uit. facit. l. cum lex. ff. de edil. edict. ubi non prodest igno-
rantia dissoluta, & Arer. consi. 15. in fin. dicit, q̄ ille q̄
fundat ius suum in iuribus suis antiquis, puta instrumentis
uel testamentis, quæ continue habet p̄enes se & in suo
arbitrio. non est credendum, q̄ is possit allegare iustam
ignorantiam, quæ faciat ut tempus petendi restitutionem
in integrum non sit decursum.

4 Fallit nisi p̄tens hanc restitutionem ex capite ignora-
tiæ intendat p̄sequi crimen alterius. super cuius cogi-
tatione erat perscriptum ex forma statuti. secundum Arer.
in l. fin. ff. si quis testa. lib. esse ius. fuer. & Felin. in c. uigilanti-
lanti. col. 3. nu. 4. uerfi. limita. 4. q̄ not.

5 Fallit in eo qui ignorat contra se perscribi, & rem
possideri a perscribente, sed bene scire rem suam esse
l. fin. C. de perscri. long. tempo. quia eo tunc datur in
tegrum restitutio pro ut late Felin. in d. c. uigilanti-
lim. 5. quod tu nota.

6 Fallit 6. quando esset statutum in ciuitate q̄ p̄tens
bens, uel hæres non possit molestari, uel turbari directe
uel indirecte a quauis persona, quia tunc in integram
restitutio per nullo modo potest ut late Franc. Arer. consi.
105. col. 2. loquente de statuto Ferrariæ, ex quo statuta
debent ad unguem, & ad literam obseruari. Ita Bar.
Cæsar. nu. 26. ff. de publica.

7 Fallit quando ille contra quem perscribitur amittit
possessionem ciuilem naturali retenta, & sola possessio
naturalis, uel detentio non inducit possessionem neces-
sariam ad perscriptionem, de qua in regula sine posses-
sione, de reg. iur. in 6. & ibi Anch. & Felin. in c. uigilanti-
perscript. nu. 7. quod not.

REGULA XXX.

Index si assignat terminū parti ad exhibendum literarum
1 chirographum uel instrumentum † seu testamentum, ut

pars teneatur totū præsentare, uel partem de qua lis est
tu tene q̄ partem & non totum. lex est in l. ex conuentio
ne, ibi: ut pars instrumenti. C. de transact. & ibi Bal. Ang.
Saly. & moder. & tex. & glos. in l. argentarius. §. edi. ibi sed
ea sola pars rationū quæ ad instruendum iudicem t̄ perti-
neat. ff. de edend. & ibi omnes doct. antiqui, & moder. &
Bar. in rubrica. ff. de oper. no. nunc. Ang. in l. si duobus. ff.
quemadmo. test. aperiant. Deci. late in c. epistolæ. de pro-
u. nu. 2 § 6. Ang. consi. 114. super facto. Bal. in l. fin. C. de
p̄cib. imp. offerendi, ubi optime.

Limita. quando capitula instrumenti, seu testamenti
sunt separata & materiam separatam continent, secus ue-
ni si sunt connexa, quia tunc totum edi debet, quia sequē
ta declarant, uel corrigunt præcedentia Bar. in l. qui fi-
lius, in princ. ff. de leg. i. Bal. in l. inciuiile. ff. de legibus.
In c. contingit de fide instru. Alber. in d. §. edi. Cast.
in l. fin. de præcib. imp. offerend.

R E G U L A XXXI.

Iudex si non uidet probationes rei, potest sententiam
laram ad fauorem actoris cassare. Guido Papa deci. 368.
Pol. not. in c. fraternitatis, in uersu. per errorem de frig. &
zales. Corset. sing. sententia 6. Antonius de But. in c. ab
excommu. ij. col. de rescrip. Deci. in c. ex epistolæ nu. 164.
Innoc. in c. plerique de immuni. eccle. Bal. in auct. adhuc
col. 10. de usur. Abbas in c. inter cæteras de re iudicat.

Amplia. 1. hanc regulam locum habere in arbitro qui
incontinenti potest sententiam suam mutare. Ita spec. in
in rit. de arbitro. sequitur nu. 62. quod secus est in sen-
tentia ordinarii. Ratio quia lata sententia: ius est quasi
tum parti, & sic mutari nullo modo potest, ut l. iudex. ff.
de re iudic.

Amplia. 2. si incontinenti uisis probationibus rei li-
quido sibi constat de iniquitate sententiæ quo casu po-
test sententiam ad fauorem actoris reuocare & cassare &

D 5 incon-

3 incontinenti fieri dicitur quando fit infra triduum rei
est in l. fin. C. de errore aduocat. & Bal. in l. i. C. de bonis
lib. ubi declar. An & quando dicatur fieri incontinenti
in c. i. col. ii. uerfi. pacem, de pace tenend. in u. lib. feud. &
doct. in l. diuortio. ff. sol. matr.

REGULA XXXII.

- 1 Iudex regulariter non potest iudicare in causa familiaris
& sui familiaris. Bal. in c. causamq; de off. delegat. & in
cum in iure peritus eo. titulo.
- 2 Amplia hoc idem in arbitro rex. est in l. penult. ff. de
arbit. fecus uero in arbitratore. ut l. si libertus. ff. de oper.
libert. cum aliis.
- 3 Fallit 1. in uoluntaria submissione, quia uolenti non
fit iniuria. ut l. qui iurisdictioni. ff. de iurisd. omn. iudic. &
& ibi Rom. ad fin. Archid. per glos. ibi in c. omnes. 30. q. 1.
ubi sacerdos potest absoluerē propriam concubinam &
Bal. in l. si consul. in 4. q. ff. de adopt. ubi dicit q. comes
latinus potest legitimare filium suum naturalē coram
ipso. & ut ibi.
- 4 Fallit in crimine notorio. ut sing. Bar. in l. nulli. C. quo
rum appell. non reip. & ibi Angel. Saly. & d. Alex. in d. l.
qui iurisdicit. ff. de iurisd. omn. iudic.
- 5 Fallit etiam in causis breuissimis. ut l. senatus. ff. de off.
præsid. in uerfi. parcissime, & fulg. & Ange. in d. l. qui iurisd.
iurisdictioni. ff. de iurisd. omn. iudic.
- 6 Fallit etiam quando filius conueniretur coram patre,
quia tunc nō potest recusari. l. ille a quo. §. p. ff. ad senat.
consul. Trebel. & glos. in d. l. qui iurisdictioni. Felin. in c. cau.
samq; de off. delegat. nu. 2. ubi a.
- 7 Fallit etiam quando quis esset dominus actoris & rei
ut glos. magna. in c. postremo de appell. ad fin. ratio, quia
par affectio remouet suspensionem. glo. iii. q. 5. c. i. & l. non
solum. §. demonstratio. ff. de ritu nupt.
- 8 Fallit quando in iudice esse t aliqua sanctimonia, quia
tunc

tunc nullo modo recusari posset propter uitz conditio-
nem. ita speculat. in tit. de delegato. §. superest. ii. col. uers.
sed quid si non est confang. Felin. in d. c. causamque nu. 2.
uersi. 6. q. tu curiosus nota & obserua.

7 Fallit etiam quando partes contenderent, uel litiga-
rent, & non opponerent, quia posset esse iudex glo. not.
in c. 1. 4. q. 5. & Castr. in d. l. qui iurisdictione. ff. de iurisd.
omnium iudic.

8 Fallit etiam in eo qui fuit olim dominus & nunc non
est & doct. in d. c. causamque de off. deleg. alleg. Bal. in l.
etiam. C. de testib. ubi in repellendo teste domesticum in-
telligitur de eo. qui nunc tempore depositionis est fami-
liaris. & non de eo. qui olim. Ita Angel. consi. i. &
Bar. in l. i. C. de test. Felin. in c. in litteris num. 2. uersi. 2.
de testibus.

REGULA XXXIII.

Iudex non potest procedere contra tertium possessio-
nem nisi prius excusio principali debitore † & illius fidei-
ussore, doct. omnes in l. persequutione. C. de agr. & cens.
l. i. Alex. consi. 67. col. 2. num. 3. & 6. uol. 3. Bar. in l. fin. &
castr. presente. C. de fidei. Guido Papa decis. 432. supra
per totam, ubi multa discurrit. Alex. consi. 58. in fine nu.
uol. 5. Afflict. deci. 139. nu. 1. 4. & 7.

1 Fallit 1. quod tertius possessor non potest molestari
ab aliquo si post alienationem factam ipse rem alienatam
perscripserit spatio annorum 30. quia tunc tutus erit, stan-
te titulo; & possessione annorum 30. secundum iura all.
in d. deci. Neapol. 139.

2 Fallit 2. in casu quando lite iam incepta contra debi-
torem, rem de qua agebatur, debitor alienauit. quo casu
quamuis litigiosi uitium non contrahatur quo ad omnia;
In hoc tamen contrahitur, ut possessor ipse causam ha-
bens a debitore possit. conueniri, autequam debitor con-
ueniatur, & fuit de mente Bar. in d. l. persequutione. C. de
pignore.

REGV-

¶ Si unus ex tribus iudicibus delegatis appellationi detulerit. & alii non admiserint: an causa ad sedem apostolicam deuoluta erit. Tu indubitanter tene q̄ sic, ob ipsius sedis reuerentiam, & ita domini de Rotha decis. 223. incip. nota q̄ si unus in antiquis, in hac sententiam inclinare, & in clem. i. Ibi liceat ipsis uel maiori parti de appell. & ibi Card. & Imol. q. 26. licet aliqui, ut Bal. in auct. hodie. uers. sed si qui appellauit. C. de appell. & Petrus. in c. fin. q. 7. de const. dicant contrarium, & hanc esse communem; attamen inhæreas opinioni supradictæ quam uerissimæ, & not. glos. in d. clem. i. in uers. maioribus & an & quando intelligatur delatum appellationi. De per termini assignationem, uel per admissionem si & in quantum. ut Deci. in c. oblatæ nu. 1. & 2. de appellat. Ange. consi. 227. col. 3. Feder. consi. 172. & consi. 28. ad fin. Roth. deci. 16.

¶ Amplia. 1. procedere in causis etiam breuioribus ut Bal. in l. & si maioribus in fine. C. de appellat. & quæ dicantur causæ breuiores, uide doct. in auct. nisi breuiores C. de sent. ex peric. recit.

¶ Amplia. 2. d. reg. locum habere tam in sententiis definitiuis quã interlocutoriis: & a quocunq; alio grauamine, parti præiudicium inferente, dummodo causa interatur. Ita Gemin. in c. Romana. §. si autem de appellat. in 6. deci. in c. cum speciali. §. porro. col. 3. num. 16. uers. et prædictis de appella. Rom. consi. 324 n. 56. cum aliis infra.

¶ Fallit in notoriis ubi appellatio non admittitur, secundum communem opin. per tēx. in c. cum sit Romana, in fine. c. consuluit, & c. peruenit. de appell. & c. Romana. §. si autem de appell. in 6. Ratio ponit Old. consi. 324. uers. si. 8. non obstat. & idem consi. 18. uers. Ad quarum quæritur, dicendo. q̄ in notoriis, iudicis pronuntiatio non est proprie sententia, sed est executio, secundum in hoc. in c. ex parte. il primo de uerb. signifi. & ab executione

tionem non appellatur c. nouit de appellat. ergo secundo in notorijs delictum redditur alternantium ex tribus. ex rei euidencia, ex confessione, aut ex legitima probatione, ut Decius in c. cum speciali. §. porro. de appellat. & Azo, in summa. C. ad l. aquil. & in rubrica. C. de probat.

REGULA XXXV.

1. Iudex interponendo decretum actibus ad suam ↑ iurisdictionem spectantibus omnino sedere debet. l. naturali §. si queratur, ibi & pro tribunali decretum interpositum ff. de conf. tuto. Corn. Peru. consi. 98. n. 4. uol. 1. & l. iij. §. pe. ff. de bo. possession. ibi causa cognita pro tribunali. Roma. consi. 454. n. 1. Baba. in c. ex parte de foro compet. & in c. cum dilecti. de empt. & uendit. & sym. de peru. in consi. 49. n. 5. consilior. Cri. ubi dicit quod nunquam potest deueniri ad interpositionem 2. ↑ decreti, nisi citato possessore. l. si finita. §. Iulianus. ff. de damn. infect. nec debet iudex habere salarium per interpositionem decreti ut l. fin. in fin. C. de prediis cure l. 11.
2. Amplia. 1. ut decreti interpositio requirat causę cognitionem ita Doct. in l. nequicquam. §. ubi decretum. ff. de officio procons. & l. si finita. §. Iulianus col. ult. ff. de damn. infect. Alex. consi. 83. n. 8. uol. 3. deci. consi. 556. nu. 6. nec in hoc standum erit assertioni notarij Roma. consi. 321. in princ. & consi. 454. nu. 1. 12. 14. & 16. affl. dec. 87. n. 4.
3. Amplia. 2. ut decreti interpositio potest interponi etiā die feriata in honorem Dei, ubi immineret necessitas actus & requireret causę executionem l. ij. in fine. ff. de ferijs. Ita Guido papa decis. 215. nu. 9. in fine.
4. Amplia. 3. quando timor est. ne debitor dilapidet, uel ne committatur aliqua falsitas uel actio sit peritura dilatione temporis Abb. in c. fin. in fin. de iudit. uel quando res, seu actus celerem expeditionem desideraret. ut glo. not. in d. l. ij. ff. de ferijs, & l. imperatores. de appellat. & l. i. ff. eo. tit. & ibi doct. antiqui.
5. Fallit 1. quando ex ui consuetudinis & ex stilo fori aliter

aliter prouideretur, quia consuetudo, & filius fort. loci
habet vim specialis priuilegii principis, ut Abb. in c. fu-
per quibusdam. §. præterea, de uerb. signific. cum multis
aliis infinitis.

- 2 Fallit 2. in iudice delegato, qui cum non habet locum
certum potest in sua camera ius dicere, ut Bal. in l. cum
sententiam. C. de sent. nu. 2. & l. pen. l. ij. in fine, nu. 6. ff. de
iust. & iure, quod intelligo de delegato ad unam causam
- 3 & non ad uniuersitatem causarum, † ut doct. in l. si locus,
ff. de iudit. uel in arbitro. qui potest sibi ad suum arbitrium
eligere locum honestum. secundum Bal. in d. l. penult. nu.
6. ff. de iust. & iure.

REGULA XXXVI.

- 1 Iudex sedes pro tribunali, an possit monere, uel citare
partes, q̄ tali die coram se compareant. tex. est in l. cessan-
te, & ibi Bal. col. i. nu. 7. C. quomodo & quando, iud. dic.
q̄ sic, quia maiorem vim atque efficaciam habet monitio
iudicis, quã citatio nuncii, † quia d. monitio habet vim
trinæ citationis, idest peremptoriæ citationis. glo. in c.
consultat de officio delegat. Deci. in c. ecclesia S. Martini
de const. nu. 78.
- 2 Amplia. 1. ut etiam in causis summaris potest iudex ad
monere, uel citare partes, doct. omnes in d. c. consultat
de officio delegat. super uerbo peremptorie, & ibi Felis.
Gemi. in c. 2. de dolo & cont. in vi.
- 2 Amplia. 2. in monitione facta per iudicem, seu per
nuncium præsentem iudice, quia satis sufficit dictam admo-
nitionem apparere notatam, in actis de mandato iudicis,
Bal. in l. ii. C. quomodo, & quando iudex. Roma. in l. i. ff. de
arbit. Mar. Soci. in tract. de citat. nu. 27. in q. 7. in princ. &
Saly. in d. l. ii. nu. 5.
- 3 Amplia. 3. quando iudex conspiceret instantiam pe-
rire. quia tunc potest iudex admonere partem, ex officio
ad sententiam audiendam, ad primam diem iuris mensis
Augusti, pro ut dicit Bar. in l. Seius & augerius. ff. ad l. fal-
cid.

cid. Felin. in c. i. col. 2. de appella. & Deci. in c. ex ratione
nu. 39. de appellat.

1 Fallit 1. quando in aliqua ciuitate esset statutum, q
quis debeat ter citari, quia tunc una non sufficeret pro
omnibus quia forma statuti debet ad unguem obseruari,
ut Bal. in l. cessante col. fi. ibi non pro omnibus. C. quomo
do, & quando iudex, & idem Bal. in c. i. col. ii. de milit.
null. qui cont. & Alex. cōsi. 137. in causa & lite. col. 4. uo. 2.

2 Fallit 2. quando statutum dicit, q contumax habeatur
pro confessio. ut Bal. in l. receptitia col. fin. uers. sed pone
statuto. C. de const. pecu. & ex quo tractatur de magno
preiudicio q contumax habeatur pro confessio, & est con
tra ius commune. Ideo debet stricte interpretari. ut Bal.
in c. nullus de præsumpt. Ang. consi. 186. col. 1. nimirum
si iudicis monitio non potest habere uim peremptorii, &
q una citatio pro omnibus habeatur, maxime ubi agitur
de penna meræ contumatiæ. secundum formam, & iuris
ordinem, quod not.

3 Fallit etiam quia admonitio iudicis debet continere
causam expressam & specificam ad audiendam sententiã,
aliter admonitio non ualeret. secundum Felin. in c. consu
lit col. 6. de off. delegat. & Io. de Ana. in c. inquisitionis
& ad petitionem. de accusa. & Gemi. in c. 2. col. penu. de
dolo & cont. in vi.

R E G U L A X X X V I I .

1 Iudex lata sententia non potest illam emendare, cor
rigere, uel mutare. l. postquam iudex. ff. de re iudic. l. mor
tis. §. iste ferre. ff. de penn. & Bar. in l. i. in princ. 3. col. ff. ad
Turpilli. Bar. & doct. in l. actorum. ff. de re. iudic. raro est,
quia lata sententia illico ius est quæsitum parti. in cuius
quidem fauorem lata est sententia, adeo q t eam mutare
non potest, ad eius præiudicium. Alex. consi. 118. nu. 12.
uol. 3. & in prin. uol. cōsi. 98. incip. ferre omnis, nu. 1. 3. & 5.

2 Amplia. i. etiam si sententia haberet multa capita seu
capi-

capitula, quia sententia est corpus indiuiduum, & lata non potest in aliqua sui parte corrigi. Rom. consi. 195. in fine. Bar. Bal. Ang. Cyn. in l. ii. C. de re iudic. glos. in c. si quis pluribus. in uersis, quædam 2. q. 6. Card. consi. 74. & Tiraquel. de utroque retract. ad fin. nu. 142. fol. 316.

2 Amplia. 2. etiam super annexis, connexis, & dependentiis, quia idem debet esse iudicium c. i. de post. prætorum, & Abb. in c. penult. de senten. excommun. quod est quando ratio unius non potest discerni sine alio, secundum Felin. & But. in c. cum inter nu. 7. uersis. & dicunt. hie. & doct. in l. Paulus. Il primo de re iudic. Alex. consi. 119. 2. col. 3. uol. uersis. non obstat, & in hoc iudicio. fam. hercis.

3 Fallit in sententia arbitri, qui potest incontinenti illam mutare, ita specu. in tit. de arbitro. §. sequitur nu. 4. licet Bal. in l. quia arbit. ii. lect. nu. 1. ff. de arbit. aliter sententiat, sed pond. tex. in l. ij. C. de sententiis ex per. reit. quia paria sunt aliquid tempore sententiæ fieri, vel incontinenti fieri. Ias. in l. is, apud col. 3. C. de edend. quæ incontinenti fiunt uidentur inesse ut l. lecta. ff. de re. perat. & l. petens. C. de pact. Affl. de c. l. 73. nu. 2. & Bolin. l. i. in ult. col. C. de oper. libert. Saly. in l. si societate. nu. 6. ff. pro Soc. Innoc. in c. litteris de offi. delega. Tiraquel. tract. de utro. retract. §. 8. glos. 7. nu. 7. fict.

2 Fallit in tribus casibus, de quibus in glos. d. l. ii. de sententiis ex per. reit. quos uide & considera.

3 Fallit etiam circa accessoria, quia iudex lata sententia potest eadem die supplere circa accessoria c. cum appellat. friuolis. de appellat. in 6. in glos. in uersis. eadem die. Roman. sign. 592. incip. dicit Paulus, Aret. in §. omnium. nu. 2. inst. de actionib. ubi plura allegat. quæ iura. uide.

4 Fallit etiam in 4. casibus annotatis per d. Deci. in c. litteris, de offi. delegat. nu. 14. usque nu. 27. quas tu pro more tuo solito uidebis.

REGULA

Iudex si assignauit terminū partibus dierum 15. ad probandum & probatum habendum. Au ante terminum probatio fieri debeat. Tu tene q̄ sic, quia lapsō termino die-
 rū 15. censetur conclusum in causa. ista fuit opinio Abba. Innoc. & aliorum doct. in c. licet causam de probat. & ibi Deci. in d. c. nu. 139. Innoc. in c. super eo. il primo de appella. Ita q̄ instrumenta post terminum produci nullo modo possunt partes, pro ut Bal. in c. pastoralis col. 2. uers. Anor. de causa posses. & propriet. Bal. sing. in l. ij. col. ij. uers. Item facit. C. ut lit. pend. idem in l. si quando. In 6. q. C. de testib. dom. in c. fin. de elect. in 6. & 20. distinct. c. si Romanorum. l. i. §. & generaliter. ff. de legat. prastand.

Amplia. 1. etiam si assignatus fuisset terminus ad probandum, & probatum habendum per omne genus probationis. Ita q̄ de curso termino nullæ alia probationes admitterentur. Ita Abb. Felin. Bal. & Deci. in d. c. licet causam. nu. 140. & Ant. de But. de probat. quod not. & tene menti.

Fallit 1. quando una ex partibus uellet constare per confessionem extra iudicalem factam præsentē parte cum causa, quia tunc etiam post assignationem termini, posset pars admitti ad talem probationem faciendam. Ita Afflic. dec. 105. nu. 4. l. cum de indebito. §. fin. ff. de probat. gl. magna. c. testes. iij. q. 9. & doct. in c. licet causam de probat. & ibi Deci. nu. 141. Bal. in rubrica. C. de proba. col. 4. Ego aliter probō. Marant. in rubrica de confes. nu. 23. de ordin. præceden. glo. not. in c. i. de confess. in 6. in uers. aduersarii, ubi admittitur probatio per confessionē partis post conclusum in causa, secundum Card. in clem. i. 93. q. de causa poss. & propriet. Alex. consi. 34. col. 2. circa mediū. 3. uol. uox. scriptura nomen sacrum, confessio. uisus, probationē facit, ut Bal. in rubrica. C. de probat. nu. 5. in hac difficultate, an post assignationem termini, seu conclus. in causa possit iudex admittere partem ad proban.

E uide

uide d. Decii. in c. de quo uult Deo nu. 42. de iudit. & co.

REGULA XXXIX.

Iudex habens consimilem causam, cum illa in qua iudicare potest de iure recusari. glo. est, & ibi Abb. causamque. il secundo de iudit. Ratio est, quia praesertim taliter iudicare in causa illa, pro ut uellet in sua causa iudicari, & ob id ut suspectus recusari potest Ita Martini in tract. de ord. procede. in uers. de appella. nu. 46. & in nostro est. l. in hac materia. Bal. consi. 26. nu. 6. uolunt. all. l. Iulianus. la. ij. ff. de iudit. & c. suborta §. fin. de re iud. & l. penult. ff. de arbit. Felin. in c. personas. nu. 1. de re iud.

Fallit quando similitudo causae non est ad omnia circumstantias, & simile dicitur quod est. Idem formaliter, & in eo quo agitur; secundum sub. Decium in c. translato nu. 2. de constit. & c. ex epistolae nu. 125. de probat. & quod causa iudicanda sit eiusdem iuris & conditionis. & terminus alius causae sint pares & equales, aliter non erit simile. secundum Deci. in d. c. translato. nu. 24. & 25. Alleg. l. qui liberis, in princ. ff. de uulgar. & pupp. & Innocentius dilectus. de capel. monach. in princ. & doct. in l. quotiens. ff. de deposit. quod tu tene menti.

REGULA XL.

Iudex in sententia an teneatur exprimere causam, tene quod non. per c. sicut. & c. cum Bertoldus de re iud. Imol. in l. si is ad quem. ff. de acqui. heredit. Soc. reg. ubi ponit 16. fallent. Ratio, quia aperit uiam foris in pronuntianda sententiae, nisi addiciat dictionem maxime. secundum Panor. in c. ex parte de consi. praebendae.

Amplia. d. regulam ut non solum iudex non teneatur exprimere causam in sententia diffinitiuam, sed nec etiam interlocutoria, quia quo ad hoc censetur esse idem iudicium.

Fallit quando ex sententia producerentur diversi effectus: tunc iudex debet causam exprimere ad hoc ut non noceat sententia: nisi quo ad effectum quem iudex producere intendit, ita Soc. in l. si a te. nu. 3. ff. de rei iudic.

Fallit quando iudex in iudicando recedit a juris dispositione, quia tunc causam exprimere tenetur, secundum Old. consi. 325. & Rom. consi. 483. dubitatur. col. penult. Bol. in rep. l. quid ergo. §. poena grauior. col. 2. Deci. in c. consuluir col. 2. nu. 13 & 14. de appellat. consi. 8. in princ. Item Roma. consi. 499. in premissa consult. col. i.

Fallit etiam quando iudicaretur super aliquo notorio, quia tunc esset necessarium causam exprimere. secundum Felin. in c. 1. de re iudic. Innoc. & But. in c. ult. col. ult. de libel. obla. Corset. sing. in uersu. sententia. la 7. in sing. suis.

Fallit quando sententia fertur uigore contumaciae, quia condemnatus in absentia praesumitur condemnatus propter contumaciam. l. si ideo. ff. de euct. & sic Bal. in l. penult. col. penult. C. de const. pecu. & in auct. qui semel. col. penult. C. quomodo & quando iudex tenet, q. absentia habetur pro causa in condemnationibus per contumaciam seu sententiis latis, q. tu nota, & tene menti.

REGULA XLI.

Iudex ex causa potest poenam minuere, mutare, & remittere. ut est tex. cum glo. in l. & si feuerior. ibi certis causis. C. ex quibus causis infa. Bar. & doct. in l. hodie. ff. de pen. Bal. consi. 34. nu. 2. in fin. uol. i. & can. in c. quoniam frequenter. §. ult. ut lit. non contest. & l. quid ergo. §. poena grauior. ff. de ijs qui not. infa. & ibi Bar. & Bal. & glo. Rom. consi. 429. incip. considero in proposita consulatione.

Amplia. d. reg. ut non solum in poenis a lege, sed etiam a consuetudine quoque introductis, ut scilicet ab illis liceat ex causa recedere. ut glos. not. in d. l. hodie, in uersu. ratione. ff. de pen. Panor. in c. de causis. in fine. & ibi Deci. col. penult. nu. 95. de offi. delegat. Felin. in c. inquisitionis. col. 5. super uersu. alioquin. de accusat.

E 2 I Fallit

¶ Fallit quando statuta sunt intelligenda ad litteram pro
ut iacent, quia sunt intelligenda secundum opinionem
uulgarem, & consuetudinem, secundum Bal. in consi. 194.
ad euidenciam nu. 2. uol. i. Paul. de Castr. consi. 325. col. 1.
uol. 2. Alex. consi. uisa. col. 2. uol. 2. & consi. 144. col. 2. uol. 2.
non obstat quod statutum in fine. uol. ij. Barba. consi. 31. uol. 2.
iii. quia eo casu uerba statuti ad litteram sunt intelli-
genda, & poena remitti non potest. ut Bal. in l. fin. in fine.
C. de sacr. sanct. eccl.

REGULA XLII.

¶ Iudex si dixerit in sententia uiso libello, uisa litis con-
testatione, concessione, ac testibus exanimatis non
creditur nisi aliter probetur. secundum Abba. in consi. 18.
tria, circa primum. ii. col. & consi. 18. in causa, & quatuor-
ne. in i. & ij. col. uol. ij. Barba. in c. cum in iure col. 2. de
off. delegat. Innoc. in c. quoniam contra de probat. Decia-
lis apud quem. nu. 34. C. de edend.

¶ Amplia. ut nec etiam notario credatur asserenti etiam
testem iurasse. nisi aliter constet de iuramento. Ita
consi. 323. circa primum, & Fede. de sen. consi. 193. & Bal.
in l. lege Iulia. ff. de testibus.

¶ Fallit in sententia Pontificis, qui assertioni & dicto
creditur absque alia probatione. ut clem. i. de probat.
in c. cum a nobis de testibus, & Anch. consi. 301. uiso de-
ligentur. num. 2.

¶ Fallit 2. in cardinali, ita est rex. in c. nobilissimus de
distinct. & ibi glo. Ang. in l. quæcunque. §. si. ff. de publi-

¶ Fallit 3. in bono uiro, & in persona legalissima. ita pro-
bat rex. in d. c. nobilissimus. 62. distinct. quod tu nota. Decia-
lis. si quis in conscribendo nuro. C. de pact. Felin. in c.
de præsumpt.

¶ Fallit 4. in iudice asserente rem notoriam, cum notoria
releuat quem ab onere probandi, licet non ab onere pro-
ponendi, & ita secundum glo. in clem. appellati, in uer-
bis de appell.

Fallit 5. in allegante iuris præsumptionem, cum iuris præsumptio sit liquidissima probatio, adeo q̄ transfert onus probandi in aduersarium, ita dicit glo. not. in l. si tutor peritus. C. de pericul. tut. Cæpol. confi. 33. incip. multa possent, in col. 3.

6. Fallit 6. in ijs quæ concernunt euentem utilitatem, & commoditatem iudicentis, scilicet Papæ, Imperatoris, & aliorum principum, coram quibus non seruantur iuris regulæ, secundum Benedic. in repet. c. Rayn. col. 3. ut fin. uerfi. unde restat de testam. Boe. q. 42. nu. 19. Bal. confi. 418. col. 2. uerfi. & ideo uol. 3. & nota q̄ iudex ordinarius nullo modo potest esse arbiter inter litigantes, sed bene arbitrator ꝑ secundum communiter doct. & præsertim Saly. in l. si qui ex consensu. C. de episcopi audient. & ibi Bal. Cyn. & Odof. & Bar. in l. sed si in seruum. §. si quis. ff. de arbit. & Guid. Papa q. 69. in princ. Blanch. in suo tractatu de compromiss. necessa. q. 11. nu. 41. ubi hanc difficultatem examinat. late ad parres, quæ omnia tu uide, cetera.

REGULA XLIII.

Iudex super eo, quod non est intentatum sententiam ferre non potest. Ratio est, quia sententia debet esse conformis libello. l. ut fundus. ff. communi diuid. c. licet ely. extra de simon. Cæpol. in l. bonem. §. aliquando. ff. de edict. edic. nu. 8. & iudex non impartitur officium suum nisi ꝑ petenti. ut l. iij. §. hoc autem iudicium. ff. de damno infect. cum simili.

Fallit 1. in causa expensarum ubi iudex potest condennare uictum uictori in expensis sine petitione. ut Cyn. in l. properandum. §. fin. autem alterutra. C. de iudic. Dic id procedere, quia emergit post litem contestatam: & si uult hoc facere potest, sed si non uult id sibi imputari non debet, per d. §. hoc autem iudicium uide Cæpol. in l. ediles. §. ite sciendum. nu. 14. ff. de edil. edict. & nota distinct. notab. quam habebis a Guid. de Suza.

- 2 Fallit etiam quando proceditur summaria & de plura, quia sententia sine libelli productione profertur, & non potest dici, quod non fuit attentatum, ex quo in iudicio summaris res non disceptatur uia libelli, sed summaria & ideo sententia non dicitur claudicare & esse conformis libello, cum non fuerit presentatum, sed bene erit conformis intentioni summarie producte.

REGULA XLIII.

- 1 Iudex an ex uehementi & infallibili conscientia possit sine inditiis reum torquere, tunc tene quod non, ratio quod iudex debet procedere ex apparentibus actis, & non a suo capite & sua conscientia. secundum Bal. in l. amplexum, nu. 9. C. de appell. Alex. in l. fin. in 3. apost. ff. de quaest. & l. illicitas. §. ueritas. ff. de off. praesidi. nu. 3. Ab. conf. 65. col. 4. uol. 1. Dec. in c. tertio loco, in fi. nu. 73. de probat. specul. in tit. de sententia. §. qualiter. in princ. dicit, quod iudex non debet procedere ex motiuis animi, sed ex allegatis & probatis quod not.

- 1 Fallit 1. ut si reus legitimis inditiis praecedentibus a torturam positus fuerit pro uno casu, poterit postea per alio casu sine aliis inditiis interrogari & torqueri. Dec. in d. c. tertio loco de probat. nu. 73. & fuit dictum a Gand. in suo tract. C. in rubrica de quaest. & tormentis nu. 19. & 41. & Guido Papa q. 339. & Io. Pet. de Ferr. in l. pract. criminal. in forma inquisit. in glo. i. col. 8.
- 2 Fallit etiam quod iudex non potest pro aliquo delicto commisso, uel secuto proclamari facere reos flagitii ad carceres non praecedentibus legitimis inditiis, uel legitimis probationibus. pro ut in parte 1524. excellentissimi col. Rogat. & per tex. in l. certu & ibi Bal. col. 4. uers. uiso & nu. 15. C. unde cognat. ubi dicit quod in omni casu in quo uersarii sunt incerti potest fieri citatio per proclamationes praecedentibus prius legitimis inditiis, pro ut iuris est, & constantur in genere iuxta l. i. §. denunciari. ff. de uent. in post. sess. mitend.

Fallit etiam quando crimen est notorium, & iudex ex necessitate officii reum ad torturam ponit, quia necessitas officii eum excusat ne de calumnia arguatur. l. ii. C. qui accus. non poss. & inculpabile est quod necessitas infert, 30. q. i. c. ad limina. quemadmodum etiam an periurio necessitas excusat. c. ego de iure iur. & l. si. ff. qui facisd. cogatur.

REGULA XLV.

1. Infantes & pupilli si delinquant, an poena ordinaria puniri debeant. tu conclude, quod non in c. i. de delict. puer. Hy poll. de minore. §. penul. & fin. de quaestio. & hoc propter imperfectionem consilii. Ita Bal. in l. & si feuerior. col. ii. nu. 10. uerfi. ex praedictis. C. in quibus causis infam. irrogatur, & l. auxilium. §. in delictis. ff. de minorib. Bal. in l. si. de in integ. restit. & clemen. i. de homicid. Cuma. confi. 93. Ang. Aret. confi. 104. & Ba'. in l. in contractibus. C. de non num. pecu. 3. not. l. si. adulterium. §. fratres. ff. de adulter. q. not.

1. Fallit, in doli capace, ut clem. i. de homicid. Deci. in l. ferre. ff. de rer. iur. & proximo pubertati, quia eo casu non excusatur a delicto, ita doct. can. in d. c. i. de delict. puer.

1. Fallit 2. propter sceleris immanitatem, minores & pupilli puniuntur, secundum tex. in §. item paruulos. i. q. 4. & late Lucas de Penna. in l. sine. col. 5. C. de exact. & tribue. lib. 12. Tiraquel. in tract. de poenis. causa 49. nu. 45. q. not. perpetuo.

REGULA XLVI.

1. Interusurium medii temporis potest ab eo peti, qui consuetus est negotiari, tex. est in l. ii. fin. §. ff. de eo quod cert. loc. & l. si constante. §. quotiens. ff. sol. matr. & Soc. & Cagnol. in l. unica. C. de sent. quae pro eo q. inter.

1. Fallit 1. in uenatore, piscatore, & aucupatore, ii enim
E 4 respectu

respe^{ct}u harum artium nō possunt petere; interesse lucri
cessantis, tex. est in l. quemadmodum uersi. Item labores
ad l. aquilia Ratio quia incertū est. an pisces uolucres
Aues capi possint. ut falsin l. prima, col. 11. C. de sacro
sanct. eccle.

2 Fallit in interfurio dotali, quod est interesse dotali
& lucri cessantis. quod utiq; peti potest ex quo confit
inquisitorum amissione & in lucri cessatione, & hoc pro
pter onera matrimonii, quæ in dies maritus supportat. lo
cundum Corne. consi. 212. per totum uol. iii. & idem
consi. 240. per totum. eo. uol.

3 Fallit etiam quando debitor constituitur in mora, quia
interesse medii temporis potest peti. ut l. lecta. & ibi doct.
ff. si cert. pet. Guido Papa. q. 430. nu. 2. in fin.

REGULA XLVII.

1 Iudex qui commisit alicui de sua familia, q̄ aliquem
torqueat in casu illicito, si tortus moriatur. an mandati
arii teneantur. Tu tene quod non, quia necessitas officii
ip̄os excusat. ita Bal. in l. liberorum. §. excusatur qui iur.
& ibi Ang. ff. de his qui not. infam. Din. in reg. si quis ma
datum. de reg. iur. l. tutorē in primo respon. ff. de iis quib.
ut indign. & l. si pignora. ff. de euct. Grammat. deci. 26
nu. 83. usque 88. q̄ not.

1 Fallit hæc regula in iis quæ a iure fieri prohibentur,
quia tunc is non tenetur obedire iudici, ita est rex. in
auct. sed nouo iure. in fine ibi obediens. C. de cust. reor.
rum, ita Guid. Papa q. 340. incip. non debet.

2 Fallit etiam quando superior detrahatur a iustitia & hone
state; tunc officialis non habet necesse parere, quoniam
& non semper est obediendum litteris & superiorum man
datis maxime contra leges & canones; scriptis & impe
tratis, secundum Deci. in c. si quando. nu. 2. 3 & 4. de re
scriptis. alleg. Anch. consi. 241. & consi. 314. Bal. consi. 39.
nu. 3. uol. 3. & Deci. in c. ad hæc. nu. 3. de appellat.

3 Fallit etiam quando superior mandat subdito in honesta
& cor-

& contra iura, quia prelati nullo modo est parendum, sed
rescribendum, & supersedendum secundum c. non sem-
per r. q. 3 Innoc. in c. inquisita de sent. excom. Abb. & Fe-
lin. in c. si quando. nu. 2. de rescript.

REGULA XLVIII.

1 Iudex saluumconductum bannito ex causa ad tempus
dare & concedere potest. Ita Bal. in l. reos. nu. 43. C. de ac-
cuse. Bar. in l. is qui reus. ff. de publ. iudic. Bal. in l. i. ff. de
delo. Jac. de Beluis. in auct. de mand. princip. §. sed neque.
Inferior autem iudex saluumconductum imperpetuū si-
ne principis licentia dare uel concedere non potest. Ita
Bar. in l. relegati. nu. 4. ff. de pœnis, Roman. in l. si uero. §.
de uiro fall. 3 r. ff. sol. matr. Deci. consi. 51. & pro tenui fa-
cultate per totum. Afflict. deci. 4 Bar. in l. non omnes. §. si
de re milit. Bal. in c. i. §. sacramenta in fine. uers. quæro,
de pœ. iur. firmand. Ias. in l. conventionum. nu. 4. ff. de pact.

1 Amplia. ut saluusconductus datus alicui intelligitur
tam in eundo quam in redeundo, secundum Alex. in con-
46. in i. uol. ij. ponderatis, per tex. in l. i. C. de nauicul.
lib. xi. Guid. Papa consi. 418. nu. 4.

1 Amplia. 2. q̄ datus per principem, uel per alterum
iudicem alicui omnino seruari debet. Aliter inci-
dit in pœnam l. Iul. i. maiestatis, tex. in l. i. uers. uel aduers.
securitatem. ff. ad l. Iul. maiestatis. Guid. Pap. consi. 418. nu.
3. Caser. consi. 423. col. 6. iij. uol. Ita Ang. in l. utimur. ff.
de sepul. uol. Boe. decis. 179. nu. 2. & c. noli. 23. q. 1. & glo.
in c. offerrebat, 12. q. 7. uers. apud Barbaras, & Guid. papa
q. 418. nu. 5. & 6. & per Cy. & doct. in l. denunciamus. C.
de iis qui ad eccl. confugi.

3 Amplia. 3. ut securitas data uiro intelligitur concessa
uxori. per tex. in l. ij. §. fi. C. de episcopis & cler. quia uxor
gaudet priuilegio mariti. ut l. i. C. de uxore milit. & ideo
saluusconductus datus & concessus uiro ac uxore, cum be-
nis suis comprehendit accessoria. Ita sing. Bal. consi. 414.
concessus fuit saluusconductus per totum uolu. 5.

E 5 4 Amplia.

4 Amplia. 4. q̄ saluusconductus concessus debitori q̄ per quinquennium non molesteretur ab ullis creditoribus. Intelligitur q̄ etiam a creditore ratione delicti molesteri non possit: ita Roma. fing. 182. incip. quid si tuius. Alber & Rip. in l. i. ff. si cert. pet. & ibi Roma.

5 Amplia. 5. q̄ iudex potest dare bannito securitatem eundi, uel redeundi pro ueritate habenda in aliquo casu & hoc ad tempus, ita Saly. in l. cum indulgentia. nu. 4. & C. de sententiam pass. & Alber in 4. par. sta. q. 39. ubi disputat ad partes.

6 Amplia. 6. q̄ saluusconductus datus pro maioribus criminibus etiam extenditur ad leuia & minora. Ita Bal. con. si. 400. uol. i. Ratio est, quia in maiori summa inest minor. l. in eo, quod plus est. ff. de regul. iur. & glo. ibi not. in fine.

7 Vide de hac materia Bar. in l. i. ff. ad l. Iul. maiest. Guid. de Cun. in tract. secur. circa finem, & idem Bar. in l. i. ff. transfugas. ff. de sicca. Guid. Pap. consi. 418. per totum. & Boe. consi. 179. nu. 6. & 7. & 8.

Et uide multas alias ampliaciones & limitationes complete. In hac materia suo loco in uerbo saluusconductus, uel fidantia quibus in casibus dari possit, & omnino studiose obseruabis.

REGULA XLIX.

1 Iudex an debeat iudicare secundum conscientiam, uel allegata & probata. Tu tene intrepide secundum allegata & probata. glo. est, in c. i. in uerbi. contra de re iudicata. 6. Bar. in l. illicitas. §. i. de offi. proconf. Cyn. in l. i. C. ut que defunt aduoc. Io. Petr. sen. consi. 59. in fin. consi. crimin. Ias. in l. siue nostrum nu. 9. ff. de in litē iurand. deci. in tribrica de iudic. nu. 15. ubi dicit q̄ iudex debet adhibere fidem, testibus & instrumentis, & secundum allegata & probata iudicare, q̄ not. perpetuo Bal. in c. i. §. sacramentum in fine de consuet. recti feudi. ubi tenet. q̄ episcopus debet iudicare secundum allegata & probata, & non secundum propriam conscientiam quæ fallitur, & decipi potest secundum

cundum glo. in c. i. de re iudica. Thom. de Aquino. ii. q. 67.
art. ii. quæ est cõmunis Theol. cano. & leg. Alex. cõfi. 225.
no. 19. uol. 6. Lucas de Penna. in l. quicumque. nu. 16. C. de
tabular. scribis. l. x.

1 Fallit quando super iudicandis iudex habet probabile
dubitacionem, quia eo casu potest illam committere con-
silio iurisperiti delegandi per ordinarium secundum Deci.
in c. intumasti. nu. 5. & 6. de appell. Angel. in l. ii. C. de sent.
ex pericul. recitand. Bal. in l. non sine. in princ. C. de bo-
nesque liber. & ibi Cyn.

2 Fallit etiam quando iudex ex causa uult committere
causam consilio sapientis quia illam etiam inuitis parti-
bus committere potest, & tenet commissio secundum In-
noc. in c. super quæstionum de officio delegat. Ang. in l. ii.
C. de sent. ex pericul. rec. Deci. in c. ut debitus honor. nu.
51. de appellat.

3 Fallit etiam quando homo habet timorem conscien-
tiæ suæ, in conspectu Dei. qui enim in non iudicando
contra conscientiam timet dominum. is iustum inueniet
iudicium, & quasi lumen accendet, & hic est timor filia-
ris & castus, & non errat. ut 23. q. 6. in fine. unde bona-
rum mentium est timere culpam, ubi culpa minime repe-
ritur. c. consilium de obser. ieiun.

4 Fallit etiam quando iudex iudicat non tanquam ipse,
sed tanquam lex quia iudex obsequitur legi. sequens me-
rita probatorum, quæ in nullo repugnare uidetur meri-
tis conscientie suæ, nec peccat si facit contra conscien-
tiam suam, quia id facit non tanquam ipse, sed tanquam
alius ii q. 3. c. custodi.

5 Fallit itidem in causa criminali, quia iudex debet sequi
conscientiam suam secundum Innoc. in c. pastoral. §. quia
uero in glo. in uerfi. tenetur, & ibi d. Abb. de offi. delegat.
Ang. in l. a diuo pio. ff. de re iudicat. Anch. in c. i. de sent.
& re iudic. in 6. & late. Felin. in d. §. quia uero. ut supra al-
leg. cum aliis limit. quas tu nota.

REGV-

1. Iuramentum licitum, uel illicitum proficuum, uel nocuum episcopus dispensare, uel remittere potest secundum communiter doct. cano. in c. ex administratione iure iur. Innoc. in c. debitores eo. tit. beat. Thom. 2. in 88. art. 8. Innoc. Ant. Abb. & Imol. in c. ad aures extramet. causa Io. And. in c. cum quidam eo. tit. de iureiur. Lorenzen. in tract. de usur. q. 122. q. nota.
1. Amplia. etiam in iuramento quod seruari potest sine iuramento salutis eternæ. sed est periculosum exemplo. Atamen potest per ipsum episcopum relaxari. Anch. in c. venerabilem ad fin. de elect. hoc idem spec. in titulo de delegato. §. nunc ostendendum uers. 24. ubi dicit quod episcopus potest interpretari an iuramentum indigeat absolutione uel non. Ita card. consil. 38. quidam habens filium in debito. Feder. consil. 14. incip. monachus 4. col. & consil. 27. In nomine domini. & Mathe. sing. 50. Rom. sing. suis 41. & 426. Ancha. consil. 18. in quaest. quæ uertitur nu. 6. in quarto præsupposito. ubi dicit quod episcopus non debet difficilem reddere in relaxatione iuramenti, ex quo uersario nullum ius deperit. sed submoto obstaculo, persona habilitatur ad actum, quod tu nota.
1. Fallit quando per absolutionem habilitatur persona quæ iurauit nullo modo conuenire, sed ad finem ut possit dicere de iuribus suis. uel de enormi læsione. nec in hoc requiritur aliqua citatio partis. Ita Old. consil. 120. ad duplicem finem. & Anch. consil. 18. nu. 6. Et Castr. consil. 17. circa primum quaesitum, & Feder. de Senis. consil. 300. factum tale.
2. Fallit etiam quando ex facto recipientis notorie constaret de turpitudine ex parte sua, & in facto constaret nullam defensionem sibi competere, secundum d. Abb. & Felin. in d. c. ex administratione, de iureiur. nu. 25. uers. limita. & nota Bar. in l. ii. §. quod frumentaria. ff. de administratione rerum ad ciuit. pertin. & Abb. in c. tuas de usur. ubi

ponit in: elle et ad c. debitores de iureiur. q not. & uide in is terminis eleg. consi. Cald. 7. an episcopus possit procedere, & concludit, q si certum est absenti nullam competere defensionem potest episcopus iuridice relaxare iuramentum, uel declarare ad cautelam iuramenti eum nullo modo teneri q tu subtilis uide & nota.

3 Fallit etiam quando constaret q nemini competit actio: uel aliquod ius ex tali iuramento secundum Cardi. consi. 3. quidam habens, & Io. And. in rubrica de iureiur. ubi dicit, q si iuramentum est temerarium, etiam ex parte iurantis non requiritur partis citatio. sed fieri debet reuocatio a iuramento, cum multis alijs, q nota.

4 Fallit itidem quando iurans petit absolutionem, per quam habiliteretur ad finem agendi coram iudice ordinatur tenet Innoc. & Imol. in d. c. administrationis, quia episcopus debet relaxare iuramentum absque scrupulo conscientie ad finem agendi de iuribus suis coram ordinario. q tu legis ta obserua & nota.

5 Fallit etiam in sortilegio ac etiam in periurio. ubi episcopus legitime dispensare potest, secundum Card. consi. 3. col. fin. & in c. i. de sortileg. & specular. in titu de dispensat. 6. nunc de episcoporum, & late deci. in c. at si clericus de adulterio. nu. 44. & 45. de iudi. late Felin. in c. 2. de spons. nu. 25. usque. nu. 28. q not.

Fallit etiam antequam iuras incidat in periurium, quia postquam incidit non potest petere relaxationem, quia frustra legis beneficium iuuocat, qui in legem committitur. Ita Fed. de Sen. consi. 300. ex quo periurus non potest agere, nec in iudicio esse. l. si quis maior. C. de transact. sed Innoc. in c. dilecto de prebend. dicit, q periuro bene denegantur spiritualia, sed temporalia conceduntur. Ita q ex una causa sibi denegatur beneficium, sed non ex alia causa repellitur. secundum Roman. sing. 499. tu scis. Alex. consi. 17. ponderatis col. i. uol. 3.

REGULA LI.

Ius agendi ad supplementum legitime filii quanto tempore

pore perferibatur Bal. & Saly. in l. si quis filium. C. de inoff. testa. dixerunt, q̄ durat annis 30. sicut & alix actiones personales. hoc idem Ange. in l. papinianus. la. ii. §. si conditione. ff. de inoff. test. Bar. uero tenet, q̄ perferibatur quinquennio. Itaque lapso quinquennio obstructus est agendi ad supplementum legitimæ, & uide Bar. confil. & confil. 181. ubi se fundat in l. si quis filium in fine. C. de inoff. test. Franc. Crem. sing. 129. antiqua, & ista opinio quinquennio non seruatur in Gallia. Ita Guido Papa confil. 82. in §. decis.

- 1 Fallit quando ex forma legis municipalis esset limitatum tempus annorum 10. uel 20. ad petendum supplementum legitime secundum Innoc. in c. i. de constit. Bal. & si seuerior. ff. de iis quæ not. infam. Anch. confil. 49. §. 3. uersu. uenio ad tertium Bal. in l. illud nu. 2. ff. quod cuiuslibet. & omnino exequenda, quia lex cum sit benigna mater illuminari non debet. l. benignius. nu. 2. ff. de legib. & fecus.
- 2 Fallit lapso quinquennio per tex. in l. si quis filium in fine. C. de inoff. testam. nam ius petendi supplementum legitime surrogatur loco quærelæ. ut l. nuper & comminatio. & l. quoniam in prioribus. C. de inoff. testam. si ergo quærela tollitur lapso quinquennio. l. contra maiores & l. si filium in fine. C. de inoff. testa. si ergo ius petendi supplementum legitime sit subrogatum in locum quærelæ, ergo assumit naturam quærelæ de inoff. ergo necessario per lapsum quinquennii tollitur, cum subrogatum sapit naturam illius in cuius loco subrogatur. ut l. i. §. hæc actio. C. de inoff. test. liber esse insus fuerit, cum aliis concord.
- 4 Fallit quando filius, uel filia renunciaffet omni iure sibi debiti iure naturæ, uel quacunq; alia ratione, uel casu quæ imaginari posset. promittēs non contrauenire, et cum iuramento excluditur filius, uel filia a legitimo supplemento stantibus instrumentis. ut late per Alex. confil. 180. num. 1. 2. 3. uol. 5. & uide Bal. in l. quamuis. C. de fideicom. & uide Alex. in confil. subsequi nu. 181. uol. 5. eod. q̄ nota perpetuo.

REGULA LII.

Ius dicendi testamentum nullum quanto tempore per-
 scribatur doct. omnes tenent q̄ lapsis annis 30. non potest
 quis impugnare testamentum, per l. sicut. & l. omnes. C.
 de perscri. ann. 30. uel 40. in fin. ibi post hanc: & illi datur
 beneficium impugnandi testamentum qui habet ius legi-
 timæ. ita Alex. consi. 180. uis duobus nu. 3. uol. 5. & l. li-
 ce. C. de iure deliber. q̄ exclusus ex testamento 30. an-
 norum taciturnitate poterit is talis ab intestato infra
 dies 30. dies uenire. l. quando. ff. de acqui. hæredit. Bal.
 consi. 410. uol. 4. ubi ius dicendi testamentum nullum termi-
 natur annis 30. quod not. secundum Guid. Pap. consi. 426.

1 Fallit quando uis uerbis testamenti, illud filius ap-
 probasset & uigore præallegati testamenti perisset se
 miri ad possessionem bonorum defuncti uirtute. l. fin. de
 electo diui Adriani tollend. Abb. & Imol. in c. cum uene-
 rabilis. 3. opposi. de except. quia quod semel est approba-
 tum: impugnari postea non potest pro ut doct. in c. acci-
 piamus. de ætate & qualit. Anch. in clem. i. in 4. opposi. de
 concess. præbendæ, cum infinitis aliis.

2 Fallit etiam quando ex superuenienti causa approbas-
 set, quia etiam poterit reprobari. doct. in l. ut gradatim. §.
 reprobari. ff. de munerib. & honor. Mar. laud. in tract. de
 officio princip. §. i. nu. 35. & l. sed reprobari. in princ. ff.
 de excus. tut. & Ibi Bal. & Alber. q̄ not.

3 Fallit etiam quando filius egisset & tentasset actionem
 uirtute testamenti, confecti iam annis 30. qui acquieuit
 taciturnitate, uel alio respectu, & uellet postea uenire in
 iudicio & aliam tentare actionem & audiri nullo modo
 admitteretur. secundum Bal. & Cor. in l. antequam. C. cõ-
 munita de successiõib. Boe. late q. 33. nu. 20. q̄ not.

4 Fallit etiam in sententia quæ usque ad annos 30. po-
 test retractari & de nullitate dici. Ita Card. in clem. i. q.
 14. de re iudic. & Saly. in l. si præses. nu. 6. C. quomodo &
 quando, iudex, & d. Deci. in c. dilecto. nu. col. 3. uers. 5.
 de appellat. Bal. in l. data opera col. 15. uers. sed quid si
 bannitus

bannitus. C. qui accus. non possunt, Corn. consi. 349. uerſ.
& Pet. de Anch. ibi F. il ii. uol. i. Ang. in §. appellatur ne
49. de except.

- 5 Fallit in hypotheca, quæ sine distinctione personæ
ſcribitur annis 30. & 40. per tex. in l. ſicut. C. de perſen
30. uel 40. Ang. & Bal. in conſi. 231. actioni de dote nu.
uol. 4. & in conſi. 4. nu. 3. quidam. uol. 3. & ſecundum eor
dem Bal. in conſi. 316. quædam. col. 2. in fine. nu. 3. uerſ.
ultimo. ibi & hæc eſt ueritas uol. 3. Angel. conſi. 502. in
quæſtione doct. in c. peruenit de emptio. & uenditione.
Abb. conſi. 14. uol. 2. & Caſtr. conſi. 81. uol. no. Boz. q. 3. l.
nu. 4. Guid. Pap. ſing. 653. q. not.

REGULA LIII.

- 2 Ius legitimæ, & trebellianicæ, an ad hæredes extraneos
transmittatur. Anch. in conſi. 323. nu. 1. Ang. in conſi.
ſi. 242. punctus. & l. quanquam. & ibi glo. & Cyn. Cad.
ſalcidiam. tenent, q. transmittatur. Ira Ang. conſi. 118.
alleg. l. papinianus. quarta. ff. de inoff. teſtam. & hoc idem
ſignat in conſi. nota 224. ſolus d. Dalmatii. col. ult. uerſ.
ad ſecundum. & ſic duas quartas deducendi ex hæreditate
ad hæredes tenet Corn. conſi. 116. col. 6. uol. 2. num. 5.
ibi & maxime. & Caſtr. conſi. 172. uol. antiquo. & conſi.
4118. & idem Borth. Soc. conſi. 1. col. 8. uerſi. poſtea poſi
ſito uolu. 2.

- 1 Fallit quando filia renunciasset & ſic excluſa fuiſſet,
quia tunc ad tales liberos poſt mortem patris de cuius
ſucceſſione agitur conceptos nullo modo tranſmitteretur
ut uoluit Caſtr. in d. conſi. 418. col. ult. & Bal. in l. ſi quis
do. §. illud. C. de inoff. teſt. quia ex perſona matris uenire
non poſſunt ob renunciationem factam per eam. & ideo
omnino excluſi intelliguntur. & ita ſentit Corn. conſi. 116.
col. 3. uol. ii. q. not.

- 3 Fallit etiam quando in inſtitutione ſit mentio de ma
ſculo. appellatione hæredis non porrigitur ad extraneos
Bar. in l. Gallus. §. etiam. ff. de lib. & poſth. c. ſi clerici. §. ſi
annad

de feud. alie. Guid. Pap. quest. 48 §. nu. 3.

Fallit etiam quando dispositio prouidet in masculis, & est limitata ad masculos, quia censetur esse prohibita in feminis, quia quod uni applicatur ceteris uidetur esse denegatum. l. quod in rerum. §. si quis post ibi quod alii destinatum est, ceteris ademptum esse uidetur. ff. de leg. primo. & l. fideicom. §. cum esset. ff. de l. ij.

REGULA LIIII.

Laicus non admittitur ad accusandum, uel denunciandum clericum ciuilitate de crimine † quia laicus non debet se intromittere de clericis. c. Olius, extra de elect. c. hinc fin. 29. distinct. nisi suam uel suorum iniuriam prosequatur, de quo infra.

Fallit 1. nisi laicus sit patronus uel parochianus, quia magis interest, & potest crimen clerici denunciare. Io. de Anna. in c. illa de accusat. 16. q. i. c. constitutum & c. filiis. 27. q. 4. & c. uenerabili. de off. delegat. & ideo contra praeceptum electum, possunt layci quorum interest. excipere uel opponere de crimine uel defectu, secundum glo. in c. ut circa, in uers. aliqui de elect. in 6. & ibi domin. in princ. ii. col. n. 4. Innoc. & Antonius in c. cum Bertoldus de re iudic.

Fallit in crimine de quo si clericus a layco denunciaretur redderet suam institutionem nullam ipso iure. secundum Antonium de But. & secundum Felinum in c. ex parte. nu. 9. de testib. & Anch. in clem. abusioibus de pœn. & remission.

Fallit quando agitur de dilapidatione bonorum ecclesie, quia in subsidium clericorum admittitur quilibet laycus ad denunciandum. Feli. in d. c. ex parte nu. 10. de testi.

Fallit etiam quando agitur de crimine famoso & scandaloso, quia laycus potest clericum denunciare, quia inferior potest arguere superiorem, quando ex malo exemplo timetur scandalum. ii. q. 7. c. paulus. in fin. Ita Bal. in d. c. ex parte de testibus, & ibi Felin. qui mouetur tribus mediis,

F diis,

diis, seu rationibus notab.

- 5 Fallit etiam quando procedit monitio fraterna, & hoc ad excitandum iudicis officium ad inquirendum de vitis contra clericum, secundum opin. Bal. in d. c. ex parte de testibus, & ibi Felin. parum post. nu. 2. quod tu & obserua.
- 6 Fallit etiam in omnibus illis casibus, in quibus laycus potest accusare clericum de crimine criminaliter, ut si suam uel suorum iniuriam prosequatur. ut de crimine hæresis, uel simoniæ; quæ consistit tam in dando quam in remittendo, secundum Abba. in c. ueniens. il primo. not. de testib. & ibi Felin. Sand. ac etiam potest consistere in sacramentorum necessariis, ut Felin. in c. dilectus. l. de simon. quando sacramenta spiritualia gratis non ministraret, sed aliquid ex pacto acciperet, quia presbyter debet omnia sacramenta subministrare infirmo, nec aliquid ex pacto capere. Felin. in c. suam. not. 2. de simon.

REGULA LV.

- 1 Legatarius non tenetur stare colono. glos. est in fundum in uersu. qui fundum, & l. si. merces. §. i. ff. locat.
- 2 Fallit hæc regula quando conductor habet omnia defuncti obligata pro obseruatiã contractus ut Bar. emptore. nu. 2. C. locat. Guido. Papa deci. 480. incip. cau. & Castr. & Saly. in d. l. qui fundum. nu. 3. ff. locat. Rom. in l. cum filiofa in §. si uir in quinquennium. nu. 1. & Alex. nu. 4. ibi. ff. sol. matr. & Ias. in l. filiusfam. §. diu. nu. 92. in rep. primæ lect. ff. de leg. i. Castr. in l. nihil. §. u. tam ff. eod. titulo.
- 3 Fallit 2. quando colonus haberet ius in re, uel ratione melioramentorum, uel ex aliquo alio prætenso iure, ut interesset. ut l. in uenditione §. si quis fructus. ff. de bon. auct. iud. possiden. Guido Papa deci. 480. nu. 2. & com. 129. processus.
- 3 Fallit 3. nisi ex forma legum, uel consuetudinis alter se haberet. ut Petr. de Vbal. in tract. de duobus fratribus §. 2. nu. 8. q. 2.

6. par nu. 15. uerfi. 14. quæro. Ratio est, quia ea quæ deducta sunt in consuetudine uidentur deducta in conuentione. l. circa. C. locati. & l. quod si nolit §. qui assidua. ff. de edilit. edict.

REGULA LVI.

1 Legatum annuum potest præstari pro annis futuris per legat. in l. i. C. de fideicom. & pro præteritis peti etiam potest, in eadem specie in qua debetur, iuxta tex. in l. si certis annis. C. de pact. & ibi Ang. in sua repet. & Bar. in l. i. C. de sacrosanct. eccle. Ita Guid. Pap. q. 576. nu. 5. 6. ratio est, quia aliud pro alio inuito creditore solui non debet.

1 Fallit hæc regula in annona specierum in annis præteritis exigenda, quia præstatio rerum spiciariæ pro annis præteritis potest peti in pecunia numerata tex. est in l. nullo. C. de erog. mil. anno. l. xii. quod not.

1 Fallit etiam quando res est legata. ut ex ea recipiatur annuus redditus, quia eo tunc uideretur res ipsa legata & non redditus. l. si fundum per fideicom. nu. 23. ff. de leg. i.

1 Fallit itidem si non potest consequi ab hærede, & per eum non sterit. Ita notabil. Ias. in l. fideicommissum. nu. 3. ff. de legat. i. & ibi Bal. in d. l. & in l. si non remunerandi §. h. ff. mandat cum aliis ibi allegatis.

REGULA LVII.

1 Legatum factum per maritum uxori de omnibus uestibus quas habet domi. an ueniant uestes existentes post mortem. Tu tene, quod sic. Ratio quia destinatione mariti erat. ut perfectæ domum reducerentur ad beneficium uxoris. Ita respondit Bar. in l. ex facto §. rerum. nu. 2. ff. de hæredib. instit. crem. sing. 64.

1 Fallit 1. quando uestes essent prohibitæ portari. ex forma statuti, uel ex decreto principis. Ita Bar. in l. quamuis. nu. 3. ff. de aur. & arg. leg. licet Bal. teneat quod extimatio debet.

debeatur. in l. cum te. nu. 6. C. de donat. ante nupt. & in rubrica. C. de cond. furti.

- 2 Fallit etiam quando uestimentis legatis, ornamenta si per eis essent prohibita, quia cū separari nō possint uel uestes in legato uenirent. Ita sing. Bal. in d. l. cum te. nu. 6. ad fin. C. de donat. ante nupt. & uide cano. in c. iudicatum de testibus.

REGULA LVIII.

- 1 Legatarius in bonis testatoris habet tacitam hypothecam ut l. i. C. communia de legat. ibi non ab re etiam nobis uisum est hypothecariam donare actionem. hoc idem tenet Bal. ibi. col. 4. uerfi. quæro si testator pro legato, Rapa in l. i. in fine. ff. de leg. i. Negus. in tract. de pignore 4. membro. ii. par. princip. 15. cas. ii. ampl. Roma. sing. 598.

- 1 Fallit quando legatum rei alienæ est factum coniunctum personæ, quia nullam habet hypothecam in re legata, sed hæres tenetur præstare extimationem rei legatæ secundum tex. in l. cum alienam. C. de legat. & l. prædicta sequen. C. de fideicom. Bal. not. in consi. 84. testamentum uol. 2. quod not.

- 2 Fallit etiam quando legatum consistit in bonis immobilibus, quia tunc legatario cōperunt 3. actiones. uidelicet actio ex testamento rei uendicatio, & hypothecaria ad legatum consequendum. sed interdum petitur missio in possessionem rei legatæ cum litteris Duca. d. supra. uel rectorū de extra. pro ut quotidie fit. & ita prædicatur, licet aliqui teneant, quod legata debent capi de manu hæredis. & q̄ talis missio debet reuocari per tex. in l. i. C. communia de legat. ibi in rem quidem missionem aboleri. Guid. Papa q. 483.

REGULA LIX.

- 5 Legatum reuocatur propter inimicitiam emergentem inter testat. & legatariū. tex. est in l. iij. §. si. ff. de adm. leg. 1. Fallit

- 1 Fallit 1. quando legatarius ignoranter incidisset in inimicitiam cum testatore, quia tunc legato non priuaretur. Ita Bal. in c. i. uerfi. pone quod uasallus, quibus mod. feud. amit. ubi si uasallus insultat dominum quem ignorat esse dominum suum feudo non priuatur, quia error & ignorantia excusat. l. res. C. de crimin. expillat. hæredit. & uide quæ dixi in tract. meo ad def. in causis capit. fol. 14. nu. 50. in uerfi. error ubi multa accumulauit.
- 2 Fallit etiam 2. quando inimicitia processissent culpa defectu testatoris. Ita tenet Bar. in l. cum tabulis §. i. ff. quib. ut indign. l. si filiam tuam. in princ. nu. 2. C. de iust. test. Pet. Ger. in sing. nu. 5. quod not.
- 3 Fallit etiam si legatarius occideret testatorem reperiunt in actu uenereo cum uxore legatarii, quia tunc non priuatur legato, ut Pet. Gir. in d. sing. nu. 5. quod not.

REGULA LX.

1 Legatis bonis alicui mulieri, quæ sui usus ea præparata sunt. non césentur legata ea quæ sunt parata causa communis cum altero. Ita tex. in l. legatis. ff. de legat. 2. & l. in l. censoria. ff. de uerb. signifi. Roman. sing. 638. Legans uxori, & uide Bal. in l. pomponius. §. sed & is. ff. de procurat. & Pet. Gerard. sing. 44. fol. 334.

1 Fallit in uxore quia bonis sibi legatis etiam ea ueniunt quæ parata sunt gratia communis. ut sing. in l. cum quaeretur. §. lana. ff. de leg. 1. ut puta in lana & lino quæ spectant mulieri, secus in ijs rebus quæ sunt in promiscuo usu. ut in glo. d. §. lana. quæ nota & obserua. & ita tenent Bar. Ral. & doct. in d. l. legatis, de leg. 2. ut bonis legatis, ea uenire dicuntur quæ sunt propria testatoris, tantum & non quæ sunt communia cum alijs, & est communis, & hoc ideo Bal. in d. §. sed & is. ff. de procurat. ponit casum de sententia; quem diligenter considera. & tu considera tex. in l. si quis seruos. ff. de leg. 2. ubi serui legati etiam communes continentur. quem tu considera.

R E G V L A L X I .

1 Legatum annuum, an mortuo legatario transmittatur ad hæredes suos. ut puta relinquo staria decem furmenti omni anno sempronio : an eo defuncto hæredes sempronii possint petere d. annuum legatum ab hæredibus testatoris. Bar. in l. generali. §. hæredis. ff. de usuf. lega. Rom. a. sing. 71. ad finem. tenet q̄ non in legato annuo, nisi per annis præteritis & decursis ante mortem legatarii. Ita est in l. in singulos. ff. de annu. legat. secus in usufructu.

1 Fallit 1. secundum Rom. in annuo legato factio super prædio, seu fundo testatoris de stariis decem furmenti relicto Titio. quia tunc porrigitur ad hæredes, per textum in l. generali. §. hæredis. ff. de usuf. legat.

2 Fallit etiam quãdo relinquitur sempronio staria 20. furmenti usque ad tempus 25. annorum, quod intelligitur non de ætate annorum 25. legatarii sed de annis 25. post mortem testatoris. Ita Ias. in l. si cui legetur. §. hoc autem nu. 3. ff. de leg. 1.

R E G V L A L X I I .

1 Legatum factum Titio q. sempronii cum duo sint tñi in ciuitate. quæro cui eorum debeat. Tu tene q̄ referendum est ad eum Titium, ad quem testator maiorem censetur habuisse affectionem, & amicitiam. Ita Roma. consi. 408 nu. 8. & Bal. in l. uoluntatis. C. de fideicom. nu. 11. facit in argumento. tex. in l. si quis. Ita §. si quis cum ignoraret. ff. de testa. tut. ubi decisum est, dationem auctoris testamento a patre filiis generaliter factam ad eos solos extendi. quos pater se habere sciebat; non autem ad eos quos ignorabat, quia de illis sensisse nõ censetur, quia sibi incognitos nulla prosequatur dilectione.

Et in his terminis secutus fuit casus, in hac felicissima ciuitate ad curiam proprii. Inter illos de cha Bembo, uidelicet d. David Bembo. q. Io. Matth. & d. David Bembo q. S. Aloy. qui casus deductus in excellentissimo consi. de 40. Cucerri

C. ueteri, sententia lata ad fauorem d. David q. S. Aloy. Bembo laudata remansit usque sub die 16. Octob. 1562. de suffrag. 22. quæ sententia lata fuit de iure. secundum tex. in liqui habebat. ff. de reb. dub. & Bal. in l. uoluntatis, in lect. antiqua. C. de fideicom. nu. 11.

REGULA LXIII.

1 Legatum factum per testatorem liberis, seu filiis suis, si comprehendat filios natos post mortem testatoris, tu tunc, q non. secundum Roma. consi. 231. nu. 1. 2. & 3. rationibus & iuribus, per eum adductis, & præsertim, quia non natos nulla cadit affectio. l. cum uir uxore. ff. de condit. & demonst. & ibi Soc ubi dicit, q conditio liberorum prolata a testatore in testamento intelligitur de liberis proferentis, & sic uerba quantuncunque generalia restringuntur, ex uerisimili mente testantis. Ita Soci, in l. nu. 2. nam si maritus haberet filios cum duabus mulieribus. utique legatum factum uxori in tempus liberorum intelligeretur de liberis susceptis ex se, & non ab uxore et alio matrimonio.

Fallit hæc regula nisi testator in testamento apponeret conditionem omnibus, quia tunc ex uerisimili mente testantis credibile, est uelle omnes beneficiare, propter conditionem omnibus, ut doct. in l. i. ff. de leg. 1. & indefinita equipolet uniuersali. ut Bar. in l. pluribus. ff. de l. 2. & Soc. in l. nominatim nu. 2. ff. de lib. & posthu.

REGULA LXIIII.

1 Legatum factum uxori per testatorem, donec ipsa steterit in domo cum filiis. An legatum per mortem filiorum sit & intelligatur esse extinctum. Tu conclude q sic & q uxor legatum petere nullo modo possit. per tex. in l. legatum. C. de condit. insert. Deci consi. 620. casus nu. 1. ratio quia conditio Morandi cum aliquo intelligitur eo uiuo, sed post eius mortem testator non censetur uoluisse conditionem apponere. Ideo dispositio remanet pura

simplex & sine conditione, Ratio rationis est, quia quatenus conditio nuptiarum pendet ex insidiis fortunæ, fortuna potest obesse, sed si pendet ex facto alterius. Aliter per alterum iniqua conditio afferri non debet, Ita Bal. d. l. legatum. & l. i. C. de legatis.

- 1 Fallit hæc regula in causa alimentorum, quia conditio mixta deficiens per casum, non facit deficere legatum alimentorum. Ita Bal. in l. i. C. de legatis, quia causa alimentorum est causa pia per tex. in l. mella. ff. de alim. & cib. legat. ibi pietatis intuitu, q̄ not.

REGULA LXV.

- 1 Legata debentur uenientibus ab intestato, licet hereditas non fuerit adita. ut l. i. & l. fi. C. de codicil. Tiraquel. in tract. de pœnis causa. 22. nu. 29. & uide Bar. in l. qui filio. §. i. ff. de hered. insti. & Ias. in l. nemo n. 28. ff. de legat.
- 1 Amplia. ut etiam locum habeat, in amicis testatoris. Ita q̄ legata etiam ipsis debeantur, licet hereditas non fuerit adita, ita Tiraquel. d. causa nu. 29. alleg. gl. 1. ff. in l. eam quam in uers. traditur circa medium, ibi decimo propter pietatem, & affectionem. C. de fideicom. & Ias. Bal. in rep. d. l. eam quam. & l. i. col. 14. nu. 78. uers. super 9. q. dicit præditus doctor. C. de sac. sanct. eccle.
- 2 Amplia. etiam ut si legata essent relicta in codicillis. Ita Ias. in l. fi. col. fi. C. de codicillis. ubi dicit q̄ libertas directo in codicillis dari non potest confirmatis in testamento licet secus ab intestato, ita Petr. Duennas regula 15. prima ampliat. fol. 17.
- 1 Fallit in relictis ad pias causas ex testamento, uel ab intestato, nam illa confirmatur morte testatoris. secundum Bar. in l. i. col. ii. C. de sac. sanct. eccle. & late March. Mathes. sing. 162. nu. 4. Castr. consi. 389. Boe. q. 4. nu. 3. quòd not.
- 2 Fallit etiam nisi aliter per statuta ciuitatis prouideatur. secus.

secundum appofilat. in uerfi. legata circa Medi. d. fing. 162. q. perpetuo not. sed uide mod. in l. eam quam C. de fideicom. 11. limit. & doct. in l. nemo potest. ff. de leg. i. Cast. confi. 389. uol. i. cum aliis.

3 Fallit quando filius est institutus hæres qui licet abstinere. Attamen propter existentiam fuitatis sicut sustinetur libertas: eodem modo sustinetur relicta ad pias causas, proinde ac si hæreditas fuisset adita. Ita Bal. in auct. hoc amplius ij. col. de fideicom. Iaf. in d. l. eam quam nu. in eod. titul.

4 Fallit quando legatum concernit sepulturam testatoris, uel sustentationem infirmorum, quia tunc non requiritur aditio ex quo res non recipit dilationem, secundum Bal. in d. l. eam quam in 3. col. Iaf. ibi in 3. limit. De fideicom. C.

5 Fallit in donationibus factis per testamentum in mortuario, seu ob causam mortis, ut est glo. not. in l. filiarum in uerfi. filiarum. in fine. C. famil. heredi. ubi non requiritur aditio hæreditatis. secundum Ang. in l. ii. §. fin. ff. de usucapio, quod not.

6 Fallit etiam in multis aliis casibus, positus per Bal. Ange. Alber. Bar. & Iaf. in d. l. eam quam. C. de fideicom.

REGULA LXVI.

1 Legatum per rei legatæ alienationem extinguitur: text. est in l. fideicommissa. §. si rem. ff. de leg. iij. §. sed etsi rem instit. de legat. & ibi Ang. Alex. confi. 157. nu. 1. uol. 7.

2 Amplia. d. reg. etiam si testator rem legatam pignora-uerit facto & ad instantiam legatarii. Ratio quia eo tunc res transit cum commodo & incommodo. i. cum onere & honore. ut l. cum pater. §. mense. ff. de legat. ii. q. secus est. si pignoraasset. pro facto alieno, quia hæres teneretur rem obligatam luere & legatario præstare. ut d. §. si rem. & ibi Bar. & doct. omnes. & Ang. in d. §. sed si rem. instit. de legat. num. 2. & no. Bar. in l. si tibi homo in princ. ff. de legat. i.

F 5 1 Fallit

- 1 Fallit hæc reg. in 2. fallen. quas ponit Sonc. in reg. 270.
 2 Fallit etiam ultra prædictas fallen quando apparet de firma & manifesta uoluntate testatoris, declarantis suam intentionem, & postea transcurri essent anni 20. qui tunc excursu decennii. cum declaratione testatoris arguitur animus & uoluntas testatoris: ita Bal. consi. 39. & 40. uolu. secundo.

REGVLA LXVII.

- 1 Legatum accipiens non potest petere incisionem testamenti. Ratio quia quod approbo, improbare non debeo, ita tenet Roma. sing. 482. accipiens, & Bal. in consi. 140. nu. 2. uol. iij.
 1 Amplia. hoc idem in donatione causa mortis tex est in l. si uero uersiculo. sed si mortis. ff. de bon. lib. ubi Gilbertus causa mortis donationem fecerit patrono. & ille legatum agnouerit, utique repellitur a bon. possessore contra tabul. Ratio est quia patronus acceptando mortem liberti donationem causa mortis utique arbitritur, q̄ erit etiam gratus in testamento.
 1 Fallit nisi legatarius legatum agnosceret, præmissa reservatione q̄ legatum accipit sine præiudicio iurium liberorum circa incisionem testamenti, ita de muliere, que absente marito protestatur, q̄ non uult assentire alienatione fundi dotalis: si postea assentit talis protestatio fit iuuat. not. in c. cum matrimonii. de off. delegat. doct. in l. de pupillo. §. si quis ipsi. ff. de op. no. nunc P. Girar. sing. 81.

REGVLA LXVIII.

- 1 Legatum factum alicui sub conditione. si remanet educum, utique remanet apud hæredem sine onere. tex. est in l. quidam non referunt. ff. de iur. codicilli & l. unica. §. & cum triplici. & §. in principio itaque. C. de collat. tollend.

Fallit in relictis ad pias causas. ut uoluit Bar. & Flor. ac Soc. in l. pater feuerinam. ff. de cond. & demonst. Anch. in clem. ii. de relig. domi. Tiraquel. de priuileg. piæ causæ. p. 38. nu. 1. in princ.

Fallit etiam quando hæres est grauatus cum onere, quia res semper transit cum onere suo. Afflict. deci. 17. nu. 5. Decius consi. 656. nu. 5. & minus dicitur res illa ualere ratione oneris iniuncti & annexi. Ita Deci. consi. 167. num. 2. Abb. in c. in aliquibus de decim. in 2. notab. q. not.

Fallit etiam quando testator dixisset, q. ad quencunq. transiret dicta res legata, quod transiret cum tali onere, quia uoluntas testatoris pro lege est seruanda. ut §. dispo. de nupt. Ange. consi. 244. incip. Filiippus, Corn. consi. 264. nu. e. uol. 4.

REGULA LXIX.

Legata repudiata hæreditate nullo iure peti possunt. si quis omiffa. ff. si quis omiff. causa & l. eam quam. C. de testam. & l. i. C. si quis omiff. causa testa. cum aliis.

Fallit hæc regula in relictis ad pias causas priuileg. 33. tract. priuileg. piæ causæ d. Andr. Tiraquel. Bal. consi. 248. An casus uerfi. sed secus est in legatis. uol. 5. & consi. 457. de testamento. uol. 2. nu. 2. & consi. 167. Thema. num. 5. uerfi. Item uoluntas. uol. ii. & consi. 168. nu. 2. allegatis. uol. 4. & consi. 287. nu. 5. ad finem dicta mulier domum nu. 5. eo. 4. uol. ubi in terminis tenet hanc communem opin.

Fallit etiam in 2. casibus positis per Iasonem in d. l. eam quam. C. de fideicom. & Bal. in l. i. C. si quis omiffa causa testam quos uide, & obserua. Saly. in l. i. q. 13. C. de sacro sanct. eccl. cum multis aliis ibi adductis & allegatis.

REGULA LXX.

Legatum factum ad pias causas in unum usum non potest sine licentia papæ. in alium usum conuerti. ut in clem. ment. quia contingit de relig. domib. & ibi Imol. & Paul. de

de Leazar. Bar. in l. legatum. ff. de usufr. legato. nu. 4. Mod.
sing. 194 uerfi. q̄ licet, episcopus Roma. consi. 177. h̄ec
ipsi not. nu. 2. uerfi. quo ad tertium. & l. i. ff. de cond. insti.
& ibi Bal. & Ang.

- 1 Fallit hæc regula si relictum tendit ad usum illicitum
qui non potest celebrari, & tunc potest peruari in alio
usum. secundum Bar. in d. l. legatum. nu. 4. de usu & usufr.
legato, & uide Guid. Papa q. 556. nu. 1. & 2.
- 2 Fallit etiam quando relinquatur ad usum licitum, qui
potest celebrari sed pecunia relicta non sufficit ad per-
fectionem operis & eo tunc ad alium usum peruari potest.
- 3 Fallit etiam quando non est opus ecclesie illud fieri
quia eo tunc potest per episcopum in alium piuum usum
conuerti. Ita uoluit Bar. in l. si. ff. de oper. publi. secundum
Rom. sing. 481. ad fin. q̄ not.
- 4 Fallit etiam in stabilibus huius urbis, quæ proprietates
nullo modo possunt per aliquem in testamento relin-
qui, nisi per duos annos tantum quibus decursis bona pre-
dicta uendi, & transferri debent plus offerenti uiginti
gis Senatus in 1371. 9. Aprilis. & 1536. ult. Decembris
quæ omnia not.
- 5 Fallit in Pontifice, qui omnia potest de potestate ab-
soluta, secus uero de potestate ordinaria. secundum
lege. de Peru. in l. si testamentum. C. de testam. qui dicit q̄
Papa non potest per suas litteras in alium usum conuer-
tere pia legata, de potestate ordinaria nisi iusta causa subse-
quetur, puta quia usus deputatus non posset perfici. secundum
Bar. in d. l. legatum. ff. de usufr. legat.
- 6 Fallit itidem quando testator ordinauit opus fieri
aliquo loco in quo sine difficultate fieri non potest, tunc
episcopus poterit commutare in alium usum piuum. Ita
lin. in c. ecclesia. S. Mariæ de const. nu. 6. uerfi. confirmari
potest. Petr. de Perus. in sua canonica de portione episcopi
pi allegand. c. nos quidem de testa Ant. de But. in c. uerum
de cond. appost. & tu subtilis uide can. in clem. quia con-
tingit de relig. domib. distinctionem tradentes non ob-
sonam a iure.

Legata omnia de manu hæredis capienda sunt, & licet legatarius non possit autoritate propria legatum accipere. & aliter teneretur hæredi restituere prout uoluit tex. in l. unica. C. quorum legat. Id tamen in quibusdam casibus locum non habet. prout Capra consi. 3. circa hoc pura in fine.

1. Limita. q̄ legatum libertatis dicitur pium, quando fit pro anima uel amore Dei, alias secus. Ita Bar. in l. i. C. de sac. sanct. eccle. & ibi Ias. in utraque lect. uersi. not. istam p̄sch. limit. Tiraquel. in tract. piæ causæ in præfatione fol. 1. uersi. limita. q̄ d. legatum.

2. Fallit hæc regula in legatis ad pias causas, quæ anthoritate propria legatarii capere possunt, & re uendicāt, ut tenet Corn. Pe. consi. 140. circa hanc consult. col. si. l. c. fol. 1. & Capra consi. 302. punctus in 4. dubio q̄ not.

3. Fallit etiam in legato libertatis, quia disposita in libertate locum habent ad alias pias causas. sp. in tit. de instr. edit. §. nunc aliqua uersi. & scias Bal. in l. ii. & l. penult. C. de fideic. libert. late Tiraquel. in tract. piæ causæ nu. 3. fol. 15. uersi. item legatum libert. in præfact.

REGULA LXXII.

Legatum reddituum ex aliquo fundo, si ad manus tertie personæ fundus peruenerit, censetur obligatus ad illos redditus, & ad illum agi poterit hypothecaria tex. est cum glo. in l. Gaius. d. de ann. legat. & l. Lucius. ff. de alim. & cib. legat. Roma. consi. 388. in casu propositi num. 5. & idem sing. 432. & Bal. in l. liberis. §. Lucius. ff. de alim. legat. & late Tiraquel. 63. p. de priuilegiis piæ causæ fol. 97.

1. Amplia. id locum habere in legatis ad pias causas. prout Tiraquel. in d. p. 63. in princ. quod not.

1. Fallit in fundo, seu proprietate urbis Venetiarum, quia stabila

stabilia urbis nostræ si alienarentur per aliquē tertie personæ semper intelligitur ex lege senatus saluo iure communis. ut in parte M. confi. 1257. die 4. Febr. etiam si daretur alicui monasterio ecclesiæ, uel personæ religiose per testamentum, per cartam, uel per alium modum, i salua ratione communis, talis datio nullius esset momenti, uel uigoris. Ita q̄ de ea solui debeant impetrari & alia de iure soluenda, quia quælibet res transire debet cum onere & honore suo. ut l. quicquid. ff. com. præd. l. i.

REGVLA LXXIII.

- I Legatum factum fratri per testatorem an intelligatur de carnali. Abb. Bal. & Card. in c. licet de off. delegatorum. referunt Bal. intelligere de carnali, quia ita se habet communis usus loquendi, ratio quia uerba debent intelligi in potiori significato. ut §. quotiens inst. de iur. na. gent. Item ubi concurrunt ueritas & fictio, ueritas præualeat fictio. l. filio. ff. de lib. & posthu. & ratio naturalis uincit accidentalem. l. qui habebat. ff. de tutel. & c. requirente. de test. & fratres octo modis dicuntur. ut Deci. in c. causam. nu. 4. de iudit. Corn. confi. 57. col. 5. in princ. uol. iii.
- I Amplia. etiam ut omnes religiosi & monachi fratres proprie dicuntur de iure, sed aliter de communi usu loquendo? secundum Abb. & Deci. in d. c. causamque. nu. 4. de iudit.
- 2 Amplia. etiam ut omnes christiani fratres dicantur, quia propter lauacrum generationis habent unum patrem. Item fratres dicuntur xi. q. iii. c. ad mensam. & ideo Io. Anab. tenet in c. Io. de regul. q̄ fraternitas dicitur octo modis.
- I Fallit in materia odiosa, appellatione n. fratrum non uidentur monachi. c. ex litteris de spons. c. quanquam xi. q. i. Abb. in c. sane de foro compet. cum aliis. & minus forte. Deci. confi. 230. nu. 4. Bal. confi. 460. col. ii. uol. i. Anab. in c. i. de constit.

REGV

REGULA LXXIII.

Legatum factum ecclesie, aliter non specificando nomen intelligitur de parochiali. secundum Bar. in l. quæ conditio. §. cum ita. ff. de cond. & demonst. Cyn. in l. ult. & ibi Saly. C. de sac. sanct. eccl. col. 3. Iaf. in l. qui insulam. ff. de verb. oblig. Tiraquel. priuil. §. 6. in tract. p. pix. causæ.

1 Fallit hæc regula ubi in ciuitate sunt plures ecclesie, quia tunc de principali ecclesia diocesis, uel ciuitatis intelligitur. Ita uoluit & sentit Io. Fab. & Aret. in §. sed ius eodem instit. de iur. nat. gent. Host. & Io. And. in c. indicante. de testa. Ancha. & Imol. in c. indicante l. quæ conditio. §. cum. ita. ff. de cond. & demonst. nu. 5. & Anch. con. 14. Franciscus col. penult. uersu. octaua ratio. ubi reliquum factum pauperibus intelligitur de pauperibus domicili.

2 Fallit etiam si testator esset in duabus parochiis, quia tunc spectandum esset tempus testamenti & non tempus mortis testatoris, pro ut subtiliter & eleganter tenuit Socin. d. §. cum ita nu. 5. ff. de condit. & demonst. arg. l. si ita. ff. de aur. & arg. legat. & not. tex. in d. l. quæ conditio. §. in. & ibi Bar. ubi legatum factum ecclesie, aliter non nominando ecclesiam intelligitur de ecclesia domicili. Ita Fran. in c. fin. nu. 2 §. uer. & ad hæc uide tex. de foro cõpe.

REGULA LXXV.

Legatus papæ de latere, potest absoluere ab omni excommunicatione etiam reseruata papæ. secundum Felin. in c. ad eminentiam de sententia excommu. iuncto c. si quis suadente. 17. q. 4. Deci. in c. cum tu. nu. 3. de off. ord. ex quo reputatur ordinarius iudex in loco suæ legationis.

1 Fallit 1. nisi alias fuisset excommunicatus propter causam arduam, ut Lapp. in c. si abbatem de elect. in 6. in uer. si translationem. in glo. ubi dicit, quod legatus potest omnia nisi sine sibi specialiter prohibita. dico in loco suæ legationis.

- legationis, ut Deci. in d. c. cum tu. supra.
- 2 Fallit etiam quando in constitutione diceretur dummodo, uel dumtaxat a papa. Ita tex. in cle. Grauis de sententia excom. & ibi Cardin. in ult. col. in ult. q. & uide g. in clem. i. in uers. tantummodo de cler. & grot. in 6. & multis aliis infinitis. quod not.
  - 3 Fallit etiam quando legatus ipse fuisset percussus, quod eo casu non poterit suum percussorem absolueret. Ita tex. in c. Felicis de Pen. in 6. Imol. & Antonius in c. excommunicatus de offi. legat. glo. not. 94. distinct. c. si quis auctor.
  - 4 Fallit etiam nisi illa talis esset excommunicatus a papa uiua uoce. Ita specul. tenet in tit. de leg. §. nunc dicitur. uers. ecclesia autem & c.
  - 5 Fallit itidem quando papa intellexisset illum tale esse a iure excommunicatum, & dixisset reseruamus excommunicationem illius talis a nobis fore absoluendum. Ita Lappus & domi. in d. c. si abbatem. de elect. in 6. q. tu not.
  - 6 Fallit etiam nisi quis esset excommunicatus a iudice alicuius inferioris iudicis, quod postea esset a Papa confirmatum. Ita glo. not. in c. ex frequentibus de in iud. ibi Abb. & Io. Andreæ in ult. col.
  - 7 Fallit similiter quando esset excommunicatus a legato Papæ, quia eo tunc solus Papa potest illum absolueret mortuo delegato. Ita not. speculat. in tit. de delegat. nunc ostendendum. uers. 26. & d. Io. And. & Antonius de But. in c. prudentiam. §. 6. in col. 5. de offi. delegat.

REGULA LXXVI.

- 1 Legibus & non exemplis est iudicandum l. nemo C. de accusat. sent. & interlocut. omn. iudic. & l. singuli. C. de accusat.
- 1 Fallit in tribus casibus annotatis per Soci. in reg. 280. quos considera. & obserua.
- 2 Fallit etiam in casibus obseruatis per Abb. Felin. & c. in c. 2. de præsump.
- 3 Fallit in casibus decisus per excellentissima consilia in his Venetiarum, ex quorum decisionibus pendet reipublice

authoritas, quæ iis temporibus amplissima est.

4 Fallit in exemplis sanctorum quæ post sacros canones sequenda sunt ut c. submittitur 21. distinct. & c. de quibus. 20. dist. & Luc. de Pen. in l. exemplo. C. de decur. l. x. nu. 2. 3. & 4. quæ si inhærent autoritate uet. uel noui testamen- ti illa præfertur, decisione papali. secundum glo. in c. de libellis 21. distinct.

5 Fallit in exemplis principum, quæ quando faciunt leges sunt sequenda. uide glo. in l. 2. in fin. uers. relegauit. ff. de his qui sunt sui, uel alieni iuris.

6 Fallit etiam in exemplis superiorum, qui tenentur dare inferioribus bonum exemplum. 8. q. 5. c. qualis 12. q. 1. ubi: sicut etiam uita pastorum debet esse exemplum discipulis. ut 2. q. 7. c. pastoralis.

7 Fallit etiam in exemplis sanctorum, quæ tam in scriptis quàm in factis perspicaciter sunt obseruanda. ut 20. distinct. c. de quibus. & 23. q. 7. c. uides: huiusmodi enim exempla sunt fomera ad futuram gloriam: maxime quædo sunt munita autoritate noui uel ueteris testamenti, glo. in c. de libellis. uers. illorum. 20. distinct.

8 Fallit etiam in exemplis doctorum, & poetarum, uel aliorum peritorum qui in arte sua probant. Felin. in c. propositi. de probat. nu. 7. Saly. in l. comparationes de fide instr. donec de contraria & inconuincibili ratione liqueat. Et de rerum diuis. l. intantum. in fin. & ff. de statu hom. l. seculo primo mense. & ff. de solut. l. si pater meus.

9 Fallit similiter in exemplis diuinis, quæ obseruanda omnino sunt & non posterganda: & qui aliter faciunt. ruina- nam & laqueum præparant animæ suæ, pro ut in die iudicii conspicient, quod tu subtilis cogita, quia auctoritas diuinæ scripturæ potest allegari tanquam lex. Ita Felin. in c. ex parte nu. 16. de rescript.

REGULA LXXVII.

1 Lex est donum Dei, & primis nostris parentibus data est. Gen. in c. 2. ibi in quacunque enim die comederis ex eo, morte morieris. postea data fuit Moyse in monte Si-
G nai,

nai, quæ consistit in decem præceptis. c. Moyses 7. dicitur
 & c. ac deinceps. Exodi c. 34. & 35. ad beneficium populi
 Hebræi, & Dauid seruo suo, cui dedit Deus prudentiam
 & sensum. ut regere possit Israel, & custodire legem
 uiuentis. ut c. 22. paral. & homo sensatus credit legem
 & lex illi fidelis. ut c. 33. in princ. eccle. cumque filii
 in terra multiplicassent & omnis caro ad malum pron-
 2 set. Malitiaque creuisset super terram, superuenit
 ciuilibus quæ cunctis nationibus data fuit, & unaquæque
 uitas sibi regem eligebat, cui populus omnimodam
 præstabat obedientiam ad hoc ut quiete quilibet uiuere
 posset. nam si sine legibus uiueret nihil a feris atrocissi-
 mis discrepant, quo fit ut Lycurgus Lacedæmonis legem
 3 dedit. Zoroaster Persis, Trimegistus Egyptis,
 Minos Cretensibus, Carundas Cartaginensibus, Solon
 Atheniënsibus, Mahometus Arabibus, Zamolexus Syriis,
 Socrates, Pitagora, & Plato, Magnesiis & Siculis, Car-
 das Italis, Rex Foroneus Græcis, unde locus iudicii de-
 ctus est forus a rege Foroneo prædicto, & Numa Pom-
 lius rex populo Romano, leges dedit, procedente
 tempore eorum loco imperatores posteris eas legem
 lerunt, quas hominibus constitutum iri uolebant & tem-
 pore Iesu Christi primus imperator fuit Octavianus, &
 postea Constantinus. licet aliqui teneant quod Iulius Cæsar
 fuit primus imperator. secundum glossam in l. i. ff. de adu-
 Corn. consi. i. col. 4. uol. 3. nu. 6. A quibus leges ciuiles pro-
 cefferunt, & postea superueniente tempore gratiæ
 tempore IESVS Christus uenit in mundum, tres le-
 ges prodierunt in sæculo, pro indigentis hominum. scilicet
 euangelica, apostolica & canonica. Nouissimi
 uero temporibus cum diuinæ placuit bonitati sapienter
 uiros religionem & equitatem sectantes sæcula ediderunt
 qui sacras ciuiles & canonicas populis leges attulerunt
 6 A quibus postea unaquæque ciuitas pro eorum indige-
 tiis proprias & peculiare leges instituit, quas aliqui tro-
 cant statuta, constitutiones patriæ prouisiones. Aliqua
 uero ius Longobardum, & Franchorum: constitutio regni
 Neapolis, decisi. Rothæ urbis Romæ. Etiam præter alia
 felicitas

felicissima hæc nostra ciuitas proprias sibi leges constituit, quæ statuta uocantur quibus aliæ ciuitates huic imperio subiectæ obsequuntur, & inseruiunt, & illis deficientibus loci consuetudo spectanda, quia in iuditiis quod consuetum est fieri obseruatur, propter actuum frequentiam, ita Deci. in c. canonũ statuta nu. 83. de constit. Affli. decif. 321. nu. 17. Gui. papa q. 23. nu. 3. Guiel. de Ludo. sing. 37. auct. de iudit. §. illo custod. doct. in c. 2. de consu. l. de quibus & l. minime. ff. de legib. Bal. consi. 285. casus. nu. 4. uol. 2. & in consi. 441. nu. 8. uol. 5. ubi statuta & consuetudo etiam minores ligant. & est in uol. i. consi. 148. nu. 8. & in consi. 58. nu. 8. uol. 2. incip. in restit. & consi. 48. in nu. 3. uol. 3. incip. super unitate in fin. ubi dicit q. consuetudo est interpretatiua statutorum allegando. l. sæcularii ff. de extraord. crim.

REGVLA LXXVIII.

1 Legitima est quota bonorum, & debetur fratri ac sorori in bonis testatoris turpi persona instituta, tex. est cum glo. in l. fratris. & l. fratres. C. de inoff. test. & ibi glo. Affli. decif. 125. nu. 2. & debetur sine aliquo onere. l. quoniam nõ uella. & quoniam in prioribus. C. de inoff. testa. deducto semper ere alieno & funeris impensa. secundum Deci. consi. 89. uiso puncto. nu. 5. in fine uol. i.

1 Fallit nisi turpis persona instituta hæreditatem repudiat, nec in illa se immisceat, quia eo casu quærela non nascitur secundum Bal. in d. l. fratres num. 7. ex quo repudiando non intendit habere beneficium d. hæreditatis, quia in bonis sibi præiudicat iuri uulga.

1 Fallit etiam quando statutum aut loci consuetudo prohibet filiam nel sororem dotatam posse petere ultra, id quod est eidem relictum a patre, uel fratre, quia eo casu nullo modo agere poterit ad supplementum legitimæ. secundum Roma. in consi. 16. nu. 5. & 6. Boer. q. 188. num. 7. & Castr. consi. 196. in antiquis. col. 2. uersu. secundo uero inspecto. cum aliis infinitis.

REGULA LXXIX.

- 1 Libri seu scriptura priuata cuiusuis personæ quantumque antiquissima plenam fidem non facit præsumptione tamen inducit, quæ arbitrio iudicis relinquatur. Io. in c. causamque de probat. doct. omnes in l. instrumenta domestica. C. de probat.
- 1 Fallit ubi ex forma statuti, uel constitutionum, aut Duc. prouisionum aliter prouisum foret.
- 2 Fallit etiam in duobus casibus annotatis per Socium reg. 294. quos uide & obserua.
- 3 Fallit etiam in libris rationum confectis a sociis, uel ab uno alio commisso ab eis. secundum Bal. in rubrica de fide instrument. & Bar. in l. eandem. ff. de duobus reis. & Alex. late in consi. 186. uisus nu. 1.
- 4 Fallit etiam in libris massarii uillarum, quibus credendum est, quando sunt subscripti manu publici not. Ita Bal. in l. imperator ad finem. ff. de statu hom.
- 5 Fallit in scriptura mercatoris, quæ continet data & accepta tam pro se quam contra se, quia semiplene probat. Bar. in l. admonendi, in 6. col. uersu. circa secundum de iur. Felin. in c. 2. uersu. 4. limita de fide instru.
- 6 Fallit etiam quando in priuata scriptura partes solemnem conventionem promiserunt stare d. scripturæ, quia tunc probat. secundum Felin. in d. c. 2. nu. 13. uersu. fallit sententia de fide instru.
- 7 Fallit etiam in multis aliis casibus annotatis per Felin. in d. c. 2. quas tu more solito considerabis, & studendo uidebis. in dies.

REGULA LXXX.

- 1 Litteris ordinarii iudicis credendum est. & illis fides omnino est præstanda, licet testes in eis non sint subscripti, & hoc propter eius autoritatem. c. 1. & c. quoniam de probationi. distinct. 70. c. non det, doct. in c. post cessationem de probat.

1 Fallit 1. quando litteræ non sunt sigillatæ . secundum
Io. de Imo. in c. post cessionem de probat. & glo. not. in l.
si procuratorem in uersu. intelligendum. ff. de procurat. &
dom. de Rota deci. 248. incip. Item q̄ uoluerunt.

2 Fallit etiam quando consuetudo loci & stili curiæ ali-
ter suaderet, quia stili & consuetudo est obseruanda. In
noe. in c. 1. de procurat. Ang. consi. 52. Alex. consi. 119. nu.
10. uol. 6. immo dicit Alex. q̄ plus operatur consuetudo,
quam statutum q̄ not.

3 Fallit etiam quando tractaretur de maximo præiudicio
scribenti, quia nulla sibi fides esset præstanda propter sus-
picionem, & ad præiudicium alterius. Ita Deci. in d. c.
post cessionem. nu. 27. & 34. max. in judicialibus.

4 Fallit etiam quando contra iudicem scribentem esset
suspicio fraudis. Ita Deci. in d. c. nu. 35. de qua suspitione
maxima & fidelis fieri debet indagatio. secundum can. in
c. de procurat. & dom. de Roth. dec. 10.

R E G U L A L X X X I .

1 Locutio indefinita regulariter ad futura porrigitur. l.
si. C. quæ res pig. obl. poss. Bar. in . si ita. ff. de aur. & arg.
legat. c. quia circa de priuileg.

2 Fallit in iuramento quia quamuis sit generale, non ta-
men se extendit ad futura & hoc propter periculum per-
iurii, & quia est etiam stricti iuris, secundum Host. in
c. penult. de iureiur. & ibi Abb. & Barba. & Cal. in c. cum
contingat de iureiur.

3 Fallit etiam in fauorabilibus secus uero in odiosis. se-
cundum Bal. in l. si ex toto. §. i. ff. de leg. i. ubi si quis pro-
mittit non offuscare domum alicuius intelligitur de præ-
sentibus & non de futuris.

4 Fallit in pactis ubi indefinita non se extendit ad futura.
Ita Deci. in c. cum omnes nu. 1. de constit. & in consi. 30.
nu. 4. & consi. 33. nu. 4. & Bal. consi. 384. statuto. nu. 4. uol.
5. & idem Bal. consi. 498. de detractio. nu. 5. in fine. uol.
1. ubi prohibitio alienandi facta titio, non se extendit ad

G 3 filios

filios nascituros, quia habet causam prohibitionis personalem. Ideo ad futuram prolem non se extendit.

REGULA LXXXII.

- 1 Libri doct. & scholarium ac eorum uestimenta non niunt in generali obligatione bonorum suorum. ut doct. in l. obligatione generali. cum l. seq. ff. de pignorib.
- 1 Fallit hæc regula nisi in conuentione dicatur, q̄ omnia bona sua obligat. & ea præsertim quæ specialem mentionem exigit, ac requirit. Ista fuit secura recordatio ad limitationem d. l. obligatione generali. ff. de pign. pro ut eleg. Matth. Math. in sing. 136. not. unum nu. 2. & 3. & in hoc uide negusa. in tract. de pignor. in 3. membro 2. part. tis num. 37.
- 2 Fallit etiam quando quis habet specialem obligationem, quia specialis non derogat generali. secundum Bal. in l. si generali. C. quæ res obl. poss. quando maxime per eam est sibi ius quæsitum ut not. ibi Bal.
- 3 Fallit etiam in fisco, quia omnibus creditoribus assignatur. secundum Bal. in d. l. si generali circa medium. not. quia pacta inter contrahentes non nocet fisco. secundum Odof. & doct. in l. i. C. de fund. pat. nu. 1.

REGULA LXXXIII.

- 1 Libellus non exhibetur in iudiciis datiariorum. Ita Bal. in consi. 238. in princ. uol. primo, ratio est, quia si conditores datiariorum inquietarentur iuris mediis. nullus eorum reperiretur, qui datia conduceret. sed ipsi procedunt & offerunt capturam: carceres, & rerum retentionem. ut Bal. in loco præallegato, q̄ not. quia coram iudicibus datiariorum non proceditur uia ordinaria, sed summariæ uia prædicta.
- 1 Fallit hæc regula nisi aliter ex forma statuti, seu prohibitionis localis prouisum esset, quia statuta sunt obseruanda. & fides

fiscus semper est deterioris conditionis quam priuatus. ut
not. Odof. in l. p. C. de fund. patrimo. nu. 2. q. tu nota.

Fallit etiam lapsu quinquennio, quia facta denuncia-
tione per creditores hæreditarios fiscus non potest mo-
lestare, uel inquietare debitores. secundum Bar. in l. om-
nibus. ff. de diuer. & tempo. perscript. & uide Egid. Boss. in
tit. de fisco & priuileg. eius nu. 51. ubi late.

REGVLA LXXXIII.

Locator an possit recedere a contractu, si conductor
petit remissionem fieri ob damnum incursum in frugi-
bus. Bal. qui nil ignorauit in l. licet. C. locat. tenet q. si
conductor uult esse colonus partarius. locator non po-
test inquietare conductores, & Ita sentit Egid. Boss. in tit.
de remiss. merced. conduct. nu. 49. fol. 313.

Fallit hæc regula si ex forma statuti, uel constitutio-
nis, uel pragmaticæ sanctionis, prouisum esset conducto-
ribus terrarum, molendinorum, aut inquilinis circa dan-
num occursum ui fluminis, uel iudicio Dei. in rebus con-
ductis, pro ut considerat Corn. Perusinus concordando
opin. doct. in consi. 128. uidetur primo aspectu col. 5. nu.
9. uol. 2. q. not.

Fallit etiam quando communis hominum opinio iudi-
cat annum de quo agitur non esse sterilem, uel quando
fructus qui supersunt non ascendunt ad ualorem medie-
tatis precii, quod soluit ipse conductor pro affictu, seu
mercede petita. secundum Cor. consi. 128. nu. 9. col. 5. uo. 2.

REGVLA LXXXV.

Locare rem suam quilibet potest cui uoluerit, nec pri-
mus conductor potest impedire secundum iux. tex. in l. ne
cui. C. locat. & ibi Bal. Ang. Saly. Bar. & Alber.

Fallit 1. in rebus & bonis fiscalibus, in quibus primus
conductor omnibus aliis anteponitur conductoribus, si

G 4 tan-

- tantundem dare uoluerit quantum alii posteriores con-
ductores dare obtulerint. secundum tex. in l. congruo
equitati C. de præd. f. ff. l. 2. de locat. præd. ciuil. l. 1.
& c. ex rescripto. de locat. & conduct. & ibi Inno. & Ho-
2. Fallit 2. in domibus locandis magistris & scolari-
bus qui cæteris paribus, omnibus aliis scolaribus antepo-
nunt pro ut per doct. in d. c. ex rescripto extra locat. & cõdi-
  3. Fallit etiam nisi uia & medio pacti cautum foret, q̄
liceat domino alii locare, quandiu ipse conductor rem
conductam habere uellet & tantum dare, quantum alius
dare se offert. uulg. l. ne cui ibi nisi forte pacta. & ibi glo.
C. locat. & Bal. & Saly. & Bal. in l. contractus. ff. de reg. iur.
  4. Fallit etiam quando in loco & regione cautum reper-
retur, ex ui consuetudinis, q̄ dominus teneatur recom-
mẽdare rem locatam primo inquilino & conductori, & nota
q̄ aliud est relocare, & aliud in contractu antiquo persi-
stere. l. certæ. ff. de præcario. pro eo precio & pensione,
quod a nouo reperit, dimittere. Iux. d. l. congruit æquita-
ti cum aliis similibus, q̄ not. quia quod potest per pacti
stipulari potest etiam per consuetudinem introduci. l. non
impossibile. ff. de pact. Antonius de But. in d. c. ex rescri-
pto. locat. & conduct.
  5. Fallit etiam quando usus domus locandæ est exceptus,
quia eo tunc non licet domino alteri locare per tex. in l. 6.
r. insti. de usu. & habit. & l. si quis binas edes. ff. de usufruc.
& ibi Ang. & Affli. de ci. 401. & Flor. in d. l. qui binas edes.
ex quo est electa industria personæ & ideo non potest al-
teri locare. uulg. l. inter artifices. ff. de solut.
  6. Fallit itidem quando uult locare domum alteri æque
idoneo quia eo casu potest. l. apud Iulianum. §. si quis ab-
cui. ff. de leg. i. & ibi Bal. late Felin. in c. causam. col. 11.
§. declaratione extra de rescript. & idem in consi. 3. ideo
Bal. legebat papæ & in lectionibus filium suum substituere
bat pro ut Roma. sing. 670. ille nu. 2.

REGULA LXXXVI.

Loca si sunt expressa in instrumento, uel aliquo con-

tractu in quo fieri debeat solutio per debitorem, & postea
subiiciatur clausula generalis. An intelligatur de locis
non multum distantibus ab expressis. tu tene q̄ uniuersa-
le, seu generale restringitur secundum species præceden-
tes. ut l. si ex pluribus. ff. de solut. & ibi Bar. & in l. sub præ-
textu. C. de transact. & Abb. in consi. 114. nu. 4. & 5. uol. 2.
Ita Felin. in c. 1. uerfi. 2. declara. nu. 7. de iudit. Roma. con-
silia 71. uis tota. Bal. in l. quotiens. C. fam. herfci. ubi tenet
q̄ uerba generalia indefinita recipiunt intellectum a spe-
cialibus præcedentibus. Bar. in l. i. C. de hæreditar. & act.
mend. in fine, ubi dicit q̄ uerba generalia debent gene-
raliter intelligi, nisi limitentur per præcedentia, quòd tu
subtilis, nota & stude, si uis scire.

Amplia. regulam, ut si quis promittit soluere debitum
Florentiæ, & Senis, & ubique locorum. ista clausula in-
tellegitur de locis existentibus sub iurisdictione locorum
præcedentium eiusdem iudicis, quia illa generalitas re-
cipit intellectum a specialibus præcedentibus. secundum
opin. d. Deci. in c. 1. nu. 157. de iudic. alleg. in argumentum
c. sedes de rescript. & Roma. consi. 180. si admittimus. in
fine. num. 11.

Fallit quando in contractu, uel instrumento diceretur,
q̄ debitor possit conueniri & astringi ad instantiam cre-
ditoris in omni loco, & territorio non expressis aliqui-
bus locis, quia tunc in omni loco poterit debitor conue-
niri, ne promissio reddatur delusoria, & propter genera-
litatem promissio non uitiatur, ut sing. Bar. in l. titium. §.
tutores. ff. de adminif. tut. Bar. etiam in l. penul. C. de pact.
Alex. in l. si conuenerit in 10. fall. ff. de iurisd. omnium iud.
ex quo creditor habet eligere locum ubi uelit sibi solui.
ut not. Bal. in rubrica. C. de const. pecu. 2. col. uerfi. modo
uenio ad locum in fine. & ista est magis communis opin.
ut Deci. d. c. 1. nu. 154. de iudit. Alex. consi. 3. in causa & li-
te. col. penult. uol. 1.

Alias plures fallentias uidere poteris in c. 1. per d. De-
ci. Felin. Imol. & Barba. ac etiam in d. l. si conuenerit. ff. de

iuris omnium iudic. per d. Alex. Imol. & Mod. quas studeo
do considerabis, q not.

REGULA LXXXVII.

- 1 Mandatum re integra expirat morte madantis §. rel
instic. mandat. c. relatum de off. deleg. & l. mandatum
mandat & l. siquidem. C. de act. & oblig.
- 2 Fallit in mandato ad pias causas, nam si mandauit sem-
pronio q dotaret ecclesiam, utique eo mortuo hoc man-
datum non expirat. c. exiit. §. in eo uero casu, de uerb. sign.
Bal. in auct. si qua mulier in ult. col. nu. 20. C. de sacrosan.
eccl. Roma. auct. similiter. C. ad leg. fal. in 17. privileg.
2 Fallit in libertate, nam si mandatur titio q libere ser-
uum sempronii. defuncto titio mandatum non expirat. l.
pater filio. ff. de manu uindict. in glo. fauore. Ang. in l. tra-
ditionibus. C. de pact. & in l. quæ situm. §. si. ff. qui & a quib.
manu. q not.
- 3 Fallit etiam fauore dotis, quia mandatum factum fa-
uore dotis non expirat morte mandantis. Ita Bal. in com-
uenissent extra de testib. & in l. si ego. ff. de iure dot. & Ro-
ma. in l. i. ff. sol. matr. Item Bal. in l. sicut in p. col. C. de act.
& obligat. nu. 6. & in l. mandatum. C. mandat. nu. 6 & 7.
- 4 Fallit itidem in mandato facto fauore mandatarii, ut
si mando uni. q accipiat possessionem & tenuram alicuius
fundi qui sit suus, utique mandatum morte non extingui-
tur. Innoc. in c. causis post medium uersi. ad hoc sic re-
spondeo de elect. & in c. constitutus de concess. præbend.
& facit. l. si cum fundum. ff. de pact. & c. si cui nulla de
præbend. in 6.
- 5 Fallit etiam in mandato post mortem, ut puta in man-
dato concernente sepulturam, quod utique est extensibile
post mortem. ut est tex. in l. si uero non remunerandus
fin. ff. mandat. & Bal. in l. mandatum. nu. 5 & 6. C. mandat.
- 6 Fallit quoque quando in mandato expresse fit mentio q
extendatur, seu durare habeat post mortem. ut si dico fa-
cio te procuratorem meum post mortem, ut uoluit Bal.
in l. ad

in l. id quod pauperibus. C. de episcopis & cler. & in l. quod
 tiens. C. de fideicom. Innoc. in c. cum olim Abbas. de off.
 delegat. & in c. in nostra de procurat. & glo. not. in c. i. in
 uerfi procurator de procurat. in 6. domini de Rotha deci.
 414. quæ incipit si aliquis tibi, q̄ not.

REGULA LXXXVIII.

- 1 Malafides auctoris nocet successori in materia perscri-
 ptionum, secundum glo. & doct. in c. fin. & c. si diligenti,
 de perscrip. cum secundum iura ciuilia & canonica. titulus
 de bonafides omnino requiritur. secundum d. c. fi. & Gui-
 do papa decif. 416. nu. 10.
- 1 Fallit in perscriptione longissimi tēporis annorum 30.
 & 40. secundum Rom. in sing. 457. tu scis. all. glo. in c. pla-
 cur. quod si ab eo uerfi. continuare. in fin. 16. q. 3. & c.
 possessiones. 16. q. 4. & c. de quarta de perscrip. Guido pa-
 pa l. 416. nu. 10. & Dyn. in reg. possessor. de reg. iur. & Io.
 de Grass. in d. si diligenter.
- 1 Fallit etiam in personis particularibus, secus uero in
 successoribus uniuersalibus, cum illi teneantur exonera-
 re conscientiam defuncti. ut c. fin. de sepult. & ibi Anto-
 nius de Bur.
- 1 Fallit etiam quando cum perscriptione annorum 30.
 concurrat auctoritas stridarum cum uisum sit maioribus
 nostris illis silentium imponere qui tanto tempore tacuit.
 Ita Guido pap. decif. supra. nu. 15. q̄ tu semper nota.

REGULA LXXXIX.

- 1 Mandatum speciale requiritur in compromisso facien-
 do tex. est in c. per tuas de arbitris. Deci. in l. transactio-
 nis. nu. 3. de C. de transact. Guido papa decif. 69. n. 3. pro ue
 in solut. faciendā. secundum Rom. sing. 227. 3. Incip. & il-
 lam. l. & ad causas spirituales. Roma. sing. 619. & ad pacem
 faciendam. ut Rom. 466. & in aliis multis casibus requi-
 ritur speciale, & non sufficit generale.

1 Fallit

1 Fallit quando interueniens uult promittere de ratho secundum Marf. in sing. 228. agens, Castr. in l. Mutus qui. ff. de procurat. Soc. confi. 66. uiso. col. 2. uol. 4. quare casu mandatum procur. non est obseruandum cum faciat cautio de rato, quæ mandato æquiperatur. si offerenti. ff. de solut. & tacitum mandatum expresso operatur. l. qui patitur. ff. mandat. Innoc. in c. ex parte can. de rescrip. Dec. in c. epistolæ de probat. n. 120. q. no.

Quæ promissio de ratho operatur ut plene sit constitutum quo ad commodum pecuniarium actoris. sed si contaretur de honore & fama alicuius, tunc promissio de ratho non sufficeret. Ita sing. Ias. in l. iusurandum. §. procurator. nu. 6. ff. de iureiur. all. glo. in l. iusta. ff. de manu dict. glo. in c. suam de pœuis q. not.

REGULA XC.

1 Masculinum concipit foemininum. Bal. in l. in mulier de statu hom. & l. ait prætor. ff. de negot. gest. l. si quis de uerb. signifi. ex mente legislatoris & non quantum uerba. secundum opin. glo. Ita in l. qui duos mulos. de leg. iij. & l. legatis seruis. ff. eo. tit. & late Deci. in l. foemina ff. de regu. iur. Alex. in confi. 135. circa primum dubium nu. 4. uol. i. Bal. confi. 6. nu. 6. in uol. 5. Deci. confi. 391. nu. 4.

1 Amplia. id locum habere in materia indifferenti. ut Iac. de Aren. Cyn. Alber. & doct. in l. si ita scriptum sit. de leg. 2. Rom. confi. 35. nu. 3. doct. in l. si quis. id quod. de iur. omn. iudic. & ibi Ias. nu. 14. & l. quicumque. C. de seruis fugit.

2 Amplia. hoc idem in materia fauorabili. ut Bal. in confi. 226. in præmissis. nu. 4. uol. 5. Cuma. cōfi. 166. Anch. confi. 120. nu. 3. & confi. 46. & Bar. in l. iura in fine. ff. de leg. Corn. Peru. confi. 13. l. 9. uol. 2.

3 Amplia. etiam in ultimis uoluntatibus & testamentis dispositionibus. ut l. qui duos mulos. & l. legatis seruis. de leg. 3. Cor. confi. 138. d. uol. 2. Deci. in l. foemina. ff. de reg. iur. Bal. confi. 21. nu. 1. in 3. uol.

4 Amplia.

- Amplia. d. reg. ut masculinum concipiat foemininum
ubi est eadem ratio in utroque. Ita Deci. in c. cum in cun-
ctis. nu. 5. de rescript. Bal. confi. 201. nu. 3. uol. i. & confi.
47. nu. 1. uol. 5.
- Amplia. hoc idem in dispositione legali, ubi si lex lo-
quitur in eo: etiam locum habet in ea. l. i. §. i. ff. de const.
pec. & l. ij. in princ. ff. de negot. gest. Alber. in l. si quis id
quod. ff. de iur. om. iud. Ang. confi. 289. & l. si quis. ff. de uer-
bo. signifi. & l. si quis in tantam. C. unde ui.
- Amplia. hoc etiam in priuilegiis. secundum Bal. in c.
audienciam. Il primo col. fin. de rescript. Signor. confi.
180. Old. confi. 152. factum in princ. Deci. in confi. 443.
nu. 1. & 8. uol. ii. Corn. confi. 177. h. uol. 4. domin. in c. Ge-
nerali col. 3. uerfi. tertio casu. Abb. & Io. Andr. in c. fin. de
fimon. & dom. in c. quamuis. Il ii. de præbend.
- Amplia. etiam in rescriptis, ut sub masculino etiam fo-
emininum includatur. ut c. significauit, & ibi Io. And. Flor.
Imol. de rescript. Filipp. Franch. in c. cum in multis. Il ij.
de rescript. Tiraquel. in tract. de utroque retract. §. i. glo.
9. nu. 204. ubi plura accumulatur. q. uide.
- Fallit hæc regula in materia differenti, quia masculinū
non completitur foemininum. Bar. in l. i. ff. de uerb. signi.
& l. i. in fi. ff. de pecul. Bal. in l. seruus. C. communia de suc.
nu. 1. & l. in multis. ff. de stat. ho. Bal. confi. 201. nu. 3. uol. i.
& late dixi in tract. de iure prothom. §. i. nu. 28. Cor. confi.
27. c. K. uol. 4. ubi multa allegat.
- Fallit in contractibus ut masc. non concipit foemini-
num. Guid. de Suza. in l. ueterib. ff. de pact. Cuma. in confi.
166. Roma. confi. 145. Deci. in d. reg. foemininæ nu. 104.
de regu. iur. Anch. confi. 125. nu. 7. uerfi. cum igitur Alex.
confi. 80. nu. 11. uerfi. approbat uol. i.
- Fallit in materia correctoria, quia masculinum non
concepit foemininum. Alex. in l. Gallus. ff. de lib. & posth.
nu. 10. Iacobi nu. 60. & 61. Deci. in d. l. foeminæ nu. 111.
- Fallit hæc regula in statutis, maxime odiosis Alex. con-
fi. 135. nu. 4. uol. i. Cor. confi. 14. l. 5. & 7. uol. 2. Bal. confi. 6.
nu. 6. uol. 5. Alex. confi. 24. nu. 13. & 33. uol. 2. Corn. confi.
95. in

95. in princ. 6. uol. 2. Bal. in l. i. C. qui admit. Ancha. h. de
const. Alex. consi. 234. col. 2. nu. 5. & 9. uol. 6.

5 Fallit etiam in sententia, & uerbis iudicis ex quo
stricti iuris. Ita Imol. in l. si ita scriptum. ff. de l. ij. Alex.
consi. i. nu. 16. uol. 5. Bar. in l. Iulianus. col. 4. ff. de co.
indeb. Deci. consi. 44. in fine. & l. foeminae. nu. 115. ff.
regul. iur.

6 Fallit etiam in officiis. Bal. in c. ad audientiam. il prim
circa finem de rescript. Deci. in d. l. foeminae. nu. 116. ibi
in l. si quis. id quod nu. 14. ff. de iuri omn. iudic. Dec. con.
si. 348. nu. 6. all. Bar. in d. l. Iulianus. Soc. consi. 134. uol. 1.

7 Fallit quoque in dictis testium, ut masculinum non
amplectitur foemininum, cum eorum uerba prolata con
tra testificantem & producentem semper sint interpre
tanda. Ita glo. in c. in praesentia extra de proba. in uerbo de
bium. Alex. consi. 179. uiso processu. col. ult. nu. 15. uol. 5.
Tiraquel. in d. 5. & glo. nu. 185.

8 Fallit etiam in feudis, quia foemina regulariter non
succedit in feudis. Bal. consi. 401. in princ. uol. 5. & consi.
232. in princ. uol. 3. idem in praelud. feudorum col. 6. uol. 1.
natura feudorum. Deci. consi. 390. nu. 1. & 2.

REGULA XCI.

1 Mandatum generale cum libera tam in contractibus
quam in iudiciis, equipolet speciali. glo. est not. in l. i. de
& nocere. ff. de pact. & ibi Bal. & Iac. in l. i. iusurandum.
ult. in glo. in uerbo. uniuersorum. ff. de iureiur. nu. 49. uol. 1.
11. & 12. hoc uerum in mandato uniuersitatis secus in
particulari. secundum Bal. & Moder. in l. praeses. C. de
transact. & glo. in l. mandato generali. in uerbo. execu
dis. ff. de procurat.

2 Fallit in materia donandi, quia in mandato quantum
cunque uniuersali cum libera nunquam censetur quis ha
bere libertatem donandi. l. contra iuris. §. i. ibi donat
ius non habere sequitur. ff. de pact. & l. filiusfamil. ff. de
donat.

Fallit etiam in remittendo, ut puta, si quis haberet mandatum cum libera administratione non posset debitum gratis remittere. Ita in specie consuluit Feder. de Senis. conf. 2. Bal. in l. procurator. C. de procurat.

Fallit quoque in delictis, nam si quis habet generale mandatum nunquam sibi uideatur commissum quod faciat quid illicitum. ut. l. si procurator post medium. ibi quonia[m] de hoc mandasse uideatur. ff. de cond. indebit. & ibi docto. facit. l. creditor. §. lucius. ff. mandati.

Fallit etiam quando casus requireret in indiuiduo speciale mandatum, quia non sufficeret mandatum cum libera. Ita Ang. Aret. in §. præterea. il ij. col. 19. nu. 32. uerfi. ad unum initit. de except. & qui sunt casus qui requirunt speciale mandatum. uide Anch. in c. qui ad agendum de procur. in 6. & Bar. in l. filiusfa. in princ. ult. col. de dona. ff.

Fallit etiam in delatione iuramenti, quia etsi procurat. habet generale mandatum cum libera non tamen habet libertatem deferendi iuramentu[m] auctori, quia in hoc requiritur speciale mandatum. Ita Ias. in d. §. procurator. nu. 5. leg. glo. in d. c. ad agendum de procur. in 6. cum multis iuris, quæ ibi uide.

REGULA XCII.

Affertioni matris in articulo mortis factæ, Affertentis in d. tempore filium ex adulterio, uel damnato coytu generasse. An ei credendum sit, tu tene, q[ui] non regulariter. secundum Cyn. in l. si uicinis. C. de nupt. Boe. q. 299. nu. 4. 7. & 9. Alex. conf. 55. uol. i. Ang. in l. septimo mēse. ff. de stat. hom. Alex. conf. 157. in 2. dubio. nu. 2. uol. 5. Ratio est, quia sola assertio non sufficit, ubi ueritas requiritur. secundum Anch. conf. 202. nu. 5. tex. in l. fin. §. fin. ff. de probat. & ibi Flor. Bal. & Iacobus de S. Georgio. Marf. in l. i. §. ad questionem. ff. de quæstion. nu. 3. & hoc fauore matrimonii, quia filius in domo natus præsumitur esse patris, & attenta tali præsumptione, quæ est pro filio matris nullo modo est credendum, esto etiam q[ui] cum alio commercium haberet. Ita in c. illud de præsumpt. & c. tanta. qui
fili

filii sint legit. & ibi cōmuniter doct. sed late Boer. q. 1. nu. 7. & 8. Deci. in c. per tuas. de probat. ubi considerat simul cohabitationem, nominationem, & tractatum. & id assertio patris, uel matris nullo modo præiudicat in contrarium. Ita Alex. in l. neque professio. C. de Abb. in d. c. per tuas. glo. in l. si posthumus. §. fin. in u. probetur. ff. de lib. & posthu. Bal. in l. non nudis. C. de probati. cum aliis. Bal. consi. 180. num. 3. uol. 3. idem con. 219. nu. 3. uolu. 2.

1 Fallit 1. quando pater confiteretur illum non esse filium & notoriæ constaret in loco patrem esse inhabitantem & impotentem ad generandum & procreandum propter indispositionem uitæ ut Fulgos. consi. 212. quædam mater. Deci. in d. c. per tuas. num. 40. de probat. & Bal. con. 437. num. 6. uol. eo.

2 Fallit 2. quando pater constare uellet de annali abilitate & de reuersione facta, illico mater puerum peperit. ideo cohabitatio præcedens. nil sibi in hoc opitulatur ut l. filium. ff. de ijs qui sunt sui. uel alien. iur. Abbatis intelleximus. col. penult. de adult.

3 Fallit 3. quando in uicinia loci, uaria est opinio gentium de natiuitate filij. scientibus uicinis, & de educatione in domo patris putatiui, ex quo alimentatio magis appropinquat. & accedit naturali caritati quam conuentionis & tractatus, unde probatio filiationis & consanguinitatis per solam famam probatur. ut in c. 12. lib. 1. stat. Venet. & in.

REGULA XCIII.

1 Mutus & surdus a natura testari non potest. tex. est in l. discretis. C. qui testa. facere non poss. Ratio est, quia impedimentum hoc naturale cōsensum excludit. l. cum potestator. §. penult. ff. de iudit. immo pupillo æquiperatur. l. de no. §. cum prætor. ff. ad trebell.

2 Fallit 1. in testamento ad pias causas, nam mutus & surdus

1 *1* *2* *3* *4* *5* *6* *7* *8* *9* *10* *11* *12* *13* *14* *15* *16* *17* *18* *19* *20* *21* *22* *23* *24* *25* *26* *27* *28* *29* *30* *31* *32* *33* *34* *35* *36* *37* *38* *39* *40* *41* *42* *43* *44* *45* *46* *47* *48* *49* *50* *51* *52* *53* *54* *55* *56* *57* *58* *59* *60* *61* *62* *63* *64* *65* *66* *67* *68* *69* *70* *71* *72* *73* *74* *75* *76* *77* *78* *79* *80* *81* *82* *83* *84* *85* *86* *87* *88* *89* *90* *91* *92* *93* *94* *95* *96* *97* *98* *99* *100*

dus a natura potest testari ad pias causas, & testamentum pro ualido habetur. secundum Corn. Rom. Bal. Bar. & omnes doct. in d. l. discretis. C. qui test. fac. possunt.

2 Fallit etiam quando princeps dispensaret, q̄ mutus, & surdus a natura posset testari. secundum Cyn. Bal. Alex. & Roma. in d. l. discretis. C. qui test. facere possunt.

3 Fallit etiam in muto & surdo a natura qui constat intelligere & testari uelle ex signis & inditiis pro ut uoluerit lo Faber. in §. quinimo inst. de milit. testa. & Saly. Corn. Alex. & Iaf. in d. l. discretis, secus de eo qui nil prorsus intelligit. secundum Bar. in l. i. ff. de uerb. oblig. q̄ not.

REGVLA XCIIII.

1 Mandatum factum per aliquod collegium, seu commune contra omnes personas, uel aduersus omnes homines. An se extendat contra commune, uel uniuersitatem, tunc indubitanter q̄ sic. secundum Bal. in l. sed si hac §. qui manumittitur. ff. de in ius uocand. & e cum in multis de rescr. in 6. & uide Cor. not in consi. 213. uiso tenore. nu. c. uol. 4. Io. Monach. in c. generali de reg. iur. Ratio quia mandatum contra omnes homines potest adaptari in uniuerso & in particulari. ut singuli, homines. Ita tex. in l. in tantum. §. uniuersitatis. ff. de rerum diuis. & Bal. in c. i. §. conuenticulas. n. g. de pace iur. firman. tenet q̄ appellatione personæ non continetur uniuersitas. Rom. consi. 195. nu. 3. etiã tenet q̄ appellatione personæ. continetur uniuersitas largo sumpto uocabulo, & impropria, q̄ not.

2 Fallit quando mandatum non esset factum seu celebratum legitimo modo ac solemniter congregatis syndicis d. communis ac duæ partes d. uniuersitatis secundum tex. in l. actuarios. C. de nume. & actu. l. 1. 2. & l. 2. C. de decur. l. 10. ibi solemniter in curia conuocatis. aliter non se extendet contra uniuersitatem & hoc ratione illegitimi mandati non solemniter ordinati ex causis prædictis. secundum Corn. consi. 177. c. uol. 2.

H. B. G. V.

- 1 Maritus ob reuerentiam habet beneficium ne contumaciatur, nec condemnetur nisi in id quod facere potest debet semper ne egeat. Ita Bal. Alex. Jacob. de Aren. & Alex. in l. si maritus. ff. sol. matr. & Imol. ibi & l. maritum. ff. con.
- 2 Limita. 6. modis. ut per Bar. in d. l. si maritus, quibus de & considera.
- 3 Limita. non procedere in marito putatio. secundum Io. And. & doct. in c. i. in uerfi. coram. de donat. inter uirum & uxo. Paul. de Castr. in l. diuortio. §. impedia. ff. Imol. ff. solu. matr.
- 4 Limita. etiam si maritus sciens non posse reddere dotem illam confessus est accepisse, quia ex hoc dolus argui non potest. cum se pauperem non ignoraret, quia sordentibus egestate uita supplicium est mors uero solarium, ut loquitur quis. C. ad l. Iul. maiest. Corn. consi. 41 l. u. 3.
- 5 Limita. similiter quando res dotalis extat apud maritum. l. in bonafidei. ff. de pecul. Bal. in c. i. in princ. de marit. feud. Alex. in d. l. maritum. i. col.
- 6 Limita. etiam quando maior dilatio sibi concessa fuerit in dote restituenda, quam habere debet a iure, quia tempore decurso non habet, postea beneficium legis secundum Roma. in d. l. maritum. & Alex. ibi uerfi. 14. not.
- 7 Limita. non habere hoc beneficium quando maritus uel eius filii sunt artifices & de artificio uiuere possunt. doct. in l. maritus. in id. ff. sol. matr.
- 8 Limita. etiam quando dos per fiscum esset confiscata propter delictum mulieris, quoniam maritus a fisco conueniens potest uti dicto beneficio, quia mutatione personae non amittit maritus hoc beneficium. Bal. in l. quod nomine. cum l. sequent. ff. de condit. indebit. Alex. in d. fall. d. l. mulierem quod not.
- 9 Limita. etiam quando maritus conueniretur contra te mat. ad assecurationem dotis. Ratio quia assecuratio non aufert beneficium marito quo minus uxor. filii. & ipsi se de dote commodum sentiant. secundum Cyn. in l. ubi. C. de

C. de iure dot. & has limitationes ponit Bal. ante Alex. in d.l. quod nomine supra.

REGULA XCVI.

1 Mulier præsuntur acquirere ex bonis uiri, per l. quinquas. ff. de donat. inter uirum & uxo. & l. etiam. C. eo. tit. & ibi Ang. Bal. Alber. & Cast. & Saly. & non de suo. causa cui uoxa suspicionis turpis quæstus. Ita Boer. q. 81. nu. 1. & 2.

1 Fallit 1. quando mulier constare uellet, ante matrimonio habuisse pecuniam, & illam marito non consignasse secundum Bal. in l. fin. C. de pignore. n. 3. & l. si uxor uerfi. de uo. quæro col. ii. n. 4. C. de condit. insert. & Alex. confi. q. num. 2. uol. 5.

1 Fallit etiam quando constante matrimonio appareret, ex aliquo titulo. Illa bona sibi euenisse ab aliquo attinente ex qua pecuniam fecit, & illam inuestiuisse in fundo. Bal. in d.l. si uxor. col. 2. uerfi. cæterum si uxor doceret. C. de cond. insert.

1 Fallit 3. quando mulier haberet aliquam artem extendi telam: obstericis, seu chirurgiam, uel si manibus propriis faceret aliquod aliud exercitium, cuius causa pecuniam acquisiisset. ex dictis operibus, quia tunc cessaret omnis mala suspitio, & mulier ad præceptum uiri non teneretur negotiari, neque operari, nisi in obsequialibus, & reuerentialibus. Secundum Bal. in d.l. si uxor & Girar. de Per. Sant. sing. 99. & Imol. in c. 1. de donat. inter uirum & uxo.

REGULA XCVII.

1 Mulier adultera propter adulterium perdit dotem, donationem propter nuptias & bona paraphrenalia. Si maritus illam accusauerit & pro se sententiam obrinuerit. iux. tex. in l. consensu. C. de repudiis. l. Lucius. & l. cum mulier. ff. sol. matr. & c. plerunque. & ibi glos de donat. inter uir. & uxoré, & in auct. ut liceat matr. & auie. §. quia uero pharises. & Rom. in sing. 313. & Iaf. in l. fideic. C. de fideic.

H 2 1 Fall

- 1 Fallit 1. quando mulier adulterium commisisset de uoluntate & consensu mariti d.l. cum mulier, & l. quoniam C. de adult. & ibi Saly. & Alex. quoniam uolenti non fit iniuria.
- 2 Fallit etiam quando uir cum alia muliere adulterium commisisset, quoniam mutua delicta paria compensatione tolluntur. ut l. uiro atque uxore. ff. solut. matr. & Bar. Moder. in l. is qui reus. ff. de pub. iudit.
- 3 Fallit quando uir cum ea reconciliauerit & eius mores approbauerit. secundum tex. in d. l. Iulius. ff. sol. matr. & d. c. plerumq; de donat. inter uirum & ux. Rom. consi. 286. Bal. consi. 303. uol. 3. nu. 1. & consi. 310. nu. 5. uol. 1.
- 4 Fallit etiam si filia habet patrem, quia pater non debet perdere dotem propter adulterium filie. secundum Cyn. Bal. Ang. & Saly. in l. si cum dorem. C. de iure doct. & in l. 2 §. si uoluntate. ff. sol. matr. & ibi Ias. Castr. Imol. Alber. Bar. & Alex. Ang. & Io. de Imola in l. si filius. ff. de dama. infect. Boe. in q. 338. nu. 5. & 6.
- 5 Fallit etiam si habet liberos ex primo matrimonio, quia tunc non applicabitur secundo uiro, pro ut dicunt Abb. sic. Anco. de Bur. in c. 1. ut lit. pendent. & Bal. in l. hac et. Etali. col. 2. de secund. nupt. & Franciscus Crem. in sing. 86.
- 6 Fallit etiam quando maritus non facit debitum erga uxorem ab ea requisitum, quia tunc uxor nullo modo punitur per tex. in c. si tu abstines 27. q. 2. Ratio quia qui occasionem damni dat. damnum dedisse uideretur uulg. l. qui occidit. §. in hac. ff. ad l. Aquil. & ibi Flor. Zabba. in clem. in c. cum ex eo. in princ. uers. oppo. post Guiel. de Monte de sent. excommu. & dicit ibi b. Aug. si tu abstines sine uxoris uoluntate tribuis ei fornicandi licentiam & peccatum illius tuæ impurabitur abstinentiæ. sed illa debet omnia mala pati potius quam peccati uitio consentire. & uide Bal. consi. 6. num. 7. uol. 5. Alex. in consi. 157. in fine uol. 5. Fulgo. consi. 136. in causa crimin.

REGULA XCVIII.

- 1 Mulier regulariter non succedit in feudo, nec ex herede

descendens. in bonis & rebus feudalibus. ut c. 1. de success. feud. & c. 1. de gradibus succed. in feud.

Amplia. ut nec etiam filii naturales legitimari. ut c. naturalis. si de feudo fuer. contro. & glo. in c. 1. de nat. succed. feud. Cyn. in auct. sed & si quis. C. de secund. nupt. Guid. Papa q. 59. nu. 1.

Fallit nisi hoc pacto feudum fuerit acquisitum. ut etiam filia deficientibus masculis in feudum succedant ut. c. 1. & quia uidimus de grad. successi. & de iis qui feud. dare possunt. & ibi Bal.

Fallit etiam quando mulier est nominata in instrumento inuestiturae, quia tunc ratione denominationis suae personae est capax bonorum feudalium. secundum Henr. Boyc. in c. per venerabilem, qui filij sint legit. Host. in summa de feud. §. apud quem, & late Ias. Bal. & Aluar. in c. 1. de success. feud. & in Gallia feudum est ad instar patrimonii, & alienari potest. secundum Boe. q. 202. num. 3. & q. 114. nu. 12. & 13.

Fallit etiam quando in inuestitura facta de bonis feudalibus dictum fuit pro se & haeredibus suis utriusque sexus, quia tunc tam Mares, quam foeminae sunt capaces d. bonorum feudalium. secundum Cor. consi. 199. ubi Rom. vol. 2. col. 13. Afflic. deci. 305. nu. 15. 16. & 17. quia ex conventionione feudum acquiratur. secundum Affl. & Bal.

REGULA XCIX.

Mulier uxorata tenetur operari marito, & eo uita functo tenetur operari eorum haeredibus, si ab eis alimenta recipit: sicut & filius si operatur patri. uictum habere debet Corf. sing. in uers. uxor. licet fuerit dictum Bal. in l. si uxorem nu. 6. C. de cond. infert. & in auct. ex testamento. C. de collat.

Fallit si transit ad secunda uota, quia eo tunc tenetur operari i. uiro. cui adheret & a quo habitationem uestes & alimenta recipit & cui etiam parere necesse hab. et. &

H 3 ideo

ideo perdit tutelam filiorum, & excluditur a spe successio-
nis filiorum, secundum Corn. confi. 113. e. col. 2. uol. 1.
& contristatur anima primi mariti per transitum ad 2.
ta. ut in auct. de nupt. §. quæ uero. Roma. sing. 2 §. 1. in
tu scis. num 2.

2. Fallit quando mulier constaret acquisiuisse ex sua in-
stria. & ex suis iustis laboribus, ut quia esset nutrix chi-
gica obstetrix, uel Baylla, seu lanifica, quia quicquid ac-
quirit ex istis operibus. sibi & non uiro dicitur acquirere.
& ad præceptum uiri negotiari non tenetur, præterquam
in obsequialibus & reuerentialibus secundum Alex. conf.
133. uol. 4. inci. uere crudelis. n. 4. & Boe. late. q. 8. l. 1. n. 4. & 1.

REGULA C.

Maritus laycus an decimas per prescriptionem acqui-
rere possit, aut alia spiritualia, tu tene indubitanter q
non. Ita tenet Io. Aud. in c. 2. de præbend. in 6. Ratio quia
in istis spiritualibus non prescribitur, etiam per tantum
tempus de cuius initio non sit memoria in contrarium
quia spiritualia possideri non possunt per laycos. Abb. 1.
c. quanto i. not. de consu. Ant. de Bur. in c. peruenit de cen-
sibus. col. 6. Bal. in l. omnes in fine. nu. 3. C. de prescrip. 30.
annorum & consequenter prescribi nullo modo possunt.
Ita Felin. in c. causam nu. 2. uerfi. limita. 2. de prescrip.

1. Fallit quando laycus est in possessione spiritualium per
tantum tempus de cuius initio non extat memoria in con-
trarium, quia diuturna possessio. cum fama, inducit for-
mam priuilegii, ita q̄ retinendo & possidendo spiritualia
inducitur non solum prescriptio, sed præsumptio priuile-
gii probata ex longa fama. Ita Card. Bal. & Imol. in c. 1.
apostolicæ, de iis quæ sunt a prælat. col. 9. uerfi. non ob-
stat. Gemin. in c. 2. §. sane de decimis. in 6. Oldr. confi. 2. q.
de iure d. Cardin. in clem. 1. in princ. 20. q. de neglig. præ-
lat. Anch. confi. 157. in quæ eccl. ad finem q̄ not.
2. Fallit etiam quando laycus est inuestitus de decimis
ante Concilium, quia si laycus potest eas contra spiritum

perferbere; ex quo de illis erat intestitus, & poterat de illis pacisci, potest etiam in earum communi perscriptio-
ne amittere. Ita Card. consi. 146. & Felin. in d. c. causam
nu. 4. de perscript. q. tu nota.

3 Fallit etiam quando layci habent inuestituram de decimis, & stante titulo cum perscriptio-
ne 40. annorum. Tunc super eis molestari non poterunt. Ita Feder. consi.
150. & Felin. & doct. in d. c. causam. nu. 1. de perscript.
cum aliis &c.

REGULA CI.

Mixtum an comprehendatur sub simplici t tu conclu-
de q. non in materia odiosa. glo. est not. in c. nullus. in uer-
bo homini. de temporibus ord. in 6. ubi dicitur, q. appella-
tione hominis non uenit clericus, sed purus laycus, &
hoc in materia odiosa, & ibi dominic. quam regulam exa-
minat late Roma. in l. 2. in princ. ff. de uerb. oblig. secus ue-
ro in materia fauorabili. ita doct. in l. si ita scriptum. ff. de
lib. & posthum.

1 Fallit quando pœnam tenderet ad salutem animæ: ita
Anto. in c. omnes. in 4. col. de pœn. & remissi. & Felin. in c.
Mandato de symon. Abb. in c. uniuersitatis in ult. col. de
sent. excommun.

2 Fallit etiam, quando in mixtura una pars, plus incale-
sceret alteri. ex quo mixtum attribui debet ei extremo,
in quo plus incalescit, uulgata. l. queritur. ff. de statu ho-
min. Matth. sing. 39. nu. 2. incip. nota q. & uide Roma. in d.
l. 2. ff. de uerb. oblig.

3 Fallit quoque in hermafrodito, qui si possit esse restis
in testamento, uel in feudo succedere: stabitur suo dicto-
cum iuramento, secundum Bald. in d. l. queritur. ff. de sta-
tu homin. & illa qualitas, quæ erit potentior alteri præua-
lebit. uulg. l. maiore parte. ff. de uerb. signifi.

4 Fallit etiam secundum legem diuinam, quia masculi-
num etiam concipit femininum, ut in prole. secundum
Decium in consi. 570. nu. 12. & Anch. in consi. incip. pro-

H 4 ampli-

ampliori 339. nu. 4. nam illi de prole intelliguntur tam ex parte patris, quam ex parte matris, secundum Borch. Ca. po. consi. 62. per totum, & c. fin. de condit. apposit. & deo in l. i. ff. de uerbo. signific. & in prouision. Duc. Tar. 14.

13. Augusti, q. not.

REGVLA CII.

1. Necessitas legem non habet c. sicut de consi. distincho glo. not. in l. i. uerfi. expedire. ff. de off. consu. glo. in l. item quamuis in uerfi. necessitatem. ff. cōtradiuid & alibi quod est licitum in lege, necessitas licitum facit. c. quod not. est de reg. iur. in 6. & alibi inculpabile est iudicandum, q. necessitas intulit, 30. q. 1. c. ad limina. & Marc. c. 2. ibi p. nes propositionis comedit David, & l. i. ff. de off. consu. cum aliis infinitis, & nota q. triplex est necessitas casualis seu fatalis necessaria, & data opera. Boe. q. 44. nu. 27.
2. Amplia. ut layco licitum est confiteri & absolueri, si esset sacerdos. secundum glo. in c. pastoralis, in uerfi. mortis de offi. ordinarij.
3. Amplia. ut in die festiuo licet piscari, pro uictu. c. licet de ferr. & consilia facere. possunt doct. in casu alicuius in rensis recedere uolentis, & aliter non; ut Io. And. & alij in c. 1. de ferr. & Ias. in l. diuus Traianus. nu. 3. ff. de ferr.
4. Amplia. ut liceat cuilibet furari pro uictu. ut c. 3. de fur. Ang. in l. 2. §. cum in ea. ff. ad l. Rod. de iactu ac armigeris licitum est depredari pro uictu. instante necessitate. canon. in c. 1. de empt. & uend. l. & de conse. distin. 5. c. discipulos.
5. Amplia. etiam ut in casu necessitatis, quis ieiunare non tenetur. Ang. consi. 12. & consi. 278. col. 3. & Bal. in l. causas princ. not. C. de testam. ubi iuris dispositio propter necessitatem suspenditur.
6. Amplia. ut pater ex causa necessitatis filium uendere potest. l. 2. C. de pat. qui filios distrax.
7. Amplia. ut debitor fugitiuus in die ferriata detineri facile potest. glo. in c. ueniens de transact. & c. 2. de obser. ieiun.

7 Amplia.

Amplia. ut alienari prohibita ex causa necessitatis alie-
nari possunt. l. alienationes. ff. famil. hersci. Barba. in rubri-
ca de rebus eccl. non alien. nu. 62.

Amplia. ut bona ecclesie p̄latus inconsulto Roma-
no Pontifice potest alienare. c. super de reb. eccl. non alie.

Amplia. ut relictum annuum tempore necessitatis, de-
betur eo tempore quo inest necessitas. Ita Roma. sing.
601. Aliud. l. nec semel. §. si inhibi. C. quando dies. l. cedit.

Amplia. etiam ut prius propinquo, quam alieno subue-
nendum est & prius iusto quam peccatis pleno. distinct.
16. c. in ipsa & c. non satis. Innoc. in c. quanto de consuet.

Amplia. quoque p̄ patri, matri, ac aliis in necessitate
supplicare conceditur. Ratio quia necessitas aliena pro-
pria facit, quia in necessitatibus omnia sunt communia
sicut in fine distinct. 47. Luc. de Pen. l. curiales. nu. 7. de
decur. l. 10. de conse. d. 4. c. hi qui. & c. in necessitate.

Amplia. itidem ut necessitas a periurio excusat. l. fin. ff.
qui faci. d. cogant. c. ego extra de iureiuran. Luc. de Pen. l.
nonente nu. 8. C. de delat. lib. 10. cum multis per eum al-
leg. ibi q̄ not.

Amplia. ut grauis necessitas omnibus dominetur, &
ne Deos quidem resistere aduocat. Tiraquel. in §. 26. glo.
nu. 20. de utroq; retract. & omnia in seruitutem redigit
secundum Menandrum.

Amplia. etiam ut liceat domino alienare uassallum ur-
gente necessitate. l. patronus & l. medicus. ff. de opere lib.
licet alias non promittatur. secundum c. p. §. p̄terea du-
ctus. de prohib. feud. alien. per Fede. & Tiraquel. nu. 75.
d. glo. & §.

Amplia. etiam ut consanguineus potest ius p̄lationis
cedere creditori insolutum pro computo sui debiti, ita
instante necessitate. ut Castr. consi. i. in fine uol. 2. quod
comprobat Tiraquel. d. §. 26. glo. 1. nu. 10. & 11. de utro-
que retract.

Fallit in filio presbytero, quem pater in casu summo
necessitatis uendere non potest. Ita Host. in c. Iudæo-
rum de arat. & qualitat. & in l. i. C. de par. qui filios di-

H § strax

strax. & ibi. doct.

- 2 Fallit etiam in uassallo qui tempore necessitatis non compellitur præstare collectas, uel angarias domino suo. Bal. sing. in l. penult. C. de bonis que lib. nu. 6. & domum rem subditi sui alienare non potest.
- 3 Fallit etiam in hebræo qui factus est Christianus ex consuetudine ægritudinis non potest esse clericus, nisi præ in ciuitate illa non essent clerici, secundo si sanctitas illa id suadeat. Rom. sing. 421. An factum Deci. e. eam reuocari. not. nu. 30. de rescrip.
- 4 Fallit in officialibus rectorum exercentibus officium eis iniunctum ex necessitate, quibus præmium nullatenus debetur. Ita Bal. in l. 2. not. 2. C. de oper. lib. & l. ab hostibus. Il secundo, C. de capt. & l. si quis §. utrum. ff. ad leg. nat. consi. Silian.
- 5 Fallit etiam in reo couento, qui si non potest facillime in loco iudicij. Remittetur in loco domicilij pro satisfactionis præstatione, quia magis est ei subueniendum qui ex necessitate facit, quam ex uoluntate. secundum Afflict. deci. 137. nu. 3.

REGULA CIII.

- 1 Noui operis nunciatio locum non habet contra faciem fossam ut mortuus sepeliatur. & hoc propter publicam utilitatem ne cadauera insepulta iaceant. arg. text. in l. de pupillo §. si quis riuos. ff. de no. oper. nunc. & Ripam tract. de pesti. in cap. de præseruat. remed. nu. 138. & nu. 70. quia non minus reipub. expedit mortuos sepeliri, quam uiuentes conseruare l. si. & ibi Bal. col. 2. ff. de negot. gest.
- 1 Fallit etiam quando mora est periculum allatura. secundum Alex. in d. l. de pupillo §. si quis Riuos. ff. eo. tit. not. cõtra fugitiuos & de fuga suspectos q. retineri possunt etiã in diebus feriatis ex quo mora est periculũ allatura.
- 2 Fallit etiam quando quis edificat in fundo ab alio possesso uidelicet ecclesiam uel hospitale, quia tunc solum cõdit edificatio contra iuris regulas, sed hoc est speciale fauore

favore religionis. secundum Alex. in l. i §. nunciatio nu. 5.
ff. de oper. no. nunc. alleg. glo. not. in c. apostolic. 12. q. 2. in
verfi. construxisse.

R E G V L A C I I I I .

1 Negligens in suo officio puniri debet, & priuatur offi-
cio. Abb. & Deci. in c. dilecti. 8. no. nu. 18. de appell. & ibi
Bal. 90. distin. c. perlatum, & Bal. in l. congruit. ff. de off.
presid. §. furioso. nu. 2. & negligentia probatur per lapsum
termini. secundum Bar. consi. 102. carissime. col. 2. Deci.
in c. si autem col. 2. nu. 16. de rescript. Alex. consi. 81. nu.
5. uol. 4. Card. consi. 55. Bal. in l. solam col. fi. de testib. And.
Sicnl. consi. 64. col. penult. & in iudice negligente iustitiā
ficere peccatum est glo. est not. in c. ea quæ de offi. ordi.
& alia est magna. alia uero lata. ut l. magna. ff. de uerb. si-
gnifi. Guid. Papa. q. 473. ubi multa. & Lucas de Pen. in l. si
quis nu. 21. usque 47. de nauif. C. lxi. q. not.

1 Limita. q. officiali negligenti in officio suo salariū
etiam sibi minuitur. secundum Abb. in c. ea quæ col. 1. de
statu monac. Bar. in l. iudices. C. de bon. uacant. l. x. & Bal.
in l. mancipia. C. de seruis fug. Deci. in c. dilecti. nu. 20. &
21. de appell. Bal. in consi. 194. in fine dicit, q. negligens
in temporis cursu non leditur. q. intellige de parua & nō
de magna. pro ut supra dictum fuit.

R E G V L A C V .

1 Notitia alicuius rei est duplex, alia per conuersatio-
nem, alia uero per famam, secundum Bal. in consi. 447.
nu. 16. uol. 5. & ideo notitia debet esse clara & aperta, ne
quis circumueniatur in negotiis sæculi. secundum Cz-
pol. in l. aiunt ædiles nu. 6. ij. not. ff. de edil. edict. & ob id
quando celebrantur uenditiones alicuius fundi. non suf-
ficet agnato uel lateraneo scire tale prædium fuisse uen-
ditum ad excludendum eum a iure prælationis, uel pro-
thomiseos, sed debet scire alienationem fundi in tali lo-
60

co infra tales confines, tali precio, quia ille dicitur habere notitiam de aliqua re quando habet perfectam notitiam de effectu, proprietate ac qualitate eius, quod notatur. Ita not. Deci. in c. nam concupiscentia. nu. 27. & de constit. & late dixi. in §. 7. nu. 11. de iure pro hom. meo, & ideo si testes deponunt, de bona uel mala fama nesciat declarare, quid sit fama, nō probat. Ita Decius e. nu. 28. Alex. consi. 150. nu. 18. uerfi. super decimo cap. lu. 5. Corn. consi. 153. l. e. pol. 4. Item si mulier renunciat beneficio uelleiani, & nesciat quid sit uelleiani beneficium non ualet renuncia. Ita Decius & alij, in l. i. in uerfi. rios nu. 11. ff. si cert. pet.

R E G U L A C V I,

1. Nobilis genere a natiuitate an præferatur nobilitati scientiæ & sic an nobilis a natura, præferatur nobilitati accidenti. Tu in hoc dic q̄ nobilis tripliciter dicitur, scilicet dum Bal. in l. nobiliores. C. de commer. & merca. ubi dicit q̄ aliqui sunt nob. stirpe, aliqui uirtute, aliqui uero dignitate, & ideo nobilis scientia præferitur nobilitati generatiui, & ideo nobilis scientia præferitur nobilitati accidenti, & cetera est præponenda. secundum Luc. de Pen. in l. mulieres. C. de dignitati. C. l. xii. ubi multa coaceruat & uide Cyprianum in l. prouidendum. C. de postul. q̄ ille qui ex propria uirtute nob. acquisiuit est magis nob. quam ille qui est nob. genere. & Iac. Aluar. in c. i. col. antepenul. tit. qui dicitur Dux uel March.

- 1. Fallit 1. qui artem mechanicam exercet, aut uile officium, ut not. glo. in c. qui contra ecclesie pacem. 24. q. 2. Gui. papa q. 392. sed quid de nob.
- 2. Fallit 2. qui periurium aut falsum testimonium committit, secundum c. 1. de purg. canon. Luc. de Pen. d. l. mulieres. nu. 18. C. de dignit. Guid. papa q. 196. in princ. priuilegium nobilitatis amittit, clericus qui secularibus negotiis se immiscet. ut c. fin. de uita & honest. cler. & nobiles uiciosi gaudere nō debent immunitate nobilitatis.

de qua in l. iij §. i. ff. de muner. & honor. & peccatis perditur nobilitas & genus c. ut Christus de conse. distinct. i. & sic propter vitia: perditur nobilitas.

Fallit 3. in muliere nobili, quæ si nubit plebeo ipsa desinit esse nobilis. tex. est in l. i. C. de dignitat. & l. femina ff. de senat.

REGULA CVII.

Nuncio seu præconi soli sine testibus fides præstatur, in quæ suum officium concernunt. Abb. Bal. & Dec. in caponiam contra nu. 83. de probat. idem c. cum parati de appellat. nu. 37 & nu. 47. & Bar. in tract. ad reprimendum uerfi. per nuncium. nu. 5. late Tiraquel. de utroque re tract. glo. 9. §. 8. nu. r. usque nu. 36. multa coaceruans & est cõmunis de ct. opinio. Aret. in tract. maleficiorũ. in uer Petro publico & iure nuncio nu. 15. Bar. in l. i. §. cura mus. ff. de off. præf. urb. Saly. in l. tres. denunciat. C. quomodo, & quando iudex Aret. in §. quadrupli instit. de act. nu. 2. Feder. confi. 142. col. penult. Alber. in l. i. §. quies. ff. de offic. præf. urbis. Bal. in l. ut perfectius. col. ult. uersic. 11. dicit id obseruari in omni loco ex generali consuetudine.

Fallit nisi sit infamis, uel persona suspecta, quia potest reprobari. secundum Ange. in d. l. ut perfectius. uerfi. sed nunquid remissio.

Fallit etiam in citatione reali i. in captura personæ, quæ cause cognitionem requirit, & tunc iudicis commissio præcedere debet. secundum Roma. confi. 497. nu. 8. all. l. neminem. C. de exhibend. reis.

Fallit 3. quando aduersarius uellet constare contrariũ per testes, uel aliter. secundum Luc. de Pen. in l. curiosi. num. 6. & 7. de cur. & stat. C. l. xij. q. not.

REGULA CVIII.

Noctis tempore omnia commode fieri possunt quæ specialiter

eialiter non sunt prohibita. Ita Deci. in c. consilium. nu. 34. de offi. delegat. Anto. de But. in c. i. not. 2. de treug. & pace. ubi infert ad locantem operas, quia intelligitur in sciente sole, q̄ not.

- 1 Fallit in sententia iudicis ordinarii, quia lata non tempore non ualet, nisi partibus contentantibus, aucto iudicibus. §. sedebunt. Bal. in l. in eos. §. fin. nu. 10. de appell. Roma. & Iaf. in l. more Romano nu. 12. ff. de ferri. & dicit in l. non minorem. C. de transact. & ibi Alex. & riminal.
- 2 Fallit etiam in sententia arbitri in omnibus, ut super dictum est Soc. reg. 445. in §. fall. sp. in tit. de arbitro. & arbit. §. differt. Feli. in c. consuluit Iaf. & alii in d. l. non minorem. C. de transact. & Pet. Duenas 2. limit. reg. 58.
- 3 Fallit etiam in sententiis latis in regno. secundum statum curiæ. Ita Io. Andr. ad sp. in tit. de sententia. §. uerfi. sed nunquid, quia scripturæ semper factæ de nota dedita opera per notarios redolent & sunt suspectæ. secundum Bal. in c. 1. col. 2. uerfi. Item ait extra de fide iudic.

REGVLA CIX.

- 1 Nouitates in locis, & ciuitatibus semper pariunt discordias, ideo odiosæ & nunquam eis est fauendum, ut cum consuetudinis. extra de consuet. glo. in uerfi. uel nouas, ubi dicit, q̄ nouitates sine causa non sunt introducendæ. Anch. in consi. 157. nu. 4. ubi dicit, q̄ nouitates
- 2 semper discordias pariunt, & infert ad quodam decretum concessum committi de faciendo statuta, quod intelligitur super re licita & non derogantia antiquissimæ constituti, nec personis extraneis, quæ eorum legibus non sunt subiectæ, & ob id omnis nouitas semper præsumitur mala, & induci non debet. ut Iaf. in l. rebus. nu. 1. de constitut. princip. & d. Cathal. consi. 45. nu. 9. & dicit Bal. in 3. in princ. ff. de const. princip. q̄ faciens nouitatem contra pacificum statum ciuitatis debet acerrimis penis puniri, & nouitates propter scandala debent euitari c. quod dilecto de consang. & affinit. in fine. & Cathal. de bono

confi. 55. nu. 10. xi. distinct. c. quis nesciat. & c. hæc scripti-
 mus xxx. distinct. & notabiliter. Bal in confi. 263. tres sen-
 tentie. uol. 2. dicit q̄ uetus & nouum sunt opposita &
 omnia præsumuntur uetera, & qui uult dicere id esse no-
 uum ei competit onus probandi. secundum glo. in c. con-
 flicus de rescrip. ubi Deci. nu. 3. dicit q̄ semper præsu-
 mitur pro actu facto. & si quis dixerit aliquid esse nouiter
 celebratum. id tenetur ostendere, uel testes probare q̄
 not. & Bal. in l. de pupillo. §. qui remissionem. nu. 1. ff. de
 per. no. nunc. q̄ protestantibus non sunt faciendæ noui-
 tates cum ipsi possideant. Et ideo casus noui dicuntur in-
 soliti. secundum Bal. in l. fundum. §. frumenta in addit. ubi
 not. illum. §. pro statuto quo datur arbitrium super nouis
 casibus i. insolitis q̄ not.

REGULA CX.

Notarius tenetur apponere signum suum solitum, ali-
 ter instrumentum redditur suspectum. Bar. & Bal. in pro-
 hemio. ff. & in l. ad testium. §. si quis. ff. de testam. & ibi Bal.
 in l. fideicommissa. §. quoties. ff. de leg. iij. & idem Bal. in
 Lucius. ff. de testam. milit. & Innoc. in c. i. & ij. de fide
 instrum. & in c. causam de probat. Anch. confi. 432. Deci.
 in c. scripturam nu. 37. de fide instru. & absque signo non
 valet instrumentum not. ex consuetudine hactenus & usq̄
 ad hæc tempora obseruata. Bal. in auct. quod sine de te-
 stam. C. Ang. confi. 220. Alex. confi. 153. uideretur prima
 confi. d. uol. 2. per totum. Corn. confi. 226 l. c. uol. 3. Capol.
 in l. aiunt. ediles. §. si intelligatur. nu. 12. ff. de edict. edic.
 Bal. in l. tribunus. C. de testam. milit. Io. Andr. in c. ad au-
 dientiam extra de crimin. fals. idem in c. quamuis de pro-
 bar. in 6. in nouella. glo. & doct. in c. significauit de appel-
 la. Bar. & doct. in l. prohibitum. C. de iur. fisci. l. x. Bal. in
 rubr. C. de fide instru. nu. 40. Idem in c. i. §. i. col. ij. de con-
 trouer. in uel. in uersu in breui testato. Ang. in l. consen-
 taneum. C. quomodo & quando. Iudex specul. in tit. de in-
 stru. edit. §. breuiter. in fine. Ang. in d. confi. 220. proban-
 tem per aucto. diuinæ scripturæ hyper. c. 3a. ibi emi agru,
 qui

qui est in anathot. & apendi ei argentum septem statuta
2. & decem argenteos † & scripsi in libro & signavi & ab-
bui testes. Bal. in consi. 508 tenor nu. 1. uol. e. Barb. in
rubricæ de fide instrum. col. 4. uersu. sed an requiratur
ignum not. Corn. Peru. consi. 7. nu. 3. uol. 4. & 118. Di.
uol Cyn. in l. contractus. in fine. C. de fide instrum. Ab.
consi. 84. uol. 5. & Boe. deci. 37. nu. 10. ubi multa accu-
lat. quam omnino. uide Bal. in rubrica. de fide instru. co.
9. uersu. sed hic quæro, ubi dicit, q̄ quicquid reperit
3. scriptum in libro mercatorum existente † apud eum pro-
fuitur de eius uoluntate annotatum, hoc idem Decia-
tertio loco nu. 4. 5. 8. & 9. de probat.

1. Amplia. hoc q̄ clerici falsificantes litteras regias. p̄
uerbalem degradationem, sibi carather in fronte in-
mitur, & postea in exilium mittitur. secundum c. ad
dientiam de falsis. Boe. q. 82. nu. 3. & ibi doct. permissi
quod not.

1. Fallit in falsificante litteras papæ, imperatoris, uel
cellentissimi consi. Decem urbis Venet. quia tunc eip̄
na mortis. secundum Saly. in l. maiorem. C. de falsi.

2. Notarius a partibus debet rogari, aliter instrumentum
confectū non ualet. secundum Abb. in c. 1. in 5. col. uersu.
13. & ibi Felin. nu. 20. uersu. item requiritur q̄ nota, de
de instrum. ex quo instrumentum dependet a uoluntate
partium. secundum Felin. in c. 1. in uer. & debet notarius
nu. 31. de fide instrum.

2. Notarius non potest in instrumentis rogatis corrigere
errorem suum, maxime in pertinentibus ad partes, & ad
substantiam contractus. Bar. in l. librarius. ff. de reg. iur.
uerb. quandoque est erratum. Feli. in c. ex litteris. in uer.
secunda conclusio. nu. 2. de fide instru. & hoc nisi inter-
niat auctoritas iudicis. Felin. in c. ex litteris nu. 6. de
instr. Card. in clem. 1. uel quando error notarii esset no-
rius, quia iudicis auctoritas in notariis non requiritur
Cyn. in l. 1. C. de legibus. Felin. in d. c. ex litteris. nu. 1.
& 2.

& 9. de fide instrument.

3 Notarius papæ non potest conficere instrumenta in terris & castris imperii, & econtra imperialis non potest conficere instrumenta in terris ecclesiæ. Host. & Abb. in c. sicut: ne clerici, uel monach. Felin. Imola. & But. in d. c. cum p. tabellio de fide instru. nu. 17. q. not.

4 Notarij forinseci ex forma statutorum huius urbis nõ possunt conficere in hac ciuitate testamenta, uel instrumenta. secundum c. i. stat. 5. lib. 4. & c. 45. in lib. 6. nisi mo-
us & forma: ut in d. c. & in parte maioris consi. 1376. & 1404. quod nota perpetuo, & tene menti.

5 Notariis asserentibus amisisse instrumentum, uel protocolum non creditur, nec sibi fides præstatur, ex quo de eis debent habere curam, & uti omni diligentia in illis custodiendis. secundum Bar. in l. si quis ex argentiis. §. fin. ff. de eden. & ibi d. Deci. Bal. in l. si creditor. C. de pignor. Felin. in c. fin. nu. 1. de probat. cum alijs q. not.

6 Notarius si fecit in instrumento aliquem errorem in-
relineando uel abradendo debet de hoc facere unam no-
tam, uel additionem cum die ac millesimo, de ipso errore
aliter instrumentum esset nullum uel suspectum reddere-
tur. secundum Bar. in l. i. §. & ideo. ff. de ijs quæ in testam.
delent. idem in l. si unus in fine. C. de test. & ibi Alex. Fe-
lin. in c. ex litteris. nu. 10. uersi. quinta declar. de fide instr.
Archid. in §. i. 35. q. nona, q. not.

REGULA CXI.

De Regula

1 Nominari in testamento plures collectiue, uel sub no-
mine familiæ omnes gradatim censentur inuitari, tex. est
in l. fin. C. de uerb. signifi. Corn. consi. 55. pro decisione.
L. M. uol. i. quando enim dispositio alicuius confertur in
pluries, sub nomine collectiuo, inter quos cadit ordinata
prælatio dispositio, accipit ordinem successiuum, ut qui
priores sunt in gradu primitus admittantur, alijs exclusis.
tex. est in l. peto. §. fratre. ff. de l. ij. & l. cum, ita legatur. §.
in fideicom. ff. de l. ij. Ratio, quia uerisimile est testatorem
uolle seruare inter filios ius successionis ab intestato. ut l.
I penult.

penult. C. de impub. & aliis subst. & Cor. confi. 146. in hoc
consult. M. uol. 2. idem Corn. & in confi. 193. eo. uol.

1 Amplia. ut d. regula locum habeat etiam in contrab-
bus. secundum Cor. in confi. 74. f. de duobus. uol. i. alle.
Bal. in l. liberti libertatq; . C. de oper. lib. & l. i. C. per qua-
pers nob. acqui. Ang. & Pau. de Cast. in l. apud Iulianum.
idem Iulianus. ff. de leg. i.

1 Fallit hæc regula, quando aliter ex forma statuti pro-
uisum foret. secundum Corn. confi. 146. uol. 2. per totum.

2 Fallit etiam quando plures sunt uocati sub nomine col-
lectiuo, & alius sit specialiter nominatus, quia tunc illi
plures sub illa dictione collectiua cõprehensi pro una parte
tum parte admittuntur, & specialiter nominatus pro alia
parte admittitur. secundum Rom. confi. 99. uiso propo-
tæ. in princ. nu. 1. Bal. in auct. causa, quæ fit cum monacho
C. de episcopis & cler. ubi dicit, q̄ causa cõmissa capitulis
& prioribus: capitulũ pro una uoce. priores. uero pro re-
qua admitti debent. Abb. confi. 57. n. 2. Deci. in confi. 119.
idem Deci. in c. pastoralis. col. ult. nn. 28.

REGULA CXII.

Notarii ex l. tenentur dare copiam actorum partibus
1 † & si denegant cogi possunt. Bal. in l. præcipimus. §. in his
C. de appellat. & in l. ij. uerfi. deinde. C. ut lit. pendent. c.
quoniam contra d. probat. & ibi canonistæ.

1 Amplia. i. ut regula non solum locum habeat in civili-
bus, sed etiam in criminalibus. Ita Bal. in l. i. C. de edo-
do, alleg. e. qualiter, & quando il ij. §. debet de accusa-
Bar. in l. fin. col. fi. ff. de quæstion. uerfi. quæro utrum. Idem
confi. 95. Alex. confi. 65. habita. col. i. nu. 1. uol. p. Borch. Ne-
ron. confi. 65. decreuit. nu. 2. Deci. d. l. i. nu. 14. C. de edo-

2 Amplia. q̄ non solum editio fit partibus, sed etiam or-
nibus aliis, quorum interest. ut Bar. in l. ij. §. editio.
col. i. uerfi. ego puto. ff. eo. tit. Deci. c. i. col. 29. nu. 28. de
probat.

probat. & Bar in l. ij. §. diuus. il primo uer. Ego reassumo ff. de iure fisci. Idem Bar. in l. in fraudem. §. neque instrumenta. ff. eo. tit. Anch. clem. i. §. i. de usur.

3 Amplia. etiam ut acta edi debeant totiens, quotiens peruntur. ut Ange. & Castren. ut l. si quis ex argentariis. §. fin. ff. eo. tit. q̄ secus est in instrumentis, & rationibus, q̄ exhiberi uon debent sine causa, ut d. l. si quis. §. fin. nisi instrumenta essent communia, quia eo tunc edi deberent. ut c. g. proprius de fide instru. quæ quidem acta edi debet totiens quotiens a iudice mādaturum fuerit. ex quo a iudice facta sunt a partibus tributa uidetur, quod tu subtilis not.

4 Amplia. etiā ut in qualibet parte iudicii acta edi debet. secundum glo. in c. i. uerfi. requisitas, de sent. excōmu. in 6. quod secus est instrumentis. secundum Alex. in d. l. i. C. de edendo.

5 Amplia. quinto ut etiam a tertio editio actorum peti potest ac etiam instrumenta. si sua interest & iurauerit in manibus aduocatorum, de suo particulari interesse, pro ut quotidie practicatur in officio aduocariæ. ut Alex. consi. 58. circa primum. col. 2. nu. 4. uol. i. Bal. in l. quædam. §. nihil. ff. eo. tit. q̄ tu nota.

1 Fallit 1. hæc regula in interrogatoriis quæ sunt testibus, quia illorum copia parti producenti testes, non datur. glo. not. in c. 2. in uerfi. interrogatoriis de testibus, in 6. hoc idem Bal. in l. data opera. col. 11. uerfi. nota tamen q̄ in ciuili. nu. 53. C. qui accus. nō possunt. Innoc. in c. per tuas. in prin. de testib. quæ solum dantur interrogatoria, ad informationem examinantis. sp. in tit. de testi. uerfi. iam de interrog. in princ. q̄ tu not.

2 Fallit 2. in allegationibus iuris, quarum copia aduersario dari non debet. ut Roma. sing. 262. fuit interrogatus ex quo dantur ad instructionem iudicis, ut Innoc. in d. c. per tuas. Roma. & Alex. in l. i. §. edenda. ff. eo. & in l. iubemus de iudit. C. & ibi Alex. secus, uero si essent, in actis productæ & essent allegationes, in facto cōsistentes, quia tunc parti dari debent. secundum Deci. in d. l. i. nu. 20. ad fin. q̄ tu not. & tene menti, quia sunt productæ & in actis.

I 2 ergo

ergo communes, q̄ tu subtilis considera & nota.

- 3 Fallit in iudiciis habitis ante inquisitionem, quia iudicia dantur pro informatione curiæ d. potestatis, de quibus alicui dari non debent, ut Ange. in l. quæstionis. ff. de quæstion. & Bar. in l. si in fin. eod. tit. & ibi etiam Saly. in fine Alex. in consi. 180. in causa angelorum. col. 3. uol. 2. nu. 8. Corn. consi. 68. aliquandiu. uol. 2. uerfi. coadiuuatur nu. 6.
- 4 Fallit in positionibus consistentibus in facto proprio, quarum copia aduersario non datur. sed illico respondere tenetur. ut sing. Bal. in l. 2. C. ut lite penden. in ultimo not. 2. col. & Deci. in l. i. nu. 22. C. de edend.
- 5 Fallit in fisco, contra quem non fit editio, actorum ut. in fraudem. §. neque. ff. de iure fisci & ibi glo. magna. circa fin. & D. Alex. & Deci. in d. l. i. nu. 23. C. de eden. & fiscus non est priuilegiatus. nisi quatenus de iure reperitur expressum. ut Deci. in l. iustum. nu. 2. C. de edend. glo. no. in l. Item ueniunt. §. in priuatorum. in uerf. publica. ff. de p̄ hæreditat. q̄ not.

REGULA CXIII.

- 1 Notoria probatione non indigent, secundum Bal. in consi. 229. nu. 5. uol. i. Alex. consi. 145. iij. col. nu. 12. uol. 6. Aret. in consi. 164. uol. l. Barbarius. ff. de offi. prætor. & l. i. C. qui & aduer. quos max. in notorio actus permanentis. Innoc. c. per tuas de test.
- 1 Fallit in notorio extra locum, quia illud probari debet. ut Saly. in l. ea quidem de accusat. C. nu. 90. & c. pudenda 24. q. i & c. præsentium 17. q. 4. nam iudex in uniuerso populo non potest sine sinistra suspitione iudicare. ut l. si uicinis. C. de nupt.
- 2 Fallit etiam in notorio actus transeuntis, quia illud probari conuenit. secundum opin. Saly. in d. l. ea quidem. nu. 77. C. de accu. glo. in c. ad nostram noueris de iureiurand. & late dixi in tract. meo crimin. in princ. nu. 32. uerfi. & nota q̄ longa.
- 3 Fallit etiam in notorio facti interpolari, ut doct. in c. diocesi.

diocesi. in glo. in uersu. manifestos, de usur. & ij. q. 3. c. eorum in fine, & Saly. in d. l. ea quidem. nu. 79.

4 Fallit etiam quando dubium est, an sit notorium, uel ne, quia in re ambigua debemus accipere partem tutiorem. uulg. l. semper. in obscuris. ff. de reg. iur. glo. ij. in c. i. de off. deleg. in 6. Marf. in rubrica. C. de probat. nu. 240. & pars in notorijs citari debet, & notorium pluribus modis probatur, per instrumentum per rei euidentiam, per duos testes, per confessionem, per sententias per aspectum iudicis sedentis pro tribunali. secundum Bar. in l. scriptas ff. de relig. & sumpt. fun. Deci. in consi. 423. nu. 13. Abb. in c. cum olim de censibus. Deci. in c. at si clerici. nu. 143. de iudic. pro ut late dixi in tract. meo criminal. ad offensam. nu. 34. in princ.

5 Fallit etiam in crimine notorio, ubi absque alia sententia procedi potest ad executionem pœnæ secundum Deci. in c. at si clerici. num. 142. de iudic. tex. cum glo. in l. actus fustium. ff. de iis qui not. infam. & c. uestra de cohab. cler.

6 Fallit etiam in facto mere negatiuo, ubi notorietas nõ cadit, secundum Bar. in l. si constante. ff. sol. matr. licet aliqui doct. teneant id contra Bar. ut Ias. ibi nu. 151. & Albe. Castr. & alii. ut puta talem non esse soluendo. talem nihil habere, uel talem esse inhabilem ad aliquod officium, aut esse inopem, contrarium esset probandum. cum per rerum naturam negatis factum nulla sit directa probatio. uulg. l. actor. C. de probat. cum multis infinitis.

REGULA CXIII.

1 Nocendi animum habens, si peruenit ad actum exteriorem, licet effectus non fuerit sequutus. An pœna ordinaria puniri debeat. Legistæ examinât hanc difficultatem in l. is qui cum telo. ff. de sicca. & si quis non dicam. C. de episcopis & cler. cano. in c. sicut noxius de præsump. Abb. in c. 1. de eo qui mit. in possess. & ibi etiam d. Card. hoc est, an conatus puniatur non sequuto effectu, hæc notab. regula multas patitur limitationes, quas not.

I 3 I Fallit

- 1 Fallit i. quando conatus cum actu propinquo non devenit ad consummationem. ex quo penituit. ut l. qui mente & ibi glo. ff. de fur. ut puta si quis vult furari, & postea penituit an ex hoc solo attentatu quis puniri debet. Bar. in d. l. qui ea mente. & Ange. in l. i. ff. de in ius tus. Marf. in l. is qui cum telo. nu. 69. tenent q̄ in atrocioribus affectus puniatur pro delicto consumato quando devenit ad aliquem actum proximum delicto, aliter secus.
- 2 Fallit etiam quando conatus alicuius rei prohibite nemini nocet. ut puta quando falsitas committitur circa aliquid q̄ nemini nocet, & præiudicat. Ita tenet Io. de Anna. in c. i. infra de fals. reprobata glo. secundum opin. Bal. & Saly. in l. Damus. C. de fals. & doct. in rubrica de fide instru.
- 3 Fallit quando affectus non habuit actum exteriorem, sed sterit in sola voluntate deliberata, quia non punitur l. cogitationis. ff. de pœn. & sing. Bal. in l. non ideo minus. C. de accusat. q̄ solus tractatus & sola ordinatio in atrocissimis non punitur, nisi procedatur ad aliquem actum proximum facto nu. 16. versi. & si dicas.
- 4 Fallit ubi a lege imponitur pœna ipso facto, quia ad eam incurrendam non sufficit affectus, qualiscunque fuerit. ut in c. cum in cunctis. §. penult. de elect. & c. perpetue eo titulo in 6. & ita tenet Io. Andr. & domin. in d. c. perpetue. Bal. in l. si quis non dicam rapere. C. de episcopis & cleri. Io. de Anna. in c. i. in 4. not. de adult.
- 5 Fallit etiam in delictis non atrocioribus, quia conatus non habetur pro effectu. secundum Bal. in d. l. si quis non dicam. in prima solutione, quam dat. ad l. i. in fine. ff. quod quisque iure. Bart. in l. i. ff. de parricid. Card. in c. i. de eo qui mit. in possess. doct. in c. pro humani. §. fin. col. penult. de homicid. in 6.
- 6 Fallit in excommunicatione & alijs pœnis ecclesiasticis, quia ad illas incurrendas requiritur factum consummatum. Ita Card. in c. præterea. il secundo de appell. & glo. & doct. in c. in audientia de sent. excommu. cum multis alijs similibus.
- 7 Fallit in statutis punientibus delicta, quia semper intelligitur de delictis consummatis. secundum Bar. in l. i. ff. de
ficc

ficca. & Imol. in d. c. sicut noxius, quia statuta requirunt
 casum uerum, & non fictum. Cast. in l. i. ff. quod quisque
 iur. Imol. in l. i. ff. de pub. iudic. Abb. in c. mulieres de sent.
 excom. Saly. in l. cum proponas. C. de naut. fœnore, cum
 multis aliis infinitis.

R E G U L A C X V.

1. Nouale est terra præcisa, quæ anno cessat aliis afferen-
 tibus, & qñ Sylua arboribus extirpatis ad cultum redigi-
 tur nouale dicitur. c. i. & c. quid per nouale de uerb. signi-
 fi. & Card. in c. i. nu. 8. de decimis, ubi dicit, q̄ illa terra
 quæ fuit nemus, uel quæ alias fuit semper inculta, & ta-
 lis de qua ecclesia paroch. de lignis & frugibus, uel aliis,
 nullos uel non magnos proventus habet talis dicitur no-
 ualæ. si semel excolitur. Ita Abb. con si. 71. nu. 2. uol. 2.

1. Fallit in pratis, quia prata dicuntur terra arables &
 non dicitur locus sterilis, nec proprie incultus. Ita Card.
 Zaba in c. i. nu. 8. & 9. de decimis, eo quia sunt parata præ-
 stare omni anno utilitatem domino, pro ut dixi in tract.
 de iure protho. tex. in l. syluam in fine cum l. sequenti. ff. de
 uerb. signific.

1. Fallit in modica quantitate terræ, illi adhærenti, quia
 plus & minus non constituit differentiam, & illa modica
 non debet diuerso iure censerî. cum maior pars culta sol-
 uat decimam. ut c. cum in tua. de decimis. & c. cogno-
 uimus. 12. q. 2.

R E G U L A C X V I.

1. Notatus prior in legato, uel scriptura descriptus dignior
 & maior iudicari debet de primo si annis singulis relin-
 gret. usufructus titio & sempronio. primo titio deinde se-
 pronio præstandū esset. & sic si staria 5. surmenti ex forma
 unius manuscripti danda essent caio, & successiue Anto-
 nio utique prior nominatus consequi debet staria 5. &
 postea Antonius, quia prior nominatus & dignior & an-
 tiquior

etiquior præsumitur communiter cano. in c. Auaritiæ de præbend. & ibi late Deci. nu. 4. in l. i. de iure nat. gen. & u. §. fin. uerfi. ignorentur. Bal. consi. 400. col. 5. uerfi. 2. u. §. & l. i. ff. de albo scribend. Bal. in l. cum quidem. C. de albo. signifi. in 3. opposi. ubi dicit q̄ prior nominatus maior cæteris præsumitur. & idem Deci. in c. sedes. nu. 22. de rescript. & si instrumentum loquitur de titio: ille præsumitur, qui producit instrumentum c. si iudex laycus de sent. excom. in 6. Et ideo si reperiantur duo instrumeta eadem die confecta, & dubitatur, quod factum fuerit prius, Ratione prælationis in pignore & hypotheca. In quo præfertur qui prior est tempore. secundum text. in l. si fundum. C. qui potio. in pignore habeantur. Id considerabitur ex ordine scripturæ appositæ in prothocolo notarii, quod etiam locum habebit in duobus testamentis

- 3 Teadem die confectis, secundum Alber. in l. i. §. quibus uerfi. primis quidem. C. de nouo. C. faciend. & in l. fin. C. de edict. diui Adria. tollend. & prior nominatus. An & quædo aliis præferri debeat, uide Iaf. in l. si quis testamento apud Iulianum. nu. 4. ff. de legat. i.

- 1 Fallit in beneficiis collatis monachis, qui tanquam in institutione antiquiores & perfectiores aliis canonicis præferrentur. & maxime Romæ in processionibus alios præcedunt. secundum Deci. in c. auaritiæ. nu. 10. usque 14. de præbend.
- 2 Fallit etiam in tempore ubi prioritas horæ etiam consideratur. secundum Bar. in l. imperator. Il primo. ff. de statu hom. ac etiam puncti. ut Bal. in l. in rebus. C. de don. ante nupt. ubi dicit q̄ prioritas horæ uel puncti attenditur & consideratur. Abb. in c. dilecto de præbend. Deci. in c. pastoralis. nu. 16. de rescript. 500. consi. 67. uol. 3.
- 3 Fallit etiam in his quæ momento aguntur, quia in illis non attenditur prioritas neque posterioritas. Iaf. in l. 2. §. liber. num. 3. ff. de cond. causa dat. & idem in l. illud. nu. 3. ff. quod cuiusque uniuers.
- 4 Fallit etiam in ætate currente secundum ordinem debitum, & naturaliter & non secundum fictionem, ne im-

gine naturæ ueritas obumbretur, nam prior in tempore & ætate aliis posterioribus est anteposendus, secundum ordinem naturæ arg. l. si uiua matre. C. de bon. mat. & l. cum ita legata. §. fin. ff. de leg. 2.

REGULA CXVII.

Obligatio personalis non sequitur singularem, nec sunt ipso iure possessorem l. ea lege. C. de condit. ob causam † Ias. in consi. 88. in præfenti. uol. 3. Alex. consi. 12. nu. 6. uol. 4. l. 3. §. opus. ff. de alien. iud. mut. causa facta. Bar. in l. fin. in fi. ff. de contrah. emp. & Affl. deci. 62. nu. 5. quia obligatio personalis, non dicitur alienatio. secundum Alex. consi. 18. nu. 4. uol. 5. Cæpol. consi. 13. nu. 1. in consi. ciuilibus.

1 Fallit in iure consequendi legitimam, quæ actio est personalis ex lege & non realis. ut l. actionum. ff. de act. obligat. & datur filio super omnibus bonis hæreditariis, quia est quota bonorum. ut l. papinianus. §. quarta. ff. de inoff. testa. Bar. in l. generaliter. §. in ijs. C. de secund. nupt. ergo sequitur obligatio personalis bona hæreditaria tu itaque cogita.

2 Fallit in tribus casibus positis a Soc. in regula 336. quas limitationes considera, quia subtiles sunt.

Fallit etiam quando sine determinatione quantitatis conceditur alicui posse cedere lapides in fundo, quia non est obligatio proprie, sed censetur seruitus usus, & ita intelligitur tex. in l. mela. §. † fin. ff. de alim. & cib. leg. & ita Cyn. in rubrica. C. de usufr.

REGULA CXVIII.

1 Obligatio facta per artificem alicui ratione industriæ personæ extincta persona cessat & ad hæredes non se extendit. l. inter artifices. ff. de solut. l. nemo est qui nesciat. ff. de duobus rei. Bar. in l. si sit stipulatus in fine. ff. de uerbo. oblig. Roma. sing. 670. Fel. in. in c. quoniam. §. is autem. nu. 5. de off. delegat.

I § x Fallis

1. Fallit hæc regula nisi hæredes promittentis essent eiusdem artificii, quia licet sit electa industria personæ, tamen eu transit ad illius hæredes. Ita Alber. in l. inter artifices. ff. de sol. Pet. Duen. reg. 178. limit. 2.

2. Fallit etiam quâdo hæres promittentis esset eiusdem conditionis, & uirtutis, ut doct. quando potest obligatus seruire per substitutum æqualis conditionis. pro uoluit Bar. in l. i. C. de præposit. agent. in rebus. l. 1. ut c. fin. & c. is cui de offi. delegat. in 6. Roma. in l. i. ff. de in iur. uoc. & in sing.

REGULA CXIX.

1. Obligare quis non potest unum ex suis hæredibus, ad uniuersum debitum in contractibus, ut l. continuus. §. si. & l. eum qui ita. §. i. ff. de uerbo. oblig. ut puta si T. promittit dare sempronio ducat. 100. ad libitum obligans se ad omnia bona sua & hæredes suos, utique eo facto debito non soluto, hæredes si plures sunt, omnes pro rata tenebuntur, ut l. pro hæreditariis. C. de hæred. actionibus & l. tale pactum. §. si. ff. de pact. cum aliis infinitis.

1. Fallit hæc regula in ultimis uoluntatibus ad effectum, ut hæres grauatus potest cohæredes, uel ex testamento, uel iudicio familiæ herciscundæ, ad uniuersum debitum compellere exsoluendum. Iuxta l. pacto successorum. C. de pact. & l. seruo legato. §. si testator. ff. de leg. primo. Bal. in d. l. ij. C. de hæred. act. nu. 6. Bar. in l. iij. in princ. ff. de liber. legata. & l. ij. eo. tit.

2. Fallit quando debitum est indiuiduum, quoniam hæredes tenentur in solidum, ut in l. in executionibus. §. ij. ff. de uerb. obligat. hoc idem in omni seruitute, ut dicit glo. uers. secunda. d. §. ii.

3. Fallit quando relinquitur aliquid pro forma, & forma est quid perfectum ex omnibus suis partibus, alias non est forma, secundum Bal. in d. l. ij. nu. 4. C. de hæred. act.

4. Fallit si res quæ debet restitui ab uno, ille teneatur in solidum. l. si duo. ff. de posit. & l. iii. §. si hæres. ff. commodat. & hoc

& hoc quando dolus committitur, & ista materia tractatur ample in l. stipulationes non diuiduntur. ff. de uerbo. obligat. & ibi Bar. & Moder.

5 Fallit 5. quando pollicitatio est facta ad honorem, apud agentes pro republica. ut l. i. ff. de pollicit. §. si quis: & l. ex pollicitatione. ff. eo. tit.

6 Fallit 6. in materia alimentorum, quæ uel uoluntate defuncti uel iudicis auctoritate peruntur. secundum opinionem glo. in d. l. pro hæreditariis. C. de hæred. act. & l. in princ. & §. i. ff. de aliment. & hoc propter facilitatem extractionis. l. solent. ff. de annu. lega.

7 Fallit 7. in actione funeraria quæ contra hæredes bonorum uel possessores, cæterosque successores datur in solidum & intentatur, Deci. conf. 157. nu. 2. & l. at si quis. §. ff. de relig. & sump. fun.

8 Fallit propter rerum connexitatem, nam mandatum generale est ad omnia connexum & non potest pro parte uocari. l. cum duo. ff. de in diem adiect. & l. i. ff. de procu.

9 Fallit in seruitutibus quæ diuisionem non recipiunt, ex quo proportionabilis utilitas, ad quam sunt inuentæ a iure in parte assignari non possunt. Bal. in d. l. ii. nu. 3. de hæred. act.

10 Fallit in usu, quia est inuentus ad sustentationem uitæ qui si minuitur, corrumpit subiectum, & cibaria non secundum naturam exhibita, corrodunt subiectum, & sic usus aquæ personalis est, & ad hæredes non transit, de primo est tex. in l. usus pars. ff. de usu & habit. de secundo est tex. in l. usus aquæ. ff. eo. tit.

11 Fallit ratione possessionis in solidum constitutæ, apud unum: nam illæ in solidum tenentur, quia tota obligatio discurrit in unum, ac si unus solus esset hæres, quia uelut debitor indiuiduus tenetur ex ass. l. iii. §. hæres. ff. cõmoda.

12 Fallit fauore dotis & ultimæ uoluntatis. ut l. cum quibus ab uno. ff. de leg. ii. ubi consensus creditoris ad unum inducit obligationem ad alios. ut puta. sicut inter uiuos possum delegare unum promissorem creditori meo. Ita in ultima uoluntate. secundum Bal. in d. l. ii. n. 6. C. de hære. act.

13 Fallit etiam quando intentatur actio, quæ non scindi-

tur per partes. ut l. in executione §. pro parte. ff. de uerbor. obligat.

14 Fallit ratione euitandæ absurditatis. ut l. si non sortem §. si centum. ff. de cond. indeb. & l. fundus. ille. ff. de contrah. empr. quia non fit compensatio de specie ad quantitatem. secundum §. si centum. q̄ not.

15 Fallit ratione rei incertæ, uel propter rei incertitudinem. ut l. si non sortem §. si. ff. de condit. indeb. Bal. notat d. l. ii. nu. 5. uersu. titio.

16 Fallit quando actio personalis est unita cum actione reali, quia tunc sequitur possessorem fundi, ut doct. in l. eadem §. cato. ff. de uerb. oblig.

17 Fallit quando hæreditaria portio est incerta, & in pendenti, & creditores re indiuisa non possunt actiones sibi competentes experiri. pro ut in l. controuersia. ff. de trah. act.

18 Fallit etiam ratione repellendæ uarietatis. ut l. nemo ff. de l. ii. & l. legatarius. 2. respon. ff. de legat. i. quia legatarius non potest in parte legatum acceptare rei in solidum legatæ & in partem repudiare.

REGULA CXX.

1 Obligatio inserta in instrumento publico est probata & non requiritur aliqua alia probatio, & eo tenente debitor tenetur ad debiti solutionem & satisfactionem secundum Io. Gall. Deci. q. 4. & Boe. q. 154. num. 9. Rom. sing. 679. & in conf. 446. & Marf. in l. p. nu. 170. ff. de quaest.

1 Fallit 1. quando in d. instrumento nulla esset inserta causa. l. non nudis. C. de probat. & c. cum uenissent circa medi. ibi faceret quod sibi placeret de institut. ubi concordant ibi doct. q̄ obligationes & promissiones generaliter de lo ben faremo non obligant. Boe. q. 153. nu. 37. textu. l. ii. §. circa. ff. de dol. mal. except. & ibi glos. ubi loquitur de stipula. & promiss. sine causa. q̄ not.

2 Fallit quando instrumentum est fictum & simulatum & non factum secundum stilum & consuetudinem regionis. l. uenditores. C. locati. l. ii. C. de pact. inter empt. & uendi. Bar.

Bar. & Bal. in l. ii. C. de rescin. uend. late. Capol. in suo tra-
cta. de contract. simulat. nu. 15. Gui. papa q. 516. nu. 2. Boe.
q. 183. nu. 16. all. Iaf. in l. pacta nouissima. C. de pact. & Bal.
in l. per retentionem nu. 2. C. de usur. Alex. confi. 122. col.
i in fi. uerfi. ideo prima facie. uol. 2. Barba. confi. 5. in prin.
uol. i. glo. not. in l. generali. C. de tabul. l. x.

1 Fallit etiam quando in instrumento appareret de erro-
re manifesto appposito per notarium sicut etiam error ad-
iectus in sententia impedit executionem sententiae ubi
incontinenti ex actis apparere potest de ipso errore. Ita
lo de Imola in c. cum berta extra de re iudicat. Guid. pa-
pa q. 50. nu. 2. uerfi. maxime quando nullitas, ita etiam in-
ficit instrumentum, ut ex eo nullam meretur executione,
quia ubi error est, ibi consensus non adest. uulgat. l. con-
sensui. §. f. ibi non uideretur consentire, qui errant. ff. de reg. iu.

R E G U L A C X X I.

1 Obligatio facta de omnibus bonis suis, intelligitur
etiam de alienis bonis, a se bona fide possessis. Bal. in l.
certi iuris, in fine. nu. 13. C. locati. Roma. sing. 636. nu. 1.
all. tex. in l. si ab eo. ff. de pignor. & Bal. in l. & quae nondum
ff. eo. tit. quia qui bona fide possidet habetur pro uero do-
mino, & fructus lucratur. secundum Rom. sing. 534. & hoc
propter dictionem suis, qui bona ad se pleno iure perti-
neant. secundum Luc. de Pen. in l. omnes. nu. 23. C. de
decur. l. x. pronomina. n. meum, tuum, suum. Denotant
quae res ad se pleno iure pertineant quo ad proprietatem &
usumfructum, secundum tex. in l. seruos, in princ. ff. de
leg. iii. quam perpetuo obserua.

1 Amplia. ut si possideat bona fide cum titulo iudicis de-
creto quia eo tunc dicitur uerus dominus. Ita Bal. in l. si
finita. §. non autem. nu. 4. ff. de damno infect. q. not.

2 Amplia. ut hoc pronomen meum, tuum, & suum de-
notat rem de qua agitur pleno iure ad se spectare, & quo
ad dominium. i. proprietatem, & usumfructum. l. seruos, in
princ. ff. de l. iii. interdum denotat rem communem, in-
terdu

interdum dicitur esse alicuius quo ad protectionem, tunc aliquando significat quod is talis habeat directum dominium utilem, dominium interdum fit feudalis, uel emphyteotica, uel miles de quibus plene in l. p. C. de thesaur. l. x. & uide cas de Pen. in l. omnes. C. de decur. l. x. nu. 23.

- 3 Amplia. etiam ut hoc pronomen meum dicitur, latius sumpto uocabulo quod est. mihi debitum. secundum Bar. in ma. in consi. 259. num. 2. alleg. tex. in l. si me & ricium. ff. cert. pet. & l. si pecuniam. C. de neg. gest. & l. i. ff. quod cum eo: cum aliis infinitis.

REGULA CXXII.

- 1 Obligationibus facti succedit obligatio ad interest. Ita Bar. in l. stipulationes non diuiduntur. in princ. in de cemo contrario. & in q. 9. ff. de uer. oblig. & Pont. in l. hereditatem. ff. de donat. Corn. consi. 256. primus A & B. nu. 4. Soc. in l. qui Romæ. §. Flavius hermes. nu. 3. ff. de uerb. oblig. Soc. in Regu. 337. qui ponit tres fallentias, quas cum nino, uide & considera infra scriptas.

- 1 Fallit de iure cāno. ubi si in obligatione facti interuenit iuramentum. iurans præcise tenetur ad factum. Ita Acc. de Bur. in c. fin. extra ne prælati. V. suas. & Corn. d. consi. 256. l. 6. uol. 4. quod not.

- 2 Fallit etiam fauore libertatis. Ita Soc. in d. §. flauus. nu. 3. ff. de uerb. oblig. alle. tex. in l. liber. homo. §. decem. ff. secundo. ff. de uerb. oblig.

- 3 Fallit quoque quando quis per eam obligationem a se tuto introductam obligaretur ad aliquod merum factum. quia cum statuta sint stricti iuris. utique tenetur præcise ad obseruantiam d. obligationis quod not. Deci. consi. 645. nu. 6. ii. uol. 2. Aret. consi. 14. col. 3.

- 4 Fallit quando quis habet modum facultatem & communitatem tradendi, quia eo casu potest cogi ad tradendum præcise. Ita Bar. & glo. in l. i. ff. de act. empri. & l. excepto. in princ. ff. eo. tit. Bal. in l. fi. C. de pact. Ang. Aret. consi. 28. col. i. uersu. plus dicit Bal. Deci. not. consi. 503. nu. 1. uol. 2.

uolu. 2. quod not.

5 Fallit 5. quando quis est obligatus aigore testamenti ad aliquod factum, quia obligatus ex dispositione testatoris, ad factum præcise. eo tunc tunc astringi potest. tex. est in l. fideicommissa. §. si. ff. de leg. iii. Deci. d. consi. num. 2. uerfi. tertio, ex alio capite. Deci. consi. 274. nu. 6. q. not. & tene menti.

6 Fallit 6. quando quis tenetur ad factum ex dispositione legis. tunc præcise ad illud cogi potest. Bar. in l. hoc nem edicto. col. 2. ff. de op. no. nunc. Bal. in l. nec parro- nus. ad fin. n. C. de oper. libert. Dec. d. consi. 274. nu. 6. uol. i.

REGULA CXXIII.

Obligans omnia bona sua præsentia & futura non cen- setur ea obligare bona, quorum causa ueniret puniendus. glo. est sing. in auct. de restit. in uerfi. si uero contigerit. Bal. in l. uoluntas in fin. uerbis. ubi dicit q. in generali simone non continentur prohibita. & in c. i. §. impe- rabilem. in primo uerfi. sed nunquid si contrahit. de pro- hib. feud. alien. Alex. consi. 158. num. 6. uol. 2. Barba. in c. Raynaldus de testa. fol. 40. 6. & Bal. in l. i. ad fin. ff. de re diu.

1 Amplia. ut nec ea quidem, quæ quis in spetie non es- set obligaturus. l. obligatione generali. ff. de pignore. cum aliis similib.

2 Amplia. 2. q. seruo pignori dato, non uenit eius pecu- niam. ut l. i. §. i. ff. de pignore, & ibi Bal.

3 Amplia. ut in generali etiã donatione non ueniunt sup- pellestilia. secundum Corn. consi. 176. d. uol. 2. Mat. Math. sing. 136. num. 3.

4 Fallit hæc regula, quãdo quis non haberet nisi unicam rem tantum quia eo casu censetur etiam illam obligare ad hoc ut obligatio non efficiatur inuicilis, & frustatoria. Ita Bal. in l. liberi. circa medium penult. col. C. de op. libert. ubi si filia nullum ius habet in bonis patris, & nullum ius habet nisi dotis. censetur illud ius dotis cedere, ne cessio

cessio reddatur inutilis. Ita Petr. Gerar. sing. 35.

REGULA CXXIII.

Obligatio dicitur alienatio secundum communem
cto. in l. fin. C. de reb. alien. non alien. & l. qui post. C.
legat. Alex. confi. 169. nu. 5. uol. 6. ubi prædium legato in
statutor post testamentum prædium obligaret. utique tes-
tamentum quo ad prædia legata. robur & integritas uera
retinet, quia pignoratitio æquipollens alienationi, ut l. si
eam rem. ff. quæ res pign.

¶ Fallit hæc regula in statutis quæ restringi debent &
nomine alienationis non uenit pignus. secundum Aretin.
eximæ dominæ ii. col. confi. 125. Soci. confi. 75. col. 2. c.
ca præsentem Bal. in c. i. §. aut si libellario in fine, ubi dicitur
quod obligatio bonorum impropriissime dicitur alienatio
& merito non habet locum in statutis. secundum Aretin.
confi. 14. col. 3. incip. uiso, quia regula locum habet de iure
re communi secundum Deci. confi. 645. nu. 6. & 9. & pro-
hibita alienatione uidetur etiam prohibita hypotheca
confi. nu. 5. & prohibitus extra familiam alienare non potest
est extra familiam hæredem facere. Deci. confi. 481.
num. 2. quod not.

Sed tu uide ea quæ late scripsi in tract. meo de ordin.
precedendi in uersu. alienari. nu. 5 r. & de iure prohibitionis
in §. i. nu. 199. usque 213. quod not.

REGULA CXXV.

¶ Obligatio ad antidota soluti repetitionem impedit
glo. est not. in l. ex hoc iure. in uersu. obligationes, ad
nem. ff. de iust. & iure. Soc. in l. si non sortem. §. libertatem
de cond. indeb. nã qui recipit seruitium ab aliquo, tenetur
remunerare, quia benefacienti est benefaciendum & l. si
soluit nõ repetit. l. sed si lege. §. consuluit. ff. de pet. hæred.
Ita Affl. deci. 307. nu. 13. & 14. & illa ad agendum non est
efficax. fm Bar. in l. ambitiosa. col. i. ff. de Dec. ab ordin. fac.
1 Fallit

¶ Fallit quando obligatio ad antidota obligat in genere ad remunerationem, quia eo casu non impedit soluti repetitionem. ut Soc. in d. §. libertus. not. ii. ubi allegat. glo. & doct. in d. l. ex hoc iure. Tu uide Franc. Aret. in l. laudabile. C. de aduoc. di. iudit. Felin. in c. ad nostrā in fine uersu. extra glo. de probat.

¶ Fallit etiam quando per eam efficeretur locupletior, pro ut faciunt Cardinales, qui plerunque symoniam committunt, quando conferunt beneficia ut ab illa obligatione se eximant & liberentur, secundum Deci. in c. ad nostram. nu. 18. 19. & 20. de proba.

REGULA CXXVI.

¶ Obligare non potest clericus futuros redditus sui beneficii saluo quantum sit. pro tertia parte sibi de iure tangente, & deducto eo qd sit pro sustentatione & Alimento suae uirae. Ita Innoc. & Mod. in c. peruenit de fideiuss. in uersu. redditibus in glo. Bal. in l. spem eorum p̄miorū. C. quae res pign. oblig. poss. & Bal. & Alber. in l. stipendia. C. de execu. rei iudic. & ibi Bal. Ang. & Saly. Deci. in c. reprehensibilis. nu. 28. de appell.

¶ Fallit 1. quando obligatio tendit ad beneficium & subsidium suae ecclesiae uel commodis reipublicae. Ita qd seruire possit indigentis suae patriae. uel commodis suae ecclesiae, quia in supradictis casibus, bene potest clericus redditus sui beneficii, obligare & hypothecare. secundum Boe. q. 226. num. 2.

¶ Fallit etiam quando obventiones & fructus beneficii obligantur layco. uel saeculari; & non personae ecclesiasticae. pro ut in c. 17. sessio. 23. & l. fin. C. quae res pign. oblig. possunt. Bal. confi. 320. magnifica. nu. 2. uol. 3. Boe. q. 224. nu. 3.

¶ Fallit etiam quando sunt detenti aliqua infirmitate, uel corporali necessitate ut in c. unico. de cleri. non resid. in 6. & doct. in c. cum non deceat de elect. eo. tit. Old. confi. 117. & Bal. in l. si ea. C. de cond. insert. Bar. & doct. in l. quasi-

K

quæsitum. ff. de leg. iii. Bal. in l. i. C. de ijs quibus ut indige.
Boe. q. 17. nu. 5. 6. & 7.

4 Fallit etiam in seruitoribus papæ qui licet sint abse-
tes percipiunt tamen fructus suorum beneficiorum, qui
ipsi possunt obligare pro suis urgentibus necessitatibus
secundum Boe. d. q. 17. nu. 8. all. tex. in c. bonæ de postu-
prælat. & Abb. Io. Andr. & Antonius de But. in c. cum de
lectus de cler. non resid. & possunt assignari creditoribus
ex quo fructus beneficiorum sunt temporales. secundum
Boe. q. 226 nu. 3. ad fin. d. quæstion.

5 Fallit quando imponeretur aliqua gabella uel taxa in
communi pro refectione pontium uel uiarum, quæ per
currus. & plaustra destruuntur. tunc clericus poterit obli-
gare partem suorum reddituum agentibus pro communi
pro publico beneficio tuendo. secundum Dec. in c. sanctæ
Mariæ. nu. 272. de const. Bal. in l. ad instructionem. C. de
fac. sanct. eccle. Feder. de sent. consi. 207. nos.

REGULA CXXVII.

1 Omnia inuecta & illata in domo conducta censent
esse obligata domino domus pro pensionibus currentibus
doct. in l. certi iuris. C. locati Roma. sing. 191. Soc. regula
192. fall. 6. neg. in tract. de pignore 4. membro 1j. par. prin-
cip. 12. casu 1j. modo in dubium reuocatur an executio im-
posita in bonis depositatis, uel accommodatis in domo ali-
cuius, pro pensione, seu affectu ad instantiam proprietarij,
seu d. domus ualeat aut teneat, tu omissis ambagi-
bus tene q. sic. ex stilo & usu patriæ nostræ. pro ut iudica-
tum fuit, & eam plene discussi & examinavi in c. 26. nu.
16. & 17. in tract. meo de ordine procedendi in iudic. &
Afflic. in decis. 184. nobilis quidam & communiter doct.
in d. l. certi iuris. C. locat. & similiter in fructibus natis in
terris domini, & per conductorem laboratis ipse omni-
bus anteponitur, & conductor tenetur potius uendere fru-
ctus domino quàm alicui alteri pro iusto precio; quæ res
in se habet æquitatem pro ut Bar. Ang. & Luc. de Pen. in
l. i. C. de met. & met. l. 11. Castr. consi. 4. uerbi. præ-
terea

terea si dictis uolum.

¶ Fallit i. hæc regula quando bona ut supra inducta non sunt apposta in ea domo eo animo ut perpetuo ibi permaneant secundum Pau. de Cast. in l. item quia. ff. de pact. Afflict. deci. 184. & Io. Fab. in §. Item seruiana inst. de act. Quod tamen secus est, in hac ciuitate Veneta ob antiquissimam consuetudinem, hactenus obseruatam q̄ nota.

¶ Fallit hæc regula in illis bonis, quæ ex forma legū pro pignore nullo modo accipi possunt. ut puta animalia bo uina, & instrumenta rusticana, bona per dominum nostrū alicui ex gratia donata, & alia bona de quibus in regula 143. pro pignore accipi non possunt. ut l. pignorum. C. quæ res pro pig. oblig. non poss. l. sancimus nemini. C. de sac. sanct. eccl. monumenta etiam pro pignore accipi non possunt. ut l. inuito. C. de relig. & sumpt. & l. iiii. C. quæ res pign. oblig. ac de quibus in reg. 143. & in parte Senatus 1398. & 1271.

R E G U L A C X X V I I I .

¶ Occidens hominem tenetur ad expensas medicorum, & ad expensas operarum interfecti. i. habita ratione ad tempus quo occisor uiuere potuisset. l. fin. ff. de his quæ deie. uel effund. & ad extimationem operarum, & ad artem, quam exercere solitus erat. secundum formam. l. hæreditatum. ff. ad l. falcid. Ita spe. in tit. de iniur. & damno dato. §. sequitur uersi. sed nunquid cum seque pro ut in crimine falsi. ut l. qui nomine. ff. de fals. & hoc quando proceditur ciuilitate secus uero quando criminaliter uirtute. l. Cornelie de sicar. quia una tendit ad uindictam, altera uero ad persecutionem rei familiaris. Ita Cyn. in l. si non cõuicij q. 15. C. de iniur. Soc. cõsi. 146. col. penul. & si. uol. i.

¶ Fallit regula in ijs quæ eueniunt in pura rixa, quæ casualiter euenit, nam si occiditur unus & constat postea de uulnere illato per unum ex pluribus ibidem astantibus, non tenentur alii, secundum consi. Saly. & Anch. in consi.

¶ 16. nos.

216. nos. nu. 5. & Cassa. confi. 58. licet pro parte & Gram
mar. deci. 25. nu. 5. & 6.

- 2 Fallit in homicidio commissio ad necessariam defen
sam, quia naturale quippe est. ut in crimine, quis se
fendat uulg. l. ut uim. ff. de iust. & iure. Flor. in l. scientia
§. qui cum aliter. ff. ad l. acquil. etiam per fas & nefas, qui
natura uiuendi ratio, dulcedo est. arg. l. qui cum maior
§. ff. de bonis libert. & huic defensionem nec papa, uel em
perator derogare potest. secundum clem. pastoralis. de
re iud. & aduersus pericula ratio naturalis permittit se de
fendere, quia arma & manus sunt instrumenta apta, & ge
nerata ad tutelam corporis. pro ut sunt ungues & rostra
auium ad subsidium naturæ & ad defensionem corporis par
tur & in homine. pro ut late dixi in tract. meo ad defen
sam in causis criminalibus, in princ.
- 3 Fallit etiam in omnibus delictis casu, & non ex propo
sito commissis: pro ut doct. omnes in d. §. qui cum aliter
ff. ad l. acquil. & ibi Flor. & Ang. in uersu. & dictus tract. de
defens. nu. 2. & 7. in suo tractat. C. & in pract. mea. C. de
defens. nu. 105.

R E G U L A C X X I X .

- 1 Opem præstare dicitur qui stat armatus, tempore quo
maleficium committitur, etiam si arma non mouet. Ita
Bal. in l. data opera. col. 2. uersu. Item notando. nu. 19. C.
qui accus. non poss. Io. And. in c. perfodiens de homic. Bar.
in l. iij. §. Armis. nu. i. ff. de ui. & ui. Armat. Anch. confi. 111.
nos Borth. num. 4 Felin. in c. sicut. nu. 5. uersu. & adde. q.
illud dicitur præstare, de homic.
- 2 Fallit quando quis esset præsens, & assistit alicui sine
pliciter, quia tunc aliquo modo opem ferre non dicitur
ut sing. Bar. in l. i. §. si in eo. ff. ad syllan. & aliis ut ibi q. no.
3 Fallit etiam quando quis assisteret maleficio post de
ctum commissum, quia non dicitur opem præstare. Ita
Bar. in l. non solum §. si mandato & l. si quis in graui §. ff. ad
syllan. & l. furti §. opem. ff. de fur. n. 6.

3 Fallit itidem quando tractatur de crimine hæresis, ubi præstans opem punitur etiam post actum commissum, ut c. excommunicamus. §. credentes extra de hæret. nam appellatione fauoris etiam comprehenditur qui post actum fauorem præstat. ut Abb. in clem. i. col. ii. de pen. & q̄ dicitur de hæresi. Idem uidetur in aliis atrocissimis delictis. pro ut in raptu: crimine legis maiestatis, in crimine imprimendæ, uel formandæ monetæ. ut l. i. C. de iis qui latro occult. uel dicamus, q̄ in dictis casibus, ita sit per leges expressum q̄ not.

4 Fallit etiam in casu pacis ruptæ, esto etiam q̄ ignorauerit pacem ruptam. & hoc ob pacis priuilegium. ratio quia in excessibus dans operam rei illicitæ tenetur etiam ultra intentionem. ut not. Bar. in l. diuus. ff. de sicca. & c. si de homic. in 6. & Ang. in §. fin. in auct. de eccl. titu. ubi instruit formare inquisitionem contra auxiliantem. ut dicatur, quod præstitit auxilium scienter. quod not. Roma. consi. 27. præmissa in princ. q̄ tu nota

5 Fallit itidem, quando cooperans mittit manum delicto faciendo aliquem actum, secus uero si nihil egit. ut in c. sicut dignum. §. illi etiam iuncto. §. præcedenti. de homic. & fuit opinio Dini relata per Saly. in l. i. C. de rapt. uirginum col. 14. Ang. in l. is qui opem & l. furti. §. ope. ff. de furt. Anch. consi. 117. & Bar. in l. si quis rem la. ij. §. si titium. ff. de furt.

6 Fallit quoque quando uerba legis, uel statuti sunt scripta in personam. ut si dicatur si quis fecerit, uel percusserit, nam præstans opem non dicitur proprie delictum committere. ut Ang. Bar. & Marf. in d. l. is qui opem. ff. de furt. Ang. in uers. astitit. uers. 2. in suo tract. C. Alex. consi. 140. uidetur. col. 3. uol. 2. Bar. in l. hæc uerba. ff. de adult. & in l. ut qui aliter. §. fin. ff. quod ui. aut clam.

7 Fallit etiam quando l. aliter disponit de persona delinquentis & aliter de præbente auxilium, quia a dispositione legis non est aliquo modo recedendum. ut doct. in d. l. is qui opem. & l. i. in fine. C. de nili agg. non rumpen. Felin. in c. sicut dignum de homicid. Hypp. consi. 24. num. 28. & late Ange. in l. i. col. penult. C. de nil. ager. non

V. D. E. R.

K 3 rump

rump. & confi. 172. quod not.

REGULA CXXX.

1. Papa diem functo, an potestas data conseruatoribus expiret. Tu tene q sic, quo ad negotia nondum cepta. est in c. hac constitutione officiorum. de officio delegat. in 6. & ibi Ancha. in 9. not. & Io. Fab. in §. item si ad hoc inst. mandat. n. 1. & Guid. papa. q. 247. in princ.
1. Fallit si conseruator esset delegatus ad uniuersitates causarum uel legatus de latere. ut c. quamuis extra de off. deleg. & ibi Deci nu. 1. & idem in legato de latere qui proconsuli æquiperatur. ut c. 2. de off. legat. in 6. sed legati proconsulum iudices dare possunt. ergo subdelegare etiam possunt ut l. legatus. ff. de off. proconsul. & ibi Bar. & Bal. in terminis hoc tenet. in l. A iudice in princ. C. de iudic. & ibi Alber. & late Deci. in c. si pro debilitate. num. 18. de off. delegat. q. not.
2. Fallit etiam in inquisitoribus hæreticæ prauitatis, qui uidentur habere ordinariam potestatem, & papa defuncto non expirat eius iurisdictio & hoc fauore fidei, nam in ordinariis regulariter non expirat officium per mortem superioris. ut in c. ii. de off. legat. in 6. Ita Deci. c. in causam matrimonii. nu. 42. de off. delegat.
4. Fallit etiam si causa fuit commissa sub nomine appellatio, quia per mortem pontificis transit ad successorem. secundum Deci. in c. quoniam Abbas. nu. 13. uerfi. cetero de off. delegat. & maxime quando in delegatione causa dictum fuisset ad beneplacitum sedis apostolicæ, quia per obitum papæ non expirat commissio per c. si graciosus de rescript. in 6. & ita not. & tene menti.
4. Fallit etiam in executore super gratia dato a Papa mortuo defuncto non expirat eius iurisdictio exequendi per obitum superioris. Ita tex. in c. si cui. & c. si super gratia de officio delegat. in 6. & d. Deci. in c. relatum. nu. 1. de offic. delegat.

REGV.

REGVLA CXXXI.

1 Pars una, an possit cogere alteram t̄ partem ad concludendum in causa. tu absolute tene q̄ sic, quia redditur in inutum secundum Guid. papa in q. 587. in princ. c. auditis de procurat. & c. quoniam contra de probat. & ibi Bal. Abb. & Felin. ac Deci. nu. 119. & 229. & auct. iubemus & ibi Cyn. & Saly. de iudit.

1 Amplia. ut etiam coram arbitro conclusio fieri debeat pro ut etiam sit coram iudice ordinario, secundum Cyn. in l. si quis ex consensu. C. de episcop. Aud glo. & Roma. in l. i. in 3. col. uers. ulterius. ff. de arbit. Felin. in c. cum dilectus de fid. inst. in i. col. effectus autem conclusionis est, ut nil postea tam iuris. quam facti per partes produci possunt. secundum Roma. in d. l. prima. nisi adsit aliqua iusta causa quæ iudicem moueat. ut Felin. in d. c. dilectus. Marf. l. ng. 55. doctrina ac conclusio communis.

1 Fallit in causis criminalibus ubi non attenditur, neque obseruatur conclusio in causa. Ita Ias. in repet. l. admonendi nu. 50. ff. de iure iurand. glo. not. in §. quia uers. multi in glo. in uers. concludet. i. auct. de testib. & Bal. in d. auct. iubemus, de iudit. C.

1 Fallit 2. ut in dubiis earum rerum, quæ ante conclusionem in causa acta sunt. secus uero si iudex uellet quærare, uel interrogare de aliis secutis post, quia non possiet. secundum Innoc. in c. cum Ioannes de fide instru. & ibi Felin. q̄ nota.

REGVLA CXXXII.

1 Pater an conferre possit in filium titulo donationis rem stabilem, seu prædium pro bona summa. tu absolute concludere q̄ sic: dummodo patri remaneat tantum, q̄ alius filius uel filii non possint excludi a quærela. secundum tex. in l. ii. C. de inoff. donat. Bal. in l. fin. C. de usucapion. Guid. papa consi. 20. uiso facto. nu. 3. & consi. 104. nu. 3.

K 4 I Amplia

- 1 Amplia. ut donatio inter patrem & filium ualeat & tenet, dummodo iuramento firmetur. secundum doct. præfer. Bal. in d. l. si. de usucap. Guid. papa consi. 263. in honesta mulier. nu. 2. uerfi. i. quia dicta donatio. Bal. in col. 3. uerfi. contra primam partem. C. de inoff. donat.
- 2 Amplia. ut donatio facta filio in potestate constituta intuitu & contemplatione matrimonii ualeat & tenet. Guid. papa consi. 112. ex facti narratione. nu. 1. & q. 145. nu. 1. Bal. in l. ij. C. de inoff. donat. & ibi glo. & Guid. papa q. 146. in princ. & consi. 20. uiso facto. nu. 3. uerfi. & si forte. &

- 1 Fallit etiã in donatione remuneratoria, seu ob causam, secundum tex. in l. si pater. §. i. ff. de donat. & Bal. Saly. in l. cum post diuortium. §. patrona. ff. de iure Dor. & ibi Bar. Bal. & Iacobus de S. Georgio, & Boe. q. 26. in prin.
- 2 Fallit etiam in donat. propter nupt. l. fin. C. communi utriusque iud. & l. ij. C. de bonisq; lib. & l. Illam. C. de colat. & Guid. papa q. 145. nu. 5. uerfi. sed iuxta præmissa. & q. 274. nu. 1. & in auct. sed quæ nihil. C. de pact. conuen.

R E G U L A C X X X I I I .

- 1 Pater tenetur dotare filiam ea dote quæ non sit minus legitima, habito respectu ad quantitatem patrimonij, consuetudinem regionis si honestas, & qualitas personarum & numerus liberorum id suadeat. Soc. in consi. 150. uol. 2. Corn. consi. 77. uol. 2. in princ. & Soc. in consi. 163. uerfi. unde concludendum est; Alex. consi. 134. nu. 30. & 31. in 6. uol. & in consi. 83. uiso statuto. uol. 4. ubi dicit qd legitima est debita de iure naturali, & censetur quali es alie num, & in consi. 7. uol. 2. ubi tenet qd dos non debet esse minus legitima, quia succedit loco alimentorum. l. mater. C. de iure Dor. & ibi Bal. & idem in l. fin. C. de dot. prom. Bal. consi. 323. nu. 3. uol. 3. & consi. 451. in primo uol. statuto. & Saly. in consi. 453. eo. uol. & late Gramat. deci. 101. nu. 29. usq; 50. Boe. deci. 62. nu. 6. & deci. 104. nu. 11. Bal. consi. 179. incip. 1388. uol. e. Deci. cõsi. 171. nu. 5. & cõfi. 27. nu. 2. Io. de Arno. sing. 35. Saly. in auct. res quæ in 2. not. C. communia deleg. 1 Fallit

1. Fallit nisi per statuta circa legitimam aliter disponere, quia sicut ex iusta causa legitima per statutum potest limitari. Ita & dos pariter potest ad certam quantitatem reduci. Ita Deci. consi. 106. nu. 3. uersi. 10. & ult. cum dos sit quid uniuersale, eo quia a se potest recipere augmentum & diminutionem, secundum Corn. consi. 47. b. uol. 2. & consi. 77. c. eo. uol. 2. Matth. Mat. sing. 120. & Campeg. in tract. de dote. in prima parte q. 4.

2. Fallit etiam in dote data filiae, quae si usque ad mortem facultates sunt auctae, etiam dos augeri potest. secundum Philipp. Franch. in c. quamuis pactum. col. 3. uersi. tercio litema. de pact. in 6. quia dos succedit loco legitimae. ut l. quoniam nouella. C. de inoff. testam. Paulus de Castro consi. 206. alias consi. 211. Boe. q. 62. nu. 6. Bal. in l. pactum oppo. 6. C. de coll.

REGULA CXXXIII.

1. Parafrenalia bona sunt ea quae maritus administrat tacite uel expresse de uoluntate uxoris. secundum Ias. in l. maritus. nu. 11. C. de procurat. & soluto matrimonio per mortem mariti si bona sunt attrita. haeredes mariti non tenentur. sed debent restituere talia qualia reperiuntur. secundum Bal. sing. in l. de his. C. de donat. inter uirum & uxo. & facit l. plerunque in princ. ff. de iure dot. & dicuntur parafrenalia a para, quod est iuxta dotem, secundum Azo. C. de iu. dot. in summa Deci. consi. 621. nu. 2.

1. Fallit haec regula nisi inter maritum & uxorem aliter conuentum esset in instrumento compositionis, quia pacta & conuentiones regulantur secundum intentionem & propositum contrahentium, secundum Affl. dec. 80. nu. 4.

2. Fallit etiam quando esset statutum: prouisio, seu decretum quod mulier constante matrimonio non posset contrahere uel distrahere ad prauiudicium suae dotis, uel aliorum bonorum quae peruenissent in potestate uiri sui, secundum prouis Duc. Tar. in lib. 6. c. 18. fol. 30. ratio quia bonorum paraph. dominium est in libera dispos. uxo. sed eorundem

K 5 admi-

administratio est uiri, uxore non prohibente. Ita Deci.
confi. 521. nu. 4. & 6. Bal. in l. uiua matre. C. de bo. ma.

REGVLA CXXXV.

1. Pater in aduentitiis habet usumfructum. l. i. C. de bonis mat. & l. si uiua. eo. tit. Old. confi. 214. factum, Roman. sing. 309. pr. & sing. 547. scis. l. cum oportet. §. penul. C. de bonisque lib. & §. i. inst. per quas perso. nob. acquir.
2. Fallit si filius est emancipatus, quia quaeritur patri usumfructus pro uirili. i. pro medietate, si unus est filius textus in l. si uiua matre. C. de bon. mat. Roman. sing. 547. scis. Old. confi. 214. factum, quia pater habet usumfructum de legitima administrationem in bonis maternis. ut l. i. C. de bonis mat. Corn. confi. i. f. uol. 2.
3. Fallit etiam si pater efficiatur monachus, quia in eod. perdit usumfructum. Saly. in auct. ingressi. nu. 7. & 9. C. de sacr. sanct. eccl. Abb. sic. in c. in praesentia. colum. 17. in fine uersi. sed circa hoc de probat. & ibi Deci. num. 255. & 256. Boe. deci. 197. nu. 10.
3. Fallit etiam in bonis feudalibus, in quibus pater nullum habet usumfructum. Bal. in l. si uxorem. in ult. q. C. de eod. insert. Boe. dec. 199. nu. 2. & 3. ratio est, quia feudum est seruitus. & daretur seruitus seruituti, quod est impossibile. ut l. i. ff. de usuf. legat.

REGVLA CXXXVI.

1. Pater non succedit filio spurio, nec e contra ut Bal. in auct. licet. C. de nat. lib. quia inter eos nullum est ius agnationis uel cognationis in l. hac parte. & l. spurius. ff. unde cognat. idem Bal. in l. i. nu. 4. C. de episcopis & cler. Affli. deci. 96. Boe. deci. 127. nu. 1. Iason in §. pennales. nu. 61. in l. de act. Bal. in auct. ex complexu. C. de inc. & in nu. nupt. Alber. q. 49. in prima par. stat. Soc. in l. i. ff. sol. mat. nu. 45.
2. Amplia. d. regulam quod pater etiam post ipsius mortem

nōn posset. cōmittere executus testamenti ad distribuendum bona inter pauperes, & eligere filium spurium pro paupere. Ita sing. Bal. in consi. 162. quædam Franciscus. nu. 5. uol. 6. Boe. deci. 127. nu. 14.

Amplia. d. regulam ut nec spuris, uel incestuosis pater aliquo iure succedit, secundum glo. in l. uulgo. ff. de statu homin. Bal. in c. in præsentia de probatione & ibi deci. nu. 113. Boe. deci. 127. nu. 6. Ias. consi. 26. nu. 3. & 4. uol. 1. B. lag. c. 77. super leuit. dicit, quæcūque nati sunt ex incestuoso coitu, nec filii reputentur, nec parentibus succedant. Io. de Anna. consi. 95. in fine. Et d. regula non solum procedit de iure ciuili, sed etiam de iure poli. secundum cano. ut in c. non omnis 32. q. 2. & c. dicat aliquis 32. q. 4. & Gen. c. 21. & Apostolus ad Gal. c. 4.

Amplia. etiam q̄ pater non tenetur emendare damnum factum pro filio spurio: stante flatuto, q̄ pater teneatur pro filio, secundū Alber. in prima parte stat. q. 49. & Boe. q. 127. nu. 1. ratio quia tales filii non habent partem in bonis patris. Bal. in l. uulgo. ff. de statu homin. glo. in l. i. in uer. naturales. ff. de bon. poss. contra tab. cum aliis concord.

Fallit hæc regula quando non superest, proles legitima, quia pater Agnatis non extantibus, potest tota suam substantiam in testamento, aut aliter relinquere filiis naturalibus, secundum auct. licet. C. de nat. lib. & hoc de iure ciuili: secus uero de iure canonico. per doct. in d. c. cum haberet.

Fallit etiam quando agnati & cognati renunciaissent bonis paternis cum iuramento, quia tunc pater posset, uel inter uiuos uel in ultima uoluntate bona sua relinquere filiis suis spuris, uel uulgo quæsitis. secundum Roma. in d. consi. 43. nu. 4. & 5. Matth. Math. sing. 146. & addi.

Fallit etiam quando pater eos uel eorum aliquos legitimasset, quia eo tunc ipsi haberent ius successionis in bonis paternis secundum communiter doct. in d. auct. ex cōplexu. C. de incest. nupt. Roma. d. consi. 43. in fine.

Fallit quoque quando pater in testamento uel aliter relinqueret bona sua filiis suis pro eis alimentandis, & doct. tandi

tandis, uel aliis piis causis de quibus in tractatu p[er] ca[us]as
s[an]cti d. Andreæ Tiraquelli, quæ sunt causæ 15. in eccl.

REGULA CXXXVII.

1 Pater si dissipat bona sua potest ei interdici admini-
stratio & alimenta filio decerni, tex. est cum glo. in l. cum
filio. ff. de leg. i. licet doct. 5. Saly. Bal. & Paulus de Causis
cant, q[ui] aut pater dissipat bona sua propria, & libera
possunt filii petere, q[ui] assignentur tot bona libera, ex quibus
possunt uiuere possint, secundum l. fin. C. de sent. pass. si uis
dissipat bona fideicommissio subiecta. Tunc sibi bono-
rum aufertur possessio, & datur filiis. ut pater inde alatur
ut l. imperator. ff. ad Trebell. Quamuis Bal. teneat in l. si
potest. ff. de adopt. q[ui] eis dentur tantum pecuniæ pro
mentis de mense in mensem ut uiuere possint & hoc
principio cuiuslibet mensis per l. fin. ff. de lib. agnosc.
uide Ias. in l. si costante q. 7. ij. par. in fine. ff. solu. matr.
Boe. deci. 61. nu. 15. 16. 17. & 18. q[ui] not. & not. G. de
sing. 76. & Bal. in l. filius. ff. de procur. nu. i. ubi tenet
patris uita est deformis filio, ius concedit habenas ad
ministrationis filio, & Bal. in l. quamuis. C. de fideicommissio
dicit, q[ui] si pater est dilapidator bonorum filii priuatur
ministratione, & potest filius agere contra patrem & Soc.
in consi. 34. col. 9. uol. i. uerfi. 3. conclusio, q[ui] not.

1 Fallit hæc regula nisi pater dilapidaret facultatem in
ritu & contemplatione filii, quia eo casu filius contra
patrem agere non posset, & quotidie uidemus patres
magis cruciari de incommoditatibus filiorum: quam de
suis propriis. pro ut docet experientia, & alibi Bal. in l. si
pinianus. nu. i. ff. de inoff. testa. dicit q[ui] pater magis tenet
ur filio, quam imperatori, & tueri filium quam seipsum
ob nimiam affectionem q[ui] gerit erga filium. ut quotidie uidetur.

REGULA CXXXVIII.

1 Pactum factum in contractu nuptiali q[ui] soluto matrimonio

nio duæ partes dōtis restituantur hæredibus mulieris de
 functæ. Tertia retenta an de iure sit ualidum. Tu indu-
 bitanter tene q̄ sic, quia ita l. Senatus 1420. cautum repe-
 ritur, & minime sunt mutanda quæ certâ semper interpre-
 ratione habuere l. minime. ff. de leg. & est tex in l. ii. C. de
 iure dot. & l. quamuis. C. de pact. conuent. & Bar. in confi.
 126. & l. debitor §. fin. ff. ad Trebell. & maxime stante ge-
 nerali consuetudine in hac ciuitate usque ad hæc tempo-
 re obseruatissima uirtute d. legis 1420.

1 Fallit hæc regula in uidua, ut in fine d. l. 1420. & ha-
 stenus ita ex consuetudine obseruatur in hac mag. ciuitate
 pro ut omnibus notum est.

2 Fallit etiam quando tale pactum initum est inter con-
 trahentes de tota dote restituenda in casu soluti matri-
 monii per mortem coniugum, quia contractus ex con-
 uentione partium legem accipiunt & contractus matri-
 monii in dubio intelligitur factus, secundum loci consue-
 tudinem mariti. Ira Aff. deci. 226. nu. 1. & 10. q̄ tu not.

3 Fallit etiam quando in ciuitate esset statutum de tertiâ
 partem dōtis lucrando, pro ut est in multis locis Italiae,
 ut in specie consul. Bal. in cōsi. 102. uol. 4. & idem Bal. con-
 si. 124. quaestio. 60. uol. per totum. q̄ not.

4 Fallit quoque quando maritus non supportat onera rea-
 lia matrimoni, pro ut faciunt & facere debent uiri susti-
 nentes onera matrimonii, & fructibus dōtis. pro ut Bal. in
 confi. 53. quædam d. Richabella. nu. 2. uol. 5. & doct. in l. si
 ab hostibus. §. si uir. ff. solu. matr.

5 Fallit itidem quando maritus occidit uxorem depre-
 hensam in adulterio, pro ut Rom. sing. 315. incip. propter
 adulterium, & Per. Gerard. sing. 40. Marf. sing. 234. paria
 delicta, & late in pract. crim. §. 6. nu. 149. Boe. deci. 338.
 in princ. Ias. in l. fideicommissum. C. de fideic. nu. 4. Quæ
 supradicta locum non habent, in 3. casibus, ut infra dicam
 si mulier adulterium committit de consensu & uoluntate
 uiri, secundo si uir uiuente uxore concubinas retinet,
 quia paria delicta. Tertio si post commissum adulterium
 cum ea se reconciliauerit mores approbando, ut l. uiro
 atque

atque uxori. ff. solu. matr. glo. ibi & doct. q̄ not.

REGULA CXXXIX.

- 1 Pater de iure tenetur alimentare filios suos. l. nec
l. si quis ex liberis. §. si quis ex iis. ff. de lib. agnos. & de
dotare. l. fin. C. de dot. promiss. cum infinitis.
- 2 Amplia. ut non alimentare, sed etiam tenetur ad im-
menta, quibus humanum corpus tegitur: tuetur & con-
servatur. secundum glo. not. in d. §. si quis ex iis, in uer-
non tamen onera, & l. uerbo cum l. seq. ff. de uerb. signib.
- 3 Amplia. d. regulam ut non solum filiam dotare tenetur
sed etiam si uidua remanserit pater potest etiam compelli
ad dandam eandem dotem secundo uiro. Ita Roma. l. q̄
788. auct. & refert. Io. And. in tit. qui filii sint legitimi
in hoc in addit. ad spec. in uerfi. Martinus de Fano. & de
nouell. in tract. de dot. parte. i. col. 2. & parte 6. priuileg.
16. Ias. in §. fuerat col. penul. de act.
- 4 Fallit quando pater non habet introitus pro se alimen-
tando, quia non tenetur eo tunc ad alimenta pro filio.
glo. not. in l. si quis a liberis. §. fin. in uerfi. liberto. ff. de lib.
agnos. quia debet magis sibi prospicere, quam aliis, cum
prima caritas incipiat a seipso. secundum Bal. in l. i. C. de
inoff. dot. l. Iulianus. ff. si quis omnis causa testa. Ita Afflic.
deci. 290. nu. 9.
- 5 Fallit quoq; quando filius habet conueniens officium
seu exercitium, quia tali casu pater non tenetur alimen-
tare filium, seu ad præstationem alimentorum. Ita Deci.
in c. Episcopus. nu. 10. de præbendis. Bar. in l. si quis §. de
uerfi. sed si filius. in uerfi. ut operis ff. de lib. agnosce-
uel quando manibus propriis potest sibi uictum querere
quia eo tunc pater non tenetur ut Deci. ibi nu. 10. q̄ not.
- 6 Fallit quando filia præter consensum patris matrimo-
nium contraxerit, quia eo tunc pater non tenetur. Ita
Boer. deci. 130. nu. 8. citando Bar. Ang. & doct. in l. obli-
gamur. §. lege. ff. de act. & oblig. & doct. in auct. res que
C. com.

C. communia de legat. Bal. Nouellus in suo tract. de do-
te, circa med. uerfi. in fratre tamen eam alere tenetur. &
Bal. in l. fina. C. de iure doct. & in hac ciuitate pluries iu-
dicatum fuit ad curiam examinat. ad fauorem parentum
contra filias & nouissime ad instantiam d. Baptistæ Aro-
mat. ad insigne ballantiarum de anno M. D. L X I I.
in mense Octob.

Fallit etiam quando filia esset hæretica, quia parentes
eam dotare non tenentur, secundum Alex. post Bal. in l. ij.
C. communia de legat. & glo. in l. mater. C. de iure dot. in
uerfi. mater. & l. cognouimus. C. de hæret. Alex. in l. i. nu.
i. ff. sol. mat. & Carre. in tract. de hæret. nu. 148.

REGVLA CXL.

Pauper nobilis habens domum ruinosam, si propter in-
digentiam non potest eam reficere, ne ciuitas eius de-
structione deturpetur. ut l. si. ff. nequid in loco pub. f. & l.
C. de edif. priua. potest compelli ad illam uendendum
ut est in argumento. l. fin. C. quib. ex causis ser. prem. lib.
accip. & l. in l. ff. ad syllan. in princ. & fuit doct. sp. in tit. de
suis s. est quoque. uerfi. circa hoc quæritur Felin. in c.
nonnulli. col. 22. de rescript. Roma. sing. 718. & sing. 784.
pauper & est pars M. consi. in hac ciuitate 1546. 4. Sept.
in hac materia.

Ampliatur d. regula ut habeat locum in proprietatibus
huius inclitæ ciuitatis. Ruinosas ex autoritate data cla-
rissimis Prouis. communis de uendendis, alienandis, uel
luellandis proprietatibus modis. & forma partis. ut in
ea, quam uide, facta de anno 1546. 4. Sept. in M. consi.

Fallit quando esset imposita seruitus oneris ferendi in
domo ruinosa, quia tunc si potest, tenetur eam refi-
cere sumptibus suis ad hoc ut possit onera sustinere, ali-
ter dominus alterius partis tenetur eam reficere seu re-
staurare, secundum Cæpol. in c. 59. in princ. de seruit. ur-
ba. prædio. nu. 1. q. nor.

REGV.

REGVLA CXLI.

R - Pater itaque si uult potest in testamento relinquere filia spuria non solum alimenta, sed etiam dotem. Ita in l. fin. ff. de iis quibus ut indig. & hoc de iure canonico disp. c. cum haberet. de eo qui dux. in mat. & fuit in Matth. Mat. 146. not. & idem Bar. in l. Meuius. §. dum. 3. quæst. nu. 23. ff. de leg. ii. & l. uxorem. §. pater uxor. ff. de leg. iii. Bal. in lege Mater. C. de iure doc. Abb. c. 15. uidetur princ. nu. 1. uol. ii. ubi tenet qd dos succedit loco alimentorum, & si potest alimentari filia spuria a patre multo magis potest dotari. ut concl. doct. in auct. ex com. plexu. C. de incest. & inup. nupt. Bal. in consi. 456. nu. 1. & 9. uol. e. & Abb. cōsi. 50. eo. uol. 2. Boer. deci. 127. in p. Deci. c. per tuas de probat. nu. 1. & 2. & Anch. consi. 2. col. penul. uers. super alio dubio, & dos a patre profert ad patrem redire debet non iure successionis. sed iure uertionis, secundum Abb. in d. consi. 50. nu. 4.

R - Amplia. ut non solum spuria, sed etiam incestuosa filia pater in testamento potest relinquere aliquid dummodo dicat, qd ex causa alimentorum, uel pro eadem randa secundum Guido pap. q. 280. in qua refert simile dictatum de anno 1439. & ita tenet Roma. consi. 43. nu. 1. all. auct. licet. 3. C. de nat. lib.

REGVLA CXLII.

R - Princeps dum procedit de plenitudine potestatis quam citatio necessaria est. secundum communiter dicitur pro ut Bal. in l. nec causas nu. 4. C. de appella. Bal. in l. temp. appella. & idem Bal. in l. i. in princ. C. quomodo quando iudex, & idem in l. executorem. uers. p. p. C. de exec. rei iud. & Panor. in c. inter quatuor de m. & obed. Soc. consi. 87. uers. capio sextam uolu. m. ber. Brun. consi. 19. uers. quarto moueor. Grammat. c. 65. nu. 50. usque 63. & c. sicut in iure, in fine, de ex. prelat. Tiraquel. in tract. res inter alios acta limit. 7. nu. 1. solut.

solitum multa coaceruat, & accumulatur, & Soc. in cōsi. 59. in causa nobilium, uerfi. 6. & ult. uol. 3. licet in hoc multi teneant citationem esse necessariā, pro ut Ias. & alii infirmiti in l. Gallus. §. & qui si tantum in utraque lect. ff. de lib. posthu. Abb. & Ant. in c. cum olim de re iudic. & can. in c. nostra de procurat. & c. inter quattuor de maior. & obe. Soc. consi. 20. Memini. uol. 3. Bar. in extrauag. in uerfi sine figura, & d. in c. 1. de causa poss. & propriet. Bal. & can. in c. in praesentia de pbat. & idē in consi. 186. col. ult. uol. 5. & in repet. rub. ff. de arbit. & in l. fin. C. de legibus, & ibi Bal. ubi tenet. Citatio in sentētia principibus fore necessariā, & Bar. in l. i. C. de cond. instit. l. ii. ubi tenet q̄ princeps in causis debet obseruare iuris ordinem & ibi Luc. de Pen. quia licet sit. legib. solutus at tamen secundū leges uiuere debet. Dec. consi. 463. ad fin. & secundum eius bonam cōscientiam. ut Bal. in l. ii. 4. not. C. de fideicom. & Bar. in l. i. C. ut quæ def. aduoc. in fin. & Bal. in l. fin. in princ. C. de iure deliber. & quamuis dicatur principem esse dominum legum, non tamen est dominus morum. secundum glo. in clem. i. de baptr.

1 Amplia. quando princeps procedit per uiam extraiudiciale, quia tunc non est necessaria. citatio secundum Rom. consi. 369. circa primum in 5. dubio & Deci. consi. 191. nu. 6. & Bal. in l. nam ita diuus. ff. de adopt.

2 Fallit in contractibus, quia princeps non potest tollere de plenitudine potestatis ius alicui quæsitum ex contractu. Ita Bal. in l. fin. col. pen. uerfi. dicas etiam. C. sententia rescind. non poss. & c. 1. §. ad hæc. uerfi. Item not. ex glo. de pac. iur. firm. sed agere possunt ad interessē, Card. consi. 136. col. fi. & Anch. consi. 188. nu. 4. Deci. consi. 410. nu. 22. & 23. & Anch. in consi. 427. nu. 3. all. c. quamuis & c. si pro te de rescript. in 6. & Io. And. in mercur. in c. sine culpa de reg. iu. in 6.

3 Fallit etiam in legitimatione, quia principis potestas latissima est in submouendo maxime impedimenta, eo quia per suum indultum potest tollere omnes actus inhabilita-

L   bilita-

bilitationis ad hæreditatem secundum Imperialis. C. de imperial. ibi nam omni macula penitus deleta & sui quasi natalibus redditis, & Anch. in consi. 308. nu. 2. & Brunus consi. 1. & 3. & Deci. consi. 360. col. 5. & 6. nu. & Bal. in l. cum filius. ff. de test. milit. & Bal. late in l. re. pra. col. 2. C. de rescript. imperat. offerend.

REGULA CXLIII.

I Pallor & trepidatio in præsentatis & carceratis est inditium fallax, & debile, sed iudici arbitrium, quia sæpe uidemus, quod homines de proprio honore solliciti, dum in carceribus conspiciunt, nil aliud cogitant, nisi quantum labem sit ex ipsarum incarceratione allatura & quæ futura sit hominum opinio, sed quandoque extra propositum obloquuntur, & perditis fere sensibus delirant, & se mistulti fiunt, & tamen tanquam innoxii liberantur, ex carceribus & ob id discretus iudex debet animaduertere & esse multum circumspectus secundum Bal. in l. presbyteri col. 2. C. de episcopis & cler. nu. 2. quia dicit Lucas de Pen. in l. quoricens. nu. 42. de dignit. l. 12. quod erubescere, pallere & inconstanter loqui sunt signa male conscientia, & secundum Ouid. O quam difficile est crimen non prode uultu, & uide Gramm. uor. 30. nu. 4. & 5. & idem Lucas in l. euect. nu. 12. C. de cur. publi. l. 12.

I Fallit hæc regula in homine a natura pallido, quia paliditas cum sit a natura est, inuariabilis & immutabilis, nisi ultra paliditatem eueniret accidentia signa & in delicta proxima delicto obiecto, quia tunc esset aliud præsumendum secundum ea de quibus in l. fin. ff. de act. & obl. in fin. considerando tempora causas, & personas.

REGULA CXLIIII.

I Princeps in concessionibus nunquam intendit inferre iniuriam tertio tex. est & ibi glo. not. in uers. generali. C. si cont. ius uel pub. utilit. & l. i. §. merito. & §. si quis a princip

cipe. ff. ne quid in loco pub. fa. Rot. deci. 331. in no. & Bal. in l. rescripta col. 2. C. de præcib. imper. offerendis.

- 1 Fallit in 4. casibus enumeratis & annotatis in glo. d. l. fin. & ibi Ias. in 6. limitationibus, quas omnes, uide & considera.
- 2 Fallit in concessionibus factis uiduis & pupillis, & licet illud met concedatur alicui tertio cum clausula non obstante, attamen nullo modo censetur derogatum, nisi fiat specialis mentio de dictis uiduis & pupillis, secundū Alber. in l. i. C. quando imp. inter pup. Feli. in c. accedentes de præsumpt. Grammat. deci. 20. nu. 1. Ias. in l. i. col. 3. de const. princ. ubi princeps non intendit mutare contractus præcessoris, & Deci. in re. nemo potest mutare. ff. de reg. iuris.
- 3 Fallit etiam quando princeps procedit de plenitudine potestatis ubi imperator sine causa potest tollere nobis dominium rerum, & qui aliter dicunt mentiuntur pro ut Angelus in l. ii. C. de quadr. perscrip. & l. item si uerberatum. §. i. ad fin. ff. de rei uendic. & late Deci. in c. quæ in ecclesiarum nu. 103. usque 112. de const. late Barb. consi. 24. uol. 2. & consi. 63. col. antepenul. uol. 4.

REGULA CXLV.

- 1 Præsumitur ignorantia ubi non probatur scientia, text. est in c. præsumitur de reg. iur. in 6. Grammat. deci. 36. nu. 16. & nota q. ignorantia est triplex, bona, mala & indifferens, & alia est iuris, alia uero facti iuris ignorantia multiplex facti uero certi, uel incerti de qua uide Luc. de Pen. in l. generali. C. de tabul. l. 10. nu. 6. 7. 8 & 9.
- 1 Fallit in nororiis, quia illud publice scitur, quod publice est notorium, quia eo tunc præsumitur scientia ubi nõ probatur ignorantia glo. est ord. in l. si tutor petitus. C. de peric. tur Bal. in l. p. C. de recept. & l. i. C. qui aduer. quos Bar. in d. l. si tutor. doct. in c. quoniam contra. §. i. ut lit. non contest. glo. in clem. i. de sepult. in uersu. publice. Idem
L 2 Bal.

Bal. in l. indicia. C. de rei uend. & Grammat. cop. in d. de
ci. 36. nu. 17. 18. 19. & 20.

- 2 Fallit etiam in ignorantia probabili quæ omnino exo-
lit. quando maxime est sine culpa, pro ut Abb. & De.
in c. 2. de const. num. 22. & facit tex. in l. i. ff. de recepta
uerfi. latrones. Abb. confi. 35. nu. 3. & Rom. confi. 473. nu.
1. & 2. Cæpol. confi. 21. nu. 31. & 32. Pet. Gera. sing. nu.
Rom. confi. 186. nu. 5. & 6 Deci. confi. 440. nu. 2.

REGULA CXLVI.

- 1 Proles uerbum ex forma pro uis: duc. se extendit usque
ad 4. gradum, ac qui dicantur de prole dic q̄ filii, nepotes
ac alij inferiores descendentes usque ad 4. gradum uel
humanitatis. ibi nec alia proles. C. de impub. & al. subiti.
& in c. tum perhiben. de cland. despons. ibi. §. si quis uerbi.
proles legitima & c. nuper ibi decesserit sine prole de do-
nat. inter uir. & uxo. & l. officiales. ibi aut si proles desue-
rit. C. de episcopis & cler. & l. liberorum, in fin. ff. de uer-
borum signifi. & in c. i. de grad. ff. in us. feud. & Cæpol.
confi. 62. 1. 2. 7. Dec. confi. 258. nu. 1. & 496. nu. 5. Alber.
suo dict. in uerfi. proles. Cæpol. confi. 62. nu. 1. & 2. in con-
fi. ciuil. Bal. confi. 334. nu. 8. uol. 3. q̄ not. Franciscus Cur.
confi. 3. Soc. confi. 96. nu. 26. uol. 4. Boer. deci. ult. 356. in
princ. Anch. confi. 95. 3. col. nu. 6.

- 1 Amplia. ut proles dicatur tam ex parte patris quam
ex parte matris dummodo sint de familia & stirpe patris.
ut puta de filia & sorore uenditoris, quæ personæ sunt de
sanguine & iis datur beneficium prælationis ex iure pro-
thomiseos, pro ut in stat. urbis Venet. Paduæ, ac Tar. &
ad alias fœminas non se extendit hoc beneficium cum
non sint de sanguine & familia uenditorum. ut l. pronun-
tiatio in fine. ibi mulier autem familiæ caput & finis est
ff. de uerb. signif. & l. familiæ appellatione. §. fœminarum
liberos in familia earum nõ esse palā est quia et. ff. eo. tit.

- 1 Fallit in filiis filiarum, quia non sunt proprie de agna-
tionē

tionē & consanguinitate patris filiarum, sed bene de alia familia & agnatione pro ut in l. familiae appellatione. §. foeminarum, ibi in familia earum non esse palam est. ff. de uerb. signifi. & l. pronuntiatio in fine. ff. de uerb. signifi. pro ut etiam dicitur de progenie. secundum Corn. consi. 317. col. 2. uol. 4. licet Bal. consi. 334. in quaestione nu. 4. & 5. dicat q̄ appellatione propinquorum etiam foeminae comprehenduntur, quando materia de qua agitur est indifferens ad marem & foeminam cum foeminae sint capaces beneficio praelationis, ut Bal. in d. consi. & Tiraquel. in §. i. glo. 9. nu. 199. quia filia est de domo patris. ibi qui ex eadem domo genitae proditae sunt d. l. pronuntiatio. in fine. ff. de uerb. signifi.

1 Fallit etiam in nepote, qui est de prole & de cognatione patris secundum Bar. in l. liberorum. uers. pone statuto ff. de uerb. signifi. Bal. consi. 76. & consi. 262. uol. 4. Boe. late. q. 155. nu. 3. & 4. Deci. in consi. 443. nu. 9. Paul. de Cast. consi. 162. col. 5. uers. ulterius pro dicto nepote. uol. Corne. consi. 99. c. uol. 3. & consi. 51. c. & d. eo. uol. 3. & in consi. 96. l. eo. uol. ubi tenet q̄ nepos est de cippo & agnatione domus. & iura agnatorum habet, secundum Ias. in l. qui se patris nu. 50. C. unde liber.

REGULA CXLVII.

1 Privilegium datum filiis an se extendat ad nepotes, tunc tene q̄ sic cum sit communis apud doct. ratio, quia agnationis semper debet esse salua dignitas, immo magis per nepotem generatio augetur & agnationis memoria conseruatur. secundum Roma. in consi. 123. licet magna in fine. Fulg. consi. 73. supposito. Bar. in l. liberorum col. 5. uers. ijs praemissis. ff. de uerb. signifi. Franciscus de Curte consi. 80. Bal. in l. i. C. de in ius uocand. Ang. in §. i. nu. 25. inst. de iu. nar. gent. & ciuil. Ias. in l. de quibus. col. 4. ff. de legibus. Anch. consi. 423. uiso puncto. col. fin. & 347. nu. 2. ubi liberorum appellatione. Veniunt nepotes propter identitatem rationis, q̄ not.

L 3 x Fallie

- 1 Fallit hæc regula quando in privilegio dictum fuisset, concedimus tibi & filiis tuis tantum, quia dictio tantum excludit omnes alias personas, secundum Bal. consi. 31. uol. 5. Iaf. in l. filiusfam §. diui in 2. lect. col. penul. uerfi. ampliatione. Deci. consi. 328. sup. Ancha. consi. 95. nu. uerfi. uiso de illo uerbo. col. 3. Steph. Ber. consi. 184. uicium casum. in 2. dubio uol. i.
- 2 Fallit etiam quando esset statutum, q̄ stantibus filiis, nepotes non admitterentur, quia eo casu non daretur extensio propter claram statuentium dispositionem, quæ ubi est casus legis, non debemus aliam inuestigare rationem. secundum Deci. consi. 563. nu. 7.
- 3 Fallit etiam quando esset statutum, q̄ stantibus filiis masculis fœminæ non admittantur, quia nepos ex filio excluderetur a masculino. secundum Ang. Aret. in §. i. nu. 34. in ff. de iure nat. gent. & ciui. & Bar. in l. liberorum. §. i. ff. de uerb. signifi. & d. Bal. in l. p. C. de summa trinit. & fide ead. uerfi. subsequenter quæritur dicit statutum. nu. 40 & 41.
- 4 Fallit etiam quando esset aliud statutum, q̄ uerba non interpretentur, neque glosentur, sed ad litteram uoluntate intelligantur, quia eo tunc non extenderecur ad non potest pro ut uoluit Aret. in d. §. i. de iure nat. & ciui. instit. nu. 27. 28. & 29. q̄ uide.
- 5 Fallit itidem quando persona fuit causa privilegii, quia uidetur eo tunc concessum personæ ob eorum fidem, & industriam, & ideo intuenda sunt uerba privilegii secundum Anch. in regula privilegium col. 2. uerfi. tertio casu de regu. iur. in 6. & Deci. in l. in omnibus. nu. 3. ff. de re. iur. Ang. consi. 117. col. i. uerfi. præterea. ista canonica.

REGULA CXLVIII.

- Periti in arte sua quando debet deponere in aliquo casu
- 1 de aliquo actu suæ peritiæ, an plures uel ad minus duo de se debent. doct. tenent q̄ ad minus duo in conformitate secundum Bar. in prohæm. ff. i. coll. Saly. in l. comparationes. C. de fide instr. Felin. in c. proposuisti. nu. 7. uerfi. secunda conclusio de probat. Felin. in c. significasti. nu. 6. & 7. de

7. de homic. & tenentur iurare de credulitate tantum ut
Bar. in d. prohem. ff. in uerfi. sed aduerte. Bal. in c. propo-
suiſti de probat.

- 1 Fallit quando peritus eſſet ſalariatus a populo, quia is
ſolus ſufficit. Ita Bar. in l. i. C. de pond. & auricul. lib. x.
Felin. & Cald. in c. propoſuiſti de probat. nu. 7. & 9. q. not.
- 2 Fallit etiam quando partes contentarentur de uno, ſe-
cundum Roma. in l. i. §. fin. ff. de uerb. obligat. & Felin. in d.
c. propoſuiſti, & Bar. in d. prohem. ff. uet in i. col.
- 3 Fallit etiam quando unus ſolus peritus eſſet in loco ca-
ſtri, ut Bar. in l. i. in fine. ff. de uerb. oblig. & in l. ſi in rixa. ff.
de ſicca. Abb. in d. c. propoſuiſti in 2. col. uerfi. nunc diſcu-
tiamus de probat.
- 4 Fallit etiam quando tractatur de re multum ardua & pō-
deroſa, quia plures eſſe debent. ut c. præterea de teſtibus,
& in hoc reſident Ang. Abb. & Deci. in d. c. propoſuiſti.
nu. 23 de probat. Alex. conſi. 30. uſa ſcriptura. in fin. ult.
col. uol. i. & Bar. in l. iuris ignorantia in 2. q. C. qui admitti
ubi inquit q̄ ille qui ignorat iura debet conſulere plures
peritiores. quando ſunt plures in loco, & ſi ſunt plures
periti electio fieri debet de peritioribus. ut Ang. in l. qui
luminibus in princ. ff. de ſeruit. urb. prædiorum q̄ not.

R E G U L A C X L I X .

- 1 Pacta inter uirum & uxorem de inuicem ſuccedendo,
ualēt rex. eſt in l. licet inter priuatos. C. de pact. & in auct.
ſed hodie in fine. ibi pactis instrumentorum in omni caſu
ſeruandis. C. de adult. doct. in l. ſi pater puellæ. C. de inoff.
teſt. Iaſ. in l. ex hoc iure nu. 51. ff. de iuſt. & iure. Bal. conſi.
29. nu. 1. uol. 5. dicit pactum uim. l. habere. l. Cæſar. ff. de pu-
blica. & l. penult. C. de donat. inter uir. & uxo. Deci. conſi.
202. nu. 5. Old. conſi. 139. ad habendam col. i. uerfi. ad ſe-
cundum.
- 1 Amplia. ut d. regula habeat locum appoſitis pactis in
donatione reciproca ſecundum Caſt. in d. l. pater puellæ,
L 4 & ibi

& ibi Bal. & Iaf. nu. 6. Roma. sing. 820. prohibiti. Oldxon
fi. 139. col. i. pro ut etiam de donatione remunerato
quæ insinuatione non indiget Rom. confi. 26. nu. 3.

- 1 Fallit in 6. casibus positus per Cassaneum in confi. Bro
rubrica 4. §. 7. fol. 169. quos omnino uide.
- 2 Fallit etiam in locis maritimis ubi datur beneficium in
forma statut. uiro & uxo. succedendi inuicem a fra & sine
ex inueterata consuetudine quæ uim pacti habet secun
dū Bal. confi. 182. nu. 5. uol. i. & Deci. confi. 586. n. 6. q. not.

R E G U L A C L.

- 1 Pactum redimendi seu de retrouendendo perscribitur
annis 30. Ita uol. Io. Fab. in l. cum notissimi. C. de perscri.
anno 30. Paulus de Castr. confi. 429. in princ. Ias. lare in l.
petens nu. 10. col. 3. uersu. circa ista. C. de pact. Boer. deci.
351. nu. 6. Ang. confi. 55. Anch. confi. 331. uersu. col. 2. uersu.
tertio est aduertendum Boer. q. 183. num. 5. ubi multa 20
cumular.
- 1 Fallit quando in contractu posita esset dictio imperpe
tuum, uel quodocunque, secundum doct. tenetes qd di
ctio quodocunque arguit tempus in infinitum. Fulg. con
fi. 156. stante statuto Lucanæ, Com. confi. 199. h. uol. 2.
Bal. Iaf & Saly. in l. petens. C. de pact. Tiraquel. in glo. 10.
de retract. consue. fol. 73. nu. 34. ubi multa accumulat.
- 2 Fallit etiam quando dictio quodocunque semper uel
imperpetuum esset apposita ad uitā alicuius T. uel A. tan
tum, quia eatenus quatenus uita illorum se extenderet,
uniuersalis prædicta restrictione pateretur. Ita Steph. Ber.
confi. 184. uidi casum in 2. dubio uol. i. de iure respondit.
Bar. in l. i. ff. si quis iusd. non obtemp. tex. in l. non solum §.
tale. ff. de lib. legat. Tiraquel. in §. i. glo. 6. nu. 2. & 3. de re
tract. conuent.
- 3 Fallit etiam quando in pacto redimendi apposita essent
illa uerba qd ille talis tantum possit redimere infra annos
10. quia ad alias personas & tempus ultra præfixum non
se exten-

se extenderet. Ita not. Bal. in consi. 304. nobilis. uol. 5. & Iaf. in rep. 6. diui. col. penul. uer. pro ampliacione nu. 97. ff. de leg. iij. & Ripa nu. 3. late Tiraquel. in 6. i. gl. 6. n. 24. & 25. de retract. cōventionali, ubi multa congregat. & accumu.

R E G U L A C L I.

1 Pactum de futura successione inter fratres reciproci iure est ualidum. tex. est in l. licet. C. de pact. Alex. consi. 83. nu. 15. uol. 2. l. certi cōditio. 6. quoniam. ff. si cert. pec. & consi. 20. nu. 3. uol. 3. & consi. 28. nu. 8. uol. 3. in terminis, & licet aliqui teneant q̄ illa lex loquatur in militibus attamen communis opinio est, q̄ tale pactum ualet. Ita tenet Boer. dec. 204. nu. 15. & 16. & not. glo. notab. in c. quamuis de pact. in 6. in uers. improbet. & l. pactum quod dotali. C. de pact. Deci. consi. 613. nu. 2. & consi. 225. nu. 1. & 2. q̄ not. Old. consi. 127. uiso instrumento pacti, ubi concludit ualere. sed periculosum fore omnibus.

1 Amplia. d. regulā ut si promissio de futura successione fieret post mortem contrahentium, quia eo casu esset donatio facta causa mortis, quæ ualeret. secundum Alex. in consi. 28. ponderatis nu. 8. uol. 3. & est communis opinio doct. in l. stipulatio hoc modo concepta. ff. de uerb. oblig. & Bar. Ang. & Saly. in l. pactum quod dot. C. de pact.

1 Fallit fauore matrimonii maxime quando adest consuetudo, ut Io. And. Ant. de But. in c. 1. ut lite non contesta. Deci. consi. 225. nu. 1. Bal. in c. i. 6. filij nati. col. 1. si de feud. fuer. contro. inter d. & agn. Guido papa q. 267. pactum ubi in terminis: Bellam. consi. 17. in fine.

1 Fallit in pacto de succedendo in parte hæreditatis, quia de alia parte poterit testari & sic non impeditur libera uoluntas testantis secundum Bal. in l. fin. col. fin. uers. sed quid si donat. C. de pact. Alex. consi. 29. col. 5. nu. 20. uol. 5. Deci. consi. 225. nu. 1.

1 Fallit in testamento secus in contractu cum sit contra bonos mores, attamen cum iuramento ualet & tenet iuxta di-

ta dispositionem c. quamuis de pact. in 6. & Alex. d. consi.
28. nu. 8. uol. 3. q̄ not.

- 4 Fallit etiam in pacto facto ad piam causam secundum
Deci. in l. licet nu. 4. C. de pact. all. Bal. in l. fin. uerfi. ad
ad secundam quæstionem. C. eo. tit. Anch. consi. 39. p̄
pter clariorem: q̄ not.

REGULA CLII.

- 1 Pactum in societate appositum q̄ lucrum & damnum
inequaliter diuidatur non est improbable, secundum
Corn. consi. 233. uiso diligentur col. i. ubi a; quoniam ma-
xime alter immittit in societate plus altero. Ita Nic. de
Mathare & Bal. in l. i. q. 4. C. pro Soc. Deci. in l. si pascen-
da pecora nu. 5. C. de pact. quia contractus ex conventio-
ne legē accipiunt. i. §. si conuenerit. ff. deposit. & similiter
q̄ lucrum & damnum æqualiter diuidatur. licet plusquam
alter unus immiserit, in societate. Ita Deci. in d. l. si pascen-
da nu. 7. C. de pact. all. Corn. consi. 187. col. penult.
ubi e. uol. 3. quia habet instar fraternitatis secundum
naturam societatis, si omnia hinc idem communicantur in
societatem uniuersorum cum. l. seq. ff. pro Soci. que supra
dicta locum non habent, quando unus plus contulit altero
in societate & aliter conuentum non est. secundum
Corn. in consi. 85. ubi 9. in fine. uol. 3. q̄ nota.

- 1 Amplia. regulam ut quando alter ex sociis ponit in so-
cietate plus pecuniæ, siue operarum uel rei maioris ex-
stimationis debet proportionabiliter & correspectiue plus
lucri percipere secundum Cor. consi. 152. ad euidentiā
uol. 3. & consi. 213. b. eo. uol. Bal. in auct. ex testamento
C. de collat. Ang. & Castr. in l. cum oporteat. C. de bo-
nisque lib. in princ.

- 1 Fallit regula quando capitalæ positum in societate
æquale secundum Corn. consi. 311. ubi b. uol. 3. & in l. i.
pro Soc. §. i. Ange. consi. 113. quid autem si fuerit: quia
æquale debet esse & lucrum iuribus prædictis.

2 Fallit

2 Fallit etiam quando contrahitur societas, uel unuer-
 forum bonorum uel rerum cum aliquo quia dotes uxorū
 cōtrahentium nullo modo includuntur. secundum Barth.
 Soc. in consi. 41. nu. 8. in consi. ciuilibus.

3 Fallit etiam cum saracenis: hæreticis & hostibus, cum
 quibus nulla cum nobiscum nobis potest esse societas seu
 participatio lucri secundum doct. & maxime Innoc. in c.
 quod super ijs de uoto. Deci. consi. 51. nu. 3. & Bal. consi.
 8. nu. 11. uol. 6. Feli. in c. Ego enim de iureiur. & uide
 decis. Boer. nu. 179. nu. 7. sunt enim leges, & decreta, quæ
 prohibent eorum commercium, & eis deferri aliquas res
 pro ut in c. ad liberandam. c. significauit & c. quod olim de
 Iudeis, & l. ii. C. quæ res expor. non debent.

R E G U L A C L I I I .

1 Pactum de retrouendendo quancumque appositum
 in contractu emptionis & uenditionis aliis concurrenti-
 bus facit præsumi d. contractum simulatum usuraticum
 & feneratorium. tex. cum glo. in c. ad nostram extra de
 empr. & uend. c. illo uos de pign. & ibi doct. in summa Ber.
 Innoc. Host. & Goff. de pignore in fine communiter tenet
 q̄ paruitas precii, pactū de retrouendendo & q̄ emptores
 in soliti feneratori, facit præsumi contractum feneratorium.
 Ita Capol. in tract. de simul. cont. nu. 105. Roma. consi.
 423. pro pleniori per totū Cor. consi. 117. Cast. consi. 336.
 col. 2. & idem in eod. consi. 5. col. in princ. & doct. in l. em-
 ptione. C. plus ualere, q̄ agitur quam quod sim. Archid.
 c. plerique 14. q. iij. & doct. in c. conquestus de usur. Deci.
 consi. 692. nu. 2. & consi. 309. nu. 5. Abb. consi. 76. col. 1. in
 p. uol. nu. 2. Imol. consi. 55. & consi. 99. in q. 5. Alex. consi.
 109. nu. 17. uol. 4. Bal. in c. 1. in princ. de feud. dat. in uim. l.
 com. col. 2. in fine ubi not.

1 Amplia. d. regu. ut locum habeat si pactum apponitur
 tempore emptionis & uenditionis, & sic tempore dictæ
 conuentionis secus si ex interuallo, pro ut elegantur con-
 suluit d. Corn. Per. in consi. 133. ij. col. h. uol. i. Gramma.
 decis.

decif. 76. num. 7. & 8. & Boer. decif. 183. i. & 5. & tra naturam actus, quia insolita arguunt simulationem pro ut eleganter Cor. confi. 288. ij. col. a. uol. 3. & Cuius in tract. simul contract. in princ. ibi principal. not.

- 1 Fallit hæc regula quando in celebratione emp. conditionis nulla interuenit dolus lesio uel fraus: sed emptor emit iusto precio fundum præditum & tempore uenditionis remanet in possessione pacifica rei uenditæ, & soluit annuas grauedines pro fundo uendito illustrissim. Duc. Du. & non est solitus fenerari, nec ad usuram dare, de quibus omnibus late Cæpol. in d. tract. uerfi. 3. nu. 13. & 19. quod eo tunc pactum retrouendendi non est sufficiens per se solum maculare contractum pro ut doct. omnes in d. c. nostram, & locis ut supra citatis.
- 2 Fallit quando in contractu apposta fuit dicitio semper & quando cunque, uel in perpetuum, quia eo casu heredes uenditoris poterunt semper redimere & recuperare possessionem uenditam & hoc propter dupliciter dictionum semper & in perpetuum, quia illæ dictiones geminatae arguunt uoluntatem contrahentium pro ut uolunt doct. in l. ii. C. de pact. inter empt. & uendit. Et alias iudicatum fuit in iis terminis in casu v. nob. d. Petri Mauroceno, cum d. Guerino de Odis nob. Parmae anno. 1549.
- 3 Fallit etiam quando ex communi usu ciuitatis tollitur, quod fiant liuella super fundis, seu proprietatibus uicinis in ratione quinque uel duc. 6. pro c. absque aliquo pacto retrouenditionis, quia tunc carent scrupulo occultæ simulationis. & super illis competit agnatis & uicinis in prælationis pro ut late dixi in tract. meo de iure proprio.

REGULA CLIIII.

- 1 Pactum initum cum una persona, & si hæredis meminerit non fiat. an ad hæredes porrigatur, ista difficultas est in iura & ad partes disputabilis propter uarietatem doct. in uicem contendentium. nam alii tenuerunt partem negatiuam.

tuam, quidam uero affirmatiuam. Tu in hoc die, q̄ est
 tex. in l. si. C. de contrahend. & cōm. stip. & l. si pactum. ff.
 de proba. l. uiam ueritatis ignoras. C. locat. l. ii. C. de pact.
 inter empr. & uendit. & l. iurisgen. §. pactorum. ff. de pact.
 & l. si unus. §. ante omnia. ff. eo. tit. l. si necessarias. §. de uen-
 dendo. ff. de pign. act. Bal. in consi. 38. proponitur. uol. 3.
 Idem consi. 70. uerfi. i. nu. 7. Idem consi. 112. uol. 2. in prin-
 & consi. 368. uol. 5. circa med. Bar. & Soc. in l. a testatore
 fide cond. & demonst. Deci. consi. 680. col. 2. uerfi. circa
 primum nu. 10. Bal. in c. ex parte decani. col. i. de rescript.
 communiter tenent q̄ pacta actiue & passiuē transeunt
 in hæredes etiam q̄ de illis nulla fiat mentio. licet Bal.
 in consi. 368. aliter senserit, & tenuerit, q̄ pacta perso-
 nalia ad hæredes non transmittatur. Tiraquel. in tract. de
 utroque retract. in §. i. glo. 6. nu. 1. usque 40. multa in ma-
 teria accumulatur quæ uide, & obserua, & tene opinionem
 Baldi. in consi. 112. in princ. q̄ si natura uerborum & na-
 tura contractus & res in contractu deducta hoc patiat, q̄
 sit transmissibile ad hæredes transmittitur. Aliter non
 quod not.

1 Fallit si in pacto adiecta sit dictio taxatiua tantum uel
 solum, quia tunc non extenditur ad hæredes secundum
 Seph. Bert. consi. 184. uidi casum col. 1. uol. 1. Bar. in l. i.
 Et quis iusd. non obtemp. Bar. & Ang. in l. si sic stipulatus
 l. ij. ff. de uerb. oblig. Deci. consi. 28. col. penult. Roma.
 consi. 456. in proposito. col. 2. tertio.

2 Fallit etiam quando pactum fuit appositum in contra-
 ctu societatis, quia natura contractus non est, q̄ transmi-
 tatur ad hæredes, quia morte soluitur l. societatem. §. dis-
 soluitur. & l. uerum. §. fin. ff. pro Soc. Corn. consi. 54. nu. 6.
 uol. i. & consi. 61. ubi a. eo. uol. i.

3 Fallit quoque quando est facta demonstratio personæ
 per dictionem ipse, uel per Gemin. tu tu. secundum Bal.
 consi. 304. nobilis uir. uol. 5. & doct. omnes in l. filiusfa. §.
 diui & ibi Iaf. Ang. Ripa. ff. de leg. i.

4 Fallit in conditionibus potestatiuis, secundum Soc. &
 doct. in l. qui Romæ. §. Augerius. ff. de uerb. obligat. quia
 cum.

cum sit collata ad arbitrium alicuius . illa facultas non
expirat secundum communiter omnes doct. & Cagnoli
rep. l. ij. C. de pact. inter empt. & uendit. q. i. i. per l. si
arbitratu. ff. de uerbo. oblig. cum simil.

¶ Fallit similiter in pactis temporalibus, quæ ad ho-
dem nullo iure transeunt tex. est & ibi Ias. Ang. & Ho-
nu. 2. in l. epistola. §. de inofficioso. ff. de pactis rationibus
ibi adductis per doct. q. not.

REGULA CLV.

1 Pater ex iuris censura in bonis filii nascituri habet
usumfructum, ex quo habetur pro iam nato, cum de eum
commodo agatur. ut l. qui in utero la. i. ff. de stat. homi-
maxime in bonis aduentitiis, & profecti ijs. ut est glo. in
in l. ii. C. de contrah. & com. stip. & l. i. C. de bonis mat. &
l. cum oporteat & l. non solum. C. de bonisque lib. & p-
tria potestate durante † filius nudam habet proprietatem
quæ soluta per mortem patris, ad filium, uel filiam, plen-
iure deuoluitur. secundum iura. ut Ancha. in confi. 176.
nu. 1. in fine, & in confi. 176. nu. 1. ad fin. uerfi. uerum filius
uel filia, in hac uerfi. ciuit. extat cap. 8. lib. 4. statur. urbis.

2 Fallit quando filius, uel filii, matre defuncta, eleuaret
uel eleuarent uadimonium in officio proprii, & in sol-
tutum acciperent dotis solutionem in bonis paternis debi-
toris d. dotis, pro summa, ut in sua uadia, quia eo casu pa-
ter nullum haberet usumfructum in dictis bonis dotali-
bus. sic ut supra in solutum habitis in dicta curia, pro ut
in multis casibus & iudicatum & obtentum fuit, q. tu nota.

3 Fallit etiam in parte ponente filium in hospitali, quia
eo tunc perdit omne ius & priuilegium, quod habet in
lio ut Bal. in l. ii. C. de filiis infant. expositis, ubi dicitur
ciuis conspicit ciuitatem periclitantem & non subuenit
perdit ciuitatis beneficium, & desinit esse ciuis. Ita re-
fert Pet. Gerard. sing. 2. nu. 9. fol. 214. q. nota.

3 Fallit itidem quando pater filium uulnerat, uel eum
male tractat, quia eo casu pater cogi & compelli potest

ad eum emancipandum & in hoc perdit usumfructum. Ita
 Guiel. de Ludo. sing. nu. 24. all. tex. in l. prætor edi. §. sed &
 si quis. in glo. in uers. atrox. ff. de iniuriis.

4 Fallit similiter, quando pater ingreditur monasterium,
 quia eo uiuente filio legitima illico debetur, pro ut est
 tex. in c. cum scimus de regulari: & glo. not. in c. trans-
 missæ in uers. more, extra qui filii sint legit. & ibi Abb.
 idem. in c. in præsentia. nu. 59. de probat. & ibi Felin. nu.
 55. Corset. in sing. suis. in uers. legitima in princ. nu. 1. Iac.
 in auct. nouissima nu. 8. C. de inoff. test. & in auct. si qua
 mulier. C. de sac. sanct. eccl. nu. 50. Maria. Soc. iunior. conf.
 51. nu. 7. uol. i. de proba. Pet. Paulus Pari. in c. in præsentia
 nu. 165. aliter sentit.

5 Fallit etiam in filio clerico eo q̄ in bonis eorum ad-
 uentitiis nullum patri quæritur ususfructus ut in auct.
 presbyteros. C. de episcopis, & cleric. & ibi Bal. & Saly.
 Dec. in d. c. in præsentia nu. 253. & 254. alleg. Imol. & Ab-
 ba. in c. quia nos, de testam. & ibi Antonius de But. & hoc
 per Decium traditur, pro cautela. ut filius efficiatur cle-
 ricus ad hoc ut pater amittat usumfructum in bonis ad-
 uentitiis, filii etiam si esset in minoribus ordinibus con-
 firmitur q̄ tu subtilis nota & obserua.

6 Fallit etiam quando bona relinquuntur filiis, uel filia-
 bus ea lege, uel conditione aut ordine ut nullo modo pa-
 tri acquiratur ususfructus, quia eo casu stante dispositione
 testatoris, uel testatricis, patri nil debetur, ut auct. item
 excipitur. C. de bonisq; liber. ex quo uoluntas testatoris
 omnino est obseruanda. ut l. i. C. de sac. sanct. eccl. cum ca-
 pit. i. statu. nostrorum: q̄ nota.

REGULA CLVI.

1 Pater licet non possit esse testis pro filio, in aliquo fa-
 cto seu causa, attamen si passus est se describi in instru-
 mento confecto inter filium & coniunctum, uel extraneū
 tunc poterit ut testis examinari facit c. ex literis & ibi do.
 Io. Andr. & Abb. dicit ibi hoc non probari, doctores ta-
 men approbant, & dicunt, q̄ si testis non debuit exami-
 nari

nari

83
nari propter aliquam suspicionem si tamen fuerit exam-
natus facit aliquod inditium per doct. Bar. in l. marit.
de quæstio. Bal. in l. parentes col. 2. C. de testib.

- 1 Amplia. hoc per d. Bal. in l. imperator. ff. de statu. ubi si duo not. sunt rogati ad conficiendum instrumen-
pro ut est Veronæ, si unus forte est infamis, & alter
næ famæ, instrumentum ualet & tolleratur propter
qui est bonæ famæ. tex. est in l. si quis ex argent. §. illi
edend. quia defectus unius suppletur per integritatem
terius. pro ut Corn. confi. 247. col. 4. uerfi. dato. uol.
- 2 Amplia. hoc idem ut si in instrumento sunt diuersæ
nus duarum personarum, uel tabellionum & unus scribit
alter uero se subscribit: de illius mandato dubitatur
ualeat instrumentum tu tene q̄ sic. secundum Bal. in c.
si autem controuersia col. 2. uerfi. sed nunquid, si sunt
uersæ. De controuer. inuest. in usib. feud. alleg. tex. in
inter dilectos de fide instru. & tex. in l. si quis ex argen-
riis §. i. in glo. in uer. de fide edict. ff. de edend. & l. in-
nus §. si. ff. de testam. milit.
- 3 Amplia. hoc idem per ea quæ adducit Ange. in l. pa-
dicta, & §. i. de edendo, & in confi. i. ubi tenet q̄ con-
ctus non potest esse testis pro coniuncto, si tamen con-
currit cum aliis testibus idoneis, & omni exceptione man-
rib. dictum coniuncti plenam facit fidem, propter alios
depositionem. Ita doct. in d. §. i. ff. de edendo.
- 1 Fallit 1. in causa matrimoniali ubi liberi & parentes
plene probant & sunt testes idonei. Alber. in l. idonei
De testib. Aret. in c. super eo. Il i. de testib. col. 5. & com.
13. col. 7. Felin. plene in d. c. super eo. col. 4. de testib. Al.
de Cort. confi. 26. nu. 21. ubi attestatur hanc esse com-
nem opinionem, q̄ pater potest esse testis pro filia
do maxime est paritas inter cōtrahentes secundum
Imo. Io. And. in d. c. super eo. de testibus.
- 2 Fallit quando pater concordat cum aliis, & non
singulares, quia si essent mille singulares minus probat
ut Pau. Merend. confi. 86. nu. 38. Bal. in l. de quibus col. 1.
reperit

repenul. ff. de legibus, ubi dicit q̄ dictum unius debilitat dictum alterius. idem Bal. in l. iurifurandi. C. de testibus. col. 3. & Hier. Grati. confi. 75. nu. 8. in confi. Matrim.

3 Fallit etiam quando deponunt uerisimiliora aliis. Iuxta notata in c. quia uerisimile de præsumpt. & ibi Abb. Feli. Innoc. & Anch. in c. 2. de perscript. in 6. Affl. deci. 363. nu. 6. quia uerisimilitudo est cognata naturæ secundum Bal.

4 Fallit itidem quando tractaretur de ætate filij, quia pater & mater admittuntur in testimonium pro filiis, & est communis opinio omnium scribentium. secundum Soci. in reg. 506. 8. fall. q̄ not.

REGULA CLVII.

1 Periurus est infamis de iure civili. Abb. in c. quærela de iureiur. Bar. Ang. in l. Lucius. ff. de infami. glo. & doct. in l. si quis maior. C. de transact. Bal. in l. ij. C. de reb. cred. Luc. de Pen. in l. quotiens uu. 18. de dignit. lib. xi.

2 Amplia. ut dicatur etiam q̄ est infamis infamia canonica. secundum Abb. in c. testimonium col. 6. uerfi. sed contra hunc, de testibus, & ibi Felin. nu. 21. & num 20. uerfi. sed est difficultas maxime glo. in d. l. si quis maior. C. de transact.

3 Amplia. itidem ut quantuncunq̄ emendatus non admittitur in testem, neque in civili, neque in criminali: Ita Abb. in d. c. testimonium. uerfi. uenio ad tertium, & ibi Felin. nu. 19. 6. q. 1. c. infames. & l. i. C. de infam. lib. x.

4 Amplia. quoque ut periurus agere nullo modo possit, immo a limine iudicij repelli potest secundum Felin. in c. dilecti nu. 2. de except. sp. in tit. de actore. §. i. uerfi. Item q̄ est periurus Roma. sing. 499. incip. tu scis. Alex. confi. 17. nu. 6. uol. 3. & hoc durante prædicta infamia. Ita Feli. in c. intelleximus nu. 6. uerfi. utrum præiurius, de iudit.

5 Fallit quando periurus uellet agere in causa in qua iurauerat, quoniã repelleretur ab agendo propter perurium quia frustra. l. auxilium inuocat. qui in legem committit, M ita

ita Roma. sing. 499. Alex. conf. 17. nu. 6. uol. 3. & Deci. in c. intelleximus nu. 80. de iudit. & in d. c. dilecti filij, nu. 3. not. de except.

- 2 Fallit etiam quando per summum pontificem perurus adeptus fuisset absolutionem a iuramento & perurio: Ita tenet Feder. conf. 300. factum tale est, Afflic. deci. 220. in causa. nu. 19. Rota deci. 297. licet. in noncum aliis ibi.
- 3 Fallit insuper quando periurus fecit instrumentum cum creditore, & in eo interuenit iuramentum, petitaque fuit nullitas instrumenti per actorem coram iudice layco, seu seculari, eaque pendente subsequuta fuit ratificatio primæ obligationis; utiq; ratificatio tollit allegationem nullitatis ut probatur in l. fi. C. ad Maced. & l. licet. ff. de iudit. Ita tenet Afflic. deci. 220. nu. 19. uersi. quinta & ultima, q̄ nota, quia hæc dabunt tibi emolumentum in tempore opportuno. Ad Dei omp. laud.

REGULA CLVIII.

- 1 Perfecto & expedito contractu uini uenditi, regulariter spectat periculum ad emptorem uini. Ita Bal. Salic. & Castr. in l. i. C. de per. & commod. rei uendit. etiam si res nondum est tradita. Ita Afflic. deci. 399. nu. 8. Alex. & Deci. in l. uinum. ff. si cert. petat.
- 1 Amplia. ut prædicta regula locum habet etiam si uinum esset permutatum, quia permutatio locum uenditionis obtinet. ut l. fi. ff. de rerum permut. Afflic. deci. 336. nu. 3. & deci. 309. nu. 2. & l. fi. ff. quib. ex causis in poss. ea. & Deci. in conf. 586. nu. 8. uersi. ubi tex.
- 1 Fallit quando uenditor expresse accepit omne periculum in se ut l. i. ff. de peric. & com. rei uend. quia contractus ex forma conuentionis. l. accipit. Afflic. deci. 293. nu. 1. & l. contractus. ff. de reg. iur. & appellatione periculi non uenit casus fortuitus Rom. sing. 442.
- 2 Fallit etiam quando per uenditorem steterit, quominus emptor

emptor uinum degustaret. ut l. si quis uina. ff. de per. & commodo. Affl. 399. decis. nu. 10. quia uini degustatio transfert periculum in emptorem.

- 3 Fallit quoque cum uenditor assicurauit bonitatem uini uenditi. ut l. si uina quæ in doliis. ff. eo. tit. nam per assicuracionem assumit uenditor in se periculum rei uenditi.
- 4 Fallit similiter quando uenditor sciebat conditionem & bonitatem uini, nullatenus duraturam. ut l. uina. §. plane. ff. eo. tit. & glo. 2. l. i. ff. de peric. & commod. rei. & ibi Bal. qui notat unam not. distinct. quam nota.

REGULA CLIX.

1 Prescriptio sine possessione ciuili & naturali non currit. Abb. & Feli. in c. causam nu. 13. de prescript. Bar. in l. ij. §. ex contrario in princ. ff. de acqui. possess. & l. naturaliter. ff. de usucap. Abb. in c. illud, & Antonius de But. in c. cum non liceat ult. col. de prescrip.

1 Amplia. ut contra absentem causa reipublice currat prescriptio. ut Abb. in c. ex transmissa col. 3. uersi. octauus. & ibi Feli. in uersi. prædicto de prescript. sed eidem datur restitutio in integrum aduersus lapsum temporis & hoc ex illa clausula si qua mihi iuxta causa uidebitur.

1 Fallit in actionibus personalibus & iuribus incorporalibus. Ita Bar. in l. si. ff. de eo per quem fact. erit. & l. si. C. de edict. d. Adria. Tollend. Deci. in l. petens. ij. col. in 1. glo. nu. 6. C. de pact.

1 Prescriptione omne ius tollitur & extinguatur spatio annorum 30. l. omnes & l. sicut. C. de prescript. 30. uel 40. ann. Cyn. in l. si certis annis. C. locat. cano. in c. peruenit de censibus. Dyn. & Anch. in c. sine possessione de reg. iu. in 6. cano. in c. fin. de prescript.

1 Contra pupillum furiosum & prodigum prescriptio non currit. glo. & doct. in c. cum non liceat. & ibi Feli. nu. 9.

M 2 de

de perscript. Anch. consi. 5. circa fin. Bar. in l. imperat. ff. de re iudicat. Castr. in l. tutor. ff. de iureiur. specu. in rubrica de perscript.

- 2 Contra filium familias uiuente patre perscriptio non currit l. i. in fine. C. de annal. except. Abba. in d. c. transmissa 2. col. uerfi. quartus casus, & ibi Felin. de perscript. Deci. consi. 445. nu. 48. Bal. consi. 77. nu. 1. uol. 4. idem consi. 168. nu. 2. uol. 5. idem consi. 331. nu. 4. uol. 3. idem consi. 439. nu. 4. uol. 3. & consi. 386. nu. 8. uol. quinto, ratio quia non ualentis agere non currit perscriptio.
- 3 In rebus & bonis dotalibus constante matrimonio non currit perscriptio. l. i. C. de priuileg. dot. Abb. consi. 54. in princ. uol. 2. l. sicut. C. de iure dot. Bal. consi. 12. nu. 1. uol. 4. Idem consi. 286. num. 8. uol. 3. & l. in rebus. §. omnes. C. de iur. dot.
- 4 In bonis & rebus quæ debentur sub conditione non currit perscript. Abb. & Felin. in c. transmissa. col. 2. uerfi. 6. casus de perscript. Bal. consi. 262. nu. 2. uol. 1. & l. grege. §. si sub conditione. ff. de pignor. & l. notissimi. §. illud. C. de perscript. annorum 30.
- 5 In collectis & publicis functionibus non currit perscriptio. l. coperit. C. de perscript. anno. 30. Bal. consi. 112. nu. 8. uol. 2. Idem consi. 243. nu. 1. uol. 2.
- 6 Colloni & inquilini nullo modo perscribunt, ex quo rei alienæ conscientiam habent. l. Male agitur. C. de perscript. ann. 30. & 16. q. 4. c. clerici. Bal. consi. 13. in primo uol. nu. 4. l. Male agitur in fine. & l. cum notissimi. C. de perscript. 30. annorum.
- 7 Decimæ a laycis possessæ nullo modo perscribi possunt. ut c. causam. de perscript. ex quo sunt de iure diuino. Bal. in consi. 180. nu. 2. uol. 1. Card. consi. 89. capitulum ciuitatente. Feli. in c. de quarta in princ. de perscript. Hosti. in tit. de decimis. §. utrum uerfi. 7. & c. reuertimini 16. q. 1. Feli. in c. ex partenu. 26. de rescript. & c. duobus de rescript. in 6.
- 8 Quarta debita episcopo perscribi non potest, bene uerum est, quod secundum Crauer. consi. 124. nu. 3. quod perscribitur, si cessatum fuerit in eius solutione per longum tempus

- pus aut longum. secundum Bal. in l. si quis ad declinan-
dam in q. 2. C. de episcopis & cler. cur. iun. consi. 20. col.
2. circa medium, & requiritur, q̄ loca relicta sunt religio-
sa pia atque sibi subiecta. secundum Innoc. & Io. Andr. in
c. officii de testam. Roma. consi. 477. nu. 16. & 19. & illa
quarta debetur episcopo ratione suæ iurisdictionis & cu-
ræ, quam habet in suis ecclesiis, & in hac ciuitate est lex.
- 9 Contra supremam auctoritatem & potestatem d. papæ
non currit prescriptio Bal. in auct. quas actiones nu. 22.
in ult. col. C. de sac. sanct. eccl. Abb. in c. cum nobis col. 1.
uersi. soluit glo. de prescrip. & idem in c. ex gestis de cler.
non resc. 2. col. ubi dicit, q̄ d. Cardinales non possunt per-
scribere, q̄ d. papa non faciat ardua sine eorum consilio:
Innoc. in c. bonæ, il ij. de post. prælat. Imol. in c. quanto.
col. 1. de consu.
- 10 In rebus spiritualibus, quæ iusto titulo sunt acquisitæ
non currit prescriptio. ut c. præterea il ij. de transact. Ro-
ma consi. 166. nu. 6. ubi tenet q̄ in prescriptione titulus
requiritur. alleg. tex. in l. diutina. C. de prescript. longi tē-
poris, & l. nullo. C. de rei uend. Corn. consi. 207. uersi. non
obst. in primo uol. q̄ tu diligens nota.
- 11 In causis prælati tempore suspensionis non currit per-
scriptio ut c. quia diuersitatem, de conse. præbendæ, ma-
xime quando prælatus non est negligens in petenda abso-
lutione. ut cõmuniter doct. in d. c. quia diuersitatē, q̄ not.
- 12 Vacante ecclesia non currit prescriptio, nec tempore
scismatis c. de quarta, & c. cum a nobis de prescript. uide
Felin. in c. 1. nu. 3. de rescript. uersi. q̄ hic dicitur. Host. in
c. olim. Il primo de restit. spol. & ibi Io. Andr. in 4. col. &
in c. penul. de suppl. negl. prælat. in 6. cum aliis ibi not.
- 13 Via publica, & ius publicum prescribi nullo modo po-
test. l. huiam. ff. de uia pub. & l. prescriptio. C. de oper. publ.
Bal. in consi. 206. nu. 2. in 1. uol.
- 14 In feudis similiter non currit prescriptio c. si quis per
triginta si de feud. fuer. cont. Deci. consi. 144. nu. 3. & c. 1.
si de feud. f. contro. Bal. consi. 439. num. 4. uol. 3. Bal. consi.
352. nu. 13. uol. 1. & in hac alma ciuit. est pars excellen-
tissimi consi. Rog. 29. Decemb. 1563. cum multis casibus,

in excellentissimis consi. decis. & d. Deci. consi. 468. nu. 2. & 498. nu. 2. & consi. 144. nu. 3.

15 In pœnis spiritualibus nō currit perscriptio glo. est in c. admonere 33. q. 2. in uers. præsent. Bal. in l. C. qui uisus non possunt. Felin. c. cum nobis. nu. 13. de perscript. uers. Et scias, q̄ not. Corn. consi. 43. nu. 1. uol. 2.

16 Perscriptio non currit cum malafide c. uigilanti. Abb. in c. fi. in 3. col. uers. aduerte de perscript. & ibi Felin. tenet q̄ ius cano. corrigit ius ciuile. Bal. in consi. 4. num. 4. uol. 3. ratio quia leges non dedignantur imitari sacros cano. propter eorum æquitatem. sed titulum requirit secundum Roma. consi. 166. nu. 6. q̄ tu nota & stude. sint libris si uis scire.

17 Annuæ pensiones liuellarię perscribi nō possunt. Abb. in c. auditis in ult. col. de perscript. Alex. in l. de pupillo. si pluribus nu. 9. in princ. ff. de oper. no. nunc. & Bassan. extat statutum in tit. de perscript. fol. 45. Bal. consi. 315. nu. 1. uol. 3. & nu. 2. & consi. 316. nu. 4. eo. uol.

18 Actio hipothecaria perscribi non potest nisi spacio 40. anno tex. est in l. uniuersit. C. ne rei do. uel tēpl. Bal. consi. 231. nu. 1. in 4. uol. idem consi. 215. punctus. nu. 2. uol. 5. & in consi. 4. nu. 3. uol. 3.

19 Omnis perscriptio per pactum remoueri potest. Bal. not. in consi. 44. nu. 1. uol. 5. idem in l. ij. col. 1. C. ut in poss. legat. & maxime quando apponitur dictio quādo cum que secundum Corn. consi. 499. uol. 2. l. h. Bal. consi. 67. nu. 3. uol. 3. Io. de Anna consi. 39. Fulg. consi. 156. Craue. consi. 71. nu. 1. uol. 1.

20 Tempore hostilitatis non currit perscriptio c. ex transmissa. de perscript. Anch. consi. 443. nu. 1. 2. & d. de Rota deci. 12. in nouis. Felin. in d. c. transmissa nu. 4. uers. quod autem est dictum eo. tit.

21 Actio de dote perscribi potest. ut Bal. consi. 12. nu. 1. in 4. uol. & consi. 4. nu. 2. uol. 3. Ita q̄ iudicatum fuit opitergi. in causa d. Nic. de Federicis, contra ꝑ Franc. Ballo de Opitergio per M. D. po. Opitergi, qui sub die 8. Maij 1550. Absoluit d. Nicolaum a petitione d. mag. ac legitime de Gabrielibus, a qua sententia præfactæ mulieræ se 77.

- se appellauerit ad d. Aud. no. quæ remissa fuit coll. de xij. & par. auditis laudata remansit sub die 15. Septemb. 1550.
- 22 In iuribus incorporalibus perscriptio requirit sententiam, & pacientiam eius, cui tale ius competit Crauet. consi. 134. nu. 14. & 18. & Laur. de Pinu in suo tract. de perscrip. iuri incorpor. nu. 51. in par. 2.
- 23 Quærelæ & iuri petendi legitimam & eius supplementum perscrip. non currit. uide Bal. in consi. 50. nu. 1. uol. 5. Bar. in l. si quis filium in fine. C. de inoff. testam. ubi Bar. tenet, q̄ lapsò quinquennio perclusa sit uia agendi quærelæ inofficiosi testamenti, sed non agendi ad supplementum legitime ex quo est remedium fauorabile, & est communis opinio, pro ut Bal. in d. consi. 50. nu. 4. eo. uol.
- 24 Hæreditate iacente non curat perscriptio, Bal. in consi. 48. nu. 1. uol. 1. tenet, q̄ perscriptio usurpatiuæ domini non curat hæreditate iacente, sed bene facit unam not. distinctionem quam tu not. & tene menti. Bal. in consi. 317. nu. 2. in uol. 2. Idem consi. 150. nu. 8. uol. 2. Felin. in c. de quarta. nu. 19. & 22. de perscript. Bal. in l. licet. C. de iure deliber. in fine, spec. §. i. in tit. de perscript. uerfi. item not. Corn. consi. 70. n. h. uol. 4. all. ea quæ. C. de temp. in int. reffi. & ibi Bal. Cast. Imol. & Alber.
- 25 Pests tempore, non currit perscriptio, sed dormit ubi ius non redditur, & multum seuebat, in loco. Ita Abb. in d. c. ex transmissa. col. 2. uerfi. Ita nec q̄ ius, licet domi. de Rota teneant contra in deci. 12. in nouis. in tit. de do. lo & contu. Imol. in l. penult. §. ad crimen. ff. de pub. iud. & max. quando in loco non est episcopus: secundum Abb. in d. c. ex transmissa. num. 8. uerfi. in quantum uero ponit, quod not.
- 26 In fideicommissis nunquam currit perscriptio l. i. §. si testator & l. ii. §. cum igitur. C. communia de legat. Deci. consi. 445. nu. 6. & Crau. Aym consi. 67. nu. 9. Corn. consi. 22. l. p. uerfi. nec refragatur uol. 2. & idem in consi. 207. Iu. il primo uol. 1. ratio quia non ualent agere non currit perscript. uul. l. i. in fine. C. de anal. except. & consi. 117. n. f. & l. uol. primo, & l. fin. §. sin autem sub conditione. C. communia de legat.

- 1 Præsumptiones iuris dicuntur liquidissimæ probationes max. in illis casibus in quibus præsumptiones probant. ut l. i. §. debeat in uers. uere filius. ff. de leg. agnosc. & c. quoniam. §. sin autem. in uer. præsumptio. lit. non cont. Dec. in rubrica de probat. nu. 17. ut in probatione, & probatione adulterii, & contra præsumptionem iuris & de iure non admittitur probatio. c. 15. qui fides de spons. glo. fin. in l. si duo. ff. de acqui. hæredit. Bal. in rubrica. C. de probat. col. 3. uers. ego aliter probat. Dec. in rubrica nu. 40. & 41. de probat. & ideo habens præsumptionem pro se non tenetur aliter probare, sed l. ipsa probationem facit. idem Dec. in d. rubrica nu. 160. & 167. de probat. & euidentis probatio dicitur præsumptio iuris secundum glo. in l. licet imperator ff. de legat. 1.
- 2 Amplia. d. regulam ut quilibet præsumatur scire ea que publice fiunt in aliqua prouincia. ut pura scientes, & notitiam habentes per stridationes de uenditione alicui prædii facta alicui de illa prouincia excluduntur a beneficio iuris præsentandi, ut late dixi in tract. meo de iur. protho. in §. i. q. secus est in absentibus. ut late Dec. in c. ad hæc in beato nu. 47. de postu. prælat. Rom. confi. 9. Ang. in l. tres fratres. C. de pact.
- 3 Amplia. & dic q. præsumptio quæ insurgit ex sententia & re iudicata recipit probationem in contrarium per c. In nostra de procur. & hoc per inspectionem actorum secundum Bar. in l. ij qui ad ciuilia. C. de appellat. Ant. de But. in c. ad sedem. col. 6. uers. not. limitationem de rest. spol. Fede. confi. 142. domino Cast. confi. 48. in causa col. 5. Dec. confi. 400. & in c. quoniam contra. nu. 174. de probat. idem Ant. de But. in c. 1. de lit. contest.
- 4 Fallit in confessione facta per partes, quæ admittitur contra præsumpt. iuris, & de iure. pro ut est glo. not. in c. 2. de equal. dot. §. sin autem super uers. scribat. Cor. confi. 39. col. ult. n. g. uol. 4. cū multis aliis ibi adduct. q. not. Fallit

- 2 Fallit etiam in ijs quæ non apparent, quia præsumptio assumitur ex ijs quæ apparent, Aym. Craue. confi. 212. nu. 9. alleg. Anch. confi. 302. materia de qua col. fin. post medium uersu.
- 3 Fallit etiam in ijs quæ sunt difficilis probationis; quia concursus plurium præsumptionum facit plenam probationem, ut Aym. Craue. in confi. 73. nu. 19. uol. i. Roman. confi. 7. col. i. confi. 54. ad fin. & confi. 27. col. i. ad fin. Cast. confi. 143. & 169. col. 3. uol. 2. pro ut est occultatio scripturæ contra quem admittitur probatio: iuramentum & contra lacerantem informationem etiam admittitur probatio. pro ut Aym. Craue. confi. 211. nu. 6. & 8. & duæ præsumptiones simul iunctæ habent uim unius testis. Ita Craue. confi. 143. nu. 11. & confi. 158. nu. 11. & confi. 178. nu. 9. Bal. confi. 149. col. 2. uol. 1. circa medium, Old. confi. 324. col. 3. circa med. probare uero fraudem difficile est. Ideo quæ non possunt determinari per certam regulam subtilitati iudicum committitur.

REGULA CIXI.

- 1 Priuilegium personale non egreditur personam. l. i. ff. de const. prin. l. Narratius. ff. de reg. iur. Bar. in l. Gallus. §. nunc de lege. ff. de lib. & posth. & c. priuilegium de reg. iur. in 6. cum alijs concord.
- 1 Fallit i. si priuilegium est concessum propter naturalem rationem, ut in beneficio restitutionis in integrum minori concessio propter læsionem. & in hoc casu ad hæredes transit. ut l. interdum. ff. de minorib. & l. fi. C. de tempore in integ. restit.
- 2 Fallit in priuilegio concessio marito, ne conueniatur, nisi in quantum facere potest, quod etiam ad communes filios transit. secundum doct. in l. etiam in prin. ff. sol. mar.
- 3 Fallit in priuilegio prælationis dotis concessio mulieri quod etiam transit ad communes filios eiusdem matrimonii. l. affiduis. §. exceptis. C. qui pot. in in pignor. habeantur, & non solum in exactione dotis, quæ & in beneficio
- M § præla

prælationis quod ratione sanguinis competit filio, filiis, uel collateraneis, seu creditoribus mariti. uigorep
tis 1553. maioris confi.

- 4 Fallit etiam quando in priuilegio facta est mentio
redis in singulari, quia tunc non transit nisi ad primogeni-
redem, si est talis res quæ de sui natura non transit ad
redes. ut l. antiquitas. C. de usufruct. Si uero locutio
facta in plurali. tunc transit ad hæredem hæredis. ut
sciendum. ff. de uerb. signifi.
- 5 Fallit quinto quando conceditur ciuitati, uel loco, quia
semper est idem locus. licet personæ renouentur. ut
proponatur. ff. de iudit. & l. sicut. §. penult. ff. quod co-
iusque: uniuere.
- 6 Fallit etiam si conceditur postheris, quia transit etiam
ad successores, non tamen ex scæminis. ut l. i. in fine cum
ibi not. ff. de iure immun.
- 7 Fallit si priuilegium conceditur rei, quia ad quoscun-
que transit res, transit & priuilegium cum suo onere. ut
l. iij. in fine. ff. de censibus, & glo. & doct. in l. sordidorum
C. de exactionibus tribut. l. io. l. prædiis. ff. de iure filii
cum aliis.
- 8 Fallit in priuilegio concessio filiis propter parentes
enim durat mortuis parentibus. ut Bar. in l. ij. C. de epis-
copis & cler. Nicolaus de Neap. in lect. Bar. in l. non tan-
tum §. eos qui. ff. de excus. tutorum, Marf. l. unica. nu. 28.
de rapt. uirginum.

REGULA CLXII.

- I Probatio in ijs quæ sunt difficilis probationis, & que
clam & occultæ fieri consueuerunt. Admittitur proba-
tio per coniecturas secundum not. confi. Alex. 77. nu. 4. in
fine uol. sept. Marf. sing. i. in fine in suis singul. Antonius
de But. in c. ueniens. il. ij. d. testib. Bal. in auct. quas actio-
nes in ult. col. nu. 9. C. de sac. sanct. eccle. & in confi. 22.
nu. 11. uol. 2. Grām. dec. 42. nu. 12. dicit quod ubi uertitur diffi-
cultas probationis fama sola iunctis aliquibus adminiculis
inducit plenam probationem quæ sufficit ad cōdamnan-
dum

dum c. præterea. & ibi not. de testibus, & l. cum super. C. de rei uendicat. Alex. consi. 24. nu. 20. uol. 2. & nu. 6.

1 Fallit hæc regula quando exi parte præsumptiue apparet de innocentia rei & ex alia parte apparet de assertionem offensi, ex hoc solo non potest quis torqueri, propter contrariam præsumptionem. secundum Bal. not. in l. in ult. col. uers. item si testator C. commnia de legat. ubi si testator letaliter uulneratus exculpauit T. asserens, quod ab eo non fuit uulneratus, talis assertio offensi. facit inditium innocentie pro ticio, & licet aliud inditium esset contra T. nullo modo ex illo solo inditio torqueri poterit licet alias illud fuisset sufficiens inditium ad torturam, & hoc propter contrariam præsumptionem innocentie que insurgit ex prædicta exculpatione quod not. Alex. in consi. 24. nu. 15. uol. 2. quod not.

2 Fallit etiam in ijs quæ directo probari non possunt, quia cum probatio sit materia quæ principaliter consistit in arbitrio iudicis, utique per coniecturas & præsumptiones probari possunt. ut sing. Corn. consi. 41. in col. ubi p. uol. 2. & in l. dolum ibi ex insidiis perspicuis probari conuenit. C. de dolo, idem Corn. consi. 245. M. uol. 2. & l. in fin. C. de in lit. iurand. & l. non omnis. §. a barbaris. ff. de re. milit. Innoc. in c. qualiter. il ij. de accusat. & c. licet ex quadam de testib.

3 Fallit in causis criminalibus, ubi exactissimæ probationes requiruntur. ut l. sciant cuncti. C. de probat. & l. inderatius in fine. ff. ad l. acquil. Ang. in l. si quidem. C. sol. mat. Ang. & Bal. in l. fin. §. si. ff. de ijs, qui not. infam. Alex. in consi. 27. nu. 4. uol. 7. Ias. in repet. l. admonendi. col. 90. nu. x. uers. prædicta procedunt in causis civilibus. ff. de iur. iurand. Bar. in l. de minore. §. plurimum q. ij. ff. de quæstion. Marf. in d. §. nu. 86. ff. de quæstio.

4 Fallit etiam in ijs quæ sunt in cymba seu nauis, quia cum alij testes ibi adesse non possunt. Ideo probatio per eos admittitur pro ut in casu sequuto, ita coll. de xij. anno 1565. mense Octob.

REGV-

1 Promissio libere facta per fideiussorem de soluto omne uel totum debitum pro titio principali debitoris, omni prorsus exceptione remota infra terminum mensium; an exactis tribus mensibus necessaria opposita possit discussio bonorum principalis debitoris, antequam perueniatur contra eum qui se pro fideiussore obligauit. Roma. consi. 211. concludit quod fideiussor aliquo modo molestari uel inquietari non possit rationibus in d. consilio adductis pro qua opinione. Idem sentit Iason in l. 2. nu. 7. C. de sac. sanct. eccl. Bal. super statuto. Alber. in u. fideiussio esse circa mediū. uersi. not. ergo q̄ terminus generalis omnis, seu totum restringitur ad ea, quæ sunt in natura contractus secundum tex. in l. stipulatus. ff. de uer. sig. & l. quæro. §. inter locatorem ff. locati: & illa uerba omni prorsus exceptione remota intelligitur de friuola & non de ea, quæ uenit ex forma legis, uel ex natura contractus ita in c. ex parte il secundo de officio delegat. ibi in glossa sa ij. quod nota.

2 Amplia. etiam istam regulam ut inhabilis & incapax beneficiorum habitatus tamen per pontificem ad omnem dignitatem non obstante defectu natalium ex quo est filius sacerdotis incapax beneficiorum ecclesiasticorum ut c. 1. 2. 3. de filiis presbyt. non tamen poterit habere beneficium nisi habeat a d. papa specialem dispensationem ad beneficia obtinenda, licet fuerit dispensatus ad omnem dignitatem, quia illa dictio omnis patitur restrictionem ex quo in hoc, lex repugnat. Ita tenet Innoc. in c. dilectus, il 3. de præbend. Felin. in c. ueniens, in col. de accusat. Marf. sing. 332. & in repet. rubricæ de fideiussor. nu. 267. q. 36. ubi tractat an exceptio competens principali, competat etiam fideiussori. pro ut Bal. in l. mulier. col. 8. uersi. quæro de una alia q. quam disputat Cobus de Arena, cum aliis.

3 Fallit ista regula quando aliter ex forma statuti dispensatur.

neretur pro ut in hac alma Venet. ciuitate cauetur, ut liceat creditori tenere se ad principalem & fideiussorem, pro ut uoluerit quod est contra dispositionem auct. present. C. de fideiussio. & ibi Bal. & Saly. ubi principalis fideiussor. in hac ciuitate non potest opponere exceptionem discussionum contra debitorem, obstante statuto, & hoc ex consuetudine antiquissima urbis, hactenus obseruata. ut in cap. 15. in 6. stat. nost.

Hanc regulam ponit Petrus Duenna nu. 335. quod fideiussor ante principalem debitorem conueniri non potest, cum ampl. 5. & fall. seu limit. 23. & ante eum Borth. Socrinus in rubrica 191. & 192. cum limit. 8. & 4.

1) Fallit quando aliter in contractu conuentum esset, quia conuentiones ex pacto regulantur, nam si in conuentione dictum fuisset, quod fideiussor non molesteretur nisi prius excusso principali debitore, poterit ne creditor agere contra fideiussorem, non facta prius legitima discussione contra bona principalis debitoris certe non, quia pacta incontinenti apposita nouam producit actionem perscriptis uerbis, secundum com. opin. doct. pro ut Deci. in l. lecta nu. 25. ff. si cert. pet. quia conuentio partium operatur etiam contra ius commune, & regulariter omne inualidum efficitur ualidum ex conuentione partium, & pacto appposito in stipulatione, secundum Bal. in l. fin. C. de testib. Io. And. in c. ueniens, il. ij. de testib. Bar. in l. si. ff. de præt. stip. Bal. in l. bonæ fidei. col. 4. C. de reb. cred. Affl. deci. 91. nu. 14. Innoc. in c. cum causam de testib. & Bal. in l. fin. C. de testib. Bar. in l. i. §. i. ff. de ferijs.

2) Fallit etiam retenta dispositione statuti ad d. capitulum 15. si ego alienaui fundum liberum & franchum, sed illud erat per prius obligatum generali hypotheca pro dote uxori meæ, & dedi fideiussorem in & pro casu dicte uenditionis. An emptor poterit agere contra utrumque ut liberem ab illa obligatione dicte dotis, tu tene q non, si ego habeo alia bona super quibus dos possit satisfieri soluto matrimonio quod non, quia illa generalis obligatio pro dote est condicionalis, & non potest agi ut liberetur a dicta obligatione, secus uero si esset pura, ita etiam tenet

net

met Bal. in l. ex prædiis in fine. nu. 6. C. de euiet. & Affili
ci. 241. nu. 5. quam uide & stude si uis scire, quanquam
hoc multa considerari debent, quod not.

REGULA CLXIII.

Qualitas ubi in aliqua dispositione requiritur illa
1 nino probari debet. † Io. And. in c. i. de homic. in 6. & in
canō. Marf. in Auerolda. §. quoniam nu. 52. ubi multa co-
ceruat pro suo more & sing. 187. Bal. in l. hi qui ad ciuita.
C. de appell. Bal. in l. si quis non dicam rapere. col. 3. C. de
episcopis & cler. Bar. in l. i. §. i. ff. ne quid in loc. pub. Alci.
confi. ult. uol. 2. & confi. 1. nu. 42. uol. 3. & confi. 3. nu. 5. uol.
confi. 41. uol. 4. Guiel. de Per. confi. 36. nu. 7. dicit, quod
aliqua qualitas adiecta maleficio alterat. l. dispositione
si proponitur in iudicio ad puniendum debet singulariter
& conclusiue probari. l. prætor. §. docere. ff. ui bon. rapa.
non dicitur factum fuisse probatum nisi etiam probetur
qualitas. l. si quis alium §. docere. ff. ne quis cum qui in
uoc. Cy. Bal. & Saly. in l. ij. C. de probat. dicunt, quod si repe-
ratur factum cum aliqua qualitate non est satis factum
iuri, si occurrit illud fieri sine illa qualitate, c. notandum
33. q. 5. Bar. in l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de iis qui
not. in fa. Corn. confi. 197. ubi e. uol. 2.

- 1 Amplia. d. regulam etiam si tractetur de interesse publi-
co. ut Bal. & doct. in d. l. ij. C. de probat. c. ut fame de sen-
tentia excommu. & Iacobus de Beluis. in confi. 3. nu. 1. ubi
in confi. crimi. dicit, quod qualitatibus mutatio non ob id facit
nouam speciem accusationis nec immutat formam delicti
in delictis. §. si detracta. ff. de Noxal.
- 2 Amplia. 2. in beneficialibus causis. ut c. si ab eo, & c. de
forte, de elect. in 6. & Deci. in c. licet causam de probat.
num. 182.
- 3 Amplia. 3. quando reus confiteretur delictum sine quali-
tate intentata, quia eo casu uullo modo poterit puniri
na. l. ordinaria. Ita Deci. confi. 105. uu. 4. uers. 2. poterit
sponderi, & in confi. 550. nu. 4. uol. 4. Ang. in l. si uacant
col.

col. 24. C. de bon. uac. in repet. ubi disputat. si formata fuit inquisitio de furto & si in processu apparet de alio delicto. An absolutio sequi possit. Roma. consi. 167. in fine nu. 8. & Signor. consi. 10. col. fin. Idem Roma. consi. 349. nu. 7. & consi. 247. nu. 5.

- 1 Fallit 1. quando ex deductis in processu constaret de eodem facto. Bal. in l. i. nu. 67. uersu. super 7. C. qui accu. uersu. Bar. & Ang. in l. denunciaste. §. quid tamen uersu. sed alde. ff. de adult. Imol. in l. is qui reus. ff. de pub. iud. col. si. uersu. extra glo.
- 2 Fallit 2. quando qualitas est de substantia actionis propositæ, secus uero si non esset de substantia, quia deficiēs in probatione qualitatis obtinet in facto principali simpliciter probato. secundum Bal. in l. titia. in princ. ff. solut. matr. & Sign. consi. 14 1. procurat. ubi dicit q̄ quando qualitas adiecta delicto alterat delictum, & pœnam, si non probat absolutur reus. alias secus per d. §. si detracta, & ubi Flor.
- 3 Fallit 3. quando negatiua aliqua proponitur, quia eo tunc non uidetur se astringere ad illam probandum. cum negantis factum nulla potest esse directa probat. uulgata actor, ut Bal. in l. cum te in fine. C. de probat. cum aliis infinitis.
- 4 Fallit 4. quando proponens in libello dicit non se astringens. ut Abb. & Deci. in c. ex parte nu. 67. de rescript. Bar. in l. non ideo in fin. C. de lib. causa, ubi protestatio actoris non iuuat quando subest causa & qualitas quæ necessario probari debet. & idem in l. diuus. ff. de proba.
- 5 Fallit 5. quando apponitur clausula super quibus omnibus & singulis. Bal. in d. l. ij. C. de probat. & l. i. col. 19. uersu. super hoc 7. puncto. C. qui accu. non poss. Ang. in tract. maleficiorum super quibus omnibus & sing. Flor. in d. §. si detracta. ff. de nox.
- 6 Fallit 6. quando proponens petit aduersarium condemnari secundum formam iuris & statutorum, quia tunc nõ probata qualitate de delicto simpliciter condemnari potest, secundum Bal. in d. l. ij. de probat. Bar. in l. rerum quidem

dem Amotarum. ff. rerum. Amor. Alex. in l. Gallus. §. si
ff. de lib. & posthu.

7 Fallit 7. quando actor in fine libelli dicit saluo iure
dendi, minuendi, & corrigendi, secundum communem
doct. in l. edicta. C. de edendo, & Bal. in c. inter dilecti
4. col. uersu. saluo iure, de fide instru. Alber. in l. fin. C.
diuer. rescripti. & Bar. in l. a diuo pio. in princ. ff. de re
dicat. & d. Deci. posuit has fall. in c. ex parte nu. 46. usque
72. & in c. licet causam, a num. 182. usque 196. de probat.

8 Fallit 8. quando qualitas ex prouisione legis est appo-
sita in aliqua dispositione principali: tunc non censetur re-
petita in prouisione pœnali & accessoria secundum Soc.
in l. multa. in princ. nu. 2. ff. de cond. & demonstr. & in
Theore. Bar. in l. stipulat. §. Grifogonus. ff. de uerb. obli-
gu. nu. 4. Girard. sing. 3. nu. 9.

Fallit etiam quando qualitas non inest a natura, quæ
tunc eam probare non tenetur. ut puta si quis allegat
esse clericum, tenetur omnino probare clericatum, quia
nemo nascitur clericus, sed si attestaretur hominem esse
re testiculos, ex quo naturaliter homo habet testiculos,
a natura suæ natiuitatis genitos, ideo si quis asserit illum
non habere testiculos, tenetur uel probare per testes, uel
per rei euidentiã, quia naturalia sunt omnino immuta-
bilia iuribus uulgaribus.

REGULA CLXV.

1 Qualitates si ponuntur copulatiue in aliqua dispositione.
An requiratur concursus utriusque, uel una tantum dicere
est tex. in l. si is qui circa. §. utrum. ff. de reb. dub. & l. falli
§. si. ff. de cond. & demonstr. & l. si plures institu. ff. de cond.
inst. & uide Bar. in l. qui concubinam. in fine. ff. de leg. 1.
Bal. in l. i. ff. de iust. & iur. & idem in l. Gallus. §. & si appo-
rente. ff. de lib. & posth. distinguit, quam tu not. Soci. in d.
§. utrum etiam distinguit hoc modo: aut plures qualitates
respiciunt diuersas substantias, uel species, & tunc una
sufficit. ut puta si in testamento legantur serui albi uel
magni, ueniunt qui sunt absolute albi, uel absolute ma-
gnoi. &

gai. & si legantur uestes emptæ uel paratæ tunc sufficit, altera earum. ita Bar. in d.l. qui concubinam in fine; aut ille qualitates, seu accidentia respiciunt unum subiectum cerum & limitatum & multipliciter qualificatum, & tunc utraque qualitas requiritur. ut d.l. si plures, aut qualitates & adiectiue plures respectu unius generis. & tunc sufficit verificari in uno ut puta si relinquitur quid doctoribus, & medicis, & tunc sufficit una qualitas. pro ut Bal. in d.l. i. ff. de iust. & iur. nu. 5. Ita etiam Gramma. deci. 59. nu. 37. & 38. Felin. Abb. & Deci. in c. 2. de rescript. Corn. consi. 66. circa primum in princ. uol. i.

1 Fallit 1. quando plures qualitates sunt introductæ pro forma, quia tunc una tantum non sufficit. secundum Soc. in l. falsa. §. fin. nu. 2. ff. de cond. & demonst. Cor. consi. 105. l. uol. 2. quia ea quæ sunt introducta pro forma debet ad unguem obseruari. Bal. in l. fin. col. 2. C. de suis & legit.

2 Fallit etiam quando apposita esset, dictio hoc amplius. ut puta si relinquerentur duc. 200. Titio cum peruenerit ad ætatem annorum 30. Item & amplius etiam duc. 200. sepro. An per istã dictionem censeatur facta repetitio præcedentis qualitatis annorum 30. in personam sempronij, tu tene q̄ sic. secundum Soc. in l. plures testamento. ff. de reb. dub. Boe. dec. 314. nu. 6. & Roma. sing. 172. tu audiuisti, quam no. & Per. Gerardi sing. 3. nu. 9.

3 Fallit quando duæ qualitates simul concurrunt, quarũ quælibet potest operari suum officium una non derogat alteri. Ita rex. & ibi Bal. in l. titiæ testatores circa med. ff. de leg. 1. Dinus in l. generi de reg. iur. in 6.

4 Fallit quando se habet ut genus, & altera qualitas ut species, quia species non derogat generi, secundum Dyn. in d. regula, & Bal. in d.l. titiæ testatores.

5 Fallit etiam quando una qualitas se habet ut species & altera. ut indiuiduum, quia eo tunc indiuiduum derogat speciei pro ut not. Dyn. in d. regula.

6 Fallit etiam quando qualitas sunt compassibiles & nullam inuicem habent repugnantiam; tunc una non derogat alteri. ut puta si miles testatur iure communi, non

N pro-

propter hoc renunciat priuilegio militari. l. iij. ff. de milit.
testa. l. antepenul. ff. de priuil. credit.

REGULA CLXVI.

1 Qualitas adiecta ¶ uerbo intelligitur secundum tem-
pus uerbi. ut l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxalib. Anq.
Aret. consi. 148. Alex. consi. 162. nu. 8. uol. 2.

1 Amplia. regulam locum habere in qualitate ad aliqui
dignitatem uel prerogatiuam, quia illa etiam requiritur
tempore quo dignitas uel prerogatiua defertur, ut cum
notuit. & c. dudum. & c. cum in euentis de elect.

2 Amplia. similiter si pater ex forma statuti tenetur ali-
gnare legitimam filio delinquenti, utique tenetur ali-
gnare solum de bonis quæ pater habebat tempore quo
lius deliquit & non de bonis, postea quæ sitis, quia incipit
formari inquisitio contra patrem & eo tempore obliga-
tio incipit habere uigorem. & ideo non debet extendi
alio tempore. Ita Bal. in l. lex Cornelia. ff. de uulg. & pup.

3 Amplia. etiam in casu statuti prouidentis dominum te-
neri pro delicto commissio a famulo quod utique non de-
bet teneri pro delicto per eum commissio antequam esset
eius famulus. secundum Flor. in d. §. si extraneus. nu. 3. ff.
de noxa. & l. si. in princ. ff. nau. Caupo. stab. cum aliis.

4 Amplia. etiam si extaret statutum, q̄ doctor qui con-
suluerit habeat unum duc. pro libra. & tunc quia uerbum
doctor regitur ab illo uerbo consuluerit. Tunc sufficit q̄
tempore consilij sit doctor. Ita est tex. in l. præcipimus. §.
sane. C. de appell. & ibi Bar. format hanc quæst.

5 Amplia. etiam ut si impetrans ecclesiam curacam tem-
pore impetrationis erat inhabilis; nec teneat concessio
liceat tempore uacaturæ reperiatur habilis. ut in c. si eo
tempore de rescript. in 6.

1 Fallit in casu dotis secundum Deci. in consi. 5. nu. 4. in
prima parte uol. consi. ut puta si extaret statutum, q̄ in-
strumenta omnia debeant registrari, seu insinuari, utique
hoc

hoc locum non haberet in casu dotis. pro ut Saly. alleg.
per Deci. in d. confi. 5. nu. 3. uol. 1. & confi. 218. nu. 8. & 9.
uol. i. Gramma. deci. 57. nu. 18. Ant. de But. in confi. 9. n. 4.

2 Fallit etiam quando sermo fit in impropria locutione.
ut puta si diceretur, fiat tale quid non obstante titio si ti-
tius non est in rerum natura, ut sing. Corn. confi. 93. uol.
1. col. 3. l. g. q̄ not. uel si diceretur relinquo dotem uel ali-
menta in ea quantitate, quam habebit T. si titius nullam
dotem habebit utique limitabitur secundum uires facul-
tatis. l. cum post. §. Gener. ff. de iure dot.

3 Fallit etiam ubi tractatur de ætate secundum Deci. in
confi. 443. nu. 24. ubi appellatione filii cum certa quali-
tate, non porrigitur ad nepotem, in quo illa qualitas non
reperitur tempore successionis, quod not. Bal. in l. iij. C.
de suis & leg. Luc. de Pen. in l. Tirones. nu. 7. C. de Tiro-
nib. l. 12. ubi tenet nepotem admitti in regno excluso filio:
quod tu nota, & considera.

4 Fallit in qualitate extrinseca, quæ insurgit speciali pri-
uilegio personæ, talis enim qualitatis non fit repetitio,
quia personæ coherere censetur, & ideo nullatenus de-
bet extendi ex quo personalia ad unam limitatam perso-
nam destinata, non porriguntur, neque se extendunt ad
alias. Ita Ias. in l. si fundum. §. si pater familias. nu. 10. ff. de
leg. i. cum aliis ibi.

5 Fallit etiam quando qualitas est incompatibilis cum
uero. in eadem dispositione, apposito, ut puta si dictaret
statutum, quod clerici teneantur ad solutionem pedagii,
quod laycis imponitur, utique cum regulariter clerici nõ
teneantur ad solutionem gabellæ, pro contractibus per
eos initis. ut Deci. in c. ecclesia S. Mariæ. nu. 270. de cõst.
nisi clericus negotiatur, uel nisi gabella imponatur pro
refectione uix, uel nisi clerici uterentur beneficio statuti
laycorum, quia eo casu clerici tenentur. ut Abb. confi. 6.
in 2. dubio. uol. 1. & in confi. 13. uol. 2.

REGULA CLXVII.

1 Quandounque hæc dictio se extendit usque ad annos
N 2 30. ita

30. Ita Io. Fab. in l. cum notissimi. C. de perscript. anno
30. doct. omnes Ang. Saly. Bal Alber. & Mant. in l. i. C. de
pact. inter emp. & uend. Ias. in l. petens col. 3. uers. ult.
ista. C. de pact. nu. . Cast. consi. 429. uol. 2. & l. si cum
deret. ff. de pign. act. Boe. deci. 351. nu. 6. & q. 182. in prin.
Tiraquel. in tract. de utroque retract. intra certa tempus
. si. i. glo. 2. nu. 6. Corn. consi. 199. h. uol. 2. col. 4. Signor. con-
si. 139. Bal. consi. 303. ad euidentiã. uol. 1. nu. 3. ubi tenet q
pactum, quod cõtinet infinitatẽ a iure est improbatum, &
non se extendit ultra annos 30. Ang. consi. 55. Felin. in c.
cum accessissent col. 13. uers. 2. declaratur de consi. Dec.
consi. 164. non fuisse. col. ult. uers. ubi tenet q illa dictio est
nu. 4. Anch. consi. 268. nu. 4 ubi tenet q illa dictio est
comprehendere omnem modum, tempus & qualitate
Hyr. Cagnol. in repet. l. ii. in col. 18. uers. ille uers. cui
tum est nu. 42. C. de pact. inter emp. Bal. in c. i. in uen-
quandocumque de feud. dat. in uim. l. com. Idem Bal. con-
67. quia ex facto col. 2. uers. non obstat si dicatur, quod
in sententia uol. 3. & in consi. 253. ad euidentiã, uen-
quero utrum ualeat pactum. & est rex. in l. i. in uers. per-
scriptum C. de bonis mat. ibi nullam poterit perscriptio
opponere filiis quandocumque rem suam uendicantibus.
glo. in uers. perscriptio, nisi 30. annorum. Arz.
in l. cum stipulatus sim mihi. col. 3. uers. tu autem con-
dera. ff. de uerb. oblig. Barba. consi. 51. scripsit sapientia.
col. 8. c. secundum. uol. i. & consi. 22. clement. in 6. dubio
uol. 4. Casta. consi. 20. & consi. 11. per totum. Ful. consi. 123.
& alii multi, quos referre & longum & tediosum esset.

- 1 Fallit regula quando ex pacto dictum esset, q̄ semper
quandocumque, & imperpetuũ possent hãreses rem uen-
dicare, pro ut iudicatum fuit Paduã inter uir. nob. d. Pe-
trum Mauroceno cũ Guerino de Odis, quã sententia
eccellent. coll. Par. par. auditis laudata fuit & in aliis multis
annotatis in tract. meo de iur. protho. in. 6. 2. & 3. quos uis
esset, quod non obstante aliqua temporis perscriptio
& ad omnem petitionem & uoluntatem uenditoris uel
hãredum

hæredum suorum possit nel possint quando cunque res redimere uel recuperare, quia eo casu perscriptio non habebit locum, sed poterit semper uenditor rem uenditam consequi & habere. Ita Ang. in l. i. ff. de usucap. & Boe. q. 182. nu. 3. uers. tamen idem Fabi. & nu. 2. q. propter not. quia per pactum potest impediri perscriptio pro ut tenet doct. relati per Boe. in d. q. 182. nu. 8. & 9. sed Guido pap. tenet contra q. 409. in princ. quod uide.

1. Limita. prædicta quando in d. instrumento dictum fuisset, q. uenditor solus & non alius possit consequi rem uenditam de manu emptoris, tamen quia hæredes uenditoris non possent intentare actionem contra alium rem possidentem, & hoc propter dictionem taxatiuam tantum & propter dictionem solus, & non alius.

REGULA CLXVIII.

1. Quælibet causa siue iuxta, siue iniusta excusat delinquentem a pœna ordinaria. tex. est in l. palagii. ff. ad l. stau. de plag. & l. cum igitur. C. de lib. causa. & doct. in l. i. §. si quis in ius uoc. non obt. mod. in l. patre uel marito. ff. de quæstion. Ias. in l. si quis maior. col. i. & l. qui iurasse. ff. de iureiur. & l. si adulterium cum incestu. §. stuprum. ff. de adult. Grammat. deci. §. nu. 26. usque 34. Alex. consi. 103. col. penult. uers. & dato nu. 12. uol. 1. Aret. consi. 80. col. 2.

1. Fallit regula in delictis a natura improbat & reprobatis, & ita dominum si delinquens constare & docere uelit. causam ob quam motus fuerit ad excessum committendum. secundum Bar. in l. dolum. C. de dolo. & Alex. in d. consi. 103. col. penult. nu. 12. uol. 1. ut ex affectione antiquæ amicitie, affectionis, uel ex iure sanguinis aut ex aliis causis annotatis, in tractatu meo ad defensionem in causis capitalibus, uel descriptis per Lucam de pen. in l. ij. C. de desertorib. l. 12. quas omnino uide, & stude si uis scire.

2. Fallit etiam quando mulier relicta usufructuaria bonorum mariti non fecit inuentarium ex quo remisit con-

N 3 festio-

fectione inuentarii, & ideo si non fecit non uidetur esse in dolo, quia ista dispositio testatoris excusat a dolo, & que libet causa, etiam iniusta excusat a poena, secundum Bar. glo. & Bal. in l. i. C. ubi de causa stat. Dec. consi. 418. glo.

REGULA CLXIX.

- 1** Qui non habet in bonis luat in corpore l. si ff. de in ius uoc. l. i. §. si. ff. de poenis. & l. fin. C. de sep. uola. & l. si quis id quod §. in seruos. ff. de iurisd. omn. iudic. & l. quicumque §. quod si. C. de seru. fugit. & hæc regula est uera ubi quis conuenitur action. maleficii. & non ex debito ciuili. Ita Bal. & Cast. in d. l. si. ff. de in ius uoc. Roma. sing. 24. glo. in l. illicitas §. fin. de offi. præsid.
- 1** Amplia. istam regulam etiam si reus uellet cedere bonis. Alber. in rubrica. C. qui bon. ced. poss. circa fin. & in l. 196. Item quero an in poenis in ij. parte statutorum, ubi tenet q. in poenis obuientibus ex maleficio qui non habet in bonis luat in corpore & cessio bonorum sibi non opitulatur. secundum Io. Andr. in c. peccatum de reg. iur. in 6. & glo. c. non satis. 36. distin. in uerfi. & propter debitum quod nota.
- 1** Fallit 1. hæc regula & dic locum habere in poenis descendentibus ex delicto, uel quasi, & non ex debito, uel ex contractu. Ita Bal. & Cast. in d. l. fin. ff. de in ius uoc. & in l. si §. si præfaram, col. 2. C. de iure deliber. nu. 3. uerfi. alii dicunt & uidetur satis rationale, q. not.
- 2** Fallit 2. si is cui multa, seu emenda est applicata uoluerit eum expectare usque quo fuerit effectus soluendo & interim debet remanere in carceribus. secundum Bal. in l. quod si minor §. si seruus. ff. de minor. ratio quoniam inuita parte aliud pro alio solui non potest, & ita tenet Franciscus purpur. in l. imperium nu. 334. ff. de iur. omni. iudi. & l. quicumque. C. de ser. fugit.
- 3** Fallit 3. hæc locum habere in uilibus & abiectis personis, quia in aliis personis, omnis minima poena corporalis.

ralis, excedit quantuncunque pœnam pecuniariam. l. in
feruorum. ff. de pœn. Par. de Puth. in tract. findic. in uersa
iudex qui in criminibus ubi omnis modica cohercio seu
castigatio in uilibus personis, pœna est: Saly. in l. et si se-
nerior col. 2. uers. opposi. 2. C. ex quibus causis infam.
irrogat.

4 Fallit etiam ubi extaret statutum, q̄ non soluendo con-
demnationem in termino mensium 6. debitor detineatur
in carceribus, hoc uidetur rationabile, quia statuta lo-
quentia simpliciter de damno soluendo intelliguntur se-
cundum iura communia. Anch. consi. 182. uidetur prima
nu. 6. & uide in hac materia. Felin. in c. ad deliberandam,
& Boe. deci. 49. nu. 9. & 10. & doct. in l. incredibile. C.
de pœnis. Marf.

REGULA CLXX.

Quilibet de ecclesia admittitur ad agendum pro iuri-
bus ecclesie sine mandato, data negligentia p̄lati.
Abb. & Felin. in c. olim de testib. col. 3. nu. 2. glo. ii. in uer-
bo quilibet: ut c. dilecti. de maior. & obed. & ibi Innoc. &
s. sui autem. in auct. de eccl. tit. & Bal. in l. nequicquam. §.
fin. ff. de offi. procons. & legat.

1 Amplia. 1. quando ille particularis agens, uel compa-
rens pro ecclesia sua promitteret de ratho, & negotium
contentiosum ageretur nomine ecclesie, quia rati habi-
tio retro trahitur & mandato æquiperatur. Ita doct. in c.
sicut tuis de symo. & ibi Felin. nu. 1. in glo. in uerb. conse-
feris. Bal. in l. penul. col. 5. C. de execut. rei iudic.

1 Fallit in clericis regularibus, quia unus solus mona-
chus non potest agere pro ecclesia sine mandato & licen-
tia habetis tex. est in c. ex parte de postu. p̄lat. Abb. &
Ant. in c. si quis presbyterorum, de reb. eccl. non alien. &
c. non liceat xii. q. 2. & doct. in l. i. C. si per uim, uel ali o
modo, ubi quando absens fuit spoliatus, quilibet potest
agere pro sua spoliatione sine mandato.

3 Fallit etiam quando monachus uellet agere pro abbate
sua

- suo Incarcerato, quia nulli dubium, q̄ in hoc casu potest agere & sine mandato comparere, secundum Abba. in d. olim. col. 4. uers. ad prædicta, uide tu, etiã Felin. ibi na. de symo. & in d. l. i. C. si p̄ uim uel alio modo lapsus a. t.
- 3 Fallit etiã in impetranda dispensatione pro aliquo, quia tunc cum speciali mandato admittitur, tex. est. innotuit de elect. & ibi d. Abb. & Barba. in c. sciscitatio in integ. restit. & ibi d. Hostien.
- 4 Fallit etiã in impetratione litterarum pro beneficio obtinendo pro ut quotidie fit per aduocatos & interuenientes pro aliquo ad pedes S. D. N. Papæ, & ad pedes illustrissimi Duc. domini Vener. quia tunc non requiritur mandatum, sed sine mandato potest comparere, secundum glo. quæ est sing. in c. ad aures de rescrip. & in c. nonnulli eod. tit. in uers. speciali mandato in fine uer. secus, q̄ not.

R E G U L A C L X X I .

- 1 Rector petens fructus sui beneficii, tenetur ostendere primo titulum sui benef. ii. ratio quia administrator est similis procuratori, secundum l. si quis inficiatus. ff. de pro. & ibi Bar. & Franciscus de Curte, & idem Bar. cons. 184. & glo. in c. fi. 5. q. 3. & si procurator tenetur ostendere per mandatum procurat. in iudicio ut l. procuratoribus, & l. nulla de procurat. C. & l. non solum. §. qui alieno. ff. de procurat. in glo. in uers. debet circa mediam: ergo tenetur etiã administrator ostendere titulum suæ exactionis. Innoc. & Host. in c. i. de conc. præbend. in 6. Boe. late in q. 313. nu. 1. & 2. Cassan. cons. 30. num. 26. deci. Roth. in no. num. 4.
- 1 Fallit quando rector haberet liberam fructus sui beneficii administrationem & diu esset in possessione exigendi fructus sui beneficii, quia eo casu sufficeret probare communem reputationem & q̄ est habitus & reatus & reputatus, pro administratore: argumento. l. Barbarus Philippus. ff. de officio præto. & sufficit cõmunis reputatio secundum

secundum Boe. in d. q. num. 2. & Bal. confi. 478. nu. 15. uo-
lu. 4. q. not.

- 2 Fallit 2. quando possessio alterius esset antiquior, quia
titulus sibi in hoc non patrociniatur secundum Bal. in l.
data opera in fine. C. ui accusa. Alexan. confi. 88. n. 12.
uol. 5. Deci. confi. 303. nu. 9. & c. licet causam. n. 97. de pba.
- 3 Fallit hæc regula cæteris paribus, quia qui habet titu-
lum uincit alios. secundum Bal. in l. si duo col. penult. ff.
ui possidet. l. i. C. eo. tit. & idem Bal. in l. qui accusare. C.
de edendo, nam ex titulo possessio præsumitur antiquior.
secundum Bal. in l. post sententiam 2. col. C. de sent. Deci.
in c. licet causam. nu. 100. de probat. & sic titulus admi-
niculatur possessioni, & iustificat possessionem. secundum
Bal. in l. ordinarii. C. de rei uendicat. & Bar. in l. si de eo. 6.
fin. ff. de acqui. possession. q. not.
- 4 Titulus in iure multipliciter exponitur, secundum Lu-
cam de Pen. in l. absit. nu. 3. usque 10. C. de priuil. do. Aug.
lib. 11. & titulus per tempus probatur. tex. est melior in
iure. in l. cum de in rem uerso. ff. de usuris. ibi longo
tempore præstitisset. q. not.

REGULA CLXXII.

- 1 Reconuentio an locum habeat coram arbitris necessa-
riis ex forma partis 1555. & statuti. Tu teneres, q. sic
per doctrinam Bar. in l. si. C. de iudic. eo quia arbitria sunt
reducta ad instar iudiciorum, & Bar. in l. si quis maior. C.
de transact. contra c. cum dilectus. de arbitris: attamen, tu
conclude & tene partem negatiuam, stante maxime com-
promisso facto. in quo nil dictum fuit per partes de re-
conuentione. unde consulo sine pecunia, quod in com-
promisso adiiciatur & apponatur cum beneficio recon-
uentionis, & aliter non poteris uti beneficio conuersi seu
reconuentionis, & fuit sing. doct. Ias. in l. est receptum
in penult. col. in fine. nu. 13. ff. de iurisd. omn. iudic. eo quia
iud. arbitri nullam habent, uel habere possunt auctorida-
tem imperium, seu notionem inter partes, nisi quantum eis a
partibus est attributa secundum c. cum dilectus. de arbitris.

- 1 Amplia. regulam ut locum non habeat etiam in causa appellata, pro ut sp. in tit. de reconuentione. nu. 12. §. ut dicamus. uerfi. sed nunquid coram iud. appellat. Gual. q. 437. nu. 102. & idem sp. in tit. de appell. §. de officio ad quem appell. uerfi. sed nunquid in causa appellat.
- 2 Amplia. ut locū non habeat in iuditijs requirentibus iurē expeditionem, secundū Host. & Rom. sing. 781. & Soc. in c. cum dilecti de ord. cognit. & Feli. in c. i. de mut. pet.
- 3 Amplia. ut non habeat locum in causis clericorum coram layco motis in causa spiritali. secundum Deci. in c. at si clerici de iudit. nu. 53. glo. in c. tuam. de ord. cognit. & 3. q. 8. c. cuius in agendo, Mar. Soc. in c. i. de mut. pet. cum 10. limit.
- 4 Amplia. in omnibus causis fauorabilibus non habet locum reconuentionio ut in dote, libertate, & matrimonio. secundum Decium in d. c. At si clerici nu. 200. de iudit. c. si. de re iudica.
- 5 Amplia. ut non habeat locum coram arbitro electo de consensu utriusque par. secundum Bar. in auct. & consequentur in fine. C. de sententijs. & Abb. in c. i. col. 1. & post. de mut. pet. & Ias. in l. iij. in fi. ff. quod quisque iur.
- 6 Amplia. d. regulam & dic q̄ in causis executis non habet locum reconuentionio secundum Bal. in auct. & Bar. in d. auct. & consequentur col. iij. in fin. uerfi. quæro nunquid sp. in tit. de reconen. §. nunc dicamus. uerfi. sed quid si agebam, & idem Bal. in l. iij. in princ. not. C. qui ad lib. proclam. non lic.

REGULA CLXXIII.

- 1 Regulæ semper est standum donec probetur limitatio. c. ad decimas, de rest. spo. in 6. & lex quacunque. ff. si quis in ius uoc. non ier. & qui habent regulam pro se dicunt esse certi. ut l. omnis diffinitio. ff. de reg. iur. & Bar. in l. quotiens. ff. si quis caut. Dec. in c. in præsentia. nu. 55. de proba. & regularū una est permissua, & altera prohibitiua in dubio præfertur prohibitiua secundum Alex. in l. si conuenerit. ff. de re iudicat.

AFFIR-

- 1 Bonus quilibet praesumitur praesumptione naturae. l. merito. ff. pro Soc. & l. semper in dubiis. ff. de reg. iur. Bar. in l. Cassius. ff. de senat. Genes. c. i. nam omnia quae fecit Deus erant valde bona.
- 2 Beneficium ecclesiasticum per triennium possidens, non potest molestari in possessorio, uel petitorio. clem. i. in uersu. triennio de sequ. poss. & fruct. Boe. deci. 24. nu. 1. 2. & 3. & est regula cancella. de triennali possessione, & ibi Gomes.
- 3 Aetas in delictis atrocissimis non excusat. l. auxilium. §. in delictis. ff. de minor. l. licet. C. si aduers. delict. Guilm. Mayn. in l. ferre. nu. 30. ff. de minor.
- 4 Interest reipubl. ne quis re sua male utatur inst. de iis qui sunt sing. uel alien. iur. §. fin.
- 5 Impedito ob aduersarii potentiam non currit prescriptio. in l. omnibus causis pro facto. ff. de reg. iur. & ibi Deci. num. 10.
- 6 Legitimus in uita patris aufert hereditatem uenientibus ab intestato. Bar. Alex. & Ias. in l. Gallus. §. & quid si tam un. ff. de lib. & posthu.
- 7 Mulier solut. mat. non tenetur stare locationi factae per maritum. secundum Cyn. Alber. & Bar. in l. emptorem. C. locati, licet aliqui teneant contra, sed prima uerior.
- 8 Emptor tenetur stare locationi in fundo uendito ecclesiae. Ita Bar. in l. cognouimus. nu. 2. C. de mancip. & Roma. in §. si uir in quinquennium. nu. 13. ff. sol. matr.
- 9 Fur in quocunque loco reperitur cum re furtiua puniri potest, secundum Bar. in l. si dominum rei. nu. 2. ff. de fur. Cast. in consi. 458. nu. 2. uol. 2. Ang. in uerbo uestem celestem. nu. 15. & ibi Arim. qui multa adducit.
- 10 Frater contra fratrem tam in causa ciuili, quam criminali non potest cogi ad testificandum. Ita tex. in l. lege Julia. ff. de testib. & l. parentes. C. de testib. Felin. in c. cum oporteat. nu. 3. & ibi Io. de Imol. de accusat.
- 11 Domestici fides tam de iure naturali, quam ciuili improbat. l. etiam. C. de testibus. Fallit quando ueritas aliter haberi non potest & ad defensam. ubi collaterales admit-

- admittuntur, & ad uindictam publicam. l. sed & si quis ff. si quis caut. & ibi Iaf. nu. 405. Bal. in l. parentes. C. de not. in l. Pomponius. §. rati. ff. de procurat. in uerfi. rati. glo. in l. ii. in uerfi. narrationem. C. de iuram. calumnia quæ incontinenti fiunt uidentur inesse.
- 13 In hypothecaria re perempta præcium succedit loco rei. Ita Alex. consi. 108. nu. 8. & 9. uol. 5. & est tex. in l. de dist. pignor. & hoc in subsidium, & ista sint tibi corda, ut scias formare libellum. in act. hypothecaria.
- 14 Cōmunitas immunitatem concedere non potest. Alex. in consi. 101. nu. 3. uol. 1. all. l. uacuat. C. de decu. lxi. & in Luc. de Pen. nu. 3 & in l. immunitates. C. de agr. & cens.
- 15 Semiplene probati deferendum est iuramentum in supplementum probat. si petitum fuerit, doct. omnes in l. monendi. ff. de iureiur. & Alex. in consi. 66. nu. 1. uol. 1.
- 16 Naturalis substitutum excludit, quando in testamento dicitur, si talis decesserit sine filiis, seu liberis, tunc fratrem substituo, uel alium. l. lucius. §. fin. ff. de leg. ii. uul. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad Trebell. Alex. consi. 94. con. fideratis. uol. 1.
- 17 Ultima uoluntas testatoris est obseruanda. l. iij. ff. de adim. legat. 13. q. 2. c. ultima uoluntas. Alex. consi. 134. uol. 1. nu. 2. & consi. 7. uol. 4. de consi. 475. nu. 1.
- 18 Vniuersalis successor tenetur stare collono. l. uiam ueritatis. C. locat. & l. hæredem. ff. de reg. iuris.
- 19 Omnis actio spacio 30. annorum collitur. l. omnis & l. sicut. C. de perscrip. 30. uel 40. ann. & in parte senat. 1488. & 1496. in excellent. consi. x.
- 20 Successio ex testamento regulariter procedit secundam naturam successionis ab intestato. l. i. §. uocetur. ff. de bon. succ. contra tabul. inst. de legatis. §. legari. Soci. consi. 271. uol. 2.

REGVLÆ NEGATIVÆ

- 1 Regulæ negatiuæ, nemo potest facere, quin leges locum habeant in suo testamento. l. nemo. ff. de leg. 1.
- 2 Commu-

- 2 Communis error non excusat illum qui scit de illo errore. Dec. in confi. 407. nu. 2. Cal. in c. ad probandum de re iudicat. uulg. l. Filippus Barbar. ff. de offi. præ.
- 3 Obergeratio ordinis iudicarij nullo modo remitti potest. c. de causis de off. delega. Bal. in l. i. in fine. C. ne liceat in una & ead. causa Rom. sing. 770. nu. 1.
- 4 Forensis possidens bona in alieno territorio, non potest collectari in loco originis, uel domicilij, Dec. confi. 694. nu. 10. Bar. in l. i. uers. Item quæro col. 3. C. de mulie. & in quo loco. l. x. Alex. confi. 52. uis. nu. 1. & 5. uol. 5. & Bal. in l. etiam. C. de exec. rei iudica.
- 5 Absens ex causa reipublice uel ex alia iuxta causa, non tenetur dimittere procur. Dec. confi. 138. nu. 8. glo. not. in uers. absentia c. i. quo tempore miles. in usib. feud.
- 6 Bona alienari prohibita, non ueniunt in generali obligatione Bar. in l. codicillis. §. instituto. ff. de leg. ij. Dec. confi. 422. nu. 7. uol. 2.
- 7 Captus relaxari non debet, si constat de debito, licet captura nulla sit, ita Pau. de Cast. cõfi. 39. in causa capturæ. in fi. l. fi. §. ff. quod met. causa Dec. cõfi. 449. nu. 19. q. not.
- 8 Certus certiorari non debet. l. eum qui. ff. de reg. iur. & l. ff. de a. st. Deci. confi. 618. nu. 3. uol. 2.
- 9 Solutio census facta per tertium suo proprio nomine prodest. uero emphiteotæ, secundû spec. in §. nunc aliqua uers. 82. in titulo de locat. Bal. in l. arboribus. §. quid tamẽ in fine. ff. de usuf. & Deci. in confi. 650. nu. 16. uol. 2.
- 10 Pactum seu conuentio de hæreditate uiuentis non ualeat. l. fin. C. de pact l. quidam. §. donationis. ff. de donat. Deci. confi. 31. nu. 1. uol. 1.
- 11 Promissum sub cõditiõne nullo modo debetur nisi prius adimpleta dicta cõditiõne. Bar. in l. i. §. diuus. uers. 2. casu col. 4. ff. de uar. & extraord. cognit. Bald. in l. si uno. §. cum. col. fi. uers. prædicta uera sunt. C. locat. Deci. in confi. 70. nu. 1. uol. 1.

REGVLA CLXXV.

- 1 Rezmere totam rem uenditam si quis promisit ex pacto:

Cito: an unus hæredum uenditoris, seu promisorum
 sit redimere. doct. tenent, q̄ unus sine alio non possit
 in l. ii. ad fin. uerfi. sed qui si unus ex uendito. C. de padu
 ter empt. & uendit. & Bar. & Castr. in l. si quis aliam. de
 solut. quoniam in iure indiuiduo unus sine alio non possit
 ut l. ii. §. ex his. ff. de uerb. oblig. & unus non debet sine
 terius uoluntate ius consocii præoccupare. l. si quis stipu
 latus. §. si lancem. ff. de solut. Soci. cons. 16. nu. 1. & 2. uol. 4.
 & Alcia. in l. iiii. §. Caro. nu. 53. ff. de uerb. oblig. & l. fistu
 las. §. qui fundum. ff. de contrahen. empt. Deci. cons. 41.
 nu. 3. & 4. Bal. in l. si noxale. ff. de noxa. act. & l. i. §. sed qu
 tiens. ff. ad trebel. & ibi Soc. Boe. deci. 182. nu. 18. & 19.

- 1 Fallit 1. quando promisit rem tradere infra annos
 tantum ex quo obligatio ad rem tradendam est indiuidua
 & unus non potest totam reemere, seu redimere sine alio
 secundum d. l. fistulas. §. qui fundum. ff. de contrahen. emp.
 & ibi Bal.
- 2 Fallit 2. quando ex legis dispositione tenetur quis re
 uendere, quia uerba legis uerificantur in uno.
- 3 Fallit 3. quando quis tenetur rem aliquam mobilem in
 diuiduam reuendere secundum Fulg. in l. quod si nollit. §.
 idem Marcellus. ff. de edict. edict. & in 2. not. Czpol.
 ibi. quæ not.

REGULA CLXXVI.

- 1 Retractus introductus ad fauorem agnationis an loci
 habeat etiam aucto precio, non obstante, q̄ res transferretur
 per mille manus. Tu conclude, q̄ sic secundum Bologniam
 cons. 25. in 3. dubio uerfi. & nota q̄ tale ius. & l. i. C. de
 fund. rei. p. l. ii. Bal. cons. 410. & 459. uol. 4. & cons. 369.
 præmissis. col. p. uol. 2. & l. qui officii. ibi præterquam
 trem. ff. de contrah. empt. & in l. hæc uenditio. §. ult. ff. de
 eo. tit. & ibi Bal. Boe. deci. 76. nu. 6. 7. & late dixi, in tractu
 meo. de iure prothom. §. 4.

- 1 Fallit hæc regula sequentis stridationibus rerum uendit.
 carum.

rarum, & quiete decursis nullo contradicente. pro ut late & ample dixi in tract. de iure prothom. §. 3. & ii. n. 17.

2 Fallit etiam in & quando infra tempora a lege præfixa annotata est cōtraditio. in officio curiæ procurat. & facto deposito lata est sententia documenti per iud. d. curiæ.

3 Fallit etiam quando est manifestus error in co. finibus appositis in instrumento uenditionis, quia neque stridat. tempus potest officere iuribus præsentantium, pro ut ample dixi in tract. meo de iure prothom. in §. & præsertim quia error inducit malam fidem, ut in regu. 255. d. Petri Duenna.

REGULA CLXXVII.

1 Regalia quæ dantur domino directi domini, pro labore inuestituræ & inducendo eum in possessione rei uenditæ laudemia appellatur. secundum tex. in l. fi. C. de iure emp. Bal. Iaf. Saly. in d. l. & Guid. papa. q. 101. nu. 3. quæ possessio datur liuellario mandato iudicis. Citatis de iure curandis, secundum cap. licet episcopus cum glo. in uers. uocato de præbend. lib. 6. & c. potuit extra locat. cum aliis infinitis.

2 Fallit hæc regula, ut non habeat locum in eo, qui habet possessionem rei uenditæ actualem per præcarium uel per retentionem ususfructus, aut etiam donatæ, uel cessiæ modo prædicto ex quo præfertur postea habenti possessionem realem tantum sine præcario; & hanc opinionem tenet Alber. in l. quoties duobus, C. de rei uendit. & Iac. de Sussa. relati per Io. Andreæ in add. ad specul. in tit. de emp. & uendit. §. i. in uers. not. q. si res.

3 Fallit etiam quando primus emptor habuit fictam traditionem, sed bene habet instrumentum emptionis, seu inuestituræ, & primo fuit inuestitus & recognitus pro domino rei uenditæ, uel inuestitæ, & is præfertur alteri, qui non habet instrumentum, uel fuit inuestitus. Ratio quia dominium, per traditionem realem etiam soluto precio non transfertur in emptorem sine uoluntate & assensu

201
sensu domini, quia res mea a me sine facto meo auferri
potest. Guid. pap. q. 112. & q. 36. & q. 162.

REGULA CXXXVIII.

1 Raptores fugientes ubique capi possunt & puniri
potes. C. de episcopis & cler. & l. unica. in fine. Ibi
fori per scriptione. C. de raptu uirg. Bal. Ang. Cyn. & Sal.
& Alber. ibi & hoc propter atrocitatem flagitij.

1 Amplia. ut bonorum raptores & criminaliter & ciuili-
ter puniri possint. ut l. i. & ij. ff. de bon. rapt. & inst. de pub.
iud. §. Item l. Iulia. de ui.

2 Amplia. ut non solum raptor, sed etiam cooperator
auxilium & consilium scientur dantes, ad rapinam fac-
tam accerrime puniri debent. ut l. raptores. C. de epi-
scopis & cler. & ibi doct.

3 Amplia. ut etiam rapientes pueros causa libidinis
sunt sodomitæ, ij capitali pœna puniri debent. ut l. qui
uir nubit in foem. C. de adult. l. iij. §. qui libidine. ff. de
auct. ut non lux. contra naturam col. 6.

1 Fallit in muliere alias deflorata ab alio, quia cum
gñita & practicata fuerit ab alio præsumptio insurgit
non per uim, sed uoluntariæ ad amicum accesserit. l. i.
Pet. de Bag. confi. 85. nu. 6 & 7. uol. 2. crimin. & Alber. in
ij. par. stat. q. 92. Corn. in sing. suis in uerf. uis fol. 182. b.
l. si ea. & l. quæ ad notorium. C. de adult. Gand. in tractu
quæst. uariis. nu. 3. & Marf. in §. diligenter. nu. 106. & Cuius
confi. 108.

2 Fallit in muliere uestita habitu meretricali. l. apud
beonem. §. si quis uirginem. ff. de iniur. & Pet. Bagar. in
fi. 85. n. 8. uol. 2. crimin. bonif. in tract. de mal. in uerf. n.
182. b.

3 Fallit etiam in muliere uolente, quia in uolente
cadit uiolentia. l. raptores. C. de episcopis & cler. Dyn.
c. scienti, de reg. iur. & non apparet de dolosa persuasio-
ne & seductione secundum Io. Fab. inst. de publ. iudic.
In autem raptus, & d. Gilio. de Cremona. confi. 40. nu. 128.

alias obtinui in quodam casu Mestrix sequuto in fauorem
f. d. Iacobi a Capello contra quandam mulierem de Bar-
delinus 1564.

- 4 Fallit etiam ubi præcessit tractatus de nuptiis, & ma-
trimonio celebrando, quia raptus non est punibilis. se-
cundum opin. coll. Pisani, in consi. 104. ad sit uol. 1. consi.
crimin. all. Ant. de But. in c. penult. de rapto in 1. & 1j. not.
& Io. de Anna. & Abb. Corn. consi. 80. num. c. & d. uol. 2.
Abb. in c. ex parte nu. 24. & 28. de restit. spol. Dec. consi.
234. in effectu nu. 8. Marf. in l. unica. nu. 302. C. de rapt.
Sp. consi. 5. nu. 1. uol. 3.

REGVLA CLXXIX.

- 1 Renunciare non uidetur, iuri sibi competenti, qui ius
suum ignorat. l. nemo fraudare. ff. de reg. iur. & ibi Deci.
Anch. consi. 128. ad fin. quod not. Din. in l. scienti. de re. iu.

1 Amplia. ut qui renunciat omni iure quod habet uel ha-
bere sperat intelligitur de spe subsistente ex causa de præ-
senti, & non de ea quæ oriri posset de futuro, secundum
Bar. in l. post emancipationem. ff. de lib. leg. & l. si uxor. §.
diuus. ff. de adult. Felin. in c. si diligenti. col. ult. uersi. 10.
fallit de foro compet. & doct. omnes in l. si quis in con-
scrib. C. de pact.

- 1 Fallit quando in renunciatione diceretur, renunciauit
omni iure sibi competenti tam de præsentis, quam de fu-
turo, ut Abb. in c. ex multiplici de decimis. Bar. Bal. & Sa-
ly. in l. hæredum in princ. ff. mandat. & ideo qui renunciat
debet esse circumspectus, ne effuso sermone obloquatur,
ne incidat in periculum.

- 2 Fallit in renuncia legitimæ, seu supplementi legitimæ,
quia licet quis renunciat omni iure suo, non tamen se ex-
tendit ad legitimam nisi de ea sit facta specifica & nomi-
nata renunciatio, secundum Boe. in q. 3. nu. 9. qui all. tex.
in l. si quando. §. & generaliter. C. de inoff. testa. & l. om-
nes. in uersi. specialiter & nominatim. ff. de perscrip. anno.

30. & ibi Bal. & Ang. Rom. confi. 277. Oldra. confi. 132.
Zabar. confi. 60. col. 2. in fine, & confi. 97. Barba. confi. 55.
col. i. uol. 2.

3 Fallit hæc regula cum de fraude agatur. secundum Bal.
in c. i. col. 2. uerfi. sed nunquid de plus petit. l. cum qui
persuaserit. ff. de dolo.

4 Fallit etiam in dolosa persuasione. ut l. i. §. persuadere
ff. de seru. corrupt. nam ex consilio fraudulento homo effi-
citur deterior, & ob id sollicitando, instigando, & persua-
dendo si homo redditur deterior. Tunc consulens, &
persuadens tenetur de malo confi. ut l. consilii. ff. de reg.
iur. Bal. in l. motum in fine. C. quod met. causa.

R E G U L A C L X X .

1 Rustici tenentur deferre, decimas & primicias sacer-
dotibus in suis horeis. ut est glo. not. in uerfi. in horea. c. 10.
uerimini. 16. q. 1. & c. decimas, quas in usum. in uerfi. in
horeum. 16. q. 7. & Ias. in l. 2. nu. 92. C. de iur. emphit.

2 Fallit nisi consuetudo loci aliter se haberet pro; ut est
Paduæ, Tar. ac Veronæ, in quibus locis blada in campa-
neis solui & exigi debent secundum statuta locorum, pro
ut Bar. in l. suo uictu. ff. de oper. liber. Petr. de Vbaldi. in
tract. de duobus frat. in 6. q. 15.

3 Fallit 2. quando decimæ seu primitiæ solui debent cle-
ricis in certa & limitata specie, quia ibi tradi & solui de-
bent ubi res est. Ita tex. in l. sed & si susceperit in §. si ea
res. ff. de iuditiis.

3 Fallit 3. quando testator expressè disposuisset in loco
creditoris blada & fruges esse soluendas, seu certo alio
loco, quia eo tunc uoluntas testatoris pro lege est obser-
uanda. l. i. C. de sac. san. eccl. c. cum esses & seque. de testa.
Alber. in l. 2. nu. 22. de iure emphit. & l. Item illa uerba in
princ. & ibi glo. non uenit. ff. de const. pecu. Abb. in c. licet
il primo nu. 13. de simon.

4 Fallit etiam quando debitum est obsequiosum, uel re-
uerentiale. ut l. quod nisi. §. ex prouincia. ff. de oper. liber.
& l. sed

& l. sed & si susceperit. §. si libertis. ff. de iudit. & ibi Bar. dicens, q̄ si relinquitur scholari certa quantitas pecuniæ in auxilium studij, tale legatum debet præstari in studio. Ita etiam Iac. de S. Georg. ibi nu. 2. & ibi lanc. Decius.

5 Fallit etiam in casu impossibilitatis, ut si pater propter aliquod delictum missus esset in exilium tunc propter impossibilitatē tenetur filius mittere alimenta ad locum habitationis patris, ut in auct. de incest. nupt. in §. si uero contigerit col. 2. & ibi glo. in uersis. & alia necessaria. ut l. si quis a liberis. §. si uel parens. ff. de lib. agnoscend.

6 Fallit etiam quando esset determinatus locus in quo decimæ debeant offerri, quia tunc ad illum locum determinatum, tam creditor, quam debitor accedere debet. per tex. in l. i. ff. de eo quod cert. loc.

7 Fallit etiam hæc regula in bannito, nam si debitor promisit soluere Paduæ & eueniat, q̄ creditor sit bannitus de illo loco. Tenebitur debitor alibi soluere, quod est speciale in bannito. Ita Bal. in l. usuras. C. de solut. & ibi glo. Roma. sing. 72. Bal. in c. cum sit de foro compet. in princ. Franciscus Crem. sing. 124.

REGULA CLXXXI.

1 Ruinosam domum ecclesiæ, sciens si quis ecclesiā mandato episcopi reedificat, seu reficit, ius patronatus acquirit. tex. est in c. 3. extra de iure patronatus, & l. fin. ff. de operibus, & auct. ut nul. fab. orat. dom. §. i. uersis. sin autem col. 5.

1 Fallit in conductore, seu inquilino expulso propter necessariam refectionem domus, qua expulsionem facta potest inquilinus instare & petere se reponi debere in re conducta, secundum glo. in l. si duo. §. inquilinus, in uersis. testari. ff. uti possid. & ibi Bar. ubi exclamat pro intellectu l. eden. C. locat. & c. propter sterilitatem, eo. tit. Roma. in sing. 235. Cremenf. sing. 72. tu scis. Mars. in rubrica de fideiuss. q. 31. nu. 223.

2 Fallit etiam in domo quæ debet demoliri, culpa & ex delicto

○ 2 delicto

delicto proprietarij. si in eadem quis habet usumfructum
secundum Bal. in l. si quis. §. si filius. nu. 2. ff. quod quisque
iur. q̄a ususfructus potest pro iure & interesse suo petere,
& pronunciari facere, q̄ durante uita sua. domus ipsa
deuastetur, quia ususfructus non finitur propter bannum.
Bal. in l. illicitas. §. qui uniuersas. nu. 3. ff. de offi. præsid.
qui se remittit ad Cyn. in l. corruptionem. C. de usu &
habit.

R E G U L A C L X X X I I .

1 Saluusconductus a solo principe, imperatore, uel a fe.
natu, uel ab habente potestatem ab eis, dari uel concedi
potest, alicui priuato, quæ fidantia & securitas appellat
tur, & data, non debet infringi ullo modo seu uolari per
tex. in l. i. ff. Ad l. Iul. maiest. & ibi Ang. Alber. & Bar. &
utimur. ff. de sep. uiolato. & ob id offendentes eos, qui ha
bent saluumconductum incidunt in crimen lege maiest.
secundum doct. & præsertim. Ang. Bar. Io. de Plat. & Lac.
de Pen. in l. nullam uim. C. de nauicul. l. i. r. & Alberus
illicitas. ff. de off. præsid. col. pen. uer si. sed quæro quid

1 Amplia. 1. quod excellēt. consilia urbis Vener. dant &
concedunt securitatem, seu fidantiam salitis, hebreis, seu
aliis personis indigentibus, pro particulari eorum com
modo & beneficio, & datus ab omnibus seruari debet, &
inuiolabiliter manuteneri ob fidem publicam, secundum
Alex. consi. 75. col. 2. uol. 5. Deci. consi. 51. col. 2. in princ.
uerfi. unde uidemus. Marf. consi. 84. nu. 4 r. uol. 2. & sing.
540. hodie fui interrogatus. Gui. pap. q̄ 417. ante fin. q̄ no
2 Amplia. 2. q̄ domini supraconsules ex autoritate
bi a senatu attributa dant & concedunt omnibus saluam
fidantiam, seu saluum onductum per mensem unum, &
datus seruari debet secundum Bal. in l. pacisci. ff. de pact. &
Mar. laud. in tract. suo de confed. princip. not. 48. & 49.
Sunt etiā partes 1395. maioris consi. & postea per mensem
4. iuxta partem M. consi. 1413. & insuper nota q̄ securi
3 tas data bannito ¶ ueniendi intelligitur, in dubio proprie

ma uice. ut Abb. & Felin. in c. in nouamus de treuga, & p^a ce. Bar. in l. i. ff. ad l. Iul. maieft. Ange. in l. utimur. ff. de sepul. uiolat. per tex. in l. boues. §. hoc sermone. ff. de uerb. signifi. ubi hoc sermone dum nupta erit, de primis nuptiis intelligendum est. Bal. in l. licet iij. q. C. mandat. ubi si quis promittit reapere Molendinum intelligitur pro prima uice. q̄ tu nota.

- 1 Fallit 1. quando primus non tenuit, & omnino est reiterandus est. Ita Bal. in c. olim de rescript. ubi si est data potestas prorogandi intelligitur pro prima prorogatione. Bal. in l. i. ff. de opt. legat. Roma. consi. 329. Bal. in l. fin. C. de contrah. empt. uer. 4. quæro. Rota c. i. de præben. in antiquis. Bal. in l. si ut proponis. C. quom. & quando iudex.
  - 2 Fallit ubi sermo profertur in materia quæ de consuetudine requirit reiterationem. Bal. in l. i. C. de fideicom. ubi si testator iubet uxorem uestiri post mortem intelligitur donec in uiduitate permanserit per l. plenū. §. æquiti. ff. de usu & habitat.
  - 3 Fallit quando licentia esset data usque ad certum tempus, quia hoc non potest intelligi de prima uice, sed quoties uoluerit infra illud tempus. Bar. & Raph. in l. si. mihi & ticio. ff. de uerb. oblig. & per tex. in l. sicut in anno. ff. qui bus mod. usus amittat. iunct. doct. Bar. in l. i. ff. ad l. Iul. maieft. ut si est concessa securitas alicui eundi & redeundi pro pace habenda, tunc intelligendum est q̄ ille talis possit ire & redire, donec pendet tractatus pacis.
  - 4 Fallit quando per primum actum non est satisfactum menti disponentis, ut putat dicit statutum, q̄ causæ propinquorum debeant compromitti. utique per primum cōmissum non est satisfactum statuto. si est expiratum, sed debet iterum compromitti, quia intentio statuti est, q̄ lites inter coniunctos finiantur. Roma. consi. 504. in casu propositæ col. 1. Soc. consi. 231. uisa diligentur. uer. si. i. circa ea. uol. 2.
- Fallit etiam quando profertur sermo negatiuus, quia extenditur ad quemlibet actum. secundum Old. consi. 16. thema tale est, ubi si testator dicit instituo filiam meam

si nupserit nobili, & si nupserit mercatori eam primo hereditate mea, filia primo nupserit mercatori: illo defuncto uult filia nubere nobili, utique filia priuatur hereditate, quia sermo negatiuus actu primario non finitur. alleg. fin. ff. de uerb. oblig. l. hoc genus. ff. de cond. & demon. cum aliis.

- 6 Fallit etiam quando dispositio inducta per uiam privilegii, esset temporalis, intelligendo de prima uice, quia hoc esset contra naturam privilegii quæ est, ut sit perpetuum. ut regula decet de reg. iur. in 6. Ita Io. And. in c. uersi. sed pone q̄ episcopus de uerb. signifi. in 6. domin. in c. licet §. i. de privilegiis.
- 7 Fallit in bannitis, quæ fidantia dari non debet, & dari seruari non conuenit secundum tex. in l. relegati in fine. l. ad bestias in fine. ff. de pen. & Alber. in l. præsent. C. de ijs qui ad eccl. confug. & Par. de Puth. in tract. de re milit. lib. 9. c. 19. & eo maxime, quia est descriptus in libris publicis, & publice proclamatus & bannitus, non est fides seruanda. secundum Bal. in l. pacisci. ff. de pact. Saly. in l. cum indulgentia nu. 3. C. de sententiam passi.
- 8 Fallit etiam in Duce & Capitaneo generali belli liuuoconductu dato militi, quia fides omnino est seruanda. secundum Cor. in consi. 175. uol. i. col. 1. & Dec. consi. 531. accurate. & Alex. in l. cum proponas. C. de pactis nu. 6.
- 9 Fallit in debitoribus affectum liuellorum ac decimarum qui saluumconductum habere non possunt uigore partis 1477. die 6. Decemb. captæ in excellent. consi. Decem. pro ut in litteris duc. diei primo Decemb. indit. 4. 1516. Paduæ scrip. quas lege.
- 10 Fallit etiam in debito iurato, nam saluumconductus datus alicui ne conueniri possit usque ad tale tempus, non extenditur ad debitum iuratum. Ita Felin. in c. confitetur. nu. 4. de rescript. Imol. in c. dilecto de præben. C. & Saly. in l. fi. C. si contra ius, uel pub. utili. maxime cum saluumconductus præsumatur in dubio concessus ad promotionem partis, & non motu proprio. c. si motu in fi. de præbend. lib. 6. & l. i. C. de petit. bon. subl. l. 10. quod nota.

REGULA CLXXXIII.

1 Salarium ubi debetur pro mercede laboris, tunc in fine debetur. l. diem functo. ff. de officio assessor & ibi Bal. Paul. de Castr. & Alex. sed nota quod salarium iudicibus ordinariis de iure non debetur. ut in §. cogitatio col. 2. auct. ut iudic. sine quoquo suffragio. & minus de iure ca no. ibi estote contenti stipendiis v. ut 76. distin. c. non satisf. & stipendia iis constituta sunt. ut gratis iustitia litigantibus ministretur, nec sit uenalis. ut c. cum non ab omni de uita, & ho. cler. & 2. q. 3. c. non licet. lex enim dicit praesides gentium, qui civilem administrationem habent, puris debent uti manibus, & ab omni abstinere acceptatione contentis. ijs quae a fisco dantur. Ita Anch. consi. 201. praemittendum, & consi. 218. iuxta ordinem nu. 1.

1 Amplia. hoc idem in salario medici, ut tenet Bal. in l. unica, in uersis. consequantur. C. de suffragiis, in 8. q. & ibi glo. ubi dicitur, quod medicus debet habere salarium ab infirmo, cum sanus fuerit factus. Idem Bar. in l. i. §. diuus. nu. 16. ff. de uar. & extraord. cognit. & est tex. in l. archiatru. C. de professo. & medic. l. 10. & ibi Bar. Felin. in c. presbyterum num. 4. de homicid. Ias. §. Triph. nu. 56. de act. instit.

1 Amplia. hoc idem in aduocato, ut in l. diem functo ff. de officio assesso. ubi debet habere salarium sui laboris in fine causae. & ibi Ias. nu. 11. & nu. 36. & l. quisquis. C. de postul. & ita cauetur statuto Taruisino sub rubrica de aduocatis sub tract. quinto prouis. Ducal. cap. 3. quod not.

3 Amplia. itidem in salario iudicum & assessorum d. Rectorum. Ias. attestatur in d. l. diem functo nu. 36. Deci. in consi. 70. nu. 2. Guid. papa q. 112. Bologn. in consi. 71. Laur. Syluan. in consi. 28. nu. 17. 18. & 20. glo. not. in d. §. diuus. in uersis. repeti in magna glo. quam omnino not.

1 Fallit tamen de consuetudine, usque ad haec tempora obseruatissima, quia salarium iudicibus ordinariis debetur, pro ut attestantur omnes doct. relati, per Anch. in

d. confi. 201. & in d. 5. cogitatio. & ibi Ange. & doct. mo-
der. q. not.

2 Fallit etiam quando ex forma statuti, aut legis statu-
tur, salarium iudicibus, pro ut in hac ciuitate Venet.
parte 1377. 18. Augusti in Rogat. & 1452. die 2. Sep-
M. confi. & incisis sententiis tenentur portare iudicio
fra mensem & presentare se d. Audit. & portare capitale
& expensas, aliter 5. q. not.

3 Fallit in multiplici salario operariis soluendo, quod
utique non secundum maioritatem, uel minoritatem, sed
secundum mediocritatem exsoluendum erit, licet lo. An-
dre. in mercur. in regula in obscuris teneat spectandum
esse id quod minimum est, secundum Gui. papa q. 52. ego
uero ad mediocritatem rem & salarium esse reducendum
censeo per glo. in l. nensenius. ff. de neg. gest. ubi me-
uia est eligenda more rusticorum. Boe. q. 129. nu. 22.

REGULA CLXXXIII.

1 Sanguis interfecti profluens ante oculos inculpato-
rit inditium ad quaestionem & ad torturam. ut Boer. mo-
166. nu. 1. 2. & 3. ut Hypp. Marf. in confi. 24. nu. 2. confi. 3.
3. confi. 91. nu. 4. & confi. 100. nu. 4. uol. 2. Par. de Puchat
tract. find. in uersi. tortura. d. c. mandauit rex. col. ult. uerbi-
si occisus exhibeatur, & hoc euenit in hac ciuitate Ven-
net. & dum fui assessor clarissimi d. Federici Raynerio an-
no 1531. in quodam cadauere illorum de Iulariis, & dum
etiam essem iudex maleficiorum Tar. sub clarissimo d. Io.
Raynerio anno 1547. uidi in uilla Vulpagi in cadauere
cuiusdam, de dicta uilla, & hoc idem accidit in multis lo-
cis Italiae, pro ut uidi dum fui assessor. q. est norabile signum
concurrente fama, & inimicitia, seu iactatio imputati.

REGULA CLXXXV.

1 Scriptura priuata trino teste notata aequiparatur pu-
blicae. l. scripturas. C. qui poti. in pig. habe. Bal. in l. opo-
mam. C. de contrah. & commit. stip. Alex. confi. 190. nu. 22.
17. &

17. & nu. 15. uol. 6. & confi. 170. nu. 1. eo. uol. Gem. confi. 76. & confi. 90. nu. 2. uol. 3. col. 3. uerfi. præterea, quando producuntur. Ægid. Bella. dec 382. maxime si est subscripra cum duobus uel tribus testib. l. comparationes. C. de fide instru. & potest sententiari ad legem per officium. C. proprii, uel ad curiam mobilium, ex antiqua fori consuetudine hæctenus obseruantissima, quæ omnia nota.

- 1 Amplia. 1. ut scriptura priuata habeat effectum publici documenti esto quod sit in manu tertiæ personæ confecta. si est subscripta manu duorum uel trium testium. ut glo. in d. l. scripturas & c. inter dilectos, de fide instru. Alex. d. confi. 90. nu. 2. uol. 3.
- 2 Amplia. 2. quando scriptura priuata est scripta, in præsentia iudicis ordinarij loci, coram quo & scripta & dictata fuit. ut Bal. in rubrica de fide instrum. Io. de Anna. confi. 40. nu. 3. & ibi Lud. Bologn.
- 3 Amplia. etiam quod scriptura priuata facit fidem ex ui consuetudinis loci inter mercatores, secundum Bal. in l. quidam. §. numularios. nu. 4. ff. de edendo.

- 1 Fallit quando una scriptura habet relationem ad aliã, quia una sine alia fidem non facit, secundum Bal. in l. in ciuile. nu. 3. ff. de legib. & idem Bal. in l. si quis. §. si initium nu. 1. ff. de edend. ratio quia una per aliam suppletur, & intelligitur.
- 2 Fallit in scriptura priuata, quæ non facit nisi probationem semiplenam. secundum Bal. in l. admonendi nu. 4. ff. de iureiurand. & ibi Iaf. & Alex. & Alber.
- 3 Fallit etiam quando sunt plures scripturæ factæ inter easdem partes: quoniam illa præualet quæ ultima est. secundum Bal. in l. si quis. nu. 1. ff. de uulg. & pupil. & l. pacta nouissima. C. de pact. & ibi doct.
- 4 Fallit etiam in scripturis mercatorum & cãpsoris quæ cum nitantur publica autoritate, uideretur dicendum quod maxima præstanda esset fides, attamen glo. in l. quædam §. numularios nu. 2. ff. de edend & ibi Bal. dicit quod scriptura plenam fidem non facit, nisi contra ipsos scribentes,

○ § qu nota

¶ nota, & tene menti. Corn. consi. 138. ubi d. uol. i.

R E G U L A C L X X X V I .

- 1 Signa seu sigillum apposita, seu appositum ballis matorum indicant & arguunt dominium & eorum probantur, quorum sunt signacula. Ita Bal. in rubrica. C. peric. & commod. rei uendit. col. 1. Iaf. in l. quotiens. in l. limit. C. de rei uendica. Idem Bal. in auct. dos data. C. de donat. Ant. nupt. Bar. in l. eum qui. §. fin. ff. de fur. hoc Idem in arboribus incisis, quæ illorum præsumuntur, quorum sunt signa. l. quod si neque. ff. de per. & commod. rei uendit. Roma. sing. 643. nu. 4. Corn. consi. 227. ibi b. & c. uol. i.
- 2 Fallit in uegetibus uini emptis, & bullatis, seu signatis ut l. i. §. si dolium. ff. de per. & commod. rei uend. quia per simplicem signaturam non transfertur dominium. secundum Bal. in d. rubrica. C. de per. & commod. rei uend. col. i. Ratio quia in hoc requiritur actus medius ipsarum uentium, secundum Bal. qui est degustatio, & consignatio ut supra uenditi, quod not.
- 3 Fallit etiam quando concurrunt duo signa uniuersalia, dic quod dispositio uniuersalis & generalis non patitur interpretationem restrictiuam propter latorem uoluntatem testatoris, ut puta si per testatorem factum est legatum sub nomine & signo uniuersali omnium rerum que quoquomodo sunt in domo, ueniunt etiam uenales. ut l. prædiculis. §. labeo. ff. de aur. & arg. legat. & l. Iulianus. ff. de l. iij. & hoc propter dictionem omnium, & quoquomodo sunt in domo. Ita Affl. deci. 106. nu. 6. quod not.
- 3 Fallit in instrumentis authoribus ubi signum est de solemnitate instrumenti, & requiritur ad essentiam & ualiditatem instrumenti. ut signum apponatur. not. aliter non ualet & suspectus redditur specu. in tit. de instru. edit. breuiter uersi. in sine autem Cyn. in l. contractus in fine. C. de fide instru. glo. in uersi. signum institu. de pub. iudic. §. Item l. Cor. de falsis. l. eos. ad fin. ff. de fals. & late Cor. consi. 70. A. Corn. consi. 94. uol. 4. nu. . & Ancha. consi. 431. p. 2.

437. præmissa, in principio quod nor.

- 4 Fallit etiam quando esset consuetudo notariorum contraria aliter & alio modo disponens. secundum Zabar. conf. 133. in tertio dubio. Felin. in c. cum dilectus. §. i. de fide instru. Old. conf. 105. Alex. conf. 84. uol. 5. domi. de S. Gemi. conf. 137. col. ult. Boe. late in suis deci. q. 37. n. 10.

REGULA CLXXXVII.

- 1 Semen mulieris an requiratur ad generationem pro-
lis, tu tene quod sic, quia ad generandum semen tam ma-
tris, quam uiri requiritur, secundum philosoph. in l. ij. de
generatione animalium cum alter sine altero non suffi-
ciat, necessario dicendum est quod pariter operentur. Ita
quod ad generationem prolis necessario requiritur, se-
men utriusque concurrere. Ita Auicenna in suo opere,
in uers. de sperma c. 3. de sperma mulieris: Castr. conf.
314. uol. & Anch. in c. fraternitatis tuæ de eo, qui cogno-
uit conf. uxo. suæ. Phed. de sen. conf. 290. Bal. in l. fin. C.
de ser. fugi. ubi dicit natum esse quodam mixtum compositum
de forma & materia, & sic semen utriusque concurrere
debet ad generationem prolis. Idem conf. 331. uol. 2. uers.
quod ultimo aperte. Io. Faber inst. de nupt. in rubrica ubi
dicit mulierem debere esse formosam & uenustam, quia
ut plurimum filij matrificant in corpore, & ita Bened. in
c. Raynutius in uers. mortuo. itaque testatore nu. 23. de
testam. Aliqui uero tenent quod semen mulieris cum se-
mine uiri commixtum concurrant ad generationem pro-
lis, secundum opin. medicorum pro ut Fede. de Senis in
conf. 290. uelle. & Abb. in tuæ. de eo qui cogno. confan.
uxo. suæ. & Bal. in l. fin. C. de seruis fugit. nu. 7. Dicit fi-
lium esse quodam mixtum, quia omne compositum par-
ticipat de forma & materia secundum medicos.

REGULA CLXXXVIII.

- 1 Sententia iudicis lata de nocte non ualet. l. more Ro-
ma. ff. de ferr. nu. 13. & 7. & ibi Ias. & Alex. & Rimin. in l.
non

non minorem. C. de transact. Felin. in c. consuluit de i. deleg. & ibi Deci. nu. 99. & l. penult. C. de pact.

- 1 Fallit si ferratur de nocte de consensu partium pro uoluit Ias. in d. l. non minorem. in 2. limitatione, quia non ualet & tenet etiam arbitri sententia. Bal. in l. in eod. fine. C. de appellat. & in auct. i. §. sedebunt. col. 6. glo. in l. ij. instit. de uerb. oblig.
- 2 Fallit etiam in sententia interlocutoria, quae etiam de nocte ferri potest & lata tenet pro ut Imol. in l. quod iussit. ff. de re iud. Bal. in d. l. non minorem, & c. auditis de procurat. Felin. in c. consuluit. nu. 19. de off. deleg.
- 3 Fallit itidem quando res, uel iurisdictio est peritura die sequenti, quia tunc de nocte ferri potest, & lata tenet. Ita Bar. & Bal. in d. l. non minorem. C. de transact. Bal. in casus. C. de test. Idem in l. more in fine de ferr. & l. dies. ff. quando appellan. sit, & ita obseruatur in off. d. d. dit. no. in causa appell. q̄ tu subtilis cogita propter d. c. etum Imol. in d. c. consuluit.
- 4 Fallit quoque quando iudex esset occupatus multitudine agendorum, quia eo tunc de nocte potest sententiam ferre, quando maxime non esset in culpa, ut Bal. in prima const. ff. in §. sed cum, & in auct. hodie de appella. Ludo. Pont. in l. si uero. §. de uiro is fallent. ff. sol. mar. Bar. in rubrica de fide instrum. cart. 22.
- 5 Fallit etiam quando in loco esset consuetudo, quae sententia de nocte posset ferri. Ita Io. Andr. in addit. c. consuluit de off. deleg. late. Saly. in d. l. non minorem. C. de transact. & ibi Paul. de Castr. qui tenent quod ista procedunt tam in iudice ordinario, quam in delegato, quae sententia si lata fuerit de nocte ferri debet accensis magnis luminariis. Ita Bar. in d. l. non minorem. alleg. tex. in l. si tria luminaria. ff. de uent. inspiciend.

REGULA CLXXXIX.

- 1 Sententiarum tria sunt genera, alia diffinitiuia, quae negotio principali finem imponit. Alia interlocutoria quae
super

super incidenti negotium dirimit. Quædam uero mixta, quæ partim habet uim diffinitiuæ, & interlocutoria partim, ut Ange. Aret. in rubrica de regu. iur. & Guid. papa q. 12. num. 6.

- 3 Sententia lata super desertione appellationis a diffinitiuâ sententia est interlocutoria habens uim diffinitiuâ. Rotha deci. 437. in no. & deci. 13. si iudex in no. & deci. 215. in antiquis, quod not.
- 3 Sententia lata super interpositione ij. decreti est interlocutoria, ut Odof. in auct. qua in prouincia. C. ubi de crimine agi oportet.
- 4 Sententia lata super nullitate processus est interlocutoria, ut Guid. papa q. 16. & q. 220. in fine.
- 5 Sententia lata super executione rei iudicatæ est interlocutoria, secundum Guid. papa in q. 75. nu. 4. Boe. q. 63. nu. 7. & Ancha. consi. 342. Vicarius potestatis cum seq. & regulatur, secundum regulam aliarum sententiarum interlocutoriarum, quod not.
- 6 Sententia lata per iudicem appellationis si super principali iudicatur, est diffinitiuâ, si uero super emergenti, uel incidenti est interlocutoria, secundum spec. in ij. parte in tit. de sententia. §. i. uers. interlocutoria. nu. 9. Guid. papa addi. A. q. 16. pronuntiatio super exceptione peremptoria est interlocutoria, secundum Archi. in c. cum dilectus in fine de elect. in 6. & clem. cû a repulsione de appell. præceptum de soluendo est actus interloc. habens uim diffin. Guid. papa q. 12.

REGULA CXC.

- 1 Seruitus uia itineris, uel aquæ ducendæ non uenit in alienatione fundi, seu proprietatis, nisi fuerit specialiter constituta. l. in uendendo. ff. de contrahend. empt. & l. qui libertatis. §. i. ff. de euct. Boe. q. 322. num. 4. & l. qui binas edes. ff. de ser. urba. prædio, & ibi Alber. & l. cum talis & l. per agrum. C. de seruit. & aqua.

- 1 Fallit. i. in seruitute tigni iniuncti, & oneris ferendi, quæ

- quæ in uenditione ueniunt. etiam si in ea nil dictum
rit. ut d.l. qui binas, & l. quod conclauē. ff. de damnat.
- 2 Fallit 2. quando in instrumento uenditionis oppo-
est clausula q̄ tradidit & uendidit cum omnibus accessi-
ingressibus, & egressibus suis, usque ad uias publicas
pro ut tenent omnes doct. in d.l. binas edes. Corn. con-
154. d. cum sequen. uol.
  - 3 Fallit 3. fauore religionis, ut Bar. in l. i. ff. de seruile
gat. & l. qui sepulcrum. ff. de relig. & sump. fune. & l. uir-
mur. in fin. ff. de sepul. uiolat.
  - 4 Fallit 4. fauore ultimæ uoluntatis, siue sit relicta pro-
prietas siue ususfructus, quia omnia sine quibus res esse
inutilis concessa uidentur. ut l. si fundum sub conditione
-s. qui fundum. ff. de leg. i. & doct. in d.l. binas edes. & l. uir-
statrix in princ. ff. si seruit. uendic. Bal. confi. 2. ad eui-
tiam. uol. 4. & Alber. in d.l. binas edes, in fine.
  - 5 Fallit 5. in uia publica destructa. l. per argumentum
de ser. & aqua. & c. i. distinct. i. & Soci. in reg. 142. nu. 1.
& 2. fallen.
  - 6 Fallit 6. in seruitute uia constituta, quia iter ad aquam
constitutum uidetur. ut l. fundum. §. in lege fundi. ff. de
contrah. empt. Alber. in d.l. sepulcrum. Ibi præses etiam
debet præstare & compellere partes iter præstare solum
precio, q̄ est not.
  - 7 Fallit etiam 7. quando in instrumento alienationis di-
ctum fuit, q̄ uendit seu distrahit omne ius q̄ habet in
fundo, seu prædio, uel, quod uendit petiam terræ cum
onere & honore pro ut est, quia omnia iura uenditoris
includuntur, quæ coherent & insunt permanentia in
petia terræ, ut Pet. Duen. in reg. 78. lim. 7. q̄ not. & Al-
no. sing. in deci. 298. nu. 1. q̄ semper not.

REGVLA CXCI.

- I Sententia ferri debet super eo toto q̄ quod petitur, aliter
non ualet. l. in hoc iudicio. ff. famil. her. scisc. & l. i. cum ma-
teria. C. si adie. rem iudica. & l. etiam. ff. de minor. 1 Fallit

- 1 Fallit quando petita erant plura capitula diuisa, quia cum uideantur totidem petitiones possunt ferri plures sententiæ, & lata sententia in uno capite non uidetur in aliis absolueri nec condemnare. Idem Bal. in l. ij. col. 3. nu. 13. C. de iudic. Anch. in regula, ea quæ col. 17. uersi. sed ego ex dictis de reg. iu. in 6. & idem Bal. in l. quædam mulier. ff. famil. herfc.
- 2 Fallit quando in petitione essent plures res consistentes in diuersitate factionū, quia lata sententiā super una re, alia relicta indiscussa, tenet sententia super illa parte, secundum ut Abb. Io. And. & Felin. in c. cum inter de re iudica. & c. Abbate de sententia & re iudica.
- 3 Fallit quando lite pendente periret instantia pro parte, quia tunc sufficit pronunciare super alia, secundum Bar. Bal. & doct. moder. in l. i. C. si aduers. rem iudic. Abb. Bal. & Felin. in d. c. nu. 9. cum alii consimilib. q̄ tu nota.
- 4 Fallit quando libellus esset oblatuſ contra plures personas, & a quolibet fuisset petita pars deducta in libello, & lata sententia contra unum, non uidetur pronunciatum contra reliquos. secundum Bar. in l. de unoquoque, in princ. ff. de re iudic. idem Bar. in l. iij. ff. de duob. reis. Innoc. in c. cum uenissent de instit. & cano. late in d. c. cum inter de re iudic.
- 5 Fallit etiam quando iudex in & super petitione producta pro summa ducat. 100. dixisset condemnatio titium in duc. 50. tantum in reliquis uidetur absolueri, ex quo super reliquo debet constare iudici, de credito. Ita Bar. in l. i. col. i. ff. si quis iusd. non obt.
- 6 Fallit etiam quādo petitiones essent formatæ in materia uniuersali, uel generali, tamen partes essent prosecuted certas species nam sententia lata super illis ualet, & super aliis nil dictum fuit. utique sententia recte lata dicitur, secundum Abb. in d. c. cum inter allegando. l. licet. C. de iudic. & c. primo de transact. Card. consi. 73. titius. uersi. ad unum. allegando Inno. in d. c. cum inter.
- 7 Fallit itidem in sententia iudicis appellationis, quia potest partem sententiæ laudare & partem incidere. Host. in c. placet. de conuers. coniugat. deci. Rotæ c. 22. de appealat.

pellat. in antiquis. Bal. in l. tribus. §. fin. ff. de testam. m.
ubi dicit q̄ si reformatores statutorum cassant aliqua
tuta, q̄ uidentur reliqua confirmare, q̄ tu studiosus
8 Fallit etiam quando sententia fertur super toto libello
seu petitione, non tamen lata fuit super qualitatibus pe-
titis. ut Bar. in l. i. C. si plures una sententia, & cano-
d. c. cum inter. de sententia & re iudic. & ibi Fel. nu. 14.
9 Fallit quando iudex omisit sententiare super accellor-
riis, secundum Bar. in l. terminato. C. de fruct. & lit. ex-
pens. loquens de expensis causæ, ex quo iudex potest iu-
dicare super principali, & omittere expensas ex quo ibi
non liquet per l. Paulus. ff. de re iudic. Idem Bal. in l. i. C.
si aduers. rem iudicat. Ancha. in regul. ea quæ col. 1. de
re uix; dicens, q̄ omisso qualitatibus, uel accessoriis
mitiat sententiam, & in ciuitate Tarusij extat statutum
hac materia q̄ not.
10 Fallit etiam quando de uoluntate partium iudicatur
parte tantum. secundum Bar. in l. si conuenerit. ff. de re
iudic. per illum tex. cum glo. ibi in 2. fol. quod alibi non
reperitur secundum Imol. in d. c. cum inter.
11 Fallit quoque quando iudex condemnat super una par-
te reum qui opposuit super aliam exceptionem perempto-
riam. ut not. Bar. in l. si plures, in fine principii. ff. de sub-
iuss. nam super eam, ut ueram & claram uidetur admitti-
re & super reliqua, uidetur absoluere. Ita Castr. ibi circa
med. uers. contra istam glosam. q̄ tu curiosus nota.
12 Fallit quando super prima parte libelli liquet de
summa petita per confessionem, uel per testes, & de par-
te debiti, & super residuo, causa poterit uentilari. Secun-
dum Anch. in d. regula ea quæ alleg. tex. in l. quidam esse
mauerunt. ff. si cert. petatur.
13 Fallit in sententia arbitri, a cuius sententia lata
per parte ualet. licet non absoluat de reliquo. Io. An.
in c. cum inter. uers. 4. opin. de re iudic. Ancha. in
regula, ea quæ. & l. diem proferre. §. plures. ff. de arbi-
Bal. in l. i. circa princip. C. de sent. quæ sine cert. quant.
quod tu subtilis cogita.

REGN

REGULA CXCI.

1 Sententia arbitri potest incontinenti quodcumque mutari, secundum Bal. in l. quia arbitr. ij. lect. nu. i. ff. de arbit. quod secus est in sententia diffinitiva, secundum eundem in l. ij. C. de sent. & pericu. recitand. quia lata sententia illico ius est quaesitum parti, & ideo mutari nullo modo potest. hoc uerum dummodo in mutatione sententiae nullum temporis spatium interueniat ex quo decerni possit ius parti esse quaesitum, & ita intelligitur dictum Bal. in d. l. quia arbitr. supra, & ita Petrus Duennas in regula 59. limit. 2. attestatur, si hoc illico & incontinenti per arbitrum corrigatur.

1 Amplia. ut non solum arbitri possunt mutare eorum sententiam interlocutoriam, sed etiam diffinitiuam, ante quam eam iurent, maxime quando partes dederunt arbitris libertatem & auctoritatem seruata iuris solemnitate, uel non. pro ut melius & conuenientius eis uidebitur & placuerit quae clausula operatur, ut omnes solemnitates iuris uidentur sibi esse remissae secundum consi. Capolae, nu. 30. in ciuilib. fol. 30. nu. 12. ubi plura in materia adducit, Corn. consi. 239. per totum uol. 3.

1 Amplia. quod sententia arbitri lata de nocte tenet secundum glo. in c. consuluit de offic. deleg. Blanch. q. 9. nu. 47. uersu. contrarium tenet in suo tract. de comprom. ubi multa accumulatur, & ponit 5. limit. quod not.

REGULA CXCIII.

1 Subditi an possint alienare bona subiecta restitutioni per fideicom. Alex. & communiter doct. dicunt, quod in duobus casibus uendi & alienari nullo modo possunt, uidelicet pro debito ciuili, & pro delicto commisso, sed pro dote & pro redemptione ab hostibus bona restitutioni subiecta, & uendi, & alienari possunt. secundum Auct. res quae. C. communia delegat. & auct. contra qui rogatus. C. ad trebell. & ibi Bal. col. 2. uersu. si autem quis
P esset

254
esset in carcere, & Ludo. de Roma. & Soci. in l. Marcellus. §. res quæ. ff. ad trebellia. col. 5. uerfi. sed circa præmissa quærit hic d. Alex. tenetur in primis duobus casibus bona restitutioni subiecta alienari non posse, & dicunt hanc esse cõmunem opinionem, sed in casu dotis & pro redemptione ab hostibus bene possunt alienari secundum Guid. papa q. 57. & Ias. in d. auct. res quæ. col. i. ante fin. uerba & ult. C. cõmunia deleg. dicens hanc pariter esse cõmunem opi. dominic. in c. sicut, in fine 12. q. 2. Bal. in cõsi. 186. quod importent ista uerba, uol. 2. & in auct. si captiui. C. de episcopis & cler. & in l. si quis ad declinandam. C. eo ticip. tex. in l. si quis pro redemptione. C. de donat. & Fulg. in d. auct. res quæ. C. communia deleg.

REGULA CXCIIII.

1. Scholares qui non student nec intrant scholas non gaudent priuilegiis scholarium. Ita Bar. in l. qui sub præsentia. C. de collegiis. & cartophi. & l. i. C. de sac. sanct. ecci. & l. semper. §. fin. ff. de iur. immunit. Bal. in aucten. habita. C. ne fil. pro patre. n. 9. & in prohem. digestorum. col. penult. Feli. in prohem. Greg. nu. 43. Alex. & Ias. in l. scriniarios. C. de testam. milit.
2. Fallit hæc regula si non est uagus & honeste uiuat. secundum Car. & Ias. in l. i. nu. 50. ff. soluto matrim. & Ripa in c. i. de iudit. nu. 94. & Rebuff. in tract. de priuileg. scholarium. Fallit etiam in scholaribus laycis, primæ tonsuræ clericaliter uiuentes, quia etiam gaudent priuilegio clericali secundum Guid. papa q. 83. in princ. per tex. in l. i. C. de episcopis & cler. & c. ex parte de cler. coniug. ac etiam clerici coniugati nõ amittunt priuilegium clericale, dummodo deferant habitum & tonsuram & seruiant officio ecclesiæ; ut specialiter annotatur, per spec. in tit. de cler. coniu. circa princip. & Guid. papa q. 83. nu. 3. & uide Bal. in l. presbyteros. C. de episcopis & cler. nu. 7. & c. unico de cleric. coniug. & ibi arch. Io. And. & Ancha.
3. Fallit 3. in scholaribus prouectis, qui licet non intrant scholas.

sculares, si ramen domi student, gaudere debent priuile-
giis scolarium. secundum Iaf. in l. scriniarios. nu. 7. C. de
testib. milit. alleg. Bal. in l. si cum dies. §. si arbiter. ff. de
recept. arbit.

REGULA CXCIV.

- 1 Scriptura priuata cum testium subscriptione, an testi-
bus defunctis fidem faciat, tu tene q̄ sic. l. scripturas. C.
qui pot. in pign. habeantur c. scripta de fide instru. & §. si
quis igitur in auct. de fide instru. Bal. in auct. & si contra-
ctus in antepen. col. uersu. uiso. C. eo. tit.
- 2 Fallit quando scriptura debitoris reperitur in manibus
ipfius debitoris, prius existente in manu creditoris. Ita Sa-
ly. in l. admonendi. ff. de iureiur. glo. in l. inter cartulas &
ibi Lucas de Pen. C. de conuen. fisci debit. lib. 10. & Bar. in
l. tale pactum. in princ. ff. de pact. & Io. And. in spec. in tit.
de edit. instru. §. postquam uersu. instrumentum.
- 3 Fallit quando scriptura esset deputata ad locum publi-
cum, quia talis scriptura plene probat, secundum Ant. de
But. in c. scripta. de fide instru. Innoc. in c. i. de procurati
Bal. in l. exemplo. col. i. C. de probationib. cum aliis.
- 4 Fallit in scriptura ueteri, quia facit præsumptionem,
uel semiplenam probationem secundum spe. in tit. de in-
stru edit. §. nunc dicendum, uersu. regulariter. Abb. & De-
ci. in c. cum causam. de probat. & doct. in c. ueniens, il pri-
mo de testibus.
- 5 Fallit etiam in scriptura mercatoris, quæ continet da-
ta & accepta, tam per se, quam contra se, quia cum ali-
quibus adminiculis plene probat, secundum Bal. in l. ra-
tiones, circa medium. nu. 7. C. de probat. & in l. in bonefi-
dei. 4. col. nu. 9. C. de reb. credit. de quo per eundem Bal.
in l. instrumenta. C. de probat. & Bar. in l. quædam. §. numu-
larios. ff. de edendo, cum aliis ibi.
- 6 Fallit itidem quando debitor cōfiteretur in iudicio illam
scripturam esse manu sua propria, quia tunc plene probat.
ut l. publica. ff. de deposit. & l. cum de indebito. ff. de pro-
bat.

bat. & glo. in e. scripta de fide instrum. & Bal. in l. fin. C. si cert. petat.

- 6 Fallit quoque quando scriptura de consensu partium ita fuisse celebrata, ut eidem standum esset esto, quod crederet omnibus iuris solemnitatibus, secundum Felin. & Bur. in d. c. scripta. Bar. post Dyn. in l. fin. ff. de praecon. stip. & in l. Theopompus. ff. de dot. praelegat. Bar. in aut. si quis. in aliquo circa princip. C. de edend.
- 7 Fallit etiam quando habet scriptura comparationem aliarum litterarum factarum ab eodem debitore. ut Imol. in l. nuda & ibi Roma. C. de probat. Innoc. Abba. & Deci. in c. cum causam de testib. & in auct. de instrum. caut. §. sed & si quis, & Felin. in d. c. scriptura. nu. 14.
- 8 Fallit 8. ex quo scriptura priuata facit semiplenam probationem, & hoc propter praesumptionem emergentem quia non est uerisimile, quod quis faciat scripturam falsam. Ita Bal. in rubrica. C. de fide instrum. col. antepenult. Bar. in scripturas. C. qui pot. in pignore habe.
- 9 Fallit similiter quando dicta scriptura esset subscripta manu duorum notariorum, uel testis & notarii, secundum Bal. in c. cum a nobis in fine de testib. Deci. in c. ii. col. antepenult. de probatio. ubi multa congerit, etiam Boe. q. 172. nu. 18. quod tu subtilis omnia considera.
- 10 Fallit itidem quando tanta esset fides testium uel uis comparationis litterarum, quod iudex alteri soli fidem praestaret, uel iudicaret ita esse omnino credendum, quia tunc plena fides est praestanda, secundum Bar. & doct. in l. admonendi de iureiur.
- 11 Fallit quando scriptura priuata habet sigillum debitoris insertum, quia tunc optime probat. & in hoc uide deo. canon. in d. cap. scripta, de fide instrum. Anch. in consi. 24. incip. rationes, & hoc dummodo contineat causam, secundum Bal. in d. l. fin. C. si cert. pet. & de reb. credit. qui difficultatem examinat Tiraquel. in suo tract. de utroque retract. in §. i. glo. 7. de retract. conuentio. nu. 42. usque ad alleg. Anch. in consi. 28. & Bal. in consi. 249. uol. 1. & consi. 400. in libris. Thefaurariae col. 2. lib. 5. Castr. in consi. 13. in causa & idem Castr. in consi. 84. in causa motha. quod non

12. Fallit quādo una scriptura habet relationem ad aliam, quia una sine alia fidem non facit, secundum Bal. in l. inci uile nu. 3. ff. de legib. ratio quia una per aliam recipit fidem & credulitatem. Ita Bal. in l. si quis. §. si initium. nu. 1. ff. de edendo.

13. Fallit quoque quando essent plures scripturæ factæ ab eadem persona, seu chirographa, quia illa urique præualet quæ ultimo loco celebrata & confecta est, secundum Bal. in l. si quis. nu. 1. ff. de uulg. & pupil. quia ultima derogant priori iuribus vulgar. q̄ tu nota, ea quæ dixi supra regula 185.

REGULA CXCVI.

1. Solutio triennis facta in tempore præterito de tributo, censu: aut canone arguit & præsumptionem inducit quæ anteriori tempore semper soluerit. Ita Bar. in l. penult. C. de apoch. pub. l. 10. Ias. in l. i. ff. de off. e. cui mand. est iuris. Franc. Crem. sing. 80. Idem Ias. in l. ij. in uerfi. repellere circa medium. C. de iure emphit. Bal. in l. inter de bitorem. uerfi. extra quæro. ff. de pact. Boer. q. 236. nu. 6. col. 5. uerfi. or. qui tribus annis.

2. Amplia. hoc idem in materia affectus, nam qui per triennium continuum soluit affectum præsumptio insurgit, & anteriori tempore etiam soluerit affectus præteritos, & hoc ex forma statutorum Paduæ in reg. 19. cap. 4. de liuellariis, & agricolis, & Tar. in lib. 2. tractat. 7. cap. 8. q̄ nota propter.

3. Amplia. in emphiteota ecclesiæ qui si soluit p̄sionem solitam per decennium præsumitur ex talibus solutionibus emphiteota. Ita Bal. in l. i. col. 5. uerfi. pone quidam soluit. Bar. in l. si certis annis. col. 4. C. de pact. Ang. in l. qui aliena. in princ. ff. de acquir. hæredit. spec. in tit. de locat. §. nunc aliqua uerfi. 142. Abb. consi. 64. nu. 5. Deci. con. 286. num. 3.

- 1 Sententia super executione rei iudicata est interlocutoria ut puta si iudex pronunciaret sententiam ad favorem Titii exequi. & executioni mandari debere est interlocutoria & regulatur secundum naturam & regulam alii interlocutorii, secundum Anch. in cons. 342. Vicarius postestatis cum duobus sequen. & Boe. q. 58. nu. 7. & ab alio interlocutorio executio non appellatur, nisi sit indebita & excessiva executio, secundum tex. in l. ab executione. C. quorum appell. non recip. & l. ab executore. ff. de appell.
- 2 Durante tempore dato ad appellandum executio non debet. glo. in uers. innouata in princ. c. si. de appell. & glo. in l. unica in uer. nouare. ff. nil innouari appell.
- 3 Executio fieri non potest in lecto uestibus, seu instrumentis quibus homo tegitur. ut l. executores, in uerborum. C. quae res pign. oblig. poss. quia etiam damnata ad mortem uestes sibi non auferuntur. ut l. diuus. ff. de bon. damnat. Io. Fab. & Iaf. in nu. 26. §. si. inst. de actionib.
- 4 Executio non fit in bobus aratoriis, nec in instrumentis ad agriculturam destinatis. ut d. l. executores, & in uerborum. C. quae res pign. oblig. poss. & in parte senat. Rogat. 1496. & 1461.
- 5 Executio etiam non fit in armis & equis militum. glo. est in uers. dignitate. l. nepos proculo. ff. de uerb. signifi. l. in §. Item seruiana. nu. 66. inst. de act. & l. senatus.
- 6 Et minus in stipendiis militum, ut l. stipendia. C. de execu. rei iudic. doct. in l. commodis. ff. de re iudic. & ibi doct.
- 7 Executio non potest fieri in donis datis per illustres. dom. & minus in salario iudic. ut in parte maioris cons. 1271, & 1399.
- 8 Executio minime fieri potest in libris scolariis, ut est glo. not. in d. l. nepos proculo. in uers. dignitate. Iaf. in §. fin. nu. 6. inst. de act. Gomes. in §. seruiana. nu. 3. inst. de act.
- 9 Executio fieri non potest contra tertium, non nominatum in illa sententia. Ita Bal. in cons. 149. uol. 3. nu. & in l. si binx. ff. de iniust. & rupto testa. & idem in l. si pro te in fine

- in fine. C. de dot. promiss. & in l. a diuo pio. ff. de re iudi-
gat. Ang. confi. 21. nu. 4. Soc. confi. 82. nu. 8. uol. 3. Brun. cō
fi. 93. nu. 3. Bal. confi. 58. uol. 5. Castr. confi. 10. nu. 4. uol. 1.
10. Executio testamenti fit & fieri debet per episcopum
loci ordinarium a die monitionis, qui habet tempus anni,
ad illud exequendum, quo decurso executio deuoluitur
ad archiepiscopum, secundum Bal. & Saly. in l. nulli. C. de
episcopis & cler. in col. i. ibi post unius anni, & col. ult.
uersi. quæro decimo, cum glo. Abb. in c. nos quidem. De
testa. & doct. auct. hoc amplius. C. de fideicom. Feder. conf.
129. in prima quæst. Abb. confi. 69. uersi. uenio ad ultimū.
uol. 1. Barba. confi. 8. col. 6. uersi. restat nunc.
11. Itē in bonis mariti pro debito uxoris executio fieri nō
debet & facta non ualet nec tenet. l. i. & ij. C. ne uxo. pro
marito. & in l. si mater. C. in quib. casib. pig. uel hyp.
12. Item in peculio profectio filii, quia pro debito patris
nulla potest fieri executio in d. peculio. Ita Bar. in l. ij. §.
uerum nu. 4. uersi. uenio ad 4. partem. ff. de minor. Bal. in pe
cul. C. qui bon. ced. possunt. Boe. q. 7. nu. 1. 5. 7. & 8. Alex.
late. in l. si finita. §. si de uectigalibus. num. 12. ff. de damn.
infect. & Corn. confi. 20. 8. nu. uol. 3. Bal. in l. i. C. de bo
nisque lib. col. 5. nu. 14.
13. Item sententia lata contra tutorem nomine pupilli nō
exequitur contra tutorem, nec in bonis suæ specialitatis,
sed bene in bonis pupilli. Bar. in l. ij. ff. de admin. tut. & do
cto. in l. i. C. quando fisc. uel priuat.
14. Item pro debito uniuersitatis non fit nec fieri debet
executio in bonis singulorum ciuium. Bal. in l. etiam. nu.
25. C. de exee. re iudicat. Bar. in l. si non obtulit. §. actor.
ff. de re iudic.
15. Et similiter pro debito monachi nulla potest fieri exe-
cutio in bonis monasterii: Bal. in auct. Cassa. nu. 3. uersi. 4.
C. de episcop. & cleric. nisi monasterium haberet bona
quæ sita per monachum.
16. Item non potest fieri executio in fructibus præbendæ
pro debito clerici. ut Bar. & Alex. in d. l. commodis. nu. 2.
ff. de re iudic. Idem Bar. in l. a diuo pio. §. in uenditione,
uersi. exequuntur. in fine. ff. de re iudica. Abba. & doct. in

e. peruenit de fideiussore.

- 17 Item pro debito communis, seu uniuersitatis, non fit executio in uis publicis, prædiis, seu nemoribus quorum fructus sunt singulorum ciuium pro commo-
modo possessionum & terrarum in communi existentium. Ita Ang. in l. commodis. ff. de re iudic. spec. in tit. de execut. sententia. §. sequitur. uersu. quid si uniuersitas. Bar. in l. si se non obtulit. §. actor. nu. 7. ff. de re iudic.
- 18 Item non potest fieri executio mortuo testatore contra hæredes uel eorum propinquos, nisi lapso nouennio, & ita tex. & ibi Bar. in auct. §. hæc autem. ut cum de appellat. cognosc. coll. col. 8. quem refert. Roder. Suarez in l. post rem iudicatam in 9. limit. ff. de re iudic.
- 19 Item executio fieri non potest intra tempus trium mensium conficiendi inuentarium contra hæredem, per hereditarios. ut l. fin. §. donec. & §. etsi præsum. C. de iure deliber. Ias. in §. fuerat. nu. 61. inst. de act. Bal. l. ait prætor. §. si quis. ff. de procur. nu. Boer. q. 10. nu. 3.
- 20 Item executio fieri non potest contra singularem successorem, ut in l. si debitori, & ibi Bar. nu. 3. C. si aduersus credit. per scr. opp. glo. in l. ea lege. C. de condict. ob causam, & in l. si unus. §. ante omnia. nu. 5. ff. de pact. & ibi Ias.
- 21 Item contra tertium possessorem executio fieri non potest, pro ut tenet Ias. in l. si unus. §. ante omnia. nu. 4. ff. de pact. & in l. iurisgentium. §. prætor. nu. 9. ff. de pact. in l. post rem iudicatam. nu. 3. col. i. & ibi Roder. Suarez. & ibi Ias. in l. i. ff. si cert. pet.
- 22 Item contra famosum artificem executio sententiæ capitalis fieri non debet, donec princeps consulatur. Ita tex. in l. ad bestias. ff. de pœnis. Ita Roma. sing. 717. C. pol. in l. mercis appellat. nu. 15. ff. de uerb. signifi. & l. si contra. nu. 18. C. de usucap. pro empt. cum infinitis.
- 23 Item executio fieri non potest sententiæ late ad famosam rem T. quando maxime post latam sententiæ allegata transactio facta inter partes, uel quando pars illi sententiæ expresse renunciauerit. ut Roma. confi. 367. nu. 1. & l. i. §. ex conuentione. ff. de re iudica. & glo. in c. quod ad consultationem, extra de re iudicat.

REGV

REGULA CXCVIII.

1. *Stilus & consuetudo fori, ac curiæ omnino est obseruandus. ut c. ex litteris, & c. fin. de consuet. & Bal. l. sed si sine. §. lucius. ff. de admin. tut. & Bal. in l. ne cui. C. de poen. Ang. in l. i. C. de requir. reis.*

1. *Amplia. i. ut prædicta locum habeant tam in ciuilibus, quam in criminalibus causis. Boer. q. 63. nu. 12. 16. & 15. & habet uim legis, secundum Cy. & Bal. in l. i. in fine. C. quæ sit longa consuet. & l. de quibus. ff. de legi. & Bar. in l. iij. ff. de testibus.*

2. *Amplia. ut etiam minores ligantur stilo & consuetudine fori. secundum Bal. & Anch. in c. Rayn. nu. 8. De testa. & l. i. C. quæ sit long. consuet. Bal. consi. 54. ad hoc uol. 2. Castr. consi. 47. ultra ea. uol. ult. Barba. consi. 6. in princ. uol. 4. & c. 2. de delict. puer.*

3. *Fallit in uagabundo ut in l. i. C. ubi de crim. agi oport. Bar. in l. hæres absens. §. proinde. nu. 4. ff. de iudit. & præsertim in furibus qui suspenduntur, in ciuitatibus, & castris pro criminibus etiã alibi commissis, secundum Fracif. Cur. in d. l. nu. 10. & Io. Calder. in c. i. de rapt. licet Ant. & Panor. in c. fin. de foro compet. aliter senserint & sublata opinione certorum canonist. qui tenuerint ut q̄ remittantur in foro. ubi delictum fuit commissum. Abb. in d. c. fin. nu. 13. & qui dicatur proprie uagabundus. uide Bar. in l. iij. §. prætor. ff. de damn. infect. & l. eius. qui. §. fin. ff. ad municipal. glo. & Panor. in d. c. fin. nu. 13. de foro compet.*

4. *Fallit etiam in fure reperto cum re furtiua, qui in omni loco puniri potest. ut Bar. in l. si dominum rei. ff. de fur. nu. 2. Castr. in consi. 458. nu. 2. uol. 2. Ang. in tract. maleficiorum, in uers. & uestem caelestem abstulit. nu. 15. & ibi Aug. Arim. ubi multa.*

5. *Fallit in citato contumace, qui si non comparuit ex quo non fuit citatus secundum consuetum stylum fori excusatur a contumacia, secundum Angel. in l. fin. C. de cano. præstand. l. 10. Marf. sing. 118. incip. stilus Gui. papa q. 193.*

ubi dicit, q̄ stilus & consuetudo curiarum, pro lege
betur, & ei omnino, standum est, ibi nu. 2. & 3. q̄ nota
quia stilus est interpretator statutorum. ut l. de quibus
de legib. & idem Guido q. 30. nu. 2. q̄ nota.

REGULA CXCIX.

1. Sequestrum in bonis alicuius fieri, nec committi debet ad
instantiam alicuius alteri creditoris, nisi prius colter de de-
bito per formam instrumenti, uel manuscripti, locus est
peregrinus per Bar. in l. per hanc. C. de erog. milit. an-
no. l. 12. & idem in l. litibus. C. de agric. & cens. l. 11. &
ibi Luc. de Penna, & cano. in c. examinata de iudic. Abb.
in c. 2. de seque. possess. sequestratio. n. rei regulariter est
prohibita, ut Bal. Cyn. Saly. & Alber. in l. unica. C. de
prohib. sequest. pecu. & minus per iudicem committi
interdictum in bonis alicuius nisi seruata forma. cap. 1.
l. 6. stat. & c. 5. in pract. pal. & c. 61. in 6. & habeat instru-
mentum crediti, quod palam iudici ostendat. in manibus
quod si non fecerit. iudex. illico interdictum reuocet. ut
c. 17. & 18. lib. primi statut. Venet. q̄ nota.
2. Amplia. 1. ut iudex ex officio potest sequestrum com-
mittere, ne partes ad rixas, & ad arma ueniant. ut l. equi-
simum. ff. de usufruct. quos potest sua auctoritate compe-
scere, quod sepe euenit in spoliationibus & sequestris co-
mittendis. Ancha. consi. 248. nu. 4. Roma. consi. 488. nu. 1.
Deci. consi. 366. nu. 13.
3. Amplia. 2. ut si beneficiatus non uult seruire officio
sibi iniuncto, aut si duo de beneficiis ecclesie contendent,
quorum neuter est pacificus possessor. interim fructus po-
terit iudex sequestrare. ut c. peruenit. de appell. & c. de
contingat de rescriptis.
4. Amplia. 3. propter scandalum euitandum iudex potest
sequestrum committere, quia nil cum scandolo est facien-
dum. secundum c. cum teneamur, de præbend. & c. de
prodest de præscript.
5. Amplia. 4. cum maritus uergit ad inopiam, fructus po-
test sequestrari.

sessionum & bonorum potest mulier pro sua indemnitate instare, q̄ redditus sequestrentur. secundum rex. in l. si cum dotem. §. si uero dotem. ff. solu. matr. & Cyn. in l. ubi. q. 9. C. de iure dot.

- 1 Fallit i. si sibi non constat de iure liquido creditoris, uel per instrumentum aut aliter, ut l. cum proponas. C. de bon. aut. iud. possid. inst. de interdicit. §. fin. Guid. papa quæst. 246. primo nu.
- 2 Fallit si iudici constat, q̄ reus sit dissipaturus fructus rei contentiosæ, secundum glo. in uers. sequestratis. C. de prohib. sequest. pecu. uel persona est suspecta q̄ fugiat.
- 3 Fallit quando is apud quem sequestrum committitur, non habet in suo dominio res sequestratas. ut sing. Bal. in consi. 480. ista quæstio in princ. all. l. oleum. ff. de dolo. & l. fin. C. de pos.
- 4 Fallit etiam in cadauere usurarij, qui si hæres cautionem non præstet de usuris restituendis, potest iudex præcipere ne corpus tumuletur, seu sepeliatur, secundum Ang. in auct. ut deffunct.
- 5 Fallit quando primum reus se offert ad iudicis nutum idoneam præstare cautionem de debito soluendo. secundum Panor. in c. 2. de sequest. post. & fruct. col. 4. uers. sed nunc quæro, & Guid. papa q. 246. & Bal. in l. i. ij. not. C. de ordin. cognit.
- 6 Fallit si creditor non petit principaliter bona sequestrari ad sui iuris, uel debiti conseruationem, sed causa calumnie uel emulationis. id petat, quia tunc audiri non debet. secundum Guid. papa in d. q. 246. nu. 4. q̄ nota.
- 7 Fallit quando sequestrum fit de uoluntate ambarum partium, quia eo tunc non requiritur illa forma, neque solemnitas de qua supra per me dictum fuit tam circa sequestrum, quam circa interdictum, quod summopere est notandum.

REGULA CC.

- 1 Sepultura Christiana carere debet qui semetipsum sciē

et interim c. placuit 23. q. 5. & c. ex parte. il li. de sepul.
Roma. sing. 268. & cauo. in c. fin. de sepult.

- 1 Amplia. in usurariis qui in loco sacro sepeliri non lo-
bent, eo q̄ usuras extortas ante mortem non restitunt,
ut in c. cum tu, de usuris. ibi sepultura priuandos, si com-
moditatem habent, secus uero si non habent.
- 2 Amplia. in hæreticis, qui si impenitentes decesserint,
neque inter Christianos accipiant sepulturam, secundum
c. sicut extra de hæreticis.
- 3 Amplia. in excommunicato, qui extra communionem
ecclesiæ, reperitur, & si lapso anno peccata sua non fue-
rit confessus, & communionem non receperit Christiana
omnino careat sepultura. secundum Felin. in c. ad abolen-
dam. col. i. & in rubrica de hæreticis. Oldr. consi. 36. &
omnis utriusque sexus de poenit.

REGULA CCI.

- 1 Soluendo esse non dicitur, qui non habet bona in ter-
ritorio, glo. not. in uers. iuratoriæ in fine, in l. fin. C. de
princi. agent. in reb. l. i. 2. & l. fin. §. i. uers. sed pone scho-
ris. ff. si cert. pet. Deci. in c. ex parte. nu. 45. de appellat.
- 2 Fallit quãdo qs percipit annuas p̄siones in territorio
licet alius fundum possideat dicitur esse soluendo. ut Bar.
in l. quamuis §. si conductor. ff. de acquir. poss. Alex. consi.
118. in fine. uol. 2. nu. 19. ubi in locatione, & mercedis
perceptione, præmittitur possessio. Idem consi. 10. nu. 7. &
consi. 12. nu. 4. uol. 4. Aff. deci. 14. nu. 8. & deci. 225.
- 3 Fallit 2. quando quis habet creditum in cecha, uel mo-
tibus, quia fructus seu utilitates quæ omni anno perci-
piuntur loco immobilium habentur, secundum Bal. in pro-
hem. feud. col. 4. uers. & scias, de feud. & l. hac. edictali. §.
iis illud. nu. 1. C. de secund. nupt. & late dixi. in c. i. in uer-
si. alienatio in tract. meo de ordi. præceden. & Boer. con-
si. 3. num. 7.
- 3 Fallit etiam quando quis possidet bona immobilia in

ea ciuitate quæ est mater, seu caput aliarum, pro ut est
Roma, uel ciuitate Venet. seu Gallia, uel Hispania, ubi
aliæ deducuntur, ut l.ij. l. edificia. l. Alphenus. & l. quæ in
continentibus, & l. collegarum. ff. de uerb. signific.

R E G U L A C C I I .

1. Societas inter fratres contracta, an præsumatur eo ip-
so q̄ retinent hæreditatem paternam pro indiuiso, Bar. in
l. titium. §. altero. ff. de administr. tut. Bal. in l. si patruus.
C. communia de iudit. spec. in tit. de iudit. §. sequitur, uer-
ut autem circa hoc Anch. consi. 31. consi. 149. nu. 1. & con-
si 394. nu. 1. examinant hanc difficultatem, & dicunt, q̄
societas tacite contracta intelligitur, quando fratres in-
mul habitant, & lucra in simul conferunt, & inter eos nul-
la redditur ratio, tunc præsumitur, q̄ inter eos sit societas
contracta. l. procula. ff. de probat. & l. si defunctus. C. arb-
tuel. & paternam hæreditatem pro indiuiso retinent
ac lucrum tam inter se communicando, quam in emendo
possiones nomine omnium, & nil separatim possiden-
do, ut ample in consi. 302. per totum, & Bal. in l. i. C. qui
test. facere possi. idem consi. 347. nu. 2. uol. 2. & consi. 452.
uol. 3. & consi. 172. uol. 5. Corn. consi. 214. uol. 4. But. consi.
7. nu. 3. Roma. 168. nu. 4. & 5. & ex actibus, ut supra conti-
nuatis resultat tacita societas inter fratres, ac etiam inter
nobiles, quando & salaria officiorum, & dotes ponunt in
communi & nemo potest inficiari hos esse actus sociales
quibus præsumitur intentio & uoluntas contrahendi, de
expressa uero si in scriptis celebratur scriptura societatis
standum est. ut l. cum duobus. §. cum duo. ff. pro Soc. quia
q̄ ex actibus p̄det ex actibus limitatur. l. de duobus in fi-
ne. ff. de legib. de iure nostro est. c. 4. lib. 3. stat. quod not. &
late dixi in c. 38. tract. nostro de ordine proceden. in iudit.
1. Amplia. q̄ societas potest esse cum iudæis, cum qui-
bus non est reprobata societas secundum tex. in l. quicun-
que, & l. iudæi. C. de iudæ. Bar. & Bal. in l. spadonem. §. iam
autem. ff. de excus. tut. Barba. consi. 63. uol. 4. col. 1. Deci.
consi.

confi. 51. col. 2. in princ. Alex. confi. 75. col. 2. uol. 1. M^o
confi. 84. nu. 41. uol. 2. & sing. 540. incip. hodie fui

- 1 Fallit in hoste, hæretico & saracenis, cum quibus
la potest esse societas, immo est reprobata, secundum
noc. in c. quod super ijs, de uoto. Feli. in c. ego enim. col.
5. de iureiur. Deci. in confi. 51. nu. 3. Boe. quæst. 179. nu. 7.
Guid. papa q. 418. ante fin. & Bal. confi. 414. uol. 5.
- 2 Fallit 2. quando unus ex fratribus emerit fundum
lam scientibus aliis fratribus, & receperit cartam empro
nis, in nomine suo tantum. ut l. itaque. ff. pro Soc. ita Bal.
in l. si socius. ff. si cert. pet. & l. i. C. si quis alteri. uel sibi
& l. si ut proponis, ad fin. C. de rei uend. & Iaf. in d. l. si
tius. nu. 2. ubi limitat dictū Bar. in d. §. altero. secus quan
do aliis fratribus ignorantibus, q̄ not. & alias limitat
nit Alciat. in tract. præsump. in prima regula præsumpti
q̄ etiam not.

REGULA CCIII.

- 1 Suspectus de fuga, retineri potest & in carcerem
dummodo creditum sit liquidum per instrumentum
rogatum, aut aliter, pro ut late dixi in tract. meo de
dine procedendo in uers. fuga. capit. & maxime 4. cōc
rentibus ut Ang. inst. de act. nu. 8. uers. quærit hic Dyn.
in diebus feriatis, in honorē Dei, secundum Anch. in col.
123. nu. 8. l. dies festos. C. de ferr. c. i. & c. licet de feriis, &
doct. mod. in c. fin. de iudit. & in parte excellentissi. confi.
Decem 1551. & 1473.
- 1 Fallit hæc regula iure nostro, in debitorib. laicantibus
qui retineri non possint per dies 8. ante festum Pasche
& natiuitatis d. N. Iesu Christi, & omnis executio facta
contra prædictos est nullius roboris ac momenti, pro ut
in parte maio. confi. 1557. 4. Aprilis.
- 2 Fallit etiam quando creditores non habent creditum
liquidū contra debitore, pro ut iudicatum fuit per claris
simos d. Capit. illustrissimi confi. x. in annis præteritis, ab
anno

anno 1550. usque in presentiarum, quod not.

3 Fallit etiam quando debitores habent fidantiam, seu saluumconductum a d. supraconsulibus, uel ab excellentissimo consi. de 40. ad criminalia, uel ab illustrissimo senatu, per uia gratiae & nō aliter, ut in parte senatus 1547.

REGULA CCIIII.

1 Suspicio allegata per partem contra iudicem, si est notorie friuola, uel notorie falsa, an per eundem iudicem cognosci possit. Tu absolute tene q̄ sic. ut c. legitima de appella. in vi. Felin. in c. accedens, de litis non contestat. quem not. can. in c. quoniam contra de probat. & c. cum specialis, de appellat.

2 Quod est familiaris alterius partis. Abb. in c. insinuan- te, de off. delegat. & ibi Felin. specul. in §. superest uersi. si est nimis, de offi. delega.

3 Quod est consanguineus alterius partis, ut c. postremo de appella. & c. accedens, il ij. ut lit. non contestat. q̄ tamen locum non haberet quando utrique parti esset con- iunctus, ut Bar. & doct. in l. qui iurisdictioni, in prima lect. & ibi Deci. ff. de iure omnium iudic.

4 Quod intendit esse iudex in causa propria, q̄ non con- uenit, ut c. imperialem §. praeterea, col. 7. & 8. de pro- hib. feud. alie. & ibi Andr. de Uer. Soci. consi. 120. col. 9. in princ. uol. primo.

5 Quod est capitalis inimicus alterius partis, ut spec. in tit. de iud. deleg. §. superest, uersi. item. Abb. & Felin. in c. accedens, il ij. ut lite non contestat. Deci. in c. postremo. uersi. 3. de appellat. nu. 12. ubi dicit etiam locum habere in inimicitia non capitali, & leui, q̄ nota.

6 Quod animum suum in hac causa propalauit, secun- dum eundem Deci. in d. c. postremo. nu. 10. all. c. dilecto, in uersi. recusatio de testib. Alex. in l. praetor. ff. de iuris. omni. iudic. nu. 17.

7 Quod est consanguineus inimici alterius partis. Abb. in d. c. accedens. il ij. in primo not. ut lite non contest. & Bal.

- Bal. in l. quoniam liberi. C. de testi. ubi tenet q̄ qui est con-
iunctus in inimicitia cum inimico meo. dicitur meus ini-
micus, q̄ approbat Felin. & Abb. & Deci. in d. c. postremo.
- 7 Quod est commensualis alterius partis. secundum Ab-
bat. in d. c. accedens, col. i. uers. 2. causa, & Feli. & Deci. in
d. c. postremo, & dietim uiuat in simul, & ibi Philipp. Franc.
- 8 Quod in hac causa fuit aduocatus: Alex. & doct. in d. l.
prætor. ff. de iurisd. omn. iudic. & can. in d. c. postremo de
appellat.
- 9 Quod iudex habet similem causam cum illa in qua ipse
uult indicare, & ex hoc redditur suspectus, quia præsum-
ptio est, q̄ uelit iudicare taliter, pro ut uellet in sua cau-
sa iudicari, ita est glo. not. in c. causamque, il. ij. & ibi Ab-
ba. & doct. de iudic.
- 10 Quod est uassallus suffraganeus, & subditus ratione iu-
risdictionis aduersarii mei. Ita Abb. & cano. in c. accedens
il primo ut lite non contest. cum alleg. in eo, q̄ not.
- 11 Quod pars recusans habet causam cum iudice tãquam
cum priuato, ad eo q̄ ex tali litigio causatur quædam inti-
micitia. quæ est causa sufficiens ad iudicem recusandum.
Ita Abb. in c. cum super iij. not. de offi. delegat.
- 12 Quod iudex fuit minatus, alteri parti, quod ei nocer-
et, secundum Abba. in c. cum super, col. i. uers. tertia cau-
sa. de offic. delegat.
- 13 Quod fuit consultor in dicta causa, secundum Philip-
p. in c. postremo. col. 7. uers. 7. de appellat. & doct. in l. præ-
tor. ff. de iurisd. omnium iudic.
- 14 Quod fuit testis in ea causa, in qua nunc uult indicare.
ut l. si. ff. de testib. §. superest, uers. item q̄ fuit testis de iu-
di. delegat.
- 15 Quod pars quæ litigat habet societatem cum iudice,
spec. in d. §. superest, uers. quid si sit socius. Philipp. in d. c.
postremo, uers. 17. de appellat.
- 16 Quod procurauit, & sollicitauit fieri iudex in d. causa,
secundum spec. in d. §. superest, uers. item si ipse per l. quæ
omnia. ff. de procurat. & l. mutari eo. tit.
- 17 Quod iudex accepit donationem ab altera parte, secun-
dum Philip. in d. c. postremo col. 9. uers. 28. de appellat.
- 18 Quod

- 18 Quod ad iudicem spectat commodum, uel incommodum in causa ex quo tenetur de euictione, secundum Philipp. in d. c. postremo. col. 19. nu. 30. & 31. de appellat.
- 19 Quod iudex fuit corruptus precio, uel premio, secundum spe. in d. §. superest, penult. col. item si sit inimicus, de iudice delegat.
- 20 Quod causa est subtilis, ardua, & ille grossus & imperitus, & quia causæ subtiles non sunt committendæ iudicibus imperitis. Ideo potest repulsari, secundum Bal. in l. fin. in q. 16. C. de hæredib. insit. Felin. in c. sciscitatus. col. 7. uers. dicit etiam Bal. de rescrip. Ias. in l. apertissimi. uers. 2. causa. C. de iudit.
- 21 Quod est cõpater. iudex parti aduersæ, secundum glo. in c. i. & a. de re iudic. Innoc. in c. prudentiam, de offi. deleg. Ias. in l. apertissimi. col. iij. in princ. de iudit. nu. 14.
- 22 Quod est austerus & non uult audire aduocatum partis, secundum Lamphran. in clem. sæpe. in uers. de plano. col. 1. de uerb. signifi.
- 23 Quod est nimium crudelis, secundum Ias. in l. apertissimi. col. 1. in fine. uers. tertia causa de iudit. & Bal. in l. ij. ff. de ijs, qui sunt sui, uel alien. iure.
- 24 Quod iudex est subditus aduersarij mei, & ratione superioritatis potest iudex repulsari, secundum Abbat. in c. accedens. l. ij. col. i. uers. 4. causa, ut lit. non contest. Philipp. in c. postremo. col. 7. uers. 13. de appellat.
- 25 Quod iudex alloquitur secretæ in aurib. aduersarij, quo casu potest repulsari, secundum Abba. in d. c. accedens. col. 3. uers. & aduerte, Lamphranc in c. quoniam contra in uers. recusationes col. fin. de probat.

REGVLA CCV.

Scandalum est omnino euitandum, ne mala eueniant istam regulam posuit Felin. in c. 2. nu. 8. de perscript. & nota, q̄ scandalizare est præbere ruinam dicto uel facto, secundum B. Thomam distin. 38. q. 2. per totum, & Old. confi. 268. quæstio est, in fine ubi dicit q̄ est factum, uel dictum minus rectum præbens occasionem ruinæ, & multa pro-

Q

ta pro-

ta propter scandalum non puniuntur, sed sufficit maior
corripere & punire ut fecit dominus omnipotens. num-
ri c. 25. Roma. aliqua in l. si uero. §. de uiro. 7. fallent. ff. de
mar. Paul. ad Roma. c. 14. Abb. & can. in c. dilecta.

- 1 Amplia. ut clericus propter scandalum nullo modo ad-
ministrat in beneficio, quamuis sit idoneus & sufficiens
ut c. tua est. c. 2. & 3. & c. ex parte, de cler. ægrotan.
- 2 Amplia. etiam ut in ecclesia occidentali non eliguntur
clericus orientalis propter incontinentiam c. cum olim
de cler. congru. ratio quia clerici profitentur castitatem.
ut c. nullum 28. distin. quod non obseruant clerici grati
ut c. i. de cler. cong. sed ipsi uxorem ducunt. ut omnibus
notum est.
- 3 Amplia. etiam ut spoliatus ante omnia non restituitur
propter scandalum glo. not. in c. in primis. 2. q. 1. & 3. q. 1.
in summa, & in c. ad petitionem in uerb. restituendus
accusat.
- 4 Amplia. quoque ut ordinarius iudex non protulit
pactanti apostolicum ob scandalum occurrentem. ut
cum teneamur de præbend. & dicitur ibi, q̄ propter sca-
dalum receditur a regulis iuris. ut in glo.
- 5 Amplia. itidem q̄ clericus priuandus tolleratur in ec-
clesia propter scandalum futurum. Innoc. in c. l. de con-
coniug. Deci. in c. cum teneamur. num. 13. de præben-
cum ibi not.
- 6 Amplia. similiter, ut scandalum sine culpa facit quem
haberi pro irregulari glo. not. 2. in c. ex litteris de homi-
7 Amplia. ut dispositio. l. si quis in tantam. C. unde u-
omittatur propter futurum scandalum. ut glo. not. in c.
lator in uerb. 2. q. 7.
- 8 Amplia. ut puniendus non punitur propter scandalum
euitandum in prouincia. loco, ue' ciuitate. Bal. not. in l.
i. ff. de off. eius, cui mand. est iurisd. per l. penult. de fidei.
9 Amplia. etiam ut si totus populus efficitur hæreticus
inquisitor nullo modo procedere debet contra uniuersa-
tatem, sed scribat & notificet d. papæ. secundum Io. And.
in c. inquisitionis, de hæreticis in 6.

10. *Amplia. itidem ut episcopus dato equiali concambio priuatur & hoc propter scandalum. ut Innoc. in c. cum pridem de renunc. Abb. in c. i. de elect. Roma. consi. 332. col. ult. q. late dixi in tract. meo de priuileg. pacis, nu. 16. & 18. fol. 117.*
11. *Amplia. quoque ut propter scandalum prohibetur episcopus dispensate cum clerico deficiente in purgatione. ut Host. in c. insinuatam de symo. & ibi Abba. & Io. de Annania in fine d. c.*
12. *Amplia. ut potest legitime illis prohibere, ne contrahant matrimonium propter scandalum, esto q. inter ipsos nullum interueniat impedimentum, ut c. super eo. de cognat. spiritual.*
13. *Amplia. itidem ut episcopus potest prohibere ne eligatur in aliqua dignitate, ille qui in nulla re deliquit & hoc propter sedandum scandalum. Abb. in c. considerauimus in fine de elect. per tex. cum glo.*
14. *Amplia. similiter ut propter scandalum papa potest dispensare super matrimonio non legitime contracto, secundum opin. Ludo. Roma. in consi. 307. nu. 4. per c. quia circa de consang. & affinit.*
15. *Amplia. etiam ut inferior a papa potest ponere manus ad causam deuolutam ad sedem pontificis & hoc ad euitandum scandalum, ut Hostie. in c. constitutis ult. col. de appellat.*
16. *Amplia. 16. ut propter scandalum ecclesia tollerat clericos inuites, quia propter pisces malos non rumpuntur retia, ut c. quisquis 24. q. 1.*
17. *Amplia. etiam in uoto si re uera non obligat ubi potest peti absolutio & hoc propter scandalum & salutem anime, ut Abb. & cano. in c. magnæ in fine, ibi unde satis, de uoto.*
18. *Amplia. etiam ut episcopus loci potest propter futurum scandalum inter aliquas familias prohibere ne inuicem contrahant matrimonium. ut c. cum in tua, & ibi Abba. & Felin. de sponsal.*
19. *Amplia. quoque ut licet tacens in actu oneroso præsumatur consentire quatenus est præsens, ut Innoc. in c.*

Q 2 uestra

- uestra extralocat. & Felin. in c. cum omnes de cons. A-
tamen si tacet timore futuri scandoli, non dicitur con-
tine ut Roma. in l. quæ dotis col. 39. ff. sol. matr.
20. Amplia. ut d. papa mandat clericis & sacerdotibus con-
cedit id quod sibi non competit, uidelicet libertatem & po-
testatem crismandi in ecclesiis pueros ut glo. not. in c. qui
uenit 92. distin.
21. Amplia. quoque ut licitum sit transire ad religionem
strictiorem, quando is talis scandalizatur, ut not. Innoc. in
c. licet in glo. iij. de regula. & ibi cano. & summa Pisan. in
uersi. religio. 5. & dixi in tract. meo de pace. nu. 45.
22. Amplia. etiam ut quando spero, uel dubito rem meam
non posse consequi iudice auctore a te malis artibus occu-
patam, si tamen imineret scandalum potest illam iudic-
concedere. ut Innoc. in c. olim, il primo de restit. spol. &
Felin. & Deci. in c. i. de iudic.
23. Amplia. quoque ut si papa scandalizat mundum potest
omnino deponi, ut glo. not. in c. si papa, in uersi. 40. di-
stinct. quam impugnat Petr. de Monte. in tract. de papat.
fol. 7. & Felin. d. c. 2. nu. uersi. 23. de prescript. Deci. in
c. cum teneamur. nu. 12. de præbend.
24. Amplia. itidem quando duo contendunt de papatu, po-
test uterque deponi & hoc propter scandalum futurum,
ut Bal. in c. olim ad fin. de rescript. all. Hugon. in c. duo. 79.
distinct.
25. Amplia. similiter, ut si populus non potest præuenire
percursorem cardinalis iuxta dispositionem. c. Felicis de
pen. in 6. nisi cum maximo scandalo, non tamen incurrit
pœnam d. c. Felicis. Ita Io. Andreæ in col. 8. post archid.
quod tu nota.
26. Amplia. etiam ut quando dubitatur de futuro scandalo
potest episcopus mutare antiquissimam consuetudinem
in conferendis beneficiis rescribendo pontifici, de cons.
firmanda, uel eradicanda d. consuetudine. ut Card. consi.
58. proposita quaestio ad fin.
27. Amplia. ut quando episcopus uocatur ab archiepisco-
po, & a rege, uel ab aliquo alio superiore, debet parere
archiepiscopo quod alicui alteri nisi dubium sit de futuro scanda-
lo.

dolo. Ita Innoc. & Host. in c. cum parati de' appellat. & Hug. in c. si episcopus 24. distinct.

- 28 Amplia. ut interdum propter scandalum remittitur poena, ut puta si peccauit multitudo populi princeps non punitur si non corripit propter scandalum futuræ multitudinis. ut Thom. 2. ij. q. 108. art. i. in fine.
- 29 Amplia. ut sententia alia parte non citata potest reuocari. ut Innoc. in c. quærelam de elect. ubi tamen dubitatur de futuro scandalo potest utriusque pars proclamari & sententia ipsa non reuocatur, quia propter scandalum potest recedi a terminis iudicialibus, & ordinariis, secundum glo. in c. tua. & c. ex parte de cler. ægrotant. Alex. in l. si pacto. C. de pact. spec. de sent. prolat. §. species. in add. habeo &c.
- 30 Amplia. ut propter scandalum potest supersederi executioni præcepti apostolici etiam penalis. ut Card. consi. 98. papa, & in c. si quando de rescript. & ibi Felin. in vers. supersederi.
- 31 Amplia. etiam ut potest formari inquisitio absque aliqua forma ubi dubium est de futuro scandalo. Ita Marian. in c. qualiter. il. ij. q. 9. art. 15 de accusa. cum ibi uocatis.
- 32 Amplia. ut a forma data a superiore propter futurum scandalum recedi potest. ut Felin. & mod. in c. dilecta 33. col. 5. limita. 7. de rescript.
- 33 Amplia. quoque ut lex iniusta licet non obliget in foro conscientie, tamen aliquando obligat propter uitandum scandalum. secundum Thom. in prima ij. q. 96. art. 4.
- 34 Amplia. ut si reperiuntur duæ electiones facte per summum pontificem de diuersis personis, potest consilium Cardinalium utraque cassare. Ita glo. not. in glo. fin. in c. fin. 63. distin. Card. Flor. in rep. c. licet de elect. & in consi. 150. quaestum. Egid. Bellam. consi. 99. uerum. Cardin. in clem. i. q. 2. de immunit. eccle. Deci. in c. cum teneamur nu. 12. de præbend.
- 1 Fallit hæc regula in innocente reo imputato de aliquo excessu, quia melius est nocentem absoluere, quam innocentem damnare, iurib. uulgar. neque propter tumultum

populi innocens debet damnari, sed bene potest
rescribere superiori & responsum expectare, secundum
Deci. in c. cum teneamur. nu. 5. de praebe. q. si Pater
praesidens in Iudaea hoc fecisset, de IESU Christo,
neque sibi mortem aeternam praeparasset, neque in exitu
per Romanos missus fuisset cum infamia & damno perpe-
tuo: Anima & corporis, qui in inferno cruciatur, neque
uanae uoces populi audiri debent in poenis imponendis.
tex. not. in l. decurionum. C. de poen. & Bar. in d. l. penul.
de licar. q. tu iudex sapiens nota.

- 2 Fallit quando cum scandalo occurreret poena, uel de-
decus iudici, tunc debet ius & iustitiam administrare con-
libet, non obstante tumultu populi & futuro scandalo,
quia uanae uoces populi non sunt a iudice iusto & discre-
to, neque esse debent in aliqua consideratione propter
periculum futurae perditionis animae, q. tu curiosus nota.
- 3 Fallit etiam quando iudex in sententia ferenda cum
aliquo clamore & tumultu populi conspiceret, q. sibi im-
mineret maius peccatum. tunc non obstante futuro scanda-
lo debet pro salute animae suae iustitiam facere, secundum
Bal. in l. presbyteri, in ult. col. C. de episcopis & cleric. in
noc. in c. officii de poenit. & remissio. cum aliis.

REGULA CCVI.

- 1 Tenuta data ex inordinato processu, an possit retineri
pro debito, quod per prius res illa fuerat obligata. Tu re-
ne q. sic, secundum Gramma. in deci. 58. nu. 5. Bal. in l. fun-
dus. ff. de resc. uend. Francif. Cremens. sing. 93. Deci. consil.
449. consil. 232. in primo dubio. & consil. 400. Bal. in penul.
C. de non nu. pec. ubi dicit, q. mulier uiro defuncto, po-
test retinere domum quam iure familiaritatis habitauit,
& idem in l. i. C. de seruo pign. dat. manu ubi dicit q. uiro
defuncto potest mulier apprehendere possess. bonorum
uiri pro eius dote si uacat. & in l. penul. C. de pign. act.
- 1 Amplia. ut tenuta bonorum immobilium alicui dari &
concedi non debet sine iudicis mandato, secundum cetera
in

in l. si. C. de bon. uacant. & l. defensionis facultas in princ.
C. de iure fisc. & sine iuris cognitione, ut ema. de clar.
quis sing. 116. iure nostræ patriæ non datur cuiuspiam te-
nura in bonis immobilibus, nisi citato possessore ex parte
maioris consi. 1475. & c. 12. lib. quinto stat. Venet. & lib.
promiss. malefi. c. 10. Bal. consi. 257. nu. 3. in uol. 4. l. ij. C. si
ob pub. pensit. & l. miles. §. i. ff. quib. ex caus. maior. & consi.
181. in fine. uol. i. & idem Bal. consi. 340. nu. 1. in uol. 2.

1 Fallit quando constat de credito agentis, & debet dici
quod nullo modo tenuta potest reuocari, & si data non esset
quod de nouo deberet concedi, & data omnino debet confir-
mari, secundum Ang. in l. si finita, in princ. ff. de damno
infect. Paul. de Cast. consi. 39. in causa capturæ, Deci. con-
si. 449. uisus, nu. 16. & 17. uol. i.

2 Fallit etiam quando lis esset inchoata super possesso-
rio, quia lite pendente super possessorio nil est innouan-
dum secundum communiter doct. & maxime Bal. in l. si.
C. de Carbo. edj. in princ. d. l. & Soc. in l. iuste possidet.
col. 4. ff. de acqui. possess. & Dec. d. consi. nu. 16. quod not.

3 Fallit etiam quando creditor habet ius in re, & sic ius
hypothece, quia de natura hypothece est: est tribuere
facultatem apprehendendæ, retinendæ, & appetendæ pos-
sionem in bonis debitoris. secundum Bal. & Alber. in
l. si. C. commod. & l. eos. C. de pignor. hypothecca enim
tribuit ius in re. l. si cum uenditor in princ. ff. de euct. & l.
i. §. si per seruum. ff. de acqui. possess.

REGULA CCVII.

1 Tempus & locus in scriptura priuata non est de sub-
stantia obligationis l. cum tabernam. §. idem quæ sit. ff. de
pignor. Cyn. in l. optimam. C. de contrah. & committen.
stip. Matth. Mat. sing. 45. not. quod tempus.

1 Fallit in quinque casibus positus per Odo. in d. §. idem
quæ sit, & l. neque cum auct. ibi posita. C. de nupt. & hoc
propter disparitatem personarum, ibi enumeratarum, quod not.
Q 4 2 Item

- 2 Item limita. contra scribentem, uel eius heredes, ut Innoc. in c. inter dilectos, de fide instr. & ibi Ant.
- 3 Fallit in instrumento publico secundum Lanf. de Ord. in c. quoniam contra. nu. 84. de probat. Alex. consi. 70. nu. 4. uol. 1. & consi. 179. in princ. uol. 2. & consi. 132. nu. 4. uol. 4. Roma. sing. 238. tu scis. Alex. post. Deci. in aut. quis in aliquo 6. fall. C. de edend. Isner in c. i. de probat. feud. alien.
- 4 Fallit quando tempus ponitur pro forma contractus, quia est de substantia rei, & quia dat esse rei, secundum Bal. in l. liberti. col. 5. nu. 15. C. de oper. lib. ut puta si promitto seruire tibi de mense Iulij, aut Augusti in uindemiando, uel blada colligendo, tunc alio tempore seruire non potest, quia ex illa conuentione non resultat aliquod corpus, secundum Bar. in l. si uno. §. Item cum quidam locat. Affl. deci. 73. nu. 6. & Bal. in d. l. liberti. nu. 15.
- 5 Fallit etiam in tempore legali, uidelicet quando lex requirit tempus apponi in contractibus, uel in manuscriptis factis tempore nuptiarum, pro ut requiritur in parte maioris consi. anno 1532. & ut puta in contractibus, & in sententia glo. est not. in uers. lucis. l. more Roma. ff. de ferr. ut omnia de die & non de nocte fiant.
- 6 Fallit etiam quando subiecta materia aliud suadet, ut puta si conduces operarios in uinea tua ad laborandum intelligitur de diebus naturalibus & artificialibus, & non de nocte, & sic in tempore apto ad exercitium & non incongruo, secundum tex. in l. i. & l. medicus. ff. de oper. lib. Alber. in d. l. more. Bal. in c. i. de treug. & pace. Felin. c. consuluit. de off. deleg. Tiraquel. in §. i. glo. 10. uers. annum & diem nu. 10. ut puta in deposito fiendo super re tractu ut dignosci possit, an moneta sit bona uel reprobata: quod nota.

REGULA CCIX.

- 1 Testamenta duo eodem tempore facta si non apparet de prioritate, propter incertitudinem neutrum ualeat, arg. l. duo sunt. ff. de testa. tute. Roman. sing. 243. Oldr. consi. 1. col. 2.

col. 2. uerfi. attendatur. ubi all. l. in tempores. §. i. ff. de hæ-
red. instit. & l. eum qui duobus. ff. de acquir. hæredit. Ang.
instit. de adempt. legat. in fin. Iaf. & Deci. in l. fin. C. de
edict. diui Ad. toll. Boe. q. 3 2. nn. 2. & 3.

1 Fallit 1. quando essent duo testamēta facta eodem die,
unū a notario forinsecō, & alter a notario Veneto, quia
eo casu testamētū a notario Veneto confecto præualer
omnibus aliis testamentis factis a notario forin. per c. i.
stat. quarti lib.

2 Fallit etiam quando alter ex hæredibus scriptis possi-
deret, quia commodum possessionis hoc sibi beneficium
tribueret secundum Deci. in l. fin. nu. 53. C. de edict. diui
Adr. tollend. & Andr. Sicc. in c. i. de probat. Card. consi.
145. in princ. Roma. consi. 159. super eo. uerfi. 3. Bal. in l.
icol. 2. uerfi. quæro quando duæ sententiæ. C. quando pro
uocar. non est nece. Alber. in l. quotiens duobus C. de rei
uend. ubi tenet, q̄ si quis habet possessionem rei uenditæ,
uel donatæ per præcatium, uel per perceptionem ususfru-
ctus præfertur habenti realem & hanc opin. communem
tenuit. Guid. papa q. 112. in princ.

3 Fallit 3. quando in altero testamento esset instituta pia
causa secundum Rom. in auct. similiter in 12. speciali. C.
ad l. falcid. quia illud præualeret. Bal. Ang. & Cyn. in l. cū
multæ. q. ult. C. de donat. ante nupt. Bal. in l. in multis. in
fin. ff. de stat. homi. Bar. in l. hæc conditio. §. cum ita. ff. de
cond. & demonst.

4 Fallit 4. quando in uno esset clausula derogatoria facta
cum clausula non obstante quocunque alio testamento,
sub quibuscunque uerbis, uel sub quacunque forma uer-
borum concepta, quia istud præualeret altero secundum
Franc. Aret. in l. si quis. ff. si quis omiff. causa. & Bor. Soc.
in l. si mihi & tibi §. in legatis. nu. 7. ff. de legat. i.

5 Fallit 5. quando in altero eorum esset, appositum iura-
mentum quia habet uim clausulæ derogatoriæ, secundū
Soc. in d. §. in legatis. nu. 2. uerfi. 6. Io. Andr. in c. quod se-
mel de reg. iur. in 6. hoc idem Bal. Aret. & Castr. in d. l. si
quis in princ. de leg. iij.

REGVLA CCIX.

- 1 Testamentum factum in hac ciuitate cum duobus testibus legitimis ad hoc uocatis & rogatis an ualeat, tunc ne q̄ sic, ut l. i. C. de sac. sanct. eccl. & c. cum esses & consequent. de testam. & in parte maior. consi. 1474. importatissima & 1531. Feder. de Sen. consi. 217. Io. de Anna. consi. 75. nu. Boe. late in dec. 93. nu. 3. & 4. Alex. consi. 41. col. 2. uers. 5. nu. 5. uol. i. Deci. consi. 610. nu. 2. Bal. in l. l. 74. C. de sac. sanct. col. ubi tenet testamentum ad pias causas ualere coram 2. testibus, quia duo testes probant uoluntatem testatoris. l. fin. ff. de rebus eorum.
- 2 Amplia. hoc inter liberos ualere ac & inter extraneos dummodo seruetur forma. l. stat. incip. importatissima & 1531. q̄ not.
- 3 Amplia. etiam ualere testamentum ad pias causas factum sine testibus. secundum Boe. in d. deci. 93. nu. 4. & Roma. in auct. similiter fall. 34. C. ad l. falcid. can. late in d. c. cum esses de testam. & ibi Barba. maxime inter liberos. Corn. consi. 307. col. 4. & licet sint contest. nu. 1. uers. 100. 3. & auct. si modo. C. fam. herse. dummodo sit subscripta manu testatoris secundum Tiraquel. in tract. 4 p. p. 2. cau. se, q̄ nota perpetuo.
- 4 Amplia. q̄ mulieres in piis causis sunt idoneæ testes in testamentis. Bal. in l. i. ante fin. lect. & in repet. col. 14. uers. ostenso de principal. personis. C. de sac. sanct. eccl. nu. 55. Anch. in c. cum esses. in 4. not. de testa. Deci. in l. foemina. ff. de re. iur. Barba. consi. 87. col. 6. uol. 2. Castren. consi. 327. uol. i. Corn. consi. 168. nu. 1. uol. 3. & consi. 101. col. 2. uol. primo. Alex. consi. 105. nu. 1. uol. 4. & consi. 177. uol. 2. nu. 1. q̄ nota.
- 5 Amplia. etiam ut testamentum ualeat sine hæredis institutione ad pias causas. secundum Bar. in l. i. C. de sacro sanct. Barba. consi. 8. prescribitur præclare col. 6. uers. uenio ad aliam dubitationem uol. i. Panor. c. iudicane. col. 1. de testa. & Castr. consi. 97. super primo uol. i. cum aliis infinitis.

- 1 Fallit de iure civili, quia septem testes necessario requiruntur in testamentis. §. fin. inst. de testam. l. hac confutissima §. per nuncupationem. C. de testam. Deci. cons. 285. in princ.
- 2 Fallit etiam tempore pestis, quia cum quinque testibus testamenta confici possunt ex quo eo tempore nec testes nec notarii haberi possunt. secundum Bal. in l. fin. post Nicolaum de Mar. in princ. C. de testam. Deci. cons. 285. nu. 1. uerb. sed supradictis non obstant. Ang. in l. si uacantia col. 10. C. de bon. uac. l. 10. ubi dicit, quod si ex forma statuti requiratur, quod testamentum scribatur per notarium matricularum, & eo tempore non reperiatur matricularum, quod per alium poterit testamentum scribi, quod not.

R E G U L A C C X.

- 1 Testamentum in quo filius non reperitur institutus, sed substitutus per fideicommissum, an de iure sit ualidum, tu tene absolute quod non: secundum Bal. & Saly. in l. scimus §. cum autem. C. de inoff. testa. nu. 1. ubi ratione assignat ex quo filius debet habere iure directo bona patris, uel in uno nummo saltem institui. per §. aliud quoque, ut cum de appell. cogno. & ibi Ang. Guid. papa q. 423. Ang. in §. in primis. in princ. not. & in glo. in uers. inutile. inst. de fideicom. heredit. ubi dicit, quod non ualet testamentum in quo nemo haeres est institutus, quia institutio est caput testamenti. Rom. cons. 516. col. fi. nu. 2.
- 1 Fallit quando apparet testatorem uelle legare & fideicommissum facere, quia tunc ualet sine haereditate institutione, secundum tex. in l. si quis. ff. de iure codicillo, & Ang. in d. §. in primis in uers. aut constat quod inst. de fideicom. hereditatib.
- 2 Fallit etiam quando filius uigore testamenti adisset hereditatem & testamentum patris approbasset, secundum tex. in l. ex facto. §. longinus. ff. de uulg. & pupp. subst. Boe. q. 96. nu. 5. & 6. quod not.
- 3 Fallit 3. quando per testatorem facta fuit uulgaris substitutio

stitutio

stitutio, quia licet testamentum non ualeat respectu hereditationis, incipit tamen ualere a gradu substitutionis, quia cessat uirium præteritionis, per l. iij. §. fin. ff. de lib. & posthum. & l. ex facto. §. lucius. ff. de uulg. & pupilla. & in uer. Dec. in consi. 477. nu. 3. col. p. uerfi. 2. uidendum est.

REGULA CCXI.

- 1 Tempus ad appellandum infra decem dies, an impediatur currere, uel saltim suspendatur per notam commissi. Zabar. in clementina c. quandiu de appella. nu. 6. & in auct. si tamen. C. de tempor. appellat. & Guid. papa q. 115. tenent, q. cursus temporis nõ impeditur, quia currit de momento ad momentum rationem assignat Luc. de Pen. in l. utilitas. nu. 3. de priuilegio l. 12. Ita Bal. cõsi. 171. proponitur. nu. 4. uol. 2. Aff. deci. 73. nu. 7. l. iii. §. minor. ff. de minor. & ibi glo. in uerfi. momentum. Aff. deci. 73. nu. 4. Blanch. q. primæ. part. nu. 34. de arbit.
- 1 Fallit quando communis utriusque partis consensus interuenit ad prosequendam appellationem, ut Zabar. in c. quandiu. nu. 6. de appella. deci. Rotæ. in nonis nu. 2. de dilatis. Gui. papa q. 436. nu. 30. & in consi. 184. in nu. 1.
- 2 Fallit 2. quando per statuta, uel ciuitatis decreta aliter esset prouisum in hac materia, quia eo casu statuta & localia decreta sunt obseruanda. Bar. in l. Cæsar. nu. 26. ff. de publica. Idem in l. omnes populi. q. 6. ff. de iust. & iure. & mod. ibi doct. Ias. in rubrica. nu. 29. ff. solut. matr. & in l. §. ueteres. nu. 27. ff. de acqui. possess. quia quandoque publica utilitas suadet. l. reuocationem, quæ fit per consuetudinem quæ præualet. ut Antonius de But. in c. fi. de consuet. nu. 53. & Gemi. in c. i. nu. 30. de const. in 6.
- 3 Fallit etiam quando lis est contestata per partes, quia eo casu durat per triennium, ex quo perit instantia. Ita Guido papa q. 9. 240. nu. 1. all. Bal. in l. sed & si compromissum. ff. de arbit. & ulterius non se extendit, quia arbitrium est ad instar iudicij. ut l. i. ff. de arbit. sed iudicium post litem contestationem est deserrum lapsu triennij. per l. prope. ff. de iudic. in 6.

randum. C. de iudit. ergo, & similiter arbitrium iudicis, sed lite contestata durat usque ad annos 30. pro ut Guid. papa q. prædicta. q not.

REGULA CCXII.

1 Testes si contradicunt instrumento, cui magis credendum notario, an testibus hanc quæstionem examinat Bal in l. in exercendis. C. de fide instru. nu. 1. & 2. spec. in §. re fac. uerb. quid si dum attestaciones, de instru. edict. Innoc. & Panor. in c. cum Io. hæremita. de fide instru. Bar. in l. tabularum. ff. quemad. testan. aper. & l. i. ff. eod. tit. Guid. papa q. 540. nu. 1. & 2. & communiter doct. distinguunt, aut not. est bonæ famæ, & eidem fides præstanda. Aut suspectus & communiter solitus falsâ scribere, & tunc potius testi est credendum Boe. q. 118. nu. 6. 7. 8. & 9. ubi multa. Felin. in d. c. cum Ioan. Hæremita. Cuna. consi. 135. col. 2. circa mediû uersu. præterea. Ang. consi. 149. col. pen. uersu. uenio ad secundum Fulgo. consi. 79. col. i. Bal. consi. 4011. nu. 7. uol. 5. Idem consi. 385. nu. 3. eo. uol.

2 Amplia. ut si duo testes deponunt de ueritate instrumenti, & duo contra instrumentum, & res seu factum est antiquum potius credendum est instrumento, quam testibus. Ita spec. in tit. de instru. edict. §. nunc diceudum uersu. quid si dum attestaciones. Bal. in consi. 37. nu. 5. uol. i. & Cyn. in l. emancipatione. C. de fide instru. & l. census. ff. de proba. uide Guid. papa q. 540. incip. testes. Abb. & Felin. in c. ad audientiam nu. 6. de perscrip.

3 Fallit quando tres testes omni exceptione maiores deponunt contra instrumentum, quia potius credendum est testibus, quam instrumento. secundum Bal. in consi. 55. nu. 4. & 5. uol. 1. & c. cum Io. hæremita. de fide instr. §. Item uerborum de inuti. stipul. instit. cum aliis infinitis.

4 Fallit etiam quod non præstatur fides aliquo modo instrumento notarii sine litteris testimonialibus, secundum Bal. in consi. 118. nu. 2. in 3. uol. quæ litteræ appellantur legali-

legalitas notarij, & non appposito signo not. confuso est
si de solemnitate instrumenti necessaria. secundum An-
cha. consi. 431. præmissa in princ. & Cor. consi. 70. & ubi
quarto, & aliter non appposito corrui instrumentum, q
nota supra in uerfi. Signo.

R E G U L A C C X I I I .

- 1 Testes duo in omni negotio requiruntur. l. ubi nume-
rus. ff. de testib. & iurisiurandi. uerfi. sancimus. C. de te-
stib. & cum dictum fuerit in sententia per iudicem, q ca-
pitula probentur per testes, & numerus aliter non fuerit
expressus intelligitur per duos. ut d. l. & Luc. de Pen. in l.
nepotes. nu. 4. C. de his qui num. liber. l. 10.
- 2 Amplia. hoc idem in annis, uel diebus ubi semper in-
telligi debet de biennio, uel duobus diebus ubi non ap-
paret de alia clara elocutione, secundum glo. not. in l. uer-
ter illam. §. si. ff. de uerb. signi. & d. l. ubi numerus. ff. de testi-
- 3 Fallit in casu contractus excedentis summam libram
50. auri, quia eo casu tres testes requiruntur l. si. C. si cer.
pet. Boer. q. 118. nu. 2.
- 3 Fallit in casibus annotatis per glo. in l. ubi numerus. ff.
de testibus ubi requiruntur. nu. 7. testes in testamēto, quin-
que in codicillis: tres in contractu. l. 50. & duo regulari-
ter in omni casu secundum opin. d. glo. ubi numerus, &
Boer. q. 118. per totam, & consi. 332. nu. 6. & ibi late d. Do-
ci. Egid. Boss. in suo tract. in uerbo de conuictis. num. 21.
& nota.
- 4 Fallit etiam quando in ciuitate adest statutum, q in ta-
li negotio usque ad talem summam credatur dicto unus
testis, pro ut fuit dispositum in hac ciuitate usque ad sum-
mam duc. 10. pro ut in parte 1501. 27. Sept. incorrecte. Jo-
renissimi Princip. Laured. quæ pars usque ad hæc tem-
pora obseruatur, in reliquis iura communia obseruatur,
ut in ore duorum, uel trium stet omne uerbum secundum
ius diuinum, q tu not.

5 Fallit

5 Fallit quando ex conuentione partium simul colligentes conueniunt de stando dicto Titii, quia tunc fides ei est prestanda & dicto unius est standum, ut Alex. in l. i. §. fin. ff. de uerborum oblig. Aym. Crauet. in consi. 100. Titius nu. 13. ad finem, uol. 1.

REGULA CCXIII.

1 Testibus duobus affirmantibus quam mille negantibus creditur c. in nostra de test. glo. sing. in l. diem preferre. §. si plures. ff. de arbit. c. proposuisti. de probat. Corf. sing. in uerfi. testis. nu. 15. Afflic. deci. 324. nu. 9. Feli. in d. c. in nostra, & Alex. in l. i. ff. si quis iusd. non obtemp.

1 Fallit hæc regula quando negatiua est cohæretata loco & tempore, ut dicit Feli. in d. c. in nostra. ratio quia ista negatiua cohæretata loco & tempore, preferitur probationi affirmatiue. secundum Abba. in c. bonæ, de elect. & elect. & Afflic. d. 324. nu. 10.

2 Fallit etiam quando testes deponunt super affirmatiua deponunt etiam super negatiua, ut Bal. in c. si quis per triginta col. 2. si de feu. fuer. controuer. Abb. in c. cum ecclesia sutrina in 6. col. de causa poss. & propriet. & Feli. in d. c. in nostra.

3 Fallit 3. in testibus deponentibus de sanitate mentis, quibus plus creditur, quam mille de insania. ut Abb. in c. dilectus. col. penul. de succe. ab intest. ratio quia semper plus creditur in homine de sanitate, quam de infirmitate. Innoc. in c. i. de frigid. & malef. ubi plus creditur duobus testibus deponentibus de uirilitate ad coeundum, quam pluribus aliis de impotentia.

4 Fallit etiam duobus testibus de metu & uolentia deponentibus, quam mille de spontanea uoluntate. ut Innoc. in c. super hoc. de renuncia. & Alber. in rubrica. ff. quod met. causa. Abb. sic. in c. i. quod met. causa. Ias. in l. interpositas. de C. transact. Rom. in rubrica de arbit. col. 8. Alex. consi. 156. col. 1. in fine. uol. 5. Gramma. dec. 103. nu. 69. cum infinitis.

REGV-

- 1 Testis examinatus parte non citata nil probat & neque indicium facit. Ita Bar. in l. marieus. col. i. ff. de quæst. Felin. in c. in nomine domini. nu. 3. uerfi. collige. de test. & ibi d. Abb. & mod. cano.
- 1 Amplia. d. regulam, etiam ubi causa esset expedienda omiſſa ſolemnitate, puta ut de plano, ſine ſtreitu & figura iudicij procedatur in cauſa. ut Bar. in l. filius familias. ff. de donat. uerfi. item an eius uigore. Felin. in d. c. in nomine domini. nu. 4. uerfi. 2. declara. extra de teſtibus.
- 2 Amplia. 2. in receptione teſtium, qui recipi poſſunt etiam parte non citata ſecundum Bar. in auct. qui ſemel. C. de probat. in 4. col. uerfi. quæro quid ſit publicano. Idem Felin. in d. c. in nomine domini. uerfi. quinto & nu. 6. de teſtib.
- 3 Amplia. etiam ubi iudex ex officio procedere intendit, quia etiam pars non eſt uocanda contra quam proceditur ut Io. And. in ſpec. in tit. de teſte. §. nunc tractandum. Felin. in d. c. in nomine domini. nu. 5. uerfi. tertio.
- 1 Fallit iſta regula quando iudex uellet ſe infirmare ſuper fama, uel notorio, quia eo tunc poteſt recipere teſtes etiam parte non citata. Ita Antonius de But. in d. c. in nomine domini. eo. tract. archidia. in c. eorum. xi. q. 3. Abb. & Felin. in d. c. In nomine domini. nu. 7. aduſte.
- 2 Fallit etiam quando iudex uult habere informationem alicuius perſonæ ſi ſit habilis, uel inhabilis ad aliquam dignitatem uel honorem. ut Abb. & Felin. in d. c. in nomine domini. nu. 8. uerfi. 2. de teſtib.
- 3 Fallit etiam quando iudex procedit uel procedere intendit per uiam inquisitionis, quia teſtes & recipi poſſunt etiam parte non citata. Felin. in d. c. In nomine domini. nu. 7. uerfi. 3. Bar. in l. iubemus col. 3. C. de probat. Bal. ſing. in l. ſin. C. de quæſt. & Bar. Saly. in d. l. ſin. circa ſin. de quæſtion. ff. q. tu nota & obſerua.
- 4 Fallit itidem quando ſimiliter pars non poſſet citari. Ita

Ita de facili pro ut foret expediens. Ita Felin. & Abb. in d. c. In nomine domini. nu. 10. uerſi. quarto limita.

5 Fallit etiam quando lex uel statutum non exigit aliquā probationem plenariam, ut Hoſti. in c. i. de homic. in 6. & ibi Dominicus de S. Gemin. in §. ſin. col. 4. Felin. nu. 2. in d. c. In nomine domini.

6 Fallit quoque quando actor timet de morte, uel abſentia teſtis & aduerſarius eſt perſona nob. uel potens, quia eo tunc citatio omitti poteſt. Ita Abb. & Felin. in d. c. in nomine domini. nu. 13. uerſi. ſexto limita. de teſtib.

7 Fallit ſimiliter quando dicto teſtis de neceſſitate ſtandum eſt. ut ſi teſtator in teſtamento dixit uolo, ordino, & mando, & ſtetur dicto Titij: quia tunc pars nullo modo citari poteſt. Ita Bar. in l. Theopompus. ij. col. ff. de dote prælegata.

8 Fallit etiam quando teſtes reproducuntur ad declarandum dictum ſuum, quia tunc teſtes nullo modo citantur, neque pars citari debet. Ita Felin. in d. c. In nomine domini. nu. 15. uerſi. 10. limita. & ibi Abb. & Barba. & Abb. & Felin. in c. per tuas in princ. de teſt.

9 Fallit quoque quando mulier examinatur in domo propria tunc pars citari non debet, ad uidendum eam iurare. Ita Guiel. & Bar. in l. ad egregias. ff. de iureiur.

10 Fallit etiam in cauſa hæreticæ prauitatis, quia tunc nullo modo pars citari debet. Felin. in d. c. In nomine domini nu. 17. uerſi. 14. maxime quando potentia aduerſarii timeretur.

REGULA CCXVI.

Teſtium reprobatio admittitur tam circa perſonas, quam dicta teſtium, dummodo bis fiat & non ultra, ut Abb. & Felin. in c. licet. il. ij. de teſt. Hoſt. in c. ex tenore de teſtib. & iſta eſt communis doct. opinio. ut Felin. in d. c. uerſi. fallit primo.

11 Banniti uel relegati excommunicati, teſtes reprobari poſſunt etiam ſine aliqua proteſtatione, ſecundum Bal. in l. ſi quis teſtibus. ij. col. uerſi. dubitatur. C. de teſtibus.

R Ac

Ac etiam Bal. in l. i. de hæred. inst. & l. in exercend. C. de fide instru. Feli. in c. postulasti nu. 5. de foro compe. Nam infideles & excommunicati, qui non participant communioni sacr. sanc. Rom. ecclesie reprobatur. ut 8. q. 3. c. 4. & c. penul. de sent. excommu. & c. ipsa pietas 3. q. 4. & c. hæreticis. ij. q. 7. Nam ætas, conditio, sexus, discretio, fama, & fortuna, fides, in testibus ista requiruntur.

2 Reprobantur testes furiosi & mente capri, sicut etiam repelluntur ab actu iudicandi. ut iij. q. 8. §. tria capita. Et hoc durante furore, uel dementia, quia mortuis æquiparantur. l. qui ad certum. ff. locati. & l. ij. §. furiosus. ff. de procur. & l. si quis alium. ff. de acquir. hæred. Deci. consil. 448. nu. 6. & nu. 37.

3 Reprobatur testis ebrius, deponens tempore ebrietas; Ratio qui ebrius nescit quid loquatur, & ideo furiosus & ignorantis æquiparatur. ut l. i. §. furiosus. ff. de act. & oblig. Fulg. consil. 80. & ideo sapientes dixere contrarium factum ab ebrio nullius esse ualoris. glo. not. in c. uniusquisque 22. q. 4. uers. quid in ebrio, & c. sane. 15. q. 1. Bal. & Alex. in l. dolum. C. de dolo. mal. Bal. in clem. nec testimonium. de uit. & honest. cler. Deci. consil. 112. in prædicti consultatione, ubi concludit ebrietatem esse fomentum omnium malorum, & uide doct. in c. a crapula de uit. & honest. cleric.

4 Cæcus si deponit super formalibus uerbis prolati a contrahentibus non reprobatur, si habet uoces ipsorum contrahentium notas & sibi cognititas, secundum Abb. in c. ex litteris col. 2. de consue. & c. præterea de testib. Bar. not. in l. ij. §. idem labeo. ff. de acqui. plu. artend. item cæcus non excusatur a muneribus patrimonialibus a personalibus, uero non taliatur. Ita Guido papa de ci. 400. & Bal. in l. i. C. qui morbo excusantur. lex. n. senis dictum ætate decrepita reprobatur. Ratio quia ætate procreta repuerascere dicuntur, nam quicumque senex sensus puerilis in illo est, ut ait Caro. Cens. l. senectus. C. de donat. pueri senex. Physici nanque dicunt puerorum & senium ætates optime conuenire & in delictis ob-ætatem ingratam uel con-

- uescentem poena quoque mitigatur. l. si quis. §. ignoscitur. ff. ad Syllan. & poeta. 12. Ænead. damni miserere senectæ.
- 5 Pater & mater regulariter pro filio, nec contra filium idonei testes esse non possunt, nec e contra, nec aliquis de ascendentibus in descendentes utriusque sexus in infinitum testificari possunt. pro ut Nelius in tract. de testib. nu. 7. Bar. in l. qui testamento. §. is quoque. ff. de testam. & doct. in l. parentes. C. de testib. Idem Bar. in tract. de reprob. testiū. nu. 57. & hoc ratione adminiculi sanguinis & parentelæ. q̄ not. tex. in l. idonei. ff. de testib.
- 6 Testes affines & consanguinei semper sunt suspecti, & sunt reprobandi. ut Host. in summa de testib. §. ij. uersi. ubi autem. Abb. in c. super eo. de testib. q̄ si admittuntur probationem non faciunt. ut l. parentes. & l. eos. eod. tit. C. spec. in tit. de testib. §. i. uersi. Item q̄ est parens. & in criminalibus nulla prorsus fidem faciunt. ij. q. 9. c. Absente. il. j. Alex. consi. 130. nu. 4. uol. 2. nec in causa matrimoniali consanguinei admittuntur. Ita Paul. Mer. consi. 86. nu. 12. in consi. mat. Dec. consi. 133. nu. 4.
- 7 Item reprobantur testes habentes affectionem ad causam. Ita Abb. in c. uidetur, qui matr. accu. poss. immo non est sibi fides adhibenda. Ita Io. Anto. Rub. Alex. consi. 74. nu. 6. Iacobus Leoni consi. 49. nu. 23. & Io. Mar. Buccell. consi. 70. nu. 20. in consi. mat. Deci. consi. 310. uol. 2.
- 8 Testes similiter habentes causam consimilem reprobantur. Ita sing. Alex. in consi. 42. nu. 2. uol. 2. glo. not. in c. personas. & ibi Io. And. in tit. de testib. & c. causam. il. secundo de testib. spec. in tit. de testi. §. i. uersi. item q̄ habet causam consimilem. Alex. consi. 107. nu. 3. uol. i. & consi. 172. nu. 7. uol. 11.
- 9 Familiares & domestici reprobantur, maxime quibus imperari potest. l. idonei. ff. de test. max. in producente eos pro se, uel quibus imperari potest ratione patriæ potestatis, uel ratione obedientiæ, uel iurisdictionis. ut ibi in glo. sed qui q. fuit famulus potest testificari pro domino. ut l. etiam. C. de test. immo si famulus habuisset licentiã & staret in domo domini donec sibi providere posset, pro domino testificari posset. Ita Io. And. in c. fin. de uerb. si-

gnifi. Iacobus Leo. confi. 49. nu. 50. in confi. mar. Et pre-
dicti admittuntur quando ueritas aliter haberi nō potest.
Ita Alex. confi. 63. nu. 6. uol. i. ubi multa doc. accumulata.
Deci. confi. 133. Grammat. confi. 45. nu. 25. & confi. 59. nu.
12. & confi. 58. nu. 4.

10 Famulus, & negotiorum gestor reprobatur, ex quo
sunt domestici & familiares & istis fides non est præstan-
da. l. omnibus. C. de test. Bal. in confi. 50. in princ. uol. 2.
si tamen sunt honeste uitæ. Ita Bar. in litteris. ff. de test.
Bal. in l. i. C. eod. tit. nu. 3. Roman. confi. 320. Deci. con-
fi. 256. num. 7.

11 Famulus tutoris, in causa pupilli an testis esse potest.
Bal. 444. nu. 4. uol. i. tenet, q̄ non reprobetur, si non sit
ad suum seruitium, & mercedem recipiat. Ita Bal. in d. l. i.
nu. 3. C. de testi. Iacob. Leo. confi. 49. nu. 55. in confi. mar.

12 Commissarii, & executores testamentorum, in causis co-
missariæ a testimonio repelluntur & reprobantur, ex quo
sibi competit ius agendi executorio nomine ad causas te-
stamenti. Ita Bal. confi. 221. uidetur nu. 3. uol. 3.

13 Vassallus non potest esse testis contra dominum suum.
Ratio, quia maior est obligatio uassalli erga dominum,
quam erga patrem, & si testificatur feudo priuatur. u. c.
i. 6. Item si delator uersus. perdet. quæ sit prima causa be-
nef. amit. q̄ intellige in respicientibus causam feudi, sed
extra causam feudi bene uassallus potest testificari pro do-
mino, & contra dominum. Ita Deci. in c. insuper in fine.
nu. 28. de testib.

14 Sollicitator in causa testis esse non potest, immo re-
probatur. Ita Alex. confi. 253. uersus. ad secundum nu. 2.
uol. 6. idem confi. 152. nu. 7. uol. 7. Roma. 420. in princ. &
hoc propter affectionem quam habet in causa Antonius
But. in c. cum a nobis in fine de test. c. Roma. de testib. nu.
6. Alex. confi. 78. nu. 6. uol. i. Antonius But. in c. cum a no-
bis de testib. Ro. deci. 149. Item q̄ est sollicitator, Io. Ma.
Bucel. confi. 70. nu. 19. & 20. Rub. confi. 73. nu. 7. Brunell.
confi. 74. nu. 4. Hy. Grata confi. 75. num. 19. & 20. Alex.
confi. 254 uol. 6. & confi. 152. uol. 7. nu. 7.

15 Item q̄ est proxeneta, qui propter affectum quem ha-
bet

- bet ad causam reprobatur, ut in auct. de testib. §. quoniam. uerfi. col. 7. & c. mediatores de testib. in 6. & c. dilectorū. & ibi glo. in uerfi. criminibus. de test. cog. Rom. consi. 382. nu. 4. Alex. consi. 180. nu. 2. & consi. 43. nu. 4. eo. uol. & consi. 13. nu. 14. uol. i. ubi si profeneta uult sponte testificari ualet eius depositio, aliter cogi non potest, nisi utraque parte conscientæ, & ita communiter tenetur.
- 16 Venditor uel cessionarius reprobatur dicere testimonium in causa uenditionis uel cessionis, ex quo agitur de eorū interesse, & uidetur q̄ sit causa eorum propria. Ita Roma. consi. 382. nu. 1. Bal. Cyn. & alii. in l. omnibus. C. de testib. Deci. in c. insuper. nu. 42. de testib. & hoc propter affectionem quam habent ad causam. Alex. consi. 200. nu. 6. uol. 2.
- 17 Fideiussor in causa uertente inter creditorem & debitorem, idoneus testis esse an iuridice possit. Tui conclusio de q̄ non, secundum Bar. in l. si cui. §. fin. ff. de leg. i. Nel. de S. Gemin. in tract. de test. nu. 33. Bal. in l. fin. §. ult. C. de usur. rei iudic. & l. dictantibus. C. de testa. Flor. in l. nullus ff. de testib. Ang. in §. legatariis. nu. 5. instit. de testam.
- 18 Minor reprobatur propter ætatem, idoneus enim testis non est minor 12. annis, ad probandum. ut l. testium fides. §. lex. Julia. ff. de testib. & ibi glo. in uerfi. impubes. & §. 1. instit. de testam. nam in testibus confideratur conditio, natura, uita, & mores. Alex. consi. 11. nu. 6. uol. 7.
- 19 Mulier propter instabilitatem, & cōsilij fragilitatem reprobatur. Ita in c. forus. uerfi. testes de uerbo. signifi. sed quando ueritas aliter haberi non potest tunc admittitur. Alex. consi. 24. nu. 2. uol. 2. Abb. in c. fin. q̄ met. causa. Ias. in l. fin. nu. 7. C. de iis quib. ut indign. Gramat. consi. 45. & 59. nu. 12. Deci. consi. 133. nu. 6. Alex. consi. 64. nu. 6. uol. i. Mulier in testamento testis esse non potest, sed in codicillis potest. l. si. §. omni. C. de codicill. Bal. in consi. 8. uol. 5. l. ex eo. in fine. ff. de testi.
- 20 Mulier meretrix reprobatur dicere testimonium. ut sing. Deci. in c. licet causam, de probat. nu. 74. Alex. consi. 2. uol. 1. nu. 6. & hoc in causa criminali, hoc idem in causa ciuili ardua. Ita Bal. in c. ad nostram, de testi. & uide. l.

ex eo. in fine. ff. de testibus, a contrario sensu.

- 21 Improbus infamis & uitæ reprehensibilis, testis idoneus non est. Ac illius dicto non creditur. Ita Alexan. consi. 152. nu. 7. uol. 5. & nu. 14. Bal. in l. si quis. C. de testib. Grammat. uoto 34. & l. ex eo. ff. de testi. etiam si in oppositionibus diceretur illum pro tali haberi ab omnibus eum cognoscentibus. Ista enim non esset sufficiens oppositio, nisi exprimeretur causa infamiæ etiam si plures essent. secundum Bal. in c. ad nostram de testib. & in c. præsentium. §. testes, de testibus in 6. unde non sufficit exprimere in genere infamiæ, nisi specificè & sigillatim enarrentur cause infamiæ, quæ obijcitur. Ita Roma. consi. 290. 3. nu. Marf. sing. 109. Grammat. consi. 58. nu. 3. de noc. in c. oporteat de accus.
- 22 Reprobatur testis quando est mali nominis, conditionis, uitæ, ac famæ, & de quo multa mala dicuntur. ut in testium. in princ. ff. de testib. & c. super eo de testi. Io. Ma. Bucel. consi. 70. nu. 6. in consi. mari.
- 23 Blasfematores, lutores, & concubinarij repellari possunt. de primo Ripa in l. admonendi num. 180. uersi. item blasphem. ff. de iureiur. Felin. in c. 2. in fin. de except. de 2. habetur. in c. testimonium & ibi Abb. & Felin. col. 3. uersi. Et ex istis de testib. Anch. consi. 415. nu. 3. de concubinarijs. uersi. habetur, per doct. in l. si quando. nu. 802. uersi. concubinarij. C. unde uij. Io. Pab. de plot. consi. 109. nu. 24. Io. Maria Bucel. consi. 71. nu. 2. in consi. marr. Anch. cõsi. 415. nu. 3. c. statum de maledict. Grauißimum enim scelus est diuinam offendere maiestatem. Gramma. consi. 12. nu. 29. & 30. Deci. consi. 143. col. 9. nu.
- 24 Fur, raptor & manifestus adulter reprobantur, & non possunt esse testes ex quo sunt infames infamia canonica. Ita spec. in tit. de testib. uersi. obijcitur, qd est fur. ut Nel. de S. Gemin. in tract. de testi. num. 18. l. non potest. ff. de furt. & l. i. §. qui furti. ff. de ijs qui not. infam.
- 25 Socii & criminis participes omnino reprobantur, & non faciunt probationem ad condemmandum, sed bene inditium, secundum Alex. consi. 20. nu. 3. uol. 7. & Socii consi. 95. col. i. uol. 3. & Calca. consi. 110. col. i. Corn. consi. 58. ad

38. ad fin. uerfi. r. uol. i. Bal. confi. 383. nu. 4. uol. 5. quarta
 q. 3. uerfi. Item liberi in c. item in crimina. c. ueniens
 de testibus.
- 26 Reprobatur testis corrumpens, & corruptus, & tan-
 quam falsarii ambo sunt puniendi ex quo inciderunt in se
 natus conf. Libonianum, & ideo a testimonio sunt repel-
 lendi. Ita Grammat. confi. i. nu. 12. Io. Ma. Bucel. confi. 70.
 nu. 1. & præstatur fides testi de corruptione. Ita Innoc.
 in c. inquisiti de accusat. Grammat. uoto 11. nu. 2. c. fin. de
 testis cogend.
- 17 In criminalibus reprobantur testes nisi sunt annorum
 20. ut l. inuici in fine, & in l. testimonium. ff. de testib. Bar.
 in l. admonendi. ff. de iureiur. Panor. in c. si quis de testib.
 Bal. in l. parentes. C. eo. tit. Alex. Asca. confi. 58. nu. 8. in
 fin. in confi. mat.
- 28 Reprobatur testis infamis uitio sodomiz dato q̄ non
 esset condemnatus per sententiam, quia ipso facto habe-
 tur pro infami. Ita sing. Deci. in l. i. C. de secundis nupt. al-
 leg. And. Sicul. in cōsi. 64. & 65. & And. præ. doct. Mediol.
- 29 Reprobatur testis si est inimicus magna, uel capitali
 inimicitia. Ita Innoc. in c. cum oporteat, & c. debet de
 accusat. tex. in c. i. §. illum, nec inermes inimici, de rest.
 post. in 6. & c. Meminimus de accusat. Paul. Merend. con-
 fi. 86. nu. 7. & 8. Bar. auct. si dicatur. C. de testi. & ibi Bal.
 Alex. confi. 127. nu. 19. uol. 4. Grammat. uot. ij. nu. 17.
- 30 Item reprobatur testis qui in prima attestacione dicit
 unum, & in secunda despositione dicit quid diuersum a pri-
 ma, & ideo tanquam uacillanti & periuro non est sibi fi-
 des præstanda. Ita glo. not. in c. super ijs de pœn. licet
 aliqui teneant, q̄ neutri sit credendum. Bar. uerfi. tenet,
 q̄ primæ attestacioni sit omnino standum in l. si postula-
 uerit. §. penul. ff. de adult. glo. not. in auct. de testib. §. illud
 tamen col. 7.
- 31 Reprobantur testes si unus deponit de i. re & alius de
 alia & unus de uno loco, & alter de alio, & itidem de tem-
 pore diuersimode. ut Bal. in l. testium. nu. 14. C. de testib.
 Guido papa deci. 544. nu. 1. 2. c. de parentela. 35. q. 6. c. li-
 cet de probat. l. ad probationem. C. de probat. Innoc. in

- c. per tuas. de testib. & c. nihilo 3. q. 9.
- 32 Item reprobatur testis uariis in suo dicto, uidelicet si unus deponit de muruo, alter uero de confessione mutui, nam tanquam uarij non probant immo puniri possunt. Ita Alex. confi. 179. nu. 6. uol. 2. Bar. & Bal. in l. si ex cautione. q. 3. C. de non num. pecu. Alex. confi. 24. nu. 23. uol. 2. ubi tenet, qd uarietas in modico non uiciat. Ita Alex. confi. 5. n. 10. uol. 1. & glo. not. in c. super i s de penis.
- 33 Reprobantur siuuliter testes si in alia causa sunt conuicti falsum testimonium deposuisse, quia presumptiue est credendum, qd etiam in hac causa falsum deponere habeant. ut l. si cui. §. eisdē de accus. ff. & qui semel malus etc.
- 34 Reprobatur testis si in testificatione sua falsum insensu addit. uel uero detrahit, tota certe testificatio uiciatur. Ita Iacobus de Aren. in l. 1. §. si quis simpliciter uero tempore probandum est. ff. de uerb. oblig. spe. in rit. de test. uel. Item qd aliquis de suo addit.
- 35 Reprobantur testes quando inuicem se contradicunt. Ita Io. And. in c. nostra de testib. Alex. confi. 18. nu. 7. in fine confi. uol. 1. Alex. confi. 143. nn. 1. & 2. uol. 2. Ant. Bar. in d. c. nostra supra.
- 36 Item reprobantur testes qui deposuerunt parte non citata, tam in causa ciuili quam in causa criminali. secundum Bar. in l. fin. ff. de quæstion. & ex eius dicto nullum resultat inditium sufficiens ad torturam contra inquisitū. Ita Ang. il. l. si uacantia. C. de bon. uacant. lib. 10. Bal. in l. congruit. ff. de offic. præsid. Deci. confi. 54. nu. 2. uol. 1. uer si. postremo superius. Grammar confi. 64. in princ. Arez. confi. 165. col. 2. l. si quando. C. de testi. Roma. sing. 369. fuit Emanu. sing. 103. c. In nomine domini, de testibus & ibi Felin.
- 37 Reprobatur testis qui non iuratus deposuit, ex quo uec papa potest illum dispensare, qd tamen fallit in arbitrio, cui data est sibi potestas procedendi de facto. Ita sing. Bal. in c. consanguinei ad fin. de re iudicat. Ias. in l. admonendi col. 84. de iureiur. ff. Marf. sing. 434.
- 38 Item reprobatur testis ex alio quia dictum ipsius est sine ratione, quia ratio in teste est illa, quæ præbet essentiam

nam dicto. Et quando ratio adiecta dicto non est sufficiens,
tunc infringit & diminuit dictum. Ita Bal. in l. data opera.
C. de accus. & in l. conuenticulam. C. de piscodis & cler.
Alex. consi. 120. nu. 6. uol. 5.

39 Item testis non reddens causam sui dicti reprobatur.
Ita in l. solam. C. de testib. Bar. consi. 20. Ang. in l. cum ij. §.
uult igitur. ff. de transact. & cano. in c. clamor. de testib. Bal.
consi. 182. nu. 2. uol. 4.

40 Testis ambigue deponens reprobatur. Alex. consi. 152.
nu. 1. in princ. uol. 5. cano. in c. in praesentia de probat. Bar.
in l. si quis intentione. ff. de iudit. Alex. consi. 33. num. 14.
uol. 6. & Bar. in l. inter stipulante. §. i. ff. de uerb. oblig. & l.
ubi autem §. qui illud. ff. de uerb. oblig.

41 Fallaci non admittuntur in testes immo reprobandi ex
quo appellantur fraudatores & deceptores, ideo eis non
est credendum, ut Bal. consi. 382. num. 20. & consi. 400.
nu. 3. uol. 5.

42 Reprobatur testis in causa propria cum damnum, uel
emolumentum ad eum spectat. Ratio quia nec etiam iu-
dex esse potest. l. omnibus. C. de testib. l. i. §. in propria. ff.
quando appellat. sic sicut etiam uenditor non testificatur
pro emptore. ex quo potest dici causa propria, cum de
euictione tenetur. l. ab executore. §. alio condemnato. ff.
de appellat. Alex. consi. 200. nu. 6. uol. 2.

43 Item reprobatur testis qui deponit de credulitate &
non de sensu corporis. Ita Alex. consi. 166. num. 6. uol. 6.
Idem consi. 172. nu. 9. 10. & 15. & consi. 91. num. 4. uol. 6.
Deci. consi. 524. nu. 6. Affi. deci. 381. nu. 7.

44 Reprobatur testis deponens per uerbum iudicio suo,
nec sibi creditur in aliquo, ex quo debet deponere per
alterum ex quinque sensibus corporis, ut Alex. in consi.
42. uis. uol. 4. & consi. 74. uol. 6. cano. in c. cum causam
de testib. Io. Ma. Bucel. consi. 70. nu. 47. Alber. de Curt.
consi. 26. nu. 7.

45 Item reprobatur testis qui deponit de suo uidere, &
ita non bene deponit. Ita Ang. de Gamb. consi. 14. nu. 93.
Bar. in l. qui testamento. §. fin. ff. de testa. doct. in l. testium
C. de testibus.

- 46 Reprobarur similiter testis quando deponit per uerbum uisum fuit. Ita sing. dicit Deci. in consi. 363. nu. 4. uol. 3. & si bonam causam reddit probare uidetur. Ita Alex. consi. 147. nu. 16. & 17. uol. 2. & consi. 74. nu. 6. uol. 1. Deci. consi. 363. nu. 4. eo. quarto.
- 47 Testis deponens de auditu alterius improbarur c. preterea de testib. & l. testium. C. de testi: & fidem non meretur, nisi concurrentibus aliis adminiculis. Ita Alex. consi. 45. nu. 10. uol. 2. Deci. consi. 133. nu. 5. Alex. consi. 3. col. 5. uol. 4. Ange. consi. 72. nu. 5. & 9. in. C.
- 48 Testis unius dictum reprobarur est rex. in l. iurisurandi. C. de test. ibi & nunc manifeste sancimus, ut unius omnino testis responsio non audiatur etiam si supra. & dicit de testib. Inf. & mod. in l. admonendi. ff. de iureiur. qui multas ponit fall. col. 26. & rep. col. 96. de iure diuino, ad unius testimonium nemo damnabitur. c. 35. ad fin. numeri. Deut. c. 17. Ibi in ore duorum, uel trium testium peccabit. Apoca. c. 2. & dabo duobus testib. Matth. c. 18. Pau. ad Timoth. c. 5.
- 49 Testis repulsari potest, quando deponit super impossibili, uel per naturam, uel per rei euentiam, ut puta, qd talis sit uiuus cum re uera sit mortuus, uel qd talis in hoc die non fuit uulneratus, ex quo die preecedenti fuit occisus, ut l. C. qui accu. non poss. c. in nostra de testib. & in l. qui falsa uel uaria. ff. de test. & auct. de test. §. si uerfi. quidem. & ibi glo. not. Mars. consi. 20.
- 50 Reprobantur testes quando testificantur & non deponunt uerisimilia. Ita Alex. consi. 153. nu. 9. uol. 5. & c. quia uerosimile de preesumpt. Bal. in l. i. C. de ser. fugit. l. ob carmen. §. fin. ff. de testib. Ang. de Vbal. consi. 72. nu. 8. & 11. in consi. C. Iacobus. Leon. consi. 49. nu. 57. Alex. a Scal. consi. 56. nu. 10. Hyr. Grat. consi. 75. nu. 14. Antonius Grat. consi. 82. nu. 47. in consi. mat.
- 51 Item reprobarur testis si deponit extra, uel ultra capitula. Ita Alex. consi. 90. nu. 7. uol. 3. Bal. in l. non nudis. C. de probat. ut puta arriculus erat de actuali numeratu, & testes deponebant de confessione, quo casu non probant ut. l. momentanex in glo. C. qui leg. perso. & l. si duo paritroni

troni §. idem Iulianus ff. de iureiuran.

32. Reprobatur testis deponens super eo, quod est iuris, si non reddit sufficientem causam. Innoc. in c. cum causam de testib. l. solam, & ibi Bar. Bal. & Saly. C. eo. tit. Bal. in l. conuenticulam. C. de episcopis & cler. Ang. consi. 78. nu. 27. Bal. consi. 283. nu. 4. uol. i. Ancha. consi. 248. nu. 6. ubi tenet quod testis debet se referre ad factum, & non ad ea quæ iuris sunt.
33. Similiter reprobatur testis quando deponit in sua attestacione se non recordari, de ijs maxime quæ certa sunt quod potest se recordari, & uide Innoc. in c. qualiter & quando de accus. Ange. consi. 73 nu. 10. uersi. idem si diceret. Ratio quia non minus falsitatem committit qui falsa deponit, quam qui ueritatem occultat. c. quisquis xi. q. 4. cum alijs. ut 9. q. 1. c. aliqua.
34. Testes examinati per iudicem post terminum sibi assignatum reprobantur. Ita Bar. in l. maritus. uersi. ulterius oppo. ff. de quaestio. Bal. & Saly. in l. seruos. C. de testibus Marf. sing. 198. Ang. de Vbal. consi. 44. nu. 47. in consi. mar. l. fin. C. de ferijs.
35. Reprobantur omnes testes examinati per iudicem post conclusum in causa Marf. sing. 296. incip. testes, & uide doct. in c. præsentium. de test. Cast. in l. cum patruo. C. cõmunia de iudic. & ibi glo.
36. Testis attinens utrique parti idoneus censetur, ratio quia par affectio suspitionem tollit. Ita Steph. Auff. in tit. de reprob. testiũ. in uersi. coniunctus. uersi. 3. limit. Per. Calaf. consi. 103. nu. 13. col. penul. in consi. C.
37. Testis instrumentarius repellari potest, si causa noua superuenit, uel etiam antiqua si tempore instrumenti erat incognita. Ita Cæpo. consi. 21. in consi. C. & Soci. in l. si quis. Ita ff. de reb. dub. Alex. consi. 191. nu. 1. 2. & 3. uol. 7.
38. Idoneus testis non est si ex eius dicto apparet de aliqua inimicitie causa, immo omnino reprobari potest. Ita Alex. consi. 99. in causa. nu. 1. uol. i. all. Bar. in l. ij. §. fin. ff. de adim. legat. ubi dicit, q̄ atrox iniuria uidetur parare grauissimam inimicitiam. inst. de iniur. §. atrox.
39. Reprobantur testes examinati tempore feriato in honorem

horem

norem Dei, pro ut doct. in c. conquestus de feriis, sed se-
cus in feriis introductis ad fauorem, & necessitatem ho-
minum. Ita Corf. in suis sing. in uerfi. testis. l. ij. Alex.
confi. 213. nu. 4. uol. 2.

60 Testis testamentarius non rogatus improbat, ut nota
nisi rogati. C. de testa. & l. i. C. ubi testa. aperi. l. heredes
palam. §. in testamento. ff. de testa. Guido papa deci. 538.
nu. 2. & 543. nu. 10. q̄ nota.

61 Reprobatur testis in causa matrimoniali si non sunt ro-
gati. Ita Io. Antonius Rub. confi. 73. nu. 5. spec. in tude
test. §. i. uerfi. Item q̄ non fuit. Rom. sing. 717. Barba. con-
fi. 45. uolu. i. Aret. confi. 13. uerfi. sed queritur Nicolau
Ani. Grauat. confi. 82. nu. 35. glo. not. in uerfi. inuitans in
c. nostrates 39. q. 5. Deci. cap. i. col. 4 nu. 36. uerfi. 8. de libe
instru. ubi refert de causa pendent. Mantuz. all. And. Ang.
confi. 40. 35. & confi. 54.

62 Testis, qui semel dictum suum obscurum declarauit
potest iterum in eadem causa testificari, ita probatur in
l. ij. §. qui obscurari. ff. de iure calumn. Bar. in l. p. ff. si cert.
pet. Innoc. in c. causamque de perscript.

63 Testes examinati post assignationem terminorum ad pro-
bandum, reprobantur & nulla eis fides est adhibenda, nec
iudex debet eos audire post terminum eis datum, cum iu-
ri suo reus renunciare uideatur. l. si eo tempore. C. de re-
miss. pignor. l. titia. ff. de accusat. Alex. confi. 134. nu. 12.
uol. 2. Bal. confi. 150. nu. 2. uol. 3. ubi testis approbati non
possunt improbari 2. iura contemptoribus denegantur. ut
l. fin. in su. ff. de annal. except. 3. non est gratificandum
uni in detrimentum alterius, quarta q. 9. c. fin. & c. ex te-
nore de foro compet. nam iustitiz debitores sumus, ut
aliis iniuriam non faciamus.

64 Iudex aduocatus arbiter executor, & assessor, tam in
causa principali quam appellationis testes in causa esse non
possunt. Ita Nel. de S. Geminiano in tract. de testibus nu.
31. & hoc propternimiam affectionem, quam habet ad
causam, spec. in tit. de test. uerfi. q̄ fuit in eadem causa
uide ij. q. 7. in glo. de omnibus predictis. Ang. confi. 38.
quod nota.

55 Repro-

- 65 Reprobantur testes communis in causa communis & uniuersitatis ex quo sunt socii & consortes eiusdem & in causis sociorū testimonium dicere prohibentur, ut Alex. confi. 68. nu. 4. & 14. uol. 2. Cor. confi. 123. ad finem uerfi. nec obstat uol. i. Rom. plene confi. 7. nu. 4. Bal. confi. 443. nu. 1. & 445. nu. 9. uol. 5. q̄ not.
- 66 Si pars rei reproducit testes actoris, uidetur eorum personas approbare, & ideo testis approbatus improbari nō potest. test. est in terminis, in l. si quis. C. de testib. Ita Pet. Bar. confi. 24. nu. 20. in confi. matr. Bal. in confi. 150. nu. 2. uol. .
- 67 Layci non testificantur contra clericos, ubi agitur de crimine criminaliter, nec econtra c. testimonium. xi. q. & Abb c. de cetero de test. secus uero si agitur ciuilitur, ut Abb. in c. ex parte. & c. quoniam. de testibus. Deci. not. in c. At si clerici nu. 67. ubi dicit q̄ non facit etiam inditium propter dictorum aliquatenus.
- 68 Reprobantur testes quando in sua deposita allegant turpitudinem suam, nec in hoc est sibi fides præstanda, ut c. sicut de testi. & c. i. de confessi. Bar. in l. iusur. §. procurat. ff. de iureiur. Ang. de Alex. de Vbal. confi. 44. nu. 12. in confi. matr. c. inter dilectos de donat.
- 69 Frater S. Francisci non potest esse testis immo reprobatur. Ratio quia d. fratres non debent se impedire in negotiis sæcularibus, nec se in eis immiscere contrarium est uerum. ut c. nuper, & c. cum nuncius de testib. §. i. & ibi spe. in tit. de test. uerfi. quid de monaco. Corn. confi. 135. col. 5. nu. 14. uol. i. & confi. 68. in fine eo. i. uol. Bal. confi. 22. nu. 2. uol. i. ubi loquitur de fratre S. Augustini.
- 70 Clerici & religiosi sine licentia & assensu prælati & superioris testimonium dicere prohibentur, ut c. non dicatis xij. q. 1. & Corn. confi. 135. col. 5. uerfi. Ita non obstat. uol. i. doct. in d. c. cum nuncius, de testi. de Lud. sing. 8. quod nota.
- 71 Item reprobatur testis quando deponit & testificatur de commodo proprio, uel eius incommodo, ut l. omnibus. & l. nullus. C. de testi. Bal. not. confi. 20. nu. 5. uol. e. & l. i. §. in propria. ff. quando appell. sit, ibi cuius commodum

dum, uel damnum suo nomine por.

- 72 Item reprobarur testis quando deponeret super ueritate suæ sententiæ, ut c. cum a nobis de test. Alex. confi. 70. nu. 2. uol. 3. ac etiam quando quis deponit super eo super quo uersatur laus aut uituperium reprobarur, & suspensus redditur. Ita spec. in tit. de teste. §. i. uerfi. sed pone Alex. confi. 141. nu. 9. uol. 1. q. not.
- 73 Item reprobarur testis ex quo est pauper, & producenti subiectus. ut l. eos. in uerfi. potentatui. C. de test. ex quo enim sunt sub dominio producentis a testimonio repelluntur. Item qualitas paupertatis, cum ipsa subiectione dictum debilitat. Ita Roma. confi. 382. nu. 5. spe. in uide testi. §. i. uerfi. q. est pauper. Alex. del Neuo. confi. 35. nu. 18. & 20. Aut uilis & pauper ut Alexan. confi. 73. in nu. 8. Alex. confi. 150. col. 4. uol. 5. Deci. confi. 310. col. ult.
- 74 Hermofroditus etiã reprobarur dicere ueritatẽ ex quo habet utrunque sexum, sed doct. concludunt, q. considerabitur sexus qualitas, & illa qualitas quæ erit potentior spectabitur nam secundum Bal. in l. repetundarum in fine ff. de test. & l. quæritur de statu hom. potentior qualitas est considerata, ac ratio præualet, q. not.
- 75 Testes 64. requiruntur ad damnandum Cardinalem, & 70. ad condemnandũ episcopum, ita habetur. in c. præfili. ij. q. 4. Abb. in c. per tuas de maior. & obed. Roma in auct. similiter. C. ad l. fal. in fall. 34. spe. Dec. in c. at si clerici ij. not. nu. 4. de iudit.
- 76 Item reprobari non potest testis adhibitus in instrumento de uoluntate partium, ita Alex. in confi. 93. nu. 11. uol. 6. Bal. in l. ij. C. de testib. & in l. scripturas. C. qui pot. in pign. hab. & in auct. de testibus. §. licet in uerfi. suppli. ciis, & Innoc. in c. ex litteris de transact. & Baly. in l. quoniam. C. de hæretic.
- 77 Compater seu pater spiritualis idoneus testis esse non potest & hoc propter affectionem, quæ illum mouet cum in casu necessitatis compater tenetur alimentare hos filios spirituales, & ideo eorum fidem non esse usquequaq. integram dicendum est. Felin. in c. cum speciali. nu. 20. de appellat. Bened. in rep. c. Raynutius. nu. 20. & nu. 767. de

de testa. Bal. in l. generaliter. ff. de in ius uoc. Saly. in l. testis idoneus. ff. de testi. Bar. consi. 92. uerfi. non obstat, quia ipse est tantolus pater Capol. consi. consi. 5. uerfi. nec etiam ex eo. Tiraquel. causa 2. nu. 7. 8. & 9. de poenis.

78 Alumnus idoneus testis esse non potest pro alimentatore, cum uice patris obtineat & hoc propter reuerentiam, & beneuolentiam quam habet erga ipsum, argumento l. quia parentis. ff. solu. mar. & glo. not. in l. testis idoneus. ff. de testib. & alumnus dicitur qui nutritur. ut l. i. C. qui pot. in pign. hab. & l. i. §. i. in glo. cum uectoribus. ff. ad leg. Rod. de lact. sed in hoc uerfabitur arbitrium iudicis ex qualitate causae ac personarum.

79 Colonus pro domino testis esse non potest. ut §. testes in glo. instit. de testa. §. testes. uerfi. in ea re. Bal. not. in consi. 293. nu. 8. uol. 3. uerfi. quantum ad tertium, ex quo sentiunt commodum secundario ideo praedicto fides non est adhibenda ullo modo, sicut etiam socius pro socio testis esse non potest. secundum Alex. consi. 133. nu. 5. uol. 2. Ange. consi. 256. col. i. Deci. in c. insuper. num. 46. de testibus.

80 Inuestitor non est idoneus testis in causa feudi. Ita Bal. in c. si duo. in prima col. de pace tenend. quia quando inter duos competitores est quaestio de praedatione beneficij, uel gratiae, is uidetur esse potior, qui uerum dominium feudi pro domino feudi tenet pro inuestitore secus si ab eo ui possideat, & hoc secundum And. Barbat.

81 Particeps litis non est, nec esse potest testes in causa. Ita Bal. in l. distantibus. C. de testament. nu. 4. Quattuor enim modis, res dicitur propria primo ratione utilitatis, iure rei, iure instantiae, & iure officij, de primo ex quo est particeps eiusdem litis. de 2. habetur in l. saepe. ff. de re iud. de 3. dicitur de procuratione. de 4. est de aduocato, & ideo particeps litis non est, nec esse potest testis in causa ratione commodi & utilitatis.

82 Seruientes & dappiferi non sunt idonei testes, ut glo. not. in §. testes in uerfi. in ea re, instit. de testament. & l. si. §. sane. C. de ijs qui ad eccl. confug. & l. recipiendum. §. furta. ff. de poenis. in glo. Anch. consi. 246. nu. 1.

- 1 Titulum possessionis suæ nemo ostendere tenetur. l. 1. C. de pet. hæredit. l. fin. C. de rei uend. l. extrat decretum. ff. de iure fisc. & l. 1. ff. de probat. §. commodum inter de interdict. & l. possessiones, & l. siue possidetis. C. de probat. cum aliis.
- 2 Fallit in feudalibus titulis si dominus hoc requirit, & ille qui est requisitus fatetur esse uassallum. secundum Iacob. Ardui. in sua summa, in tit. quibus modis feudum amittitur, §. item si dixerit uassallus, & in c. cum autem. in 11. not. de contro. inuest. & ibi Affl. & deci. 265. nu. 86. & 87. Bar. in l. 1. C. de condux. & procu. l. xij. & Bal. in c. si uassallus feudum, si de feud. fuerit. contro. inter dominum, & agnat. cum concord.
- 3 Fallit in spiritualibus, quia ad iudicis instantiam pertinet intrusos in beneficiis non habentes titulum in dictis beneficiis eos omnino repellere. ut c. ordinarij, de off. ordin. in 6. quia spiritualia sine titulo detineri nullo modo possunt. Bal. in l. civile. C. de fur. Innoc. in c. ad nostram de iure iur. Boe. q. 89. nu. 1. & 2. ubi uult quod alicui non debeat possessio beneficii. titulo non uiso, uel producto quod nota. & l. cogi col. ij. in princ. C. de pet. hæred. quia qui habet titulum cæteris præfertur. ut Deci. c. licet causam nu. 99. de probat. cum concordant.
- 4 Fallit etiam in re litigiosa, quia lite pendente partes nil debent innouare c. dilectus. §. quia uersi. de appella. Abb. & Felin. in c. dilectæ in Christo de except. col. ult. quia alienatio nulla est, & ambo §. empt. & uendit. puniuntur poena pecuniaria, fisco applicanda, & banni ann. 5. ut in parte Rogat. 1485. & maio. consi. 1533. ut in eis.
- 5 Fallit etiam quando factum est depositum in officio ordinario uel in banchis, per agnatum, uel lateraneum intendentem

endentem præferri, iure prælationis, quia is contra quod factum fuit depositum tenetur de necessitate exhibere instrumentum, ut sciatur, quanta uera quantitas pecuniarum deponenda sit, ex forma statutorum & ordinum ex iure prothomis. disponente, pro ut late scripsi in tractatu meo, de iure prothom. q̄ not.

- 6 Fallit 6. in multis casibus annotatis per doct. in auct. si quis in aliquo C. de edendo, & cano. in c. i. de fide instru. ubi si in instrumento emptionis camporum 12. sit mentio alterius instrumenti de alijs campis. tunc is talis tenetur exhibere etiam illud nominatum in prædicto primo instrumento, aliter non probat nisi exhibeatur. Ita Deci. in d. auct. num. 4. C. de edendo, q̄ not. Boer. q. 281. nu. 5. 7. 8. 9. & 10.

REGULA CCXVIII.

- 1 Titulum habens a malefidei possessore, an aliquo iuris titulo perscribat. tu habes auct. malefidei possessore. C. de perscr. longi temporis x. uel xx. annorum c. si diligenti. de perscript. Affl. deci. 239. magna fuit. nu. 1.
- 2 Fallit in 8. limitat. positus: per Bart. Soci. in reg. 526. quas solito tuo studio uidebis, & considerabis.
- 3 Fallit etiam quando titulus & documentum positum est ad publicas stridas, super quibus nullus fuit legitimus contradictor, immo & pacifice & quiete sunt transactæ, & tempora legitima sunt decursa, Ita q̄ uisum est sapientibus ad audientiam denegandam, qui tanto tempore tacuit iuri uulgaribus.
- 4 Fallit in possessore post annos 30. quia illis elapsis, nullo modo potest allegari malafides, ut Bar. in l. fin. C. unde ui. Bal. in c. sæpe. de rest. spol. idem Bal. in l. i. de pet. hæredit. Affl. deci. 240. nu. 3. Boer. q. 42. nu. 38. ubi dicit, q̄ nec reale uirium furti, uel uolentia impedit perscriptionem longissimi temporis. l. cum hæres. ff. de diuers. perscrip. c. cum quis in ius de reg. iur. in 6. & ibi Dyn.

S REGV.

- 1 Variare an liceat, qui semel elegit, dic q sic, secundum tex. in l. si sterilis. §. fin. ff. de act. empt. & ita Neap. indicatum fuit, ubi quidam d. Antonius maritavit filiam, & ultra dotem promisit eam tenere in domo sua, contententes insimul. decisum fuit quod dādo habitationem extra domum. tacita remaneat. & sic licuit variare per tex. d. §. fin. q. not. Ita Affl. deci. 146.
- 2 Amplia. ut filius qui tacuit per annos 30. & non petiit hæreditatē paternam & per consequens exclusus a dicta hæreditate ex capite, unde liberi, potest etiam adhuc eam petere intra alios 30. annos ex capite unde legitimi, ut communiter Bal. Corn. Castr. & Ias. in l. licet. C. de iure deliber. Alex. consi. 90. col. 2. uol. 2. Guido papa sing. 89. cum sequen. & sic variare licet.
- 3 Amplia. etiam in contractibus citro, utroque obligatoris, & in personis contrahentium, qui ambabus ipsis contentantibus possunt resolvere contractum, & sic variare, re tamen integra, secundum tex. in l. sicut. C. de act. & obligat. & l. quamvis. C. de transact.
- 4 Amplia. similiter in additione hæreditatis, quæ non affert, nec lucrum, nec damnum hæredi non conficienda inventarium, secundum Affl. deci. 3. nu. 17. quia addita hæreditate, potest hæres, postea se abstinere, si considerat illico illam magis damnosam, quam utilem, petita restitutione, quia hæreditas adita repudiari non potest. l. sicut. C. de repud. hæredi. nisi petita restit. ut l. i. C. si ut se ab hæred. abst. Corn. consi. 61. f. uol. 4.
- 5 Fallit in sententia diffinitiva quæ per proferentem non reuocatur. l. postquam iudex. ff. de re iudic. Bar. in l. i. in princ. 3. col. ff. ad Turpillia. doct. in l. actorum. ff. de re iudic. Alex. consi. 118. nu. 12. uol. 3.
- 6 Fallit in uoto religionis, ut si quis iuravit ingredi uotum religionis S. Fracisci, & postea ingrediatur aliam tenet ingressus. secundum c. qui post uotū extra de regulat. 3 Fallit

3 Fallit in testibus deponentibus in causa falsi, qui si deponunt in eo in quo consistit substantia principalis negotii, actum est de eis secus in accessoriis, quia ex hoc non censentur uariare & se remouere possunt nec reprobari possunt, secundum Gramma. deci. 43. nu. 2. fol. 182. all. c. dudum. uerfi. substantia extra de conuer. coniuga. & Bar. Cyn. & Ang. in l. qui sententiam. C. de pen. Bal. in l. i. in fin. C. si plur. una sententia.

4 Fallit in filio ratione suitatis, qui si adit hæreditatem potest infra triennium mutare uoluntatē & hoc si ipse uiuit, secus si moriatur, quia hanc libertatem & hoc ius non transmittit ad hæredem. Ita not. dicit immo Ang. & Roma. in l. uentre. ff. de acqui. hæred. Ias. in l. si quis. C. de repud. & abst. hæredit. nu. 4. & 5.

5 Fallit in legato secundum Ro. in sing. 69. ubi fuit legatus usus magni palatii cuidam pauperi. Is elegit certam partem pro suo usu quærit an possit uariare & totum palatium habere, dic. q̄ sic tex. est in l. diuus. §. licet. ff. de usu, & habita.

REGULA CCXX.

1 Vagabundi in illis locis ubi delinquent puniri debent. doct. in l. i. C. ubi de crim. agi oportet. & doct. in l. hæres absens. §. proinde. ff. de iudic. & ibi Cur. iun. nu. 10. ubi tenet q̄ isti uagabundi & sine domicilio ibi puniri debent ubi crassati sunt, & hoc idem Cald. in c. i. de rapt. & l. i. §. prætor. ibi habitationem non habeant, & ibi glo. & Bar.

2 Amplia. hoc idem de raptoribus & assassinis, pro ut Io. de Anna. in d. c. 1. nu. 2. de rapt. tex. in Lunica. C. de rapt. ibi sine fori per script. & ibi Bal. nu. 8. & Saly. nu. 15. Marf. consi. 105. & Gem. in c. pro humani de hom. in 6.

3 Fallit in uagabundo qui habet habitationem in aliquo loco, quia tunc remitti debet. Abb. in c. fin. de rapt. nu. 13. Melch. reling. in d. c. fin. nu. 9. & 10. de foro compe. & ita sentit Annania in d. c. i. de rapt. ubi dicit q̄ non est sub

lata remissio, ad locum delicti, & ita sentit Bar. in l. iij. §. prator. ff. de damno infect. & glo. & Bar. in l. eius qui in §. fin. ff. ad municip. ubi tenet q̄ proprie ille dicitur uagabundus qui non habet domicilium certum. C. pol. con. 58. nu. 24. in consi. C. quam glo. Panor. affirmat in d. c. de foro compe. nu. 13. & Bal. in l. dies cautioni §. prator ait. nu. 3. ff. de damn. infect.

- 2 Fallit etiam in furto, quia si fur reperitur cum re furata in quocunque loco fuerit deprehensus, ibi suspendi & puniri debet, & hoc propter frequentiam d. criminis. Ita Bar. in l. si dominum rei nu. 2. ff. de fur. & ibi Dyn. & Cast. consi. 458. nu. 2. uol. 2. Ang. in tract. malef. in uers. & uestem caelestem. nu. 15. ubi multa accumulatur.
- 3 Fallit etiam in haeretico quia de tali flagitio potest ubique puniri, omni sublata remissione. ut l. Arriani. C. de haereticis & Paulus de Eleaz. in clem. pastoralis, de re iudicat. & Imol. in d. clem. nu. 64. & Aegid. Boss. in suo tract. de haeretic. nu. 13. ratio quia grauius est offendere diuinam maiestatem, quam humanam, ut auct. Gazaros. C. de haeret.
- 4 Fallit etiam in omni uagabundo delinquente, qui potest ubique conueniri, secundum Anch. in consi. 191. nu. 4. alleg. tex. in l. haeres absens §. si quis tutelam. ff. de uer. dit. cum infinitis.

REGULA CCXXI.

- I Vanus timor meticoloso non patrocinatur. Bal. in l. nec timorem. ff. de neg. gest. nu. 1. l. uani timoris. ff. de reg. iur. sed debet esse talis quod cadat in constantem uirum, uel mulierem. Ita glo. in c. cum dilectus, quod mea causa Roma. sing. 22. tu scis. Ias. in l. interpositis. nu. 7. C. de transi. Bal. in l. metum. l. ij. ff. quod met. causa.
- I Fallit quando partes constarent id de quo agitur esse factum in praesentia affinium, uel consanguineorum, quia iuris praesumptione excluderetur metus, ut l. transacione, & ibi Bal. Ang. Saly. & Mod. C. de transact. Deci. c. fin. nu. 25. uers.

25. uerfi. postremo de appellat. Ang. consi. 215. in princ. ubi all. tex. ibi in l. si uocati affin. ff. ubi pupp. educ. debeat.
2. Fallit etiam quando res agitur inter patrem & filium, quia magis præsuntur reuerentialis & obsequiosus consensus, quam aliter, nec cadit uerisimile quod pater uelit deludere filiū, quem magis amat, quam seipsum, ut doct. in l. frater a fratre. ff. de cond. indeb. cum uulgar. Affl. q. 69. nu. 4. Alex. & Mod. in l. interpositas. C. de transact.
3. Fallit in casu. l. ij. & l. causas. C. de transact. nam timor futuræ litis inducit transactiones mercuriosas. Ita Alex. in consi. 42. num. 17. uerfi. i. Timor uolentia inferendæ uideatur esse iustus metus ad infringendā electionem metu factam. secundum Alex. in consi. 98. nu. 5. ubi terror armorum sufficit ad incutiendum metum uol. 3.

REGULA CCXXII.

1. Veritas quando aliter haberi non potest, ab illis personis habeatur quæ inuitæ ad testificandum non compelluntur. Ita Roma. sing. 398. & hoc in auxilium ueritatis. Soc. in rubrica 417. Lampranc. in c. quoniam contra. nu. 42. ad fin. de probat. Abb. & Felin. in c. i. de test. cogen. nu. 8. Gramma. consi. 45. nu. 11. 17. & 18. & maxime quando ex natura illius facti alii testes uerosimiliter haberi nō possunt, quia eo tunc alii inhabiles & minus idonei admitti debeant, ne ueritas occultetur. c. tertio loco & ibi Anton. de But. de probat. & consi. 59. nu. 16. & 22. & ibi Grammat. consi. 24. Alex. consi. 64. difficultas nu. 5. col. 2. primo uol. & consi. 151. nu. 4. & consi. 152. nu. 11. uol. e. & consi. 175. nu. 2. uol. 2.
2. Amplia. r. ut iudex debeat elaborare, ne ueritas quæ Deus est opprimatur & occultetur, & debet potius iudex scandalum tollerare, quam quæ ueritas depereat. Ita Bal. & Deci. in c. quoniam contra. nu. 2. uerfi. 4. nota de probat. & l. ii. C. de eden. 30. q. 5. c. iudicante. Abb. post. Innoc. in c. ex officii de pœnit. & remiss. cum aliis infinitis.
3. Amplia. ut præsumptionibus & coniecturis res probe-

tur: nam in iis quæ sunt difficilis probationis: præsumptio-
nes coniunguntur ad corroborandam probationem secun-
dum Roma. in confi. 7. nu. 7. uerfi. & ideo. Idem Roma.
confi. 76. nu. 5. & Alex. confi. 24 nu. 20. uol. 2. & c. præze-
rea. & c. cum causam de testib. Innoc. in c. in litteris ex-
tra de testibus cum aliis infinitis.

- I Fallit in factis quæ excedunt hominum memoriam u-
delicet in factis annorum 100. ut c. quid per nouale & c.
ueniens de uerb. signifi. nam fama in probatione domini
multū operatur. l. proprietatis. C. de probat. & libri anti-
qui plenam faciunt probationem, testes deponentes le-
gisse antiqua instrumenta in publicam formam, in quibus
apparebat quod tale prædium spectabat d. semp. & testes
de auditu a suis maioribus, etiā fidem faciunt maxime in
factis antiquis, sicut & fama & vulgi opinio pro ut Ancho.
confi. 3 10. nu. 2. col. 2. uerfi. & iste probationis.

R E G U L A C C X X I I I .

- I Venditio unius fundi facta duobus in solidum, ille præ-
fertur qui prius est, & reperiatur in possessione ipsius rei
emptæ, secundum tex. in l. quotiens. C. de rei uend. & l.
qui tibi. C. de hæredit. uel act. uendit. ratio quia ille cui
tradita est possessio, ille præfertur, quia dominium non
separatur a possessione. Bal. in l. ordinarii. C. de rei uen-
dica. Bar. in l. si de eo. §. fin. ff. de acquir. poss. Raph. Gu.
confi. 158. & confi. 49.

- I Fallit 1. in feudo, quia si res est data alicui in feudum,
& illammet postea detur alteri, & ultimus apprehendat pos-
sessionem, attamen primus possessionem habebit & ob-
tinebit. Ita Roma. confi. 70. uis. col. 2. nu. 3. uerfi. 3.
2 Fallit 2. d. regula locum non habere in persona eccle-
siastica uendente: ex quo primus emptor debet habere
rem emptam non obstante, quod secundus emptor primo pos-
sessionem consequutus fuerit. Ratio quia ecclesia debet
esse tutrix, & autrix iustitiæ, ita Io. And. & Host. in c. con-
tineba-

tinebatur de his quæ sunt à prælat. §. consi. capituli, idem
 Roma. consi. 70. nu. 3. uersi. uel secundo. & consi. 298. circa
 præmissam. nu. 2. Felin. in c. cum olim. col. 3. de re iudic.
 idem Rom. rep. auct. similiter. col. i. uersi. 12. C. ad l. falcid.

- 3 Fallit 3. quando uenditor se constitueret præcario no-
 mine possidere pro primo emptore, quia licet alteri uen-
 dat & secundo emptori possessionem tradiderit. Atta-
 men primus præfertur propter dictam clausulam præca-
 rii. Ita sing. Io. Andr. in addit. specul. in tit. de empt. &
 uendit. in §. sciendum in col. 16. uersi. hic dubitatur si iste
 uendat, hoc idem Angel. consi. 104. & in consi. 160. & in
 rubrica. C. de contrah. empt. q. 16. nu. 16. Bal. & in l. quo-
 tiens, in quadam appostilla, q̄ not. de rei uend.
- 4 Fallit 4. quando uenditio esset facta personæ priuile-
 giatæ ut puta ecclesiæ, uel personæ ecclesiasticæ, uel ho-
 spirali, quia eo tunc illa persona priuilegiata præfertur.
 Ita dicit glo. not. in l. siue autem §. si duobus. ff. de publi-
 act. & Ang. in §. uenditæ instit. de rerum diuis. cum aliis.
- 5 Fallit in pauperibus Christi, quia si res uendita fuit
 traditaq; d. emptori, qui rei uenditæ possessionem ade-
 ptus sit, isti pauperes tanquam primi, & potiores præ-
 ferri debet secundo emptori. Ita Bal. & Ang. in d. §. si duo-
 bus, quod priuilegium est concessum personæ ob pauper-
 tatem, ad auctis ergo facultatibus perdit priuilegium.
 l. non tantum §. eos. ff. de excusat. tut. & ibi Bar. Alber.
 Bal. Iac. de Aren.
- 6 Fallit 6. in contractu matrimoniali, nam si puella pro-
 mittitur uni personæ per uerba de præsent. & postea se-
 cundo alteri promittatur & tradatur, utique primus cou-
 tractus tenet & non secundus. Ita est tex. in c. fin. de spon-
 sal. Federicus de Sen. in consi. 57. Felin. in c. i. col. 2. ut
 lit. non contesta. Marf. in sing. 82. incip. uolo tibi.
- 7 Fallit 7. quando in secunda uenditione fraus & dolus
 interuenisset, quia eo casu secunda reuocata, primus ex
 omni iure debet præferri, & in possessionem & tenentiam
 rei uenditæ poni debet. ut Alex. in d. §. si duobus. & Bal.
 in rubrica. C. de iis quæ in fraud. credit. in princ. num. 1.
 Marf. late in sing. suo 82. uolo tibi per totum.

8 Fallit in impetratione beneficiorum ecclesie, nam si duo impetrauerunt unum & idem beneficium, ille utique præfertur, qui primo impetrauit. licet secundus possessionem acceperit. Ita Dyn. in c. qui prior. extra de reg. iur. & tex. in c. vi. Sess. 23. Trident. & c. capitulum S. Crucis, de rescriptis ubi est tex. in terminis, q̄ tu nota.

REGVLA CCXXIII.

1 Vendere nemo compellitur: nec inuitus emere rem aliam quam quis cogi potest. l. non enim. ff. rerum Amor. & l. nec emere. C. de iure deliber. & l. inuitum. C. de contrahend. empt. & l. inuitus. ff. de reg. iur. cum aliis.

2 Fallit i. fauore reipublicæ. l. item uerberatum & in Bal. Ang. Alber. & Odo. ff. de rei uendic. Boe. q. 322. nu. 2. Felin. in c. quæ in ecclesiarum, de constit.

3 Fallit etiam fauore religionis & piæ causæ. l. si quis sepulchrum. ff. de relig. & sumpt. funer. & l. uicimur in fine. ff. de sepul. uiolat. & l. i. ad fin. ff. ad municip.

4 Fallit in seruitute itineris in fundo empto, quia non habenti uiam uia danda est. secundum stat. Tar. in tract. 2. l. ii. rubrica 24. Ac etiam Verouæ, Bassani, & alibi secundum dispositionem statutorum. Old. Alber. & doct. in l. si quis sepulchro. ff. de uerb. signifi. in relig. & sumpt. funer. Boe. q. 322. nu. 2. q̄ not.

5 Fallit etiam quando prædium uel possessiones uenditas quis habere non potest, sed illas habere intendit ex iure prælationis pro ut late Bal. Affli. Mant. & ego in tract. nostro de iure prothom. satis copiose disseruimus.

6 Fallit etiam in illo qui exponit rem uenalem, ut sunt hospites, uel qui in platea furmentum farinam, uel alias res comestibiles uendendas exponunt, iste talis ibi existens tenetur illas cui libet omnino uendere. Ita glo. not. in l. non enim. la prima. ff. de act. rerum Amor. Imol. & Io. Andr. in c. i. col. ult. de empt. & uendit.

7 Fallit etiam quando princeps habet rem communem cum aliquo diuisibilem, quia sicut potest pro libito suæ uoluntate

uoluntatis partem suam uendere. Ita potest partem con-
fotii alienare etiam sine causa, oblato & soluto precio, ut
l. ij. C. de communi rerum alienat. Ita Abba. in c. penult.
col. 9. de re iudicat. & Bar. in l. fin. C. si contra ius, uel pu-
blic. utilit. & ample Marf. in l. i. §. cum quidam deponere.
ff. de quæstion.

- 7 Fallit in eo uiro, qui in locis solitis habet terrenum
pro furca errigenda, quia is talis, pro iure iure ac inter-
esse reipub. tenetur & cogi potest ad prædium uendendū
pro iustitia exequenda. Ita Io. Andr. in appost. ad specul.
in rubrica de executione sententiæ, & doct. omnes in l. si
uerberatum. ff. de rei uendicat. Marf. in l. prima. nu. 27. ff.
ad l. Cornel. de ficar.

R E G U L A C C X X V .

- 1 Venditor fundi cum decreto iudicis, si pars quæ est de-
cepta reperitur lesa ultra dimidiam iusti pretij, an exclu-
datur quominus rescisionem instrumenti uenditionis em-
ptor petere possit, uideretur dicendum quod non, ex quo
decretum tollit omnem suspicionem fraudis; ueritas tamē
est in contrarium, secundum Abb. in c. cū causa, de empt.
& uendit. licet Bar. teneat opinionem contrariam. in l. i.
C. de præd. Curia. l. x. quæ communiter reprobatur, con-
fesso de lesionem ultra dimidiam. Ita Roma. in l. si quis cū
aliter. ff. de uerb. oblig. Alex. in l. præcia rerum. ff. ad l. fal-
cid. col. 4. & can. in c. cum dilecti. de empt. & uend. Deci.
confi. 210. nu. 3. uol. i.
- 2 Fallit quando apparet dolo partis, quia dolus & fraus
nemini patrocinari debet. ut c. sed. & c. ex tenore de re-
script. Bar. in l. ius pluribus. nu. 2. ff. de iust. & iur. Bal. in l.
unica. C. de fideiu. minor. doct. in l. & si præses. C. de præ-
diis minor.
- 3 Fallit quando re ipsa apparet de manifesta lesione. Ita
Bal. in l. unica. nu. 9. C. de confess. Marf. sing. 220. & idem
Bal. in c. consultationibus de offic. delegat.
- 3 Fallit etiam quando est interpositum in die festiuo in
S 5 hono-

honorem Dei ut l. actus, & l. dies festos. C. de feriis. l. cobus de S. Georg. in l. diuus. nu. 7. ff. de feriis.

4 Fallit etiam quando decretum fuit interpositum sine causæ cognitione & iudicem ad plenum non edocuit. Ita Bal. in consi. 375. nu. 4. uol. 3. Alcia. in tract. præsumpt. nu. 9. tex. in l. i. C. de prædiis decur. lib. x.

5 Fallit etiam quando non interuenit citatio glo. & doct. in l. i. C. ubi in rem act. l. si finita. §. Lucianus. ff. de damno infect. Bar. in l. consentaneum. C. quo. & quando iudex Corn. consi. 52. nu. 4. & consi. 132. nu. 5. uol. 4.

6 Fallit itidem quando immineret necessitatis actus etiã requirentis causæ executionem, quia etiam die feriata exerceri potest. ut l. ij. in fine. ff. de ferr. Ita Guid. p. 129. q. 215. nu. 9. ratio quia nuda executio non requirit causæ cognitionem, etiam in die feriata, ex quo periculum damnum afferre potest. Ita Panor. in c. fin. penult. col. uerfi. Ego puto posse dici. de iudit. & ibi Felin. & Anto. de But. q. nota.

REGULA CCXXVI.

Vendito boue si intra tres ¶ dies apud emptorem moriatur dubitatur, an emptor ob uicinitatem tēporis ager redibitoria actione contra uenditorem, tu absolute tene, q. sic, per tex. in l. cum sex. cum l. sequi. & l. sciendum. §. fin. & l. rediberi in prin. ff. de edil. edict. spe. in tit. de empr. & uendit. §. nunc uidendum uerfi. sciendū est. in addit. ubi dicit q. præsumptio insurgere pōt ex ægritudine generata & habita apud uenditorem, sed in hoc stabitur iudicio peritorum, uiso & inspecto d. animali, & in hoc uide Ang. in §. in duplum. nu. 10. inst. de act. & ibi etiam uide formam libelli in actione redibitoria formata per Ang. q. not.

I Fallit i. quando uenditor clare protestatur se nolle teneri de aliquibus schinelis, seu de aliquo morbo, quia eo casu nullo modo apparet q. uenditor animum habuerit fallendi & decipiendi emptorem. glo. est in l. ea que com mendandi. in uerfi. dissimulat. ff. de contrahend. empr. Ita Capol.

- Cæpol. in l. si uenditor. nu. 10. ff. de edict. edict. & Ang. in d. §. in duplum. nu. 10. inst. de actio.
- 2 Fallit in rebus donatis, quæ locum non habet actio redibitoria. ut l. ad res donatas. ff. eo. tit. & Bal. in l. ij. C. de edil. edict. Bar. in l. si id quod aurum in princ. ff. de uerb. oblig. & late Cæpol. in d. l. ad res donatas. ff. eo. tit.
  - 3 Fallit in uicio animi, uel corporis, orto post emptionem rei uenditæ. Ita Cæpol. in l. actioni, in princ. ff. de edict. edict. & Cyn. in l. i. C. eod. tit.
  - 4 Fallit etiam quando res uendita reperitur pœnes emptorem dolo, uel familiæ suæ culpa perempta. Cæpol. in l. si mancipium. uu. 21. ff. de edil. edict. & ibi Raph. Fulg. ratio quia emptor tenetur de facto suorum domesticorum, secundum Fulg. & Cæpol. in l. quod in procurat. ff. de edict. edict. nu. 5. & 6.
  - 5 Fallit etiam in rebus hæreditariis, quæ anima carent, secundum tex. in l. simplarium in princ. ff. de edict. edict. & ibi communiter doct. & not. etiam quod pro rebus uilissimis non datur actio redibitoria pro quibus non interponitur cautio de duplo, secundum Cæpol. in d. l. simplarium & ibi Alber. & Fulg.
  - 6 Fallit etiam pro animi uicio tantum, uel corporis tantum; sed animi & corporis mixtim bene potest agi redibitoria, secundum doct. in l. interdum. §. in summa propter uicium animi. ff. de edict. edict. & ibi Alber. & Cæpol. nu. 1. 2. 3. & 4. in l. prædicta. §. animi autem uicium, cum aliis, 7. fallent. ibi positus & relatis per Cæpolam quod not.
  - 7 Fallit etiam quando inter contrahentes conuentum esset per stipulationem, quod uenditor in nullo casu teneatur de interitu & morte animalis uenditi ex quo forma pacti & conuentionis omnino est obseruanda. ut l. pacta conuent. de pact. & Alber. & Cæpo. in d. l. i. ff. de edict. edict. cum multis ibi adductis, quod tu not.

R E G U L A C C X X V I I .

- Venditione prohibita an censeatur prohibitus etiam
 1 omnis alius contractus. † Bal. in l. cum ij, quibus. §. si cui. ff. de

de transact. tenet q̄ sic de stricta significatione, secus de interpretatione, secundum Cor. consi. 166. nu. uol. 2. Cui. consi. 177. super primo. Deci. consi. 660. nu. 8. Bal. in consi. 336. nu. 2. præmitto. uol. 5. ubi dicit, q̄ prohibetur omnis actus, per quem dominium transfertur. iuxta textum in l. fin. C. de rebus alien. non alien.

1 Amplia. 1. ut prohibita uenditione prohibetur etiam concessio, secundum Bal. in consi. 222. in primis. nu. 3. uol. 4. Nam ecclesia, iura, quæ uendit uni, alteri concedere non potest iuribus per eum, ibi adduct. & ponit etiam in consi. 218. nu. 2. uol. 1.

2 Amplia. ut prohibita uenditione prohibetur etiam omnis contractus per quem dominium transfertur, ut puta permutatio, donatio, & transactio, & perpetuus emptiotheosin contractus. ut Luc. de Pen. in l. si quis. nu. 4. C. de fund. patrimon. lib. 11. & in meo tract. de ord. proceden.

1 Fallit in datione insolutum extra iudicialiter facta ex quo ex ea nascitur actio ex empto ut in l. si prædium. C. de euct. & in l. elegantur in princ. ff. de pignor. act. Corn. consi. 166. d. & c. uol. 2. & est mirabile consi. in hac materia ubi prohibita uenditione prohibetur etiam datio insolutum q̄ nota. in l. 5. d. consi. 166.

2 Fallit quando stilus, & consuetudo fori aliter & alio modo circa expensarum taxationem aliter disponit & obseruatur, secundum Innoc. in c. fin. de dolo & contumat. Guid. papa q. 625.

REGULA CCXXVIII.

1 Venditiones plurium camporum unico precio, si non dicatur tantum pro tali campo & reliquum pro tali precio, plures dicuntur uenditiones, ut l. ediles. ff. de edict. edict. & ibi glo. in uersu. uno precio. ibi uno precio ex corpore singulorum camporum: Bar in q. publicanus, mouet hanc difficultatem. tu uide tex. in l. cum duo serui. ff. de in diem addict. & l. cum eiusdem. ff. de edict. edict. qui est melior

melior tex. Bal. in l. fin. §. præterea. col. 2. C. de iure dot. 8
Deci. confi. 421. nu. 3. & 4.

- 1 Fallit quando in singulis rebus non est constitutum precium, nec habent precia distincta & separata, & emptores unam sine aliis non emissent, ideo tanquam de pluribus uenditionibus iudicari dicendum utique est. l. cum eiusdem, & l. si plura municipia. ff. de edil. edict. & ob id pro uno contractu omnes res reputari ambigendum non est, ut Deci. in d. confi. 421. nu. 4. ad fin. uet. sed considerando uol. i.
- 2 Fallit etiam quando in uenditione dictum fuit uenditale prædium tot iugerum infra talia confinia precio specificato in ratione campi, quia si prædium est in maiori quantitate, illud quod est plus non uenit in uenditione, secundum Felin. in c. significante uerfi. & dum Ale. nu. 7. de rescript. alleg. tex. in l. si seruum. §. i. ff. de act. empt. ibique Paulus de Castr. quod tu nota, quia uidi quamplurimos in hoc errare.

REGULA CCXXIX.

- 1 Venditor bonorum ecclesie, seu hospitalis debet esse sollicitus de conuersione rei in utilitatem ecclesie seu hospitalis. Ita tex. in c. i. de reb. eccle. non alie. in 6. glo. not. in l. i. C. de uend. reb. ciu. l. 12. Roma. confi. 440. nu. 5. Bal. confi. 475. nu. 2. uol. 1. & confi. 299. nu. 2. & 9. eo. uol. & confi. 353. nu. 2. uol. 3. & in uenditione, requiritur auctoritas superioribus: decretum & consensus. glo. not. in uersic. tractatus de reb. eccl. all. uel non in 6. Guid. pa. q. 160. n. 1.
- 1 Amplia. in mutuo facto ecclesie, ut l. ciuitas. ff. si cert. pet. cano. in c. grauis, extra depos. quod scilicet sit uersum in utilitate ecclesie, & c. quod quibusdam, de fide instru. & ibi But.
- 2 Amplia. hoc idem deposito facto in manibus economi ecclesie, secundum doct. cano. in c. grauis depositi, & ibi Innoc. & But. & Roma. confi. 44. nu. 5.
- 3 Amplia.

- 3 Amplia: etiam quādo uenduntur bona ecclesie pro suo debito particulari, ut in auct. hoc ius. C. de sac. fan. eccl. & 10. q. 2. c. hoc ius, & Roma. ibi & consi. nu. 5.
- 4 Amplia. ut bona ecclesie uendi debent cum consensu capituli & canonicorum presentium. Ita uoluit Innoc. in cap. i. extra de ijs quæ fiunt a prælat. sine consi. capituli, & ibi Hostien. hoc idem Flor. Car. & Antonius de But. in præ allegato cap. i. q. not.

R E G U L A . C C X X X .

- 1 Venditor fundi ex natura contractus tenetur de eui- ctione & legitima defensione rei uenditæ. tex. in l. i. il- lud, & l. si fundus uenierit. ff. de euiet. & in l. emptor fun- di. C. de euiet. & ibi Bar.
- 2 Amplia d. reg. ut locum habeat in omnibus alienatio- bus & uenditionibus tam iurium corporalium, quam in- corporalium, ut l. i. in fi. C. de peri. & commod. rei uend. Corn. in terminis in consi. 325. per totum. uol. i. ubi mul- ta congerit.
- 3 Fallit in tutore & procuratore uendente dicto nomine rem domini, uel pupilli. Ita Bal. & doct. in l. i. C. cred. euiet. pign. non debere, & dicit ibi Bar. milies allegasse procu- ratorem & tutorem in sui specie non teneri, pro uen- ditione facta nomine pupilli. Ita Iac. de S. Gemin. in l. fi. nu. 13. C. de furt. Corn. consi. 72. col. i. eo uol. 4.
- 2 Fallit etiam in omni alia persona uendente rem stabili- lem ex officio, quia nullo modo tenetur de euietione. Bar. in l. alio hærede qui penu. ff. de aliment. & cib. legat. & aliis per Alex. ibi adductis, & Bal. in l. si procurat. ff. de procurat. Dyn. consi. 23. & 24.
- 3 Fallit etiam quando res uendita euietitur ex noua cau- sa, pro ut eleg. consuluit d. Corn. per d. consi. 325. in fine a uol. i. maxime cum non intercedat culpa emptoris, uulg. l. i. & ibi Bal. Ang. & Saly. C. de per. & comod. rei uenditæ.
- 4 Fallit in eo qui fuit expulsus de possessione, quia non agit

agitur de euictione, Ratio quia ad hoc ut agatur de euictione res debet euinci per sententiam iudicis, sed expulso non fit per sententiam, ergo. Ita Ias. in l. domus. §. de euictione nu. 13. ff. de leg. primo.

- 5 Fallit etiam in prælegato relicto per testamentum alicui, quia eo casu non potest agere de euictione, secundum Iasonem in l. scimus. nu. e. C. de inoff. testam.
- 6 Fallit itidem quando res est euicta per sententiam arbitri, quia uenditor nullo iure tenetur, secundum tex. in l. si dictum. §. si compromisero ibi nulla mihi de euictione actio danda est aduersus uenditorem. ff. de euict.
- 7 Fallit in uenditione uniuersitatis, ut puta gregis hereditatis Castri, seu ciuitatis, nam re singulari euicta euictio pari modo debetur. l. serui uenditor. & l. i. C. de euict. & l. naue. ff. eo. tit. Ratio ponitur, in glo. in uersu. singularis. C. eo. tit.
- 8 Fallit etiam quando quis sua culpa, uel negligentia factus est de possessore petitor, uel de uictore uictus, quia contra auctorem suum non habet regressum. tex. & ibi Bal. in l. si rem. §. si duple. ff. eo. tit. de euict.

REGULA CCXXXI.

- 1 Vendens prædium si promittit de euictione pro facto suo tantum non tenetur de facto sui auctoris. Ita Roma. in l. stipulatio. ista. ff. de uerb. oblig. glo. est sing. in uersu. ad iura. in l. si eum fundum. ff. de uerb. signifi. Ita Cremen. sing. 32. & sing. 158. & Bar. in l. si seruus. ff. de cond. fur.
- 2 Fallit si emptor se compromisit in uenditorem & lata sententia contra eum tunc habebit regressum de euictione contra uenditorem. Ita sp. in tit. de arbit. §. potest. uersu. sed pone habui. secundum Ang. in l. si dictum. §. si compromisero. ff. de euict. & hoc non reperitur alibi.
- 3 Fallit etiam in auctore uniuersali, non autem in particulari & ita tenet Franciscus Cremenf. in sing. 158. licet Bal. in c. i. in * ij. col. in fine, qd succ. teneantur, in usib. feu. uersu. pone aliquis all. Cyn. in l. siue. C. de nego. gest. & l. de

de tuo. ff. mandat. teneat contrarium, communis autem
est pro Bar. in d. l. seruus, la ij. ff. de cond. fur.

- 3 Fallit etiam quando emptor esset hæres auctoris, quia
propter identitatem personæ tenetur de euictione & le-
gitima defensione, & ista est opin. Bar. communiter appro-
bata in d. l. si seruus. ff. de cond. furti.

REGULA CCXXXII.

- 1 Valor beneficii est exprimendus in gratia obtinenda
& aliter gratia erit nulla Card. in c. i. col. i. de præbend.
Abb. & Felin. in c. fin. de præsumpt. col. 2. Rota in antiq.
deci. 276. & deci. 325. in antiquis. Card. consi. 31. incip.
1382. Felin. in d. c. fin. nu. 4. Deci. consi. 262. & in c. ad au-
res. nu. 27. & 28. de rescript.
- 1 Amplia. ut regula locum habeat in beneficio impetra-
to, ut in eo exprimatür uerus ualor beneficii ut deci. Rota
292. Anch. consi. 237. incip. de natura.
- 1 Fallit nisi papa cõferret beneficium motu pro proprio,
ut in regula cancellariæ. nu. 61. incip. Item uoluit, & Ro-
ta deci. 292. incip. licet impetrans, ex quo expressio falsi
ualoris non nocet, secundum deci. Rochæ 291. & est re-
gula cancellariæ. nu. 61. incip. Item uoluit q̄ in gratis.
Ancha. consi. 137. incip. natura, & consi. 396. incip. remit-
to pro clariori nu. 4. & consi. 298. in princ. & Rom. consi.
348. in casu cum allegatis.
- 3 Fallit etiam quando de ualore fieret mentio, sub iis
uerbis ut asseritur, & de hoc uide Bal. in c. studuisti de of-
fic. legat. Abbas & Felin. in c. dudum. nu. 6. de præsumpt.
Rota deci. 596. incip. papa confert. c. postulasti de rescript.
& c. si motu proprio de præbend. in 6.
- 3 Fallit etiam quando ualor falsus esset expressus a Car-
dinali impetrante, quia ipse non ligatur regulis cancel-
lariæ, secundum Anch. consi. 216. quia sicut non ligatur
papa ex dispositione illarum, nec etiam Cardinalis cum
sit pars corporis summi pontificis.

- 4 Fallit itidem quando ex diuersis clausulis insertis in gratia manifeste apparet, & si beneficium esset multo maioris ualoris, illud omnino papa contulisset secundum deci. Rot. 44. incip. Papæ. glo. not. in c. quamuis. in uers. usque de præben. in 6. Card. in clem. i. q. 7. de concess. præbend. Felin. ibi. nu. 9.
- 5 Fallit etiam quando in gratia diceretur per pontificem cuius fructus ualor non excedit taxationem decimæ, quia tunc inspicitur taxa beneficij, & ita ueniret in gratia secundum deci. Rotæ 27. incip. ubi papa & de ista taxa decimæ, uide glo. not. in clem. si benef. in uers. taxationem de decim. q. tu nota.

REGULA CCXXXIII.

- 1 Verba enunciatiua an dispositionem inducant, tu tene absolute q. non Bar. in l. i. nu. 77. C. de sac. sanct. eccl. Abb. in c. cum dilectus, de success. ab intest. Alex. consi. 190. plura col. 7. uol. 6. maxime quando sunt apposita in instrumento propter aliud. ut Deci. consi. 213. nu. 12.
- 2 Fallit fauore piæ causæ, ut Abb. & doct. in d. c. cum dilectus. Aff. deci. 83. nu. 5. Deci. consi. 159. nu. 2. Bar. in l. i. col. penult. uers. 2. quæro 77. C. de sac. sanct. eccl. Abb. in consi. 11. col. 2. uol. 1. & in c. cum tibi de testam. cum allegatis, ut ibi.
- 3 Fallit etiam fauore dotis, nam dispositionem uerba ipsa inducunt, ut l. ij. C. de dot. promissione. Aff. deci. 83. nu. 5. Alex. consi. 82. col. 7. uol. 3. Deci. consi. 35. nu. 3. & nu. 8. & consi. 595. nu. 7. Roma. sing. 540. nu. 1. Bal. in tract. de dote, parte 6. p. 78. Ias. in l. ex ijs col. p. C. de test. milit. & Deci. consi. 213. col. fin. Marf. sing. 442.
- 3 Fallit etiam in factis antiquis, ut Bal. & Saly. in l. cum aliquis. C. de iure deliber. Alex. in consi. 75. nu. 38. uol. 4. Idem consi. 12. in fin. nu. 8. uol. 4. Afflic. deci. 245. nu. 4. & deci. 285. nu. 23. Deci. consi. 36. nu. 7. Antonius de But. in c. fin. de success. ab intest. Alex. consi. 71. nu. 7. uol. 4. idem in consi. 6. col. fin. num. 3. uol. 1. Bal. in l. bonæ fidei col. fin.

T fin.

fin. C. de reb. cred.

- 4 Fallit etiam quando uerba enunciativa proferuntur, per modum causæ, quia tunc dispositionem inducunt, ut Deci. in consi. 218. nu. 15. alleg. Bar. in l. si socius. §. lucius ff. solu. matr. & l. qui uolebar. ff. de hæredib. institu. Bar. in l. emptor. §. Ancilla. ff. de rei uendicat. Alex. consi. 46. nu. 1. uol. 1. Corn. consi. 108. col. penult. uol. 2.
- 5 Fallit similiter in uerbis enunciativis in privilegio principis insertis, licet alieni facti narrationem contineant, sufficientem tamen probationem inducunt ut Deci. consi. 445. num. 16.
- 6 Fallit itidem in uerbis prolati in iudicio post litem contestatam, quia tunc plenam probationem inducunt, ut Matth. sing. 33. nu. 4. allegan. Bar. in l. ex hac scriptura. ff. de dona. & l. si cui. la. ij. §. i. ff. de legat. i.
- 7 Fallit quoque quando uerba enunciativa ponuntur in instrumento procuræ, propter aliud apposita, quia eo casu plene probant. ut Bar. in l. gerit. ff. de acquir. hæredit. Matth. Mat. sing. 34. nu. 1. & Aret. in d. l. gerit. Bal. in l. si cut. ff. de pet. hæredit. Jas. in d. l. ex iis. C. de test. milit. §. si mit. q. tu nota.
- 8 Fallit etiam quando uerba enunciativa proferuntur in instrumento uenditionis, quia arguunt dominium inter ipsas partes nominatas. Ita Alex. in consi. 112. col. 1. uol. 6. Aym. Crauet. consi. 29. in princ. Soc. in consi. 13. col. 1. & consi. 82. col. 2. uol. 3. Mathes. in not. 80. nota, alle. Bur. in c. illud. de præsumpt.
- 9 Fallit in ultimis uoluntatibus ubi uerba enunciativa non probant nisi ut infra, ut Bal. in l. neque. C. de testam. Bar. in l. ex hac. col. 2. uerbo ad tertium. ff. de donat. Corn. uerbi. circa finem. in consi. 254. col. 2. uol. 4.
- 10 Fallit in uerbis enunciativis geminatis, quia bene probant Bar. in l. cum scimus, in fine. C. de agr. & cens. l. 11. Roma. in consi. 65. col. 2. Feli. in c. si cautio. col. 10. nu. 8. de fide instr. Soc. consi. 65. col. fin. uol. 1.
- 11 Fallit etiam quando in uerbis enunciativis iuramentum interponitur, quia tunc uerba enunciativa disponunt, ut Ange. in l. ex iis. C. de test. milit. & Deci. ibi. nu. 29. & 30. & con.

& confi. 118. nu. 5. & 6. & confi. 389. nu. 9.

- ¶ 2 Fallit itidem quando uerba enunciatiua proferuntur a pontifice, in iis maxime, quæ sunt modici præiudicii, secundum Felin. in c. sunt nonnulli. §. sunt & alii nu. 41. de rescript. sed tu uide not. glo. in c. i. de rerum perm. l. 6. & c. 2. de dol. & contu. eo. lib. 6. & doct. in l. i. quando non petent part. & Barba. in rubrica. C. qui admit.

REGULA CCXXXIII.

- ¶ Victus uictori in expensis condemnari debet. † Ita Innoc. & Felin. in c. fin. de dolo & contu. Io. Andr. in c. iuris ignorantia de reg. iur. in 6. Bar. & Saly. in l. properandum. §. fin. autem reus. C. de iudit. & l. hæres. ff. de administ. tut. late Guid. papa q. 436. nu. 56. Amanuel. sing. 120. & l. generaliter in uersu. iurauit. ff. de iureiur.

- ¶ 1 Fallit 1. quando quis habet iustam causam litigandi, ut §. oportet in auct. de iudit. Angel. in l. non solum. l. de rei uendica. Deci. confi. 64. nu. 2. uol. i. Iaf. in d. §. si autem. nu. 29. C. de iudit. c. i. de elect. in 6.

- ¶ 2 Fallit 2. quando uictor fuit contumax, & propter suam contumaciam damnatur in expensis. licet iustam causam habeat litigandi & si bene obtinebit causam, nil minus expensas contumaciæ non reperet, nec recuperabit, secundum Ang. in §. hæc autem omnia nu. 1. in tit. de pœna tem. litig. ut doct. in d. §. fin. autem. C. de iudit.

- ¶ 3 Fallit 3. quando altera ex partibus habet consilium alii cuius doct. approbatissimi propter hoc potest ab expensis, absolui ex quo habebit iustam causam credendi approbato uiro argumento glo. in l. si fundus. ff. de cond. & demonstra. l. bonorum. ff. de bon. possess. Ang. in d. §. hæc autem omnia. n. 4. uersu. 3. propter elisam probatione, q̄ not.

REGULA CCXXXV.

- ¶ Victus appellatione an ueniant uestimenta, quibus homo tegitur tu tene q̄ sic l. uerbo uictus. ff. de uerb. signifi.
T 2 l. lega-

1. legatis alimentis. ff. de alimen. & cib. legat. Roma. confi.
441. nu. 4. ac etiam medicinæ, ut l. legatis. ff. eo. tit. Corn.
confi. 286. meo uol. 3. qui allegat. Bar. in d. l. legatis. & l.
sicut impendia. ff. de usuf. & l. si cum dotem. §. si autem in
seuissimo. ff. solut. matr. & Corn. confi. 45. nu. h. uol. 4. cum
aliis, q̄ nota.

1 Fallit 1. quando in legato uictus dixisset, lego ea que
ad uictum tantum sufficiant, quia tunc non ueniunt ue-
stimenta propter dictionem taxatiuam tantum. Ita Bar.
in l. i. ff. si quis iusd. non obt. Steph. Berr. confi. 184. uidi.

REGULA CCXXXVI.

1 - Victoria tertii appellantis pro suo interesse † an pro
uicto, tu tene q̄ sic ut Bar. in l. a sententia. ff. de appella.
& Abb. & cano. in c. cum super de sententia & re iudica.
l. i. & ij. C. si unus ex plurib.

1 Amplia. 1. etiam in reo inuito. Bar. & Mod. in l. non
tantum. ff. de appella. Io. Andr. in c. fin. de foro comp. in 6.

2 Amplia. ut nedum liceat tertio appellare, sed etiam ap-
pellationem prosequi sine alio mandato Bar. & Imol. in d.
l. non tantum. Ita Innoc. in d. c. cum super de sententia &
re iudicat.

3 Amplia. etiam si reus renunciaret appellationi, ut fing.
Bal. in l. fin. §. si. C. de tempo. appellat. ratio quia factum
a reo uel ab alio, tertio non præiudicat iuri uulgarib.

1 Fallit etiam si uictus sententiam approbaret, ex quo ui-
ctoria obtinentis non prodest succumbenti, nec econtra,
& minus potest officere iuribus tertie personæ appella-
tis pro suo interesse.

2 Fallit etiam ubi causæ sunt distinctæ, adeo q̄ non est
eadem decisionis causa. Bal. in l. i. de appellat. & l. si qui se
paratim §. si. uerfi. cæterum ff. de appellat.

3 Fallit quoque quando sunt diuersæ sententiæ, quia ex
diuersis diuersæ oriuntur actiones. ut d. l. si qui separatim.
ff. de

- ff. de appella. ibi sed cum aduersus, & ibi Ang. & Aret.
- 4 Fallit etiam in causa criminali ubi si plures sunt condemnati, ex eadem causa, appellatio unius non proderit alteri, ut doct. in d.l. non tantum & Bal. siug. in rubrica. C. si unus ex pluribus per legem minoribus. C. de iis quibus ut indign.
- 5 Fallit quando alius fuit confessus, ex quo cum per confessionem inducatur notorium non prodest ei uictoria alterius, ut d.l. si qui separatim. §. fin. & ibi Raph. Fulgo. & Aret. q. tu nota.
- 6 Fallit itidem quando appellatio erat nulla, tamen de facto obtinuit appellans per imperitiam iudicis, ex quo sententia lata contra unum non prodest aliis. ut Bal. in l. i. prope finem. C. si unus ex plurib. per l. debitor. §. fin. ff. ad trebell.
- 7 Fallit similiter quando ille, qui non appellauit, ignorauit socium appellasse, & dies decem lapsi sunt ipso sciēte, ex quo non uidetur posse gaudere beneficio illius appellationis, quam ignorabat fuisse interpositam, ut glo. in l. iij. §. i. ff. de appellat. & Bar. in d.l. si qui separat. §. fin. ff. eo d. titul.

R E G U L A C C X X X V I I .

- I Vicinus præsumitur scire facta uicini sui. Bar. l. i. ff. de flumin. & l. fin. ff. de fundo instru. Bal. in l. quoniam fororem. C. de iure delib. & in l. qui duos in ult. col. ff. de reb. dubiis. & doct. in l. p. ff. si cert. pet. & ibi Bal. Soci. nu. 29. ff. si cert. pet. & Bal. & Deci. in c. tertio loco de probat. & l. si uicinis. C. de nupt. & l. octau. ff. unde cognat. Corn. consi. 156. d. uol. 3.
- I Amplia. d. regulam etiam si uia esset in medio duorum camporum, nam ut dixi de iure prothom. in §. si. nu. 25. & 2. uia uicinalis non dicitur separare coniunctionem terrarum, & iste uia uicinales non tollunt alicui ius & beneficium præsentandi ex iure congrui, sicut & riuus priuatus, non separat coniunctionem fundorum, super quibus

T 3 bus

bus petitur prælatio ex iure prothomi. licet Capol. in tit. de Ripa. & tit. de uia. q. 20. Bar. in l. si tertius. in 3. oppo. ff. de acqui. plu. ar. communis est in contrarium.

- 1 Fallit etiam in rebus propriis, & facultatibus suis, ratio est, quia talis uicinus habet multas possessiones. liuella & traficum mercium, & tamen non uidebit is conuicinus librum rationis, debita & credita & quandoque is talis reputatur diues & tamen quo ad ætatem & consanguinitatem labitur facultatibus suis, & se dice, che il fin d'alle gran facende e ritirarsi in casa, ut experientia rerum magistra docet, & nota.
- 2 Fallit etiam in uicinis qui uoces uicinorum audire non possunt, quia ij proprie uicini non dicuntur, ex quo Bal. in l. cum aliter. §. hoc autem. ff. ad sillan. dicit qd appellatione uicinorum ij proprie dicuntur, qui conuicinorum uoces exaudire possunt. ut in d. §. hoc autem ibi uocem exaudiat, & not. licet Ias. & Alber. in l. non solum in prin. ff. de op. no. nunc. teneant, & appellatione uicinorum intelliguntur omnes, etiam si sint remoti. præterquam in casu prælationis, qui de proximo, & non de remoto dicendum est ad prælationem rei uenditæ obtinendam pro ut Tiraquel. in §. i. glo. 9. nu. 21. de retract. consang.
- 3 Fallit proprie in uicinis qui a communiter accidentibus nesciunt facta conuicinorum, ut in homicidiis uel furtis commissis in uicinia. secus uero in ijs quæ a communiter accidentibus cadunt in notitiam uicinorum, & cum ista distinctione Bal. in l. i. in fine. C. de colluf. de reg. pertransit, & Alex. consi. 80. col. 3. uol. 1. & consi. 50. col. penult. uol. 1. & consi. 92. col. 3. num. 9. uol. 5. & consi. 51. col. 3. uol. 1. nu. 4.

REGULA CCXXXVIII.

- 1 Vicini an collectam indicere possint conuicinis pro puteolo publico, & in communi reaprando, seu reficendo, tu dic qd sic, secundum doct. & præsertim specul. in tit. de cens. §. nunc dicendum. col. 5. uersu. Item pone Guid. papa

papa q. 444. Cæpol. in suo tracta. de seruit. urb. prædiorū
147. nu. 2. tex. in arg. in l. ij. §. uicinales. ff. ne quid in loco
publi. fiat ad idem in arg. in l. p. §. 1. ff. de coll. ille. & l. i.
ff. quod cuiusque uniuers.

- 1 Fallit nisi ex forma statuti, uel prouisionis, aliter prouisum esset, circa impositionem collectæ, uel per capita secundum facultatē patrimonij, aut per solidū & libram, secundum Ias. in l. si se non obtulit, nu. 20. & 19. ff. de re iudicat. Bal. in auct. de functo. in ult. col. C. ad orificia. Bar. in l. i. C. de omni agro desert. lib. 11.
- 2 Fallit etiam quando puteus dirutus est facto hominis, quia ille solus tenetur ad refectionem, qui destruit, uel diruit secundum Cæpol. de seruit. Urban. prædiorum, c. 47. nu. 2. per tex. in l. fin. in fine. ff. de uia pub. refic. & c. ex parte, extra de ijs quæ fiunt a maiori part. Capi. & Luc. de Pen. in l. ad refectionem num. 4. C. de aquæduct. lib. 11. cum ibi notatis.

REGVLA CCXXXIX.

- 1 Vidua si habet tutelam filiorum, & stuprum committit utique priuatur ipsa tutela, ac si transisset ad secundas nuptias. glo. est in auct. sacramentum. in uersu. nuptu. C. quando mulier off. tut. fung. potest. Bal. in l. ijs solis nu. 4. C. de reuoc. donat. late Marf. in l. unica. num. 54. C. de rapt. uirg. & sing. 416. q. not. Ang. in §. actionum nu. 41. uersu. & etiam definit esse tutrix. inst. de actionibus, & nō gaudet priuilegijs mariti si inhoneste uiuit. Bal. in l. ijs solis. C. de reuoc. donat. Dec. in c. de quo uult nu. 120. de iud.

- 2 Fallit si mater esset tutrix testamentaria, cuius fides, uita & bonitas esset cognita a testatore, secundum Bar. in l. omnem. C. ad tertul. & illum sequuntur doct. ultra mont. secundum Ang. in d. §. actionum. nu. 41. & Bal. in l. lex quæ tutores. nu. 7. uersu. modo quæritur si mater. C. de admin. tutel. ubi dicit, q̄ ratio suspicionis non ualeret ad priuandam mulierem tutela filiorum, sed necesse es-

set. q̄ facta legitimam probatione subsequatur sententia iudicis in hac materia, aliter q̄ tu nota, & obserua-
le dictum.

- 2 Fallit etiam q̄ uidua non solum propter inhonestatem uitæ perdit tutelam, sed etiam desinit esse de domo & familia mariti pro ut tenent Fab. Imol. Cast. Bald. Ange. & Saly. in d. auct. sacramenta C. de secund. nupt. & Luc. de penna in l. quotiens col. ii. nu. 4. de priuileg. schol. l. 12.
- 3 Fallit etiam in uidua inhoneste uiuente, quæ desinit esse commissaria testamentaria si per maritum relicta sit executrix ultimæ suæ uoluntatis, pro ut late per Luc. de pen. in d. l. quotiens de priuileg. schol. nu. 6. & 7. lib. 12.
- 4 Fallit itidem in uidua turpiter uiuente, quæ non solum desinit esse tutrix filiorum, sed etiam desinit esse executrix testamentariæ mariti & non gaudet priuilegijs Deci. in c. pastoralis nu. 35. de iudit. ex quo oblita honoris primi uiri conuolat ad secundas nuptias, & q̄ peius est. Inimica facta uidetur mulier priori uiro & filiis propter illius uitæ sordiditatem & cum seditate quia in muliere ubi honor non est ibi contemptus est & ubi contemptus ibi iniuria & ubi iniuria ibi & indignatio, quæ semper maxima est in domo.

REGVLA CCXL.

- I Vir premortua uxor lucretur dimidam dotis Bar. in l. nuptias. ff. de reg. iur. & l. nihil. ff. rerum amot. intelligit dummodo contractum fuerit matrimonium per uerba de presenti licet nondum fuerit transducta secundum Math. Math. sing. 74. no. statutum.
- I Fallit in sponsa secundum Bal. in l. penult. §. fin. ff. quod falso tut. auct. gestum: qui dicit lucrum dotis ex pato uel statuto locum non habere in sposa ante nubiles annos de cedenti quam l. ipse dicit a bar. didicisse, Cepol. in l. i. nu. 22. in fine de usucap. pro dot. uide etiam Boe. q. 22. nu. 7. & 37. & 38. quod not. Bald. in consi. 135. nu. 5. uol. 2.
- 2 Fallit etiam in sponsa quæ sui culpa uoluit potius ingre

di monasterium, quam consummare matrimonium, quod facere potest ut l. Deo nobis. C. de episcopis & cler. & c. commissum de sponsal. Bal. consi. 276. nu. 1. uol. 2. & c. ex parte de conuer. congiu. Boe. q. 22. nu. 39. Abb. in consi. 1. nu. 1. uol. 1. & considero uerba ibi præmorta uxore cum ergo sponsa a marito usa, & cognita non fuerit, ergo dotem lucrari non debet.

3 Fallit etiam in alio casu, quando dos non fuit data, neq; promissa sed bene mulier permisit uirum omnia sua bona possidere hoc etiam casu uirtute statuti, maritus lucrabitur dotem uirtute dicti statuti, quia ex longa patientia iuncta cum actu uoluntatis habet locum de in rem uerso, & ita firmat & concludit Bal. in consi. 111. per totum uol. 4. quod not. quia est mirabile.

4 Fallit itidem si momento temporis steterit cum uxore secundum Bald. in l. non dubium. nu. 12. C. de legib. idem in c. 1. §. quin etiam uersi. quæro quid si masculus in tit. Episcopum uel Abba. Deci. in c. de causis nu. 41. de officio delegat.

5 Fallit etiam quando conuentum est in instrumento dotem ad se reuerti, uxore defuncta sine liberis nulla habita consideratione pacti de dote lucranda, quia dos a patre uel extraneo profecta, ad eos uirtute pacti redire debet, ut l. dos ad patrem. ff. sol. mat. & l. fin. uersi. nisi in §. 1. C. de iure dot. Guid. papa q. 523. in princ. idem in consi. 12. nu. 7. uersi. secundo potest responderi. uol. 1.

REGULA CCXLI.

6 Villa quæ ex forma statuti tenetur ad emendam damni illati, non tenetur de damno dato de nocte, uel alio tempore in quo impossibile sit sindaco scire damnificatorem. secundum Roma. consi. 7. nu. 9. princ. quia fuit de nocte illatum in quo tempore licuit sindaco ignorare. ut l. i. §. occisorum. ff. ad syllan. 2. quando subest aliqua iuxta causa, quæ a dolo, culpa, uel negligentia abest cum excusat. ut Bal. in l. si ideo. C. de ijs quibus ut indign. ubi excusatur seruus, ut in pœnam non incidat si domino auxilium non præsti-

T 5 præsti-

præstitit quando maxime subest aliqua iuxta causa, qui
cum a dolo uel negligentia excusat, ex quo etiam nõ po-
tuit a diligentissimo prouideri, secundum tex. in l. idem
ait. §. sed gratis. ff. natu. caup. sta. Mar. in l. i. §. pretere.
95. nu. ff. de quæstio. Bar. in l. semper. §. hoc interdictu. ff.
quod ui aut clam. Saly. in l. fin. C. de dolo. Bal. in l. gene-
ro. ff. de ijs quæ not. infam. Felin. in c. nonnulli de rescrip.
col. 36. Roma. consi. 510. nu. 22. & 23. Bal. consi. 174. nu. 1.
uol. 2. Alex. consi. 172. nu. 4. uol. 5.

- 1 Fallit 1. quando infra decem dies denunciatum est,
merico, seu saltario, q̄ debeat dare malefactorem conui-
ctum, uel confessum: quo termino elapso si mericus, seu
saltarius non dederit damnificatorem. Tunc commune te-
netur ad refectionem damni illati. aliter absoluetur com-
mune: denunciatione seu intimatione, Merico non facta,
secundum partem & prouiso Tar. factam de anno 1436.
die 27. Aprilis ultra dispositione statuti Tar. sub rubrica
de bestiis occisis, lib. tractatu 10. cap. 17. incip. Item or-
dinamus, & prouisionem factam 1495.
- 2 Fallit in territorio Paduano, quando dominus fundi ha-
bet gastaldionem in domibus & terris existentibus in di-
strictu prout in parte facta de anno 1337.
- 3 Fallit in castro Conegliani quando ante damnum illa-
tum bona, domus uacua, seu blada in campaneis confi-
gnata fuerunt merico, & ipse acceperit pro consignata si
damnum euenerit, & mericus infra tempora limitata non
dederit damnificatorem conuictum, uel confessum, tunc
comune tenetur, aliter absoluetur, uirtute sententie 1499.

REGULA CCXLII.

- 1 Utens coram iudice falso instrumento potest puniri de
falso, ex quo illud in iudicio produxit & usus est: nam om-
ne male factum præsumitur ab eo factum, si de cuius com-
modo tractatur. ut l. i. §. si quis in suo. ff. ne quid in loco
publico fiat, ibi eum enim uideri factum, qui usum eius
aquæ habuit, & ita affirmant, omnes doct. in l. maiorem.
C. de

C. de fals. ratio est, & ex eo q̄ qui utitur instrumento falso, præsumptio insurgit contra producentē, q̄ fecerit illud uel fieri mandauit. secundum Abba. in c. inter dilecto. not. §. de excess. prælat. Alex. consi. 77. num. 1. uol. i. & Bar. consi. 199. Deci. in consi. 175. nu. 4. uol. i. & c. quanto, de ijs quæ fiunt a maio. parte cap.

1 Fallit hæc regula nisi producens instrumentum docuerit a quo habuit, uel a quo notario factum & celebratum fuerit, quæ probatio illico coram iudice luce clarior appareat, pro ut etiam dicitur de re furtiua reperta pœnes furem, ut Bar. in l. fin. col. ult. ff. de quæst. & de monetario ex pendente reprobam pecuniam, qui si non constat unde habuerit, illico condemnatur; quæ materia tractatur per doct. in d. l. maiorem de fals. Ratio est, quia probatio falsi debet de necessitate concludere, secundum Bal. in l. iurifigent. §. quod ferre. ff. de pact. & can. in c. in præsentia de probat. Deci. d. consi. 175. nu. 4. uersi. quibus. tamen non obstant.

2 Fallit etiam quando unum uerisimile, additur pluribus uerosimilibus tunc resultat plena probatio, cōtra inculparum, ut c. cum p. Manchonella in 7. col. de accusat. & ibi Franc. de Aret. Marf. sing. 396. & sing. 343. & Bal. in l. testium penul. col. de testib. ubi dicit, q̄ magis creditur paucis testibus deponentibus uerosimilia: quam centum non uerosimilia deponentibus; ubi multa accumulatur more suo solito, q̄ nota.

3 Fallit etiam q̄ committens falsum in causâ perdit causam, per tex. in l. si non obrepserit, & glo. i. ff. de falsis. Bal. & Barba. in c. olim de rescript. Bar. in l. i. §. ij. penult. quæst. ff. de fals. Deci. in c. cum uenerabilis. nu. 90. & 95. de except. & Bar. in l. in fraudem. §. quoties apud fiscum. ff. de iure fisci. Boe. late q. 291. per totam.

REGULA CCXLIII.

1 Vtrunque ius ciuile & canonicum in suo foro est seruandum, doct. in c. i. de oper. no. nunc. & ij. q. 3. c. euphemium.

671
nium. §. hic colligitur, ubi papa uult q̄ infames dicantur
secundum iura pontificia Romana.

- 1 Fallit in dispositionibus ad pias causas, quia in illis, ius
canonicum, in utroque foro præualet. Ira Io. And. Cald.
Pet. Anch. Imol. & Card. in c. relatum de testa. Ancha.
confi. 25. uidetur in princ. Alex. confi. 14. nu. 7. uol. 1.
- 2 Fallit etiam in causis matrimonialibus quæ iudicari de-
bent per iura canonica, & non per iura communia secun-
dum, tex. in c. i. in fin. de confi. & affinit. ibi qui canonum
statuta non ignorant, cum causæ matrimoniales appel-
lentur spirituales, secundum Nicolaū superant confi. 65.
nu. 5. in confi. mat. cum aliis.
- 3 Fallit in computatione gradus, nam ius ciuile præfer-
tur iuri canonico in d. computatione gradus, secundum
Corn. in confi. 36. R. uol. 2. & confi. 40. ubi eo. uol. 2. &
confi. 57. ubi A. uol. eod. & confi. 201. in princip. uol. 2.
quod nota.
- 4 Fallit etiam in discrepantibus inter se, nam si ius ciuile
discrepat a iure canonico in terris imperii præferatur,
& e contra, ut sing. Corne. in confi. 80. ubi c. uol. 2. quo-
niam iurium discrepantia sunt omnino euitanda confi. 57.
ubi m. uol. 2.

R E G U L A C C X L I I I I .

- 1 Vxor relicta domina massaria, & usufructuaria extanti-
bus filiis alimenta tantum consequitur, ut Franciscus Cre-
men. sing. 8. incip. quid si maritus. nu. 2. auct. quod locum.
C. de secund. nupt. & l. titia cum testamento. §. fin. ff. de
leg. 1j. & in statuto nostro Veneto c. 15. lib. 4. & hoc idem
Old. confi. 212. quidam in suo testamento col. i. uersu. 7.
Alex. confi. 29. nu. 1. uol. 4.
- 1 Fallit quando testator specialiter eidem reliquisset ali-
menta & postea dominium & usumfructum, quia eo casu
haberet ultra uictum usumfructum bonorum mariti, se-
cundum Castr. in confi. 387. incip. q̄ uxor. uol. 2. Bal. in
l. fin.

l. fin. col. 2. uerſi. idem dico ſi legetur concubinae. C. de indiſt. uidui tollend. nu. 5. 6. & 9. & auct. hoc locum nu. 3. C. de ſecund. nupt. Corn. confi. 257. col. 2. F. ibi ex hoc uiderur, uol. i. idem confi. 5 per totum eo. uol. i.

2 Fallit etiam quando per teſtate rem uxor eſt relicta domina domus q̄ intelligitur, non quod habeat dominium, ſed quandam pereminentiam in domo mariti ſicut habebat uiuente uiro, ut Corne. confi. 273. ubi c. uol. 3. Bar. confi. 9. ſuper eo, & confi. 56. & l. titia cum teſtamento. §. titia. ff. de leg. ij. & De c. in c. cauſam quæ nu. 10. de offic. delegat.

3 Fallit etiam in certis aliis caſibus annotatis per Imol. & Alber. in l. titia. la prima. §. fin. ff. de leg. i. & per glo. in l. ſi mulier. C. de iure dot. & l. liberis. col. i. uerſi. oppono fortiter hic. ff. de alim. & cib. legat. & in appoſtilla maior ſing. 8. Franc. Cremenſ. Guido papa q. 525. nu. 1. Cor. confi. 173. a. uol. 3.

R E G U L A C C X L V .

1 Vxor relicta dona domina † & uſufructuaria omnium bonorum mariti, toto tempore uitæ ſuæ, filio hærede in ſtituto demum mortuo, uxore ſuperſtite, qui ſubſtitutum extraneum habet dubitatur, an debeat habere alimēta tamen an uero uſumfructum dictorum bonorum, tu tene q̄ uſumfructū omnium bonorū, ſecundū Rom. confi. 516. per totum, & Deci. confi. 454. nu. 1. & 3. ubi multa accumulatur.

1 Fallit quando filius fuit pupillariter inſtitutus, quia per mortem inſtituti irritatur gradus inſtitutionis & per conſequens irritatur teſtamentum. ut l. ex facto. §. lucius. ff. hæredibus inſtit. & auct. ex cauſa. C. de lib. præter. cætera uero relicta remanent. ut glo. in l. maximum uitium. C. de lib. præter. & iſta eſt opin. cōmunis ſecundum Cyn. in d. auct. ex cauſa & Roma. in d. confi. nu. 11. & 12.

2 Fallit etiam quando extaret ſtatutum in loco ubi factum eſt legatum, quia illud in omnibus eſſet obſeruandum, pro eſt in hac alma ciuitate in lib. 4. ſtatutorum cap. 15.

cap. 15.

cap. 15. & late uide Deci. in d. confi. 454. in princ. ubi
multa allegat confi. & doct. q tu nota & stude.

3 Fallit etiam quando sunt instituti pauperes Christi. se-
cundum Corn. confi. 180. nu. a, & b, il ij. uol. 4. ubi alle-
gat quamplurimas leges, quas tu uide, & nota, & si uis
scire stude.

F I N I S.